F I L I P I K E

Salmedin Mesihović

Sarajevo, 2015

Salmedin Mesihović

FILIPIKE

Izdanje:

Prvo

Izdavač:

Autorski izdanje

Sarajevo, 2015

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

821.163.4(497.6)-92

MESIHOVIĆ, Salmedin

Filipike [Elektronski izvor] / Salmedin Mesihović. - Sarajevo : autor, 2015. - 1 elektronski optički disk (CD-ROM) : tekst, slike ; 12 cm

Nasl. s naslovnog ekrana.

ISBN 978-9958-0311-1-3

COBISS.BH-ID 21888262

SALMEDIN MESIHOVIĆ

FILIPIKE

Sarajevo, 2015

Predgovor

Filipike su nastale po uzoru na seriju govoru koju je prvo održao atenskim građanima advokat, govornik i državnik, Demosten (živio 384. – 322. god. p. n. e.). On ih je u seriji govora upozoravao na opasnost koja je helenskim polisima i atenskom demokratskom sustavu prijetila od sve moćnijeg makedonskog kralja Filipa II. (živio 382. – 336. god. p. n. e.; otac Aleksandra Velikog). Po imenu makedonskog kralja na čiju je djelatnost Demosten upozoravao Atenjane i druge Helene, ovi govori su nazvani filipike. Nažalost, atenska narodna skupština i atenski građani su u značajnoj mjeri zanemarivali ne samo opasnost od Filipa II., nego i Demostenove prijedloge i preporuke. Na kraju je nekada veliki i moćni atenski polis morao priznati vrhovnu vlast makedonskog kralja, a vremenom je izgubio i svoj demokratski sustav i svoju samostalnost....nastavljajući da životari u nekoj poluautonomiji jedne prvo helenističke, a zatim i rimske provincije.

Tri stoljeća nakon Demostena, drugi veliki advokat, govornik, državnik, filozof, politički i ustavni teoretičar, patriota i pisac po imenu Marko Tulije Ciceron (3. I. 106. – 7. XII. 43. god. p. n. e.), faktički u zadnjim godinama postojanje Rimske Republike, je namjenski modelirao jednu seriju svojih govora po uzoru na one Demostenove filipike. Oni su isto nazvani „filipikama“ iako su bili upereni na Marka Antonija, jednog od cezarovaca i osobu čije je političke ambicije Ciceron smatrao direktnom opasnošću za Republiku i njene interese i sustav. U periodu kraćem od dvije godine Ciceron je producirao čak 14 svojih „filipika“. Ciceronovi napadi na Antonija u filipikama su bili niti zaboravljeni niti oprošteni. Za razliku od Filipa II., koji je u neku ruku tolerirao govore i pisanje Demostena, kada se dograbio vlast Marko Antonije i njegova supruga Fulvija su se prvo obračunali sa Ciceronom koji je bio proskribiran i likvidiran.

Iako bi zvučalo pretenciozno da svoje govore upoređujem sa onima Demostenovim ili Ciceronovim, ipak se nisam mogao otprijeti iskušenju da seriju govora, bolje rečeno tekstova, objavljivanih na mojoj Agori i mome Forumu (koji su velikom većinom portal Tacno.net i manjim dijelom Behar), ne nazovem filipikama. U skoro dvije godine objavljeno je 65 tih govora/tekstova kojima upozoravam i bosanskohercegovačku i širu južnoslavensku javnost na procese, događaje i pojedince koji učestvuju u trenutnoj „genezi zla“. Ne samo da upozorovam nego i nudim čitav niz i teorijskih i praktičnih i konkretnih prijedloga, preporuka i rješenja. Pored tih svakidašnjih pisanija i retorisanja, nadam se da će i moje filipike biti izvorna građa prvog reda za buduće historičare koji bi preko njih oslikavali određeno povijesno razdoblje u nekim budućim historiografijama.

Filipike (objavljivane na Tacno.net i Beharu u periodu mart 2013. god. – februar 2015. god.)

I. filipika

Kratka analiza stanja u SDP, SDU, NS ...itd....

U Bosni i Hercegovini ne funkcionira parlamentarna demokratija, zato što se politički i društveni sustavi još uvijek nisu uspjeli izdići iz pretpolitičkog stanja. U ovakvoj situaciji je razumljivo da je teško ostvariti idejni i ideološki pluralizam. Samim tim u Bosni i Hercegovini i nema političkih partija u pravom smislu. Uslijed toga, rukovodstva političkih partija i organizacija su postala u stvari obične interesno povezane skupine.

U Bosni i Hercegovini su već decenijama dominatne forme političkog, društvenog, ekonomskog pa i kulturnog djelovanja one koje proistiću iz zastupanja interesa tri konstitutivne nacije, zahtjeva neoliberalizma, pozicija vrlo aktivnog pritiska i miješanja sa vanjske strane i potreba koruptivne hobotnice. Opcija koja bi trebala da stoji nasuprot navedenim tendencijama je ljevica. Zato je i potrebno izvršiti analizu stanja na našoj „ljevici" i „lijevom centru" u oba sektora djelovanja : stranačkom i nestranačkom.

Socijaldemokratska partija BiH (SDP BiH) sa svojom dobrom organizacionom mrežom, kapacitetima, prihvaćenim i proklamiranim idejama i nadasve tradiciji je trenutno jedina politička organizacija koja bi mogla da adekvatno i uspješno reagira na pitanja koja se tiču suvremene Bosne i Hercegovine, i to u širokom spektru od onih koja se bave bosanskohercegovačkim jedinstvom pa do izgradnje socijalne i demokratske države. Međutim, kao što to trenutna praksa djelovanja SDPa BiH pokazuje, negdje nešto ne štima. Prisutno je potpuno odsustvo nekog strateškog promišljanja, što se najbolje vidjelo na primjeru koalicija, kao što su na federalnom nivou prvo „platforma", a zatim „četvorka", a na državnom nivou dvije verzije „šestorke". Toliki nivo proizvedene konfuzije ima katastrofalni efekat na tradicionalno biračko tijelo SDPa BiH. To se jasno vidjelo na primjeru općinskih izbora; gubitak općine Novi Grad se nikako ne može kompenzirati dobijanjem općine federalno Trnovo (koje se sastoji od par sela i bez gradića Trnovo). Sva turbulencija političkog košmara koji je nastupio lošim strateškim (pa i taktičkim) potezima odveo je SDP BiH u opoziciju u dva kantona u kojima ima ubjedljivo najviše birača →sarajevskom i tuzlanskom. Mnogi dobri kadrovi su potrošeni u ovoj priči, jer su se „borili" po naputcima lošeg strateškog promišljanja. SDP BiH već godinama uopće ne pokazuje ni idejno – ideološku prepoznatljivost. Ali pošto je ovo prisutno u svim strankama, onda se taj nedostatak SDPa BiH skoro i ne primjećuje. Posebna su priča kadrovska rješenja. Osobno poznajući dosta ljudi iz struktura SDPa BiH, mogu odgovorno tvrditi da većina SDP premijera, ministara, gradonačelnika i načelnika općina spada u red dobrih, odgovornih i marljivih ljudi. Međutim, njihovo djelovanje je imalo taj vrlo negativni ograničavajući efekat koji je nastupao uslijed loših

strateških procjena i interesa samoga stranačkog vrha. Najveći kadrovski problem SDPa BiH su bila kadrovska rješenja u upravnim i nadzornim odborima, kao i na mjestima direktora javnih preduzeća i javnih ustanova. Na tom primjeru SDP BiH se pokazao vrlo sličnim SBiH (koja je već umiruća) i SDAu. Glavni uzrok, sa najviše odgovornosti za trenutno stanje i djelovanje SDPa BiH, se nalazi na samom njegovom vrhu. Taj vrh je već 16 godina nepromjenjen, što je nezamislivo u bilo kojoj modernoj ljevičarskoj stranci. Pa i da je neki vijak u određenoj mašini toliko godina ostajao nezamjenjen, došlo bi do zamora materijala. Upravo zbog toga *conditio sine qua non* opstanka SDPa BiH je suštinska zamjena toga vijka, naravno u skladu sa partijskim procedurama i samo unutar legalnih partijskih institucija. Ovakav stav imam puno pravo izreći, jer sam bio delegat na kongresu SDPa BiH iz 1997. god., kada je dr. sc. Zlatko Lagumdžija pobijedio dr.sc. Nijaza Durakovića. Moj glas je išao prvospomenutom, iz jednostavnog razloga što je, po meni, to tada bilo bolje rješenje. Ovaj preobražaj unutar Socijaldemokratske partije BiH mora riješiti i još bitnu pojavu, a to je šutnja i mirenje sa trenutnim stanjem većine članova predsjedništva i glavnog odbora SDPa BiH. Naravno, kada se nađu u nekom neoficijelnom društvu, tada su oni često vrlo otvoreni. Drugačija je pozicija znatnog broja intelektualaca (izvan bilo kakvih stranačkih struktura) koji djeluju sa pozicija koje su iste ili slične sa načelima formalnog programa SDPa BiH. Njihov glas je u javnosti prilično izražen i uglavnom dobronamjerno kritičan prema potezima partijskog vrha. Paralelno sa kadrovskim „provjetravanjem“, potrebno je raditi i na oblikovanju idejnih postavki Socijaldemokratske partije BiH, kako bi se izgradio njen identitet koji bi u javnosti bio u potpunosti prepoznatljiv. Sa takvim preciznim definiranjem bi se spriječilo stvaranje neprincipijelnih i interesnih koalicija i partnerstava. Naravno, te postavke ne smiju biti sektaške ili ograničavajuće nego bi bile duboko prožete demokratizmom, uvažavanjem drugog mišljenja i dopuštale pluralizam u idejama ljevice. Jedino bi se tako moglo zaustaviti sadašnje samodestruktivno ponašanje unutar SDPa BiH.

Na prostoru uglavnom sarajevskog kantona djeluju još dvije manje stranke koje se isto smještaju u lijevi centar i ljevicu. Riječ je o Socijaldemokratskoj Uniji BiH (SDU BiH) i Našoj Stranci (NS). Obje stranke su uglavnom sastavljene od dijelova SDPa BiH koji je postojao na svome najvećem vrhuncu (pobjeda na općinskim izborima 2000. god.). I njihovo glasačko tijelo poglavito čine razočarni birači koji dolaze iz tradicionalne glasačke mase SDPa BiH. To se javno vidi po tome što su obje stranke proporcionalno jačale u periodu 2010. – 2012. god. u odnosu na to kako je SDP BiH slabio. Tako su doživjele i relativno dobar uspjeh u sarajevskom kantonu na izborima održanim prošle godine. I onda su učinile strateški promašaj, koji će se sigurno izučavati u politologiji, kao nešto što ne treba činiti u političkoj areni. SDU BiH je ušla u koaliciju sa SDA i više manjih stranaka i nezavisnih poslanika, čime je stvorena „sataraš“ sarajevska kantonalna vlada. Radi par pozicija u jednom kantonu, SDU BiH će izgubiti dobar dio glasaća i pokazati da isto tako nema nikavu idejnu platformu djelovanja. Značajan broj ljudi je glasao za SDU BiH, jer se nije slagao sa koalicijom SDP sa SDA, Čardžićem,

Radeljašom i sl. A poradi svoga glasa su dobili koaliciju SDA sa SDU. Čardžićem, Radeljašem, Backovićem i nekim nezavisnim poslanicima (koji su inače izabrani sa liste SDPa). Manje otvoreno, i više proračunatije je djelovanje NS, koja se ne želi u tolikoj mjeri u javnosti kompromitirati. Ta pozicija „tihog lovca“ (silent hunter) koji čeka pogodnu i najmanje kompromitiranu poziciju kako bi iskočio iz zaklona i „ulovio“ željene pozicije i sinekure isto ne daje nikakvo ohrabrenje razočaranim SDP-biraćima. Posebno „lovište“ Naše stranke je formiranje gradskog vijeća. Njihov prijedlog za gradonačelnika ostavlja otvorene nedoumice u kojem će se pravcu odvijati političko profiliranje Naše stranke.

Komunistička partija BiH (KP BiH) koja djeluje u oba entiteta, je jedna dosta minorna stranka, koja je najviše ostala zapažena u javnosti po tome što je na prošlogodišnjim izborima podržala SDA kandidate.

U Republici Srpskoj stanje sa ljevicom je dosta jednostavnije. Savez neazvisnih socijaldemokrata je u potpunosti postao privatno vlasništvo Milorada Dodika. Sa ljevicom nema više nikakvih dodirnih tačaka, i izgleda da ni samom SNSDu taj nedostatak i formalnog pozivanja na ljevičarske ideje ustvari uopće i ne smeta. Socijalistička partija za razliku od SNSDa, još uvijek se bar formalno poziva na načela ljevice ili lijevog centra. Naravno, praktično djelovanje i socijalista je potpuno različito od proklamiranog i kada stvaraju koalicije, uglavnom sa nezavisnim socijaldemokratima, više se drže toga koliko i koje će pozicije dobiti, nego šta im je činiti sa udjelom u vlasti. Posebno pitanje vezano za ove dvije stranke, je da se one smatraju primarno zaštitnicima interesa samo jednog entiteta i jednog od tri BH naroda. „Ljevičarske“ stranke sa sjedištem u Sarajevu, se još uvijek (bar teorijski i formalno) smatraju bosanskohercegovački opredjeljenim i multi...itd... Nezavisna socijalistička partija je znatno manja stranka, sa uglavnom lokalnim značenjem. Oni bi se u neku ruku mogli posmatrati i kao stvarno stranka lijevog centra. Međutim, još je rano to tvrditi jer, osim na lokalnom nivou (u Foči), oni još uvijek nisu bili ni blizu učešća u stvarnoj vlasti. Tek i ako se domognu nekih stvarnih djelića vlasti (kao što je to slučaj sa ostalim „ljevičarskim“ stranaka), na osnovi njihovog ponašanja u tim okolnostima, mogli bi se izvlačiti i neki zaključci. Kao i „ljevičarske“ stranke sa sjedištem u Sarajevu, i NSP se smatra bosanskohercegovački opredjeljenim i multi...itd...

Nestranački politički milje se u Bosni i Hercegovini izražava se na dva načina i to : preko NVO sektora i preko vanstranačkih političkih organizacija. Zanimljivo je da se veći dio NVO i nestranačkih političkih organizacije više – manje poziva na ideje koje pripadaju lijevom centru i ljevici općenito. Međutim, i tu vlada ne samo iznimna šarolikost, nego i ljevičarski formalizam. Skoro sve NVO organizacije ustvari djeluju tako što bi se prikačile na neki vanjski ili domaći financijski izvor. Zato je dobar dio NVO sektora usmjeren samo na neko konkretno pitanje, čime taj NVO sektor djeluju na čisto pragmatičnim načelima, bez ikakvog teorijskog prisupa. Što se tiče vanstranačkih

političkih organizacija, koje se pozivaju na ljevičarske ideje (uglavnom sa radikalnim prizvukom), njih u Bosni i Hercegovini ima veliki broj. Gotovo sve su minorne, sa samo par mlađih članova i njihov utjecaj je u potpunosti zanemarljiv. Za razliku od NVO sektora, koji promovira praktičnost, nestranačke političke organizacije su u potpunosti mali teorijski klubovi koje vide raznorazni samoproglašeni mali „marksi", „engelsi", „lenjini", „staljini", „maocetungi" iz naših sokaka. U tim klubovima se teoretizira do besvijesti, uglavnom pokušavajući da teorije koje se odnose na XIX. st. prikažu kao nešto što je moguće primjenjivati i u kontekstu XXI. st. Zato je teško i procjeniti koliko bi iz NVO sektora i nestranačkih političkih organizacija proizašla neka artikulirana ljevičarska teorija praktičnosti ili praksa u teoriji. Jedini pozitivni izuzetak predstavlja mostarska ANTIFA (odnosno Antifašistička akcija), koja sa skoro praznim buđetom ostvaruje i vidljive rezultate u gradu sa vrlo teškom, zategnutom situacijom, i koji po stupnju podijeljenosti podsjeća na Belfast.

II. filipika

Od izvora dva putića... jedan vodi u San Paolo

Za nekih mjesec dana na političkoj sceni Bosne i Hercegovine će se pojaviti nova politička stranka, okupljena oko ličnosti Željka Komšića. Sudeći po stavovima Željka Komšića, i ta bi se partija trebala smjesiti na lijevi politički obzor. Tako će na prostorima Bosne i i Hercegovine postojati četiri političke stranke sa sjedištem u Sarajevu koje na osnovi svojih programa i formalnog predstavljanja gravitiraju prema onome što bi se definiralo kao lijevi građanski, socijalliberalni ili socijaldemokratski obzor. Za sada još uvijek ne postoji relevantnija opcija na području demokratskog socijalizma ili nekih komunističkih pravaca. Jedino se nekada, u vrijeme izbora, zna desiti povremeno posezanje za titoizmom kako bi se dobili bar neki poeni kod nostalgičnih glasaća.

Na osnovi dosadašnjeg djelovanja stranaka ljevice sa sjedištem u Sarajevu u političkom, ekonomskom, društvenom i kulturnom životu naše zemlje, sa pravom se može reći da ono ne odgovara ni onim starim (prevaziđenim) ni novonastalnim postavkama koje definiraju ono što se nalazi na lijevoj strani političkog spektruma. One su postale većinski personalizirani politički subjekti, koji se u praksi u potpunosti vode postulatima neoliberalizma. Jedan od glavnih uzroka takvog zastranjivanja je gubljenje sopstvenog idejnog i radnog identiteta, što je opet rezultat politikanskog pragmatizma i trgovanja. Zato je u zadnje vrijeme u trenutno najvecoj i najstarijoj stranci BH ljevice i započela rasprava o pitanju definiranja identiteta.

Naravno kriza identiteta ljevice nije samo specifikum Bosne i Hercegovine, nego je time „zaražena" i skoro sva europska ljevica. Ta ljevica je izgubila dodir sa vremenom i prilikama, i uglavnom se i dalje slijepo drži „Trećeg puta", koji je ustvari samo socijalistička šminka na neoliberalnom programu. Zato je i Partija europskih socijalista (poznatija kao PES) postala jedna dosta jalova i elitizirana skupina, čiji predstavnici dobro žive na račun sve siromašnijih stanovnika Europske Unije. Zbog bezidejnosti i

okoštale i dosadne suštine, europski neoliberalni socijalisti i socijaldemokrati često dožive trenutke dubokog zanesenjaštva, pa tako su skloni glorifikaciji i očekivanju mesije koji će čarobnim štapiće, šarmom i osmijehom izvjesti zapadni svijet iz krize. Zato se i ne treba čuditi skoro religijskom štovanju ličnosti Baraka Obame na početku njegovog prvog mandata. Sa druge strane, u europskoj ljevici koja nije neoliberalna, još uvijek imaju taj oteževajući uteg prijašnjih dogmi i pokušaja primjenjivanja teza iz XIX. i XX. st. na prilike globalnog informatiziranog svijeta XXI. st. I zbog bolovanja dogmatizmu, sektašenju i isključivosti ova neoliberalna ljevica se nije i sigurno neće ujediniti. Zato je teško očekivati i da Partija europske ljevice (PEL) i Zeleni i europska slobodna alijansa (The Greens - EFA) mogu postati relevantni politički subjekti u procesu odlučivanja kakva se Europa želi.

Zbog svega navedenog, ne bi trebalo biti pesimista. Europa više nije pokretač historijskih procesa. Ona je u procesu postupnog pada, dok su na dominatnu svjetsku scenu izbili novi igrači, a uvedena su i sasvim druga pravila. Tako se pomjerio i kompas oblikovanja ljevice XXI. st. prema nekim drugim prostorima. Za nas najvažnije područje na kojem se upravo oblikuju novi tipovi ljevice jesu zemlje srednje i posebno južne Amerike.

Zemlje srednje i južne Amerike su skoro pet stoljeća stenjale pod jarmom stranih centara moći i domaćih oligarhija i od njih bile brutalno izrabljivane i pljačkane. Te male oligarhije su bile prilično otuđene od interesa sopstvene zemlje i velike većine siromašnog radnog stanovništva i uglavnom su služile interesima vanjskih faktora koji su uveliko garantirali njihovo održanje na vlasti. Za političko uređenje srednje i južne Amerike su bili karakteristični i skoro kronični vojni udari i prevelika zaduženost. Nimalo zahvalno okruženje za one koji žele definirati identitet nove ljevice.

Međutim, u zadnjih deset – petnaest godina situacija se radikalno mijenja. Ljevica Latinske Amerike je uspjela učiniti ono što europska ljevica nije uspjela, a to je stvoriti novi identitet adekvatan vremenu, prostoru i potrebama. Naravno u medijskom prostoru je najviše eksponiran slučaj Venezuele i bolivarske socijalističke mirne revolucije. Ali Venecuela nije jedina, čak su nekim zemljama promjene još konkretnije a razvitak značajno ubrzaniji. Načelno te procese vode partije koje pripadaju „San Paolo Forumu“ (osnovne informacije v. http://en.wikipedia.org/wiki/Foro_de_S%C3%A3o_Paulo). Te stranke su vladajuće u čak 11 zemalja srednje i južne Amerike, u Argentini je na vlasti stranka koja ima dobre odnose sa „San Paolo Forumom“, a u 4 zemlje su članice Foruma glavne opozicijske stranke. Ova politička opcija ne ostvaruje svoj program samo u zemljama u kojima je vladajuća, nego i tamo gdje je opozicijska. Uteg nove latinoameričke ljevice je toliko težak, da i stranke centra i desnice moraju pozitivno odgovarati na pitanja interesa većine stanovništva. Zanimljivo je da je glavni čelnik venecuelanske opozicije izjavio da bi u slučaju svoje pobjede na izborima, nastavio provoditi socijalne programe Huge Chaveza. Promjene su nepovratne, a na svjetsku scenu u velikom stilu izlazi životopisni i vitalni potencijal srednje i južne Amerike.

Te moderne partije latinoameričke ljevice pružaju odlične obrazce kojih bi se trebala pridržavati i europska, pa samim tim i bosanskohercegovačka ljevica. Njihovi osnovni ciljevi su što je moguće više reduciranje inače kroničnog siromaštva velike većine stanovništva, prebacivanje što je moguće više ljudi u rang srednje klase i samim tim smanjivanje ponora socijalnih i društvenih razlika. Da bi se to moglo učiniti bilo je potrebno razvlastiti domaće oligarhije, smanjiti utjecaj stranih političkih i ekonomskih interesa i preuzeti pod državnu kontrolu glavne nacionalne resurse. Posebno dobre primjere pružaju Venecuela, a posebno Brazil koji je za vrijeme vladavine Radničke partije u srednji sloj prebacio na desetine miliona svojih sunarodnika. Jednog dana favele će biti samo historijski podatak. U Boliviji se išlo i na ukidanje skoro kastinskog sustava koji je većinske Indijance držao stoljećima na periferiji političkih i ekonomskih odnosa. Često se na ove procese od nedobronamjernih osoba gleda sa omalovažavanjem pa se potežu argumenti u stilu „život u Hrvatskoj, Srbiji i BiH“ je još bolji od života u Venecueli, Peruu, Boliviji, Urugvaju ili Nikaragvi. To je potpuno pogrešna premisa, jer su ove zemlje imale potpuno različitu startnu poziciju u razvitku zadnjih 25 godina. Zemlje ex – YU, pa čak i sve istočnoeuropske zemlje su 1990. god. imale znatno veći standard gledano u prosječnim vrijednostima, u odnosu na zemlje srednje i južne Amerike koje su u XX. st. bile duboko zaglibljene u siromaštvo, obespravljenost, korupciju i iskorištavanje. I tako dok su ex – YU zemlje u zadnjih 25 godina u konstantnom padu, dotle su srednjo i južno američke zemlje u porastu. Znaci nama se događa regresija, dok je tamo progresija. I ako se ovi procesi nastave, vrlo brzo ćemo se nači na istoj liniji.

Partije „San Paolo Foruma“ pružaju i punu afirmaciju načela demokratskog socijalizma, jer u svoju organizacionu i idejnu strukturu uvode sustav pluratiteta. Dosadašnja ljevica, posebna ona na komunističkim pozicijama, je uvijek bolovala od nedostatka unutarnje demokratije i prava na idejno i drugo mišljenje. Posebno je ovaj nedostatak danas izražen u nekim od strankama BH ljevice, kojima se autoritativno rukovodi. Za razliku od ovih promašenih, prevaziđenih i zastarjelih načela kako voditi političku partiju, partije „San Paolo Foruma“ nude čitavu lepezu mogućih rješenja. Ujedinjena socijalistička partija Venecuele (PSUV) je ustvari jedan prilično šaroliki konglomerat niza ljevičarskih usmjerenja od onih umjerenih socijaldemokratskih pa skoro do trockista. Zanimljivo je da je djelovanje ove partije bilo znatno demokratskije, i to za vrijeme jedne takve ljudske veličine kakav je bio Hugo Chavez, nego što je to slučaj kod svih BH političkih stranaka. Zato i ne treba da nas čudi da je jedan sindikalni aktivista i vozač autobusa trenutni v.d. (a nakon izbora i vjerojatni) predsjednik Venecuele. Ni u jednoj od BH političkih stranaka, u kojima se pati od lažnog „elitizma“ i dodvoračkog ulizivanja, to nije moguće. Vladajuća brazilska Partija Rada je još zanimljivija jer u sebi sadržava čak trideset oficijelnih frakcija, i to od dosta umjerenih (koji više naginju centru nego ljevici) pa preko kršćanskih socijalista do radikalnih marksista i trockista. I „Pokret za socijalizam“

iz kojeg je došao bolivijski predsjednik Evo Morales, je isto konglomerat koji okuplja praktično najveći dio ljevičarskih tendencija i pravaca Bolivije.

Latinoamerička ljevica je ponudila i rješenja da se može vladati u punoj demokratskoj atmosferi parlamentarnog ili referendumskog odlučivanja. Tako se pokazalo da je potpora naroda mnogo bitnija za provođenje socijalizma, nego sustav tajnih službi, montiranih procesa, politbirovskog odlučivanja i čistki. Ljevica, i ona na socijaldemokratskim i ona na komunističkim načelima je tavorila sa problemom odnosa prema religiji i vjeri. Često se tu javljao jedan zadrti i nepomirljivi stav i kod ljevičarskih stranaka i kod zvaničnih religijskih struktura. Međutim, u slučaju srednje i južne Amerike se pojavila „teologija oslobođenja“ koja se povezala sa pokretima koji su težili socijalističkoj preobrazbi društva. To je omogučilo ne samo da se razvije tolerancija između, u Europi često suprotstavljenih, strana, nego da dođe do uzajamnog prožimanja. Religija i vjera u svim zemljama srednje i južne Amerike u kojima vladaju partije „San Paolo Foruma“ nije ostrakizirana niti u sukobu sa državom. Zato i ne treba čuditi da je prilikom procesija (koja je imala čisto religijski karakter) tijela Huge Chaveza, ispred išao rimokatolički svećenik koji je na glavi nosio crvenu beretku.

U našem slučaju opredjeljivanje za politiku „San Paolo Forumu“ bi značilo u prvom redu zaštitu državnih i javnih interesa, kao i borbu za očuvanje i povećavanje srednje klase. A da bi se to postiglo potrebno je uspostaviti državnu i društvenu kontrolu nad financijskim sektorom ponovnim uvođenje Zavoda za platni promet, osigurati bar jednu ili više domaćih banaka u javnom vlasništvu preko kojih bi se samo obavljale sve transakcije iz javnog buđeta. Zaštita resursa je bitna, posebno u javnom vlasništvu treba održati elektroprivredni i telekomunikacijski sektor, čijim bi se prihodom finacirali javni projekti zapošljavanja i podizanja privrede. Vodeni i šumski resursi bi se stavili pod strogu javnu kontrolu. Reindustralizacijom Bosne bi se velikom broju građana omogučilo da živi od svoga rada, a ne od državnih i drugih javnih donacija. Socijalizam podrazumijeva ne da postoje stotine hiljada ljudi zavisnih od socijalnih naknada i povlastica, nego da se što je moguće veći broj ljudi usmjeri prema privrednoj aktivnosti. Uvođenjem radničkih institucija ograničavalo bi se politikanstvo petljanje i kadroviranje. Zaustavljanjem provođenja raznoraznih štetnih „reformi“ bi se zaštitio obrazovni sustav od totalnog kolapsa. Odgovornim odnosom prema penzionom i zdravstvenom fondovima bi se ove ključne socijalne ustanove postavile „na noge“.

III. filipika

Demokratija u socijalizmu za XXI. st.

Jedan od glavnih razloga neuspjeha većine socijalističkih zemalja XX. st., da dugoročnije opstanu, jeste i problem definiranja odnosa međuzavisnosti između demokratije i socijalističkog društva. Temeljni ideal svih ljevičarskih organizacija je neposredna ili direktna demokratija. Međutim, uvođenje i održavanje neposredno/direktne demokratije ima čisto tehničke otežavajuće probleme. Ono je lako primjenjivo na referendumska

pitanja, međutim u slučaju izbora izvršnih institucija i donošenja zakona vrlo je teško realizirati načela neposredne demokratije. Ona su primjenjiva samo u relativno malobrojnim zajednicama. Jedan od razloga propasti Rimske Republike, je upravo ležao u održavanju neposrednih demokratskih skupština u uvjetima naglog povećanja broja stanovnika i nadasve teritorije.

Zato su i pokušaji usklađivanja demokratije i socijalizma prilično različiti. Na primjeru Skandinavije imamo socijalističku evoluciju u okvirima predstavničke višestranačke demokratije. U sovjetskom i istočnoeuropskom socijalističkom sustavu, uslijed početnog nesnalaženja u realizaciji dogmatskih postavki, imamo ostvarivanje kakvog – takvog (dosta smanjenog) demokratskog procesa (izbori, napredovanja) preko birokratiziranog jednopartijskog aparata. U slučaju ex – YU socijalističkog samoupravljanja imali smo delegatski sustav, koji je predstavljao simbiozu odlika neposredne demokratije, predstavničke demokratije i jednopartijske birokratije. Zanimljiv je primjer Kine u vrijeme Kulturne revolucije, koji je predstavljao vrlo čudnu mješavinu despotizma na jednoj strani i totalne anarhije i neposredne demokratije na drugoj strani. Tada su studenti, učenici i drugi građani (posebno ako su bili crveni gardisti) mogli govoriti šta su htjeli (izuzev kritike samoga Mao Ce Tunga), raditi šta su htjeli (izuzev onoga što je upereno direktno i samo na Mao Ce Tunga) i osporavati i udarati na bilo čiji (državni ili partijski) autoritet (izuzev naravno, ako to nije bio Mao Ce Tung). Ovaj kulturnorevolucionarni model je završio u posvemašnjem haosu. Danas je kineska „socijalistička demokratija” ustvari stabilna komunistička partijska birokratija u uvjetima kapitalističkog ekonomskog uređenja.

Današnja predstavnička višestranačka demokratija u većini euroatlanskih zemalja je ustvari samo obična oblanda, dok stvarnu vlast imaju određeni neoliberalni lobiji ili manje interesne grupe. Zato se i euroatlanski višestranački sustav i ne može smatrati pravom demokratijom.

U uvjetima ispoljavanja svih negativnih posljedica neoliberalizma i to u svim svojim kapacitetima, nekoga nazvati „apologetom” latinoameričkog socijalističkog preobražaja i razvitka može samo služiti kao kompliment. A to se može dokazati i na primjeru odnosa prema demokratskom procesu. Kod latinoameričkih socijalista demokratija nije samo floskula ili oblanda iza koje se kriju močnici iza zavjese ili birokratski (državni ili partijski) aparat ili financijsko – kapitalistički centri moći. Oni su spojili elemente neposredne i predstavničke demokratije, i socijalizam krenuli provoditi putem revolucije koja se dešava voljom naroda preko višestranačkog sustava i pluraliteta ideja. Tako se, kako bi zadržali vlast, latinoamerički socijalisti XXI. st. moraju oslanjati na široku podršku naroda koja se stalno, u pravilnim intervalima, provjerava. To nije samo riječ o izborima, nego i o referendumima po strateški bitnim pitanjima. Kada je Hugo Chavez izgubio na jednom referendumu, on je to prihvatio bez ikakvih problema i posezanja za nekim nedopuštenim sredstvima. To je njihova kvalitativna prednost u odnosu na one

koji su mislili socijalizam izgrađivati besmislenim dogmatiziranjem, tajnom policijom, denucijacijama, čistkama, progonima i politikom provođenja terora i održanja straha. Latinoamerički socijalizam je uveo i vrlo bitno načelo unutaranje partijske demokratije koja kronično nedostaje kod većine političkih stranaka. Umjesto da vladaju stranački centri moći, birokratske strukture ili samo jedan apsolutni stranački „autokrata" partije „Foruma San Paolo" su prihvatile pluralnost i izbornu demokratiju u provođenju partijske politike. Tako su te partijske strukture dosta kompleksne, a ideje koje one zastupaju su raznovrsne i to od kršćanskog socijalizma, socijaliberalizma, socijaldemokratije na jednoj strani pa sve do ekologizma i trockizma na drugoj strani. Izborna partijska demokratija se ostvaruje preko odlučivanja svih članova partije. Dobar primjer pruža PSUV, partije kojoj je do nedavno bio predsjednik Hugo Chavez (inače despota, diktator, zlo, klaun itd...po nazovi nepristrasnim mainstream medijima). Kandidatsku listu za venecuelanski parlament nisu utvrdili Chavez i najviši partijski činovnici, pa čak i ne partijski glavni odbor i kongres, nego svi članovi partije. Znaci svako se, uokviru procedure, mogao kandidirati da bude kandidat na listi za izbore 2010. god. I nakon toga su održani primarni izbori, na kojima je glasalo čak 2 568 000 članova PSUVa. Oni koji su dobili najviše glasova su postali i zvanični kandidati na listi PSUVa za parlamentarni izbore.

U slučaju Bosne i Hercegovine, naši političari i lideri „naroda" i „stranaka", koji su pod faktičkom kontrolom neoliberalne „mcdonalds" kulture i ekonomije, se ne zamajavaju demokratijom ni državnom ni partijskom. Pa se tako odlučuje u kafanama, stranačkim uredima, u hodnicima raznoraznih skupština i pripremaju prijedlozi strateških državnih odluka koje onda skupštine aklamacijom odobravaju. Stranačka demokratije je u još goroj situaciji. Sva se vlast vrti oko jednog ili dva čovjeka i njihovih interesa. Iako oni imaju na stotine osoba u okvirima stranačkih institucija i upravnih i savjetodavnih organa, velika većina njih ustvari samo „statira u kukuruzu", a jedan dio je i interesno uvezan sa stvarnim vodstvom. Ovom stanju je u velikoj mjeri doprinijela i strana uprava u Bosni i Hercegovini, kojoj nije bilo baš stalo izgleda da promovira pozitivne vrijednosti političkog života, nego se primarno borila za ostvarivanje osobnih, bankarsko-korporacijskih i drugih sličnih interesa.

A da na kraju samo napomenem čitatelje... Mi ipak živimo u demokratiji, a Venecuelanci, Bolivijci i Brazilci pod diktaturama, tako bar kažu naši političari i mainstream mediji.

IV. filipika

Kako demokratizirati stranke, organizacije i zajednice

Jedan od glavnih uvjeta kako bi se otpočeo proces razvitka u pravcu demokratskog socijalizma jeste potpuna i dosljednja demokratizacija čitavog političkog života. Mi danas u Bosni i Hercegovini imamo jednu kontradiktornu poziciju. Teorijski Bosna i Hercegovina se nalazi u sustavu predstavničke demokratije, u kojoj se predstavnici građana biraju na izborima, bilo da dolaze sa lista stranaka ili je riječ o nezavisnim kandidatima. Ovaj dio političkog procesa, uz sve svoje manjkavosti, odgovara uzusima i

pravilima uobičajene višestranačke parlame ntarne demokratije. Međutim, svjedoci smo da sustav ipak ne funkcionira. Gdje je greška u sustavu?

Tu grešku nije neki problem naći. Općenito svaki oblik predstavničke demokratije zasniva se na primarnom i sekundarnom izboru. Primarni izbori su oni na kojima se biraju osobe koje će biti kandidati na sekundarnim izborima na kojima se opet biraju javni dužnosnici od poslanika do predsjednika. U slučaju Bosne i Hercegovine, sekundarni izbori odgovaraju načelima predstavničke demokratije, i to pod zadatim uvjetima suludog ustavnog i političkog uređenja. Ako se suštinski problem ne krije u sekundarnim izborima, onda je potrebno obratiti pažnju na one primarne. Bosanskohercegovačke stranke, i to u oba entiteta, od onih prvih višestranačkih izbora u novembru 1990. god. pa do danas, za primarne izbore koriste neku kombinaciju delegatizma i odlučivanja u stranačkim organima i na samom stranačkom vrhu. Delegatizam kao omogučava da se prvo neko kandiduje u mjesnim odborima, onda se kao prolazi trijaža na općinskim, gradskim (ako ih ima), kantonalnim i na kraju državnim organima i odborima. Shodno političkoj praksi ovakvog delegatskog sustava, članovi stranaka koji se nalaze u organima i odborima na kojima se obavljaju trijaže imaju startne prednosti da se njihova imena nađu na kandidatskim listama. Naravno, zadnja i najvažnija trijaža je riječ lidera ili nekog samoproglašenog vođe.

Tako je nastao jedan nedemokratski mastodont u našem političkom sustavu koji odgovara samo razvijanju liderizma pa i kulta ličnosti u političkim organizacijama. Sa kultom ličnosti se onda povezuju gubitak kritičnosti, otvorenosti i pluralnosti te primarnost institucionalnog donošenja odluka. A to proizvodi sa svoje strane ulizivanje, udvorništvo, „dvorsko“ spletkarenje (u stilu haremskih priča), poniznost. Zato se i dešava da su u većini kandidati za sekundarne izbore često proizvod poslušnosti, spletkarenja i kompromiserstva a ne probiranja idejnog kvaliteta i najodgovornijih i najboljih. Kvalitativni nedostatak u skupštinama i parlamentima se onda odmah odražava na samo funkcioniranje Države i njenih institucija. Samim tim su interesi države i javnosti često potisnuti pred interesima stranačkih vodstava i sivih eminencija. Došlo je do obrtanja načela da stranke, funkcioneri i kandidati postoje radi države, pa se tako sada država tretira kao objekat ostvarivanja ciljeva pojedinih centara moći. To naravno ima katastrofalan efekt po suštinske interese Države.

I upravo u tom nedostatku demokratičnog odlučivanja u političkim strankama, kao i nekim drugim (npr. vjerskim) zajednicama i organizacijama koje imaju snažno javno djelovanje treba tražiti suštinski problem naše predstavničke demokratije.

Rješenje je vrlo jednostavno, uvesti pravilo neposredne demokratije u procesu izbora ili donošenja strateških odluka na kojima bi učestvovali svi članovi stranke ili drugog tipa zajednice i organizacije. To bi otprilike ovako izgledalo na sljedeći način. Svi članovi opcinske, kantonalne, državne organizacije su pozvani da izaberu tajnim glasanjem i stranačke rukovodioce i preko primarnih izbora i kandidate za sekundarne izbore. Ovo ne

predstavlja nikakvo tehničko opterećenje, a u potpuno jača partijske strukture i približava ih interesima običnih članova i građana. Neposredni izbori stranačkih rukovodstava i neposredno demokratski primarni izbori nisu nikakva novost, nego praksa u velikom dijelu partija i to ne samo ljevičarskih, nego i stranaka centra i desnice. Uostalom i izbori za predsjednika USA imaju i primarne izbore i glavni izbor. Ova praksa se u svijetu primjenjuje ne samo na stranačke partije, nego i na druge oblike organiziranja. Zanimljivo je da postoje neposredni izbori za rukovodstvo Reala i Barselone na kojima učestvuju svi članovi ovih klubova.

Što se tiće vjerskih organizacija, analizirati ću primjer Islamske zajednice Bosne i Hercegovine. Odabir je čisto tehničke prirode, jer ustrojstvo i propise IZ BiH bolje poznajem od organizacije Rimokatoličke crkve i Srpske pravoslavne crkve. IZ BiH je teorijski zajednica svih njenih članova, a izbori rukovodstva (džemata, medžlisa, muftija, sabora IZ i reis-l-uleme) se odvijaju po čisto delegatskom sistemu, što je vjerojatno rezultat nasljeđa samoupravnog sustava. Međutim, potencijalno istinski delegatski sistem je i ovdje kontanimiran stranačkim i drugim interesnim uplitanjima, a do novog izbora reis-u-uleme i snažnim liderstvom. Zato i odnosi moći i utjecaja unutar struktura IZ BiH prilično liče na funkcioniranje BH političkih stranaka, sa monopolom pojedinih grupa i zakulisnim radnjama. Pošto je IZ BiH zajednica svih njenih članova, i ovdje bi se mogla primijeniti načela neposredne demokratije. Osnovu za uvođenje neposredne demokratije bi pružao stav-alineja 11 člana 27. (III. Obaveze i prava pripadnika) važećeg Ustava IZ iz 1997. (Izvor : http://www.rijaset.ba/images/stories/Ustavi/Ustav_IZ-e_iz_1997.pdf). Tako bi na izborima za rukovodeće pozicije između kandidata (koji zadovolje propise IZ BiH) ili donošenja strateških odluka pravo odlučivanja dobili svi članovi IZ BiH. Tako bi se i ukinuo sustav *ex katedra* vaza šutljivoj masi vjernika, nego bi se razvila interaktivnost odnosa (reguliranih pravilnicima) među prisutnim članovima i pospješila razmjena ideja i širile dosegnute i nove spoznaje. Nadati se da će novo rukovodstvo IZ BiH pospješiti demokratske procese i ustanoviti ustanove i principe demokratskog odlučivanja.

Posebna priča su izbori za upravna i nadzorne odbore i direktorske pozicije, ali o tome neki drugi put... u sljedećoj filipici.

V. filipika

Demokratizacija kao uvjet opstanka

(*supplementum* prethodnoj IV. filipici)

Sadašnja kriza vlasti na svim nivoima nije nastala odjednom, nego je samo jedna od mnogostrukih negativnih posljedica političke, društvene, ekonomske i kulturne kriza koja postoji efektivno od novembarskih izbora 1990. Temeljni uzrok svih naših nedaća i problema je u činjenici da **naša politička i društvena scena nije demokratizirana** ni institucionalno ni zakonski. Sudeći po nizu dešavanja u zadnje 23 godine, Bosna i

Hercegovina gledano po svim segmentima ne samo da se ne nalazi u nekoj tranziciji prema demokratskom društvu, nego uopće u tranziciju nije ni ušla. Zato nijedan aktivni politički i društveni subjekt u Bosni i Hercegovini se ne može smatrani demokratskim, jer kao po pravilu u većini njih se još uvijek (i statutarno i praktično) primjenjuje kao opcija funkcioniranja izrođena verzija nekadašnjeg delegatskog sistema.

Vjerojatno će protiv navedene teze biti nuđeni argumenti da postoji sloboda štampe, govora i da živimo u višestranačkoj, parlamentarnoj demokratiji sa redovitim izbornim ciklusom. Prvo, što se tiče slobode štampe, može se sa pravom tvrditi da informativna sloboda i istinska sloboda govora uglavnom postoje na Facebooku, pojedinim odgovornijim i ozbiljnijim portalima te na BHTu. Svi printani mediji služe nekome i nečemu, i uglavnom imaju ulogu spina i megafona pojedinih centara moći.

Što se tiće izbornog sistema i njegovih političkih subjekata, ta nedemokratiziranost se još bolje i jasnije primjećuje. Kao i svaki drugi moderni višestranački izborni i politički sistem, i u Bosni i Hercegovini se izborni sistem sastoji od primarne i sekundarne faze. Primarni izbori podrazumijevaju izbor kandidata za izborno natjecanje za bilo koji nivo. Više – manje u svim BH političkim strankama taj primarni izbor njihovih kandidata se obavlja korištenjem delegatskog sistema, birokratskog i liderskog odlučivanja. Tu nema neposredne demokratije po sistemu 1 član stranke – 1 glas, nego se ide po teorijskom delegatskom modelu po kojem mjesna organizacija predloži svoje kandidate, pa onda ti prijedlozi prolaze trijaže na opcinskom, gradskom, kantonalnom i državnom niovu. Naravno u tim trijažama veliku ulogu ima stranački birokratski aparat i posebno lider stranke. Time je velika većina članova svih stranaka u potpunosti uskraćena toga da efektivno utiće na stvaranje izbornih listi sopstvenih stranaka i ti članovi zato ustvari samo „statiraju u kukuruzu“. Po tome ispada da primarni izbori uopće nisu demokratski, a pošto iz njih proistiću i sekundarni izbori, samim tim naš izborni proces uopće nije demokratski. Ljudi su tako danas više uskraćeni u pravu odlučivanja i izbora, nego u vrijeme samoupravljanja kada je djelovao funkcionalni, a ne izrođeni delegatski sistem.

U prilog tezi o potrebi demokratiziranja izbornog sistema, mogu poslužiti primjeri izbora u Venecueli i USA. Vladajuća Ujedinjena socijalistička partija Venecuele svoj rad u potpunosti zasniva na neposrednoj demokratiji, odnosno sistemu 1 član – 1 glas. Tako je lista kandidata za parlamentarne izbore određena primarnim partijskim izborima (2. maja 2010. god.) na kojima je učestvovalo 2568 090 članova partije. Oni koji su dobili najviše glasova su postajali zvanični partijski kandidati. U predsjedničkim izborima u USA, primarni izbori se čak odvijaju u više faza, a izbori guvernera, senatora i članova predstavničkog doma se odvijaju po većinskom, a ne stranačko proporcionalnom sistemu. U SDP Hrvatske su se na nižim nivoima primjenjivala neposredna demokratija, pa je predsjednika SDP Splita izabran neposrednom demokratijom i otvorenošću glasanja za sve članove SDP Split.

Nedemokratiziranost izbornog procesa je direktna posljedica što nijedna politička stranka u BiH nije demokratizirana, odnosno ne provodi neposrednu demokratiju ni prilikom kandidiranja a ni prilikom izbora svojih rukovodstava. I prilikom izbora rukovodstava određene stranke, ne vrijedi sistem 1 član – 1 glas, nego je i to kombinacija delegiranja, volje stranačke birokratije i lidera. **I zato zbog neprovođenja i ne korištenja neposredne demokratije, ni jedan stranački lider u BiH nema niti demokratski legitimitet niti demokratski potencijal. Oni možda imaju pravno – staturni legitimitet, ali zato što nisu izabrani glasanjem na koje bi pravo izlaska imali svi članovi, oni se ne mogu pozivati na stvarni, demokratski legitimitet. Samim tim postaje sporno, pa i besmisleno, njihovo učešće u predvođenju demokratskih reformi i izgradnji demokratskog društva.**

I tu onda dolazimo do savršenog obrazca za nastanak krize, jer demokratski izborni proces u BiH provode stranke koje nisu demokratske. Zato same državne institucije imaju slab autoritet, a kafane, vikendice, restorani, stranačke prostorije, kancelarija OHR, Europske komisije i Brisel postaju mjesta gdje se donose strateške odluke i dogovori. Zbog toga praktičnog izvlašćivanja javnih izvršnih i zakonodavnih institucija, slobodno se može govoriti o tome da su domaći stranački lideri i pojedini strani predstavnici, bez odobrenja naroda, preuzeli sve poluge upravljanja u Bosni i Hercegovini. Kao i u slučaju stranačkih lidera, tako i vlast koja ne proizlazi iz punog demokratskog kapaciteta može imati ustavno – zakonski legitimitet, ali sigurno nema demokratski legitimitet. Samim tim se **uzurpira** vlast koja bi po svim uzusima trebalo da **„je vlast naroda, od strane naroda i za narod“ (citat Abrahama Linkolna). Radi toga građani imaju puno pravo i a i obavezu da zahtijevaju, da dobiju ili se izbore za prestanak vlasti uzurpatora i uspostavu punog narodnog suvereniteta**. Samo potpuna demokratizacija svih političkih subjekata može donijeti nešto novo i pokušati zaliječiti uzroke krize. Ako se na izborima natječu političke stranke koje nisu demokratske (u punom smislu riječi), onda postaju besmisleni i sami „demokratski“ izbori.

Zanimljivo je da i našim javnim i društvenim institucijama nema neposredne demokratije, nego se primjenjuje delegatski sistem. Iz toga razloga su i mnoge javne institucije neučinkovite i paralizirane. Zato bi trebalo demokratizirati i sve te javne i društvene institucije, od univerziteta, preko sportskih klubova do vjerskih zajednica.

VI. filipika

SEDMORICA TIRANA

Kada se u okvirima konkretnog historijskog procesa, razmatra pitanje zastupljenosti legitimiteta i legaliteta prvo se mora definirati njihova sadržina u okvirima toga procesa.

Legitimitet bi bio temeljna vrijednost iz kojeg bi trebalo da proistiće javni život. Po načelima demokratskog i građanskog legitimiteta, svaki građanin je apsolutni nosilac izvornog suvereniteta. Pošto živi u zajednici, građanin prenosi dio svoga suvereniteta na

javne institucije koje rukovode Državom, odnosno onim što je „javna stvar“ = Republika (rimsko – latinska kovanica : *res* = stvar; *publica* =javno). Iz ovoga proizlazi da dužnosti u javnim institucijama treba da obnašaju oni koji imaju ako ne podršku koncenzusom (što je praktično nemoguće), onda bar (metodom neposredne demokratije) podršku većine nosilaca izvornog suvereniteta. Kako bi Država/Republika funkcionirala po legitimnoj volji svojih građana ili naroda, onda svi činioci političkog procesa moraju biti organizirani po načelima neposredne demokratije. To u prvom redu uključuje političke stranke, te društvene institucije, organizacije i zajednice koje imaju određeni autoritet i uticaj u javnom životu Bosne i Hercegovine, kao što su npr. univerziteti, vjerske zajednice, udruženja građana, javne fondacije i sl.

Legalitet je ono stanje u državi/republici definirano zakonima i propisima. Za razliku od legitimiteta legalitet je promjenljiv i to korištenjem samo demokratskih mehanizama. Bosna i Hercegovina je nešto prije novembarskih izbora 1990. god. odabrala načelo demokratskog legitimiteta kao temeljnu vrijednosti svoga funkcioniranja i po toj logici BH legalitet bi morao proizlaziti iz legitimiteta. Nažalost, i nakon 23 godine, u Bosni i Hercegovini legitimitet i legalitet se razilaze, i to upravo iz razloga što važeći legaliteti ne poštuju temeljne vrijednosti legitimiteta, odnosno provođenje neposredne demokratije. Ustvari samo se krajnji ishod glasanja za stranačke ili nezavisne kandidate provodi demokratski, iako bi se i tome imalo šta prigovoriti. Sve ostalo u „javnoj sferi“ se obavlja kombinacijom izrođenog delegatskog sistema, birokratskog i liderskog odlučivanja ili nekim tajnim neprincipijelnim dogovorima van državnih i javnih institucija. Zbog ove različitosti između legaliteta i legitimiteta došlo je do paradoksa da o suštinskim pitanjima Bosne i Hercegovine odlučuje jedna uska skupina domaćih „lidera“/stranačkih prvaka. Bez obzira što ti lideri nemaju nikakav demokratski legitimitet, oni se vole ponašati kao da su neke verzije balkanskih faraona. Posebno je i sa stajališta legitimiteta, pa i legaliteta sumnjivo petljanje stranih faktora u BH politički proces, kao što su ambasadori i predstavnici raznoraznih kancelarija i komisija.

Da bi dokazali navedene teze, možemo dati kratki presjek kako stoji stanje sa legitimitetom vezanim za „lidere“ stranaka. Prvo možemo početi sa prof. dr. sc. Zlatkom Lagumdžijom. On je predsjednik SDP BiH od 1997. god. i nikada njegova čelna partijska pozicija nije bila rezultat neposredne demokratije, odnosno izbora na kojima bi učestvovali svi članovi SDP BiH. Sulejman Tihić je predsjednik SDA od 2001. god. i nijednom njegova čelna pozicija nije bila rezultat neposredne demokratije. Fahrudin Radončić je od osnivanja SBB na njegovom čelu, i do sada nisu primjenjivali načelo neposredne demokratije u svome radu. Najduži staž kao predsjednik neke stranke ima Milorad Dodik, koji je na čelu SNSDa od 1996. god. I u ovoj stranci njen predsjednik nikada nije provjeravao da li ima većinsku podršku članova. Mladen Bosić je predsjednik SDS od 2006. god. Ova stranka je od svoga osnivanja promijenila više osoba na čelu stranke, ali nijedan od njenih predsjednika nije izabran posredstvom neposredne demokratije. Slične izmjene na stranačkom čelu je imao i HDZ, kojem je od 2005. god.

predsjednik Dragan Čović. Nijedan predsjednik HDZ nije izabran neposrednom demokratijom. Božo Ljubić je predsjednik izdvojene hadezeovske frakcije, pod nazivom HDZ 1990, od njenog osnivanja 2006. god. Ni u ovoj stranci predsjednik nije izabran glasanjem svih članova. Ni predsjednici manjih stranaka kao što su Socijaldemokratska unija, Naša stranka, Socijalistička partija, Nova socijalistička partija, Partija demokratskog progresa, Demokratska partija, Demokratski narodni savez, Demokratska narodna zajednica nisu birani neposrednom demokratijom. Zanimljivo je da jedan dio ovih stranaka nosi u produžetka svoga naziva i ime i prezime svoga predsjednika. Toliko o demokratskim uzusima ponašanja. Stranka „Radom za Boljitak" iako pretendira da se bavi javnim poslovima, je ustvari privatna stvar jedne familije i obični privjesak i produžetak „Mesne industrije Lijanović". Hrvatski pravaši i u BiH vode svoju politiku kao da je riječ o mikroorganizmu paramecijumu, odnosno stalno se dijele i umnožavaju u više primjeraka pa je teško upratiti ko je sve na čelu koje pravaške stranke. Ne samo da nisu predsjednici navedenih stranaka birani neposrednom demokratijom, nego ni potpredsjednici, članovi predsjedništava, glavnih i nadzornih odbora, rukovodioci kantonalnih, gradskih i općinskih odbora...itd... Demokratski legitimitet nisu imali ni njihovi kandidati na izborima za sve nivoe, kao ni njihovi prijedlozi za upravne i nadzorne odbore i direktore javnih preduzeća i ustanova.

Još od novembarskih izbora 1990. god., stvarna politika Bosne i Hercegovine se nije vodila tamo gdje treba, a to su legalne državne institucije, nego se više – manje odvijala tamo gdje ne treba → tj. na nekim neformalnim mjestima. Takvo vodjenje državnih poslova je dobilo naziv „minder politika". Od tada se takvo stanje zadržalo sve do danas, kada se o državnim poslovima razgovara na nekim poluprivatnim sijelima nazivanim šestorka, sedmorka, četvorka ili na bilateralnim sastancima stranačkih predsjednika. **Ova „minder" sijela su toliko zaokupirala politički život u zemlje da se sa pravom može zaključiti da su ona postala stvarni najviši i zakonodavni i izvršni organ Bosne i Hercegovine, dok su vlade i parlamenti pretvorene u formalne izvršioce odluka donesenih na „minder" sijelima.** Tako se etablirala jedna neustavna i nezakonita „minder" institucija, koju čine već spomenuti predsjednici glavnih stranaka u Bosni i Hercegovini. Pošto ovu neoficijelnu instituciju sačinjavaju predsjednici stranaka koji nemaju demokratski legitimitet, samim tim je i „minder" institucija nelegitimna po demokratskim načelima. Ova institucije nema ni legalitet, jer se postavlja pitanje zašto nju sačinjavaju stranački predsjednici, a ne neke osobe koje su dužnosnici u izvršnim oficijelnim državnim i zakonodavnim institucijama i ustanovama. Tako na ovim sjednicama nema državnih dužnosnika kao što su članovi predsjedništva, predsjednici raznoraznih vlada, predsjednika i potpredsjednika Federacije, presjedavajućih skupština i domova. Pa ako već o suštinskim pitanjima ne odlučuju oni ko bi trebali, onda Visoki predstavnik OHRa ili drugi predstavnici EU i USA mogu sazvati i predsjednike lovačkih saveza, udruženja pčelara i ljubitelja golubova da se dogovaraju o krucijalnim pitanjima

države Bosne i Hercegovine. Sigurno bi ti sastanci bili znatno djelotvorniji od onih na koje dolaze predsjednici stranaka.

Posebno je pitanje na šta se to pozivaju predsjednici stranaka kada smatraju da baš oni trebaju pregovarati (na neustavnim i nezakonitim sijelima) i tražiti ono što im pripada po rezultatima izbora iz 2010. god. Tako na tim „minder“ sastancima prisustvuje prof. dr. sc. Zlatko Lagumdžija koji je na izborima iz 2010. god. za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH dobio 28 451 glas, odnosno 45,62 % svih glasova za SDP u izbornoj jedinice 3 (Federacija), i trenutni je ministar vanjskih poslova BiH. Ali zato nema na njima Željka Komšića, koji je tada ispred SDPa dobio 337 065 ili 60,61 % glasova za hrvatskog člana predsjedništva. Ovim sastancima ne prisustvuje ni dr. sc. Denis Bećirović koji je kao kandidat SDPa na izborima za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH iz 2010. god. u izbornoj jedinici 5 (Federacija) dobio čak 45 747 ili 52,47 % svih SDP glasova. Isto tako se na pregovorima u ime SDPa ne pojavljuje ni dr. sc. Hamdija Lipovača koji je kao kandidat te partije za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH u izbornoj jedinici 1 (Federacija; znatno manja po broju stanovnika od izborne jedinice 3) dobio 24 582 glasa ili čak 75, 04 % svih glasova za SDP.

U slučaju SDA je situacija još i jasnija. Njen predsjednik Sulejman Tihić se nije uopće kandidirao na izborima 2010., ali ga ta „sitnica“ ne sprećava da učestvuje na „minder“ sastancima. Bakir Izetbegović je dobio 162 831 ili 34,86 % glasova na izborima za bošnjačkog člana predsjedništva. Zanimljivo je da je značajan broj glasova (13 637 ili 48,83 %) ispred SDA dobio Senad Šepić (izborna jedinica 1 – Federacija - za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH), kojeg se u zadnje vrijeme slabo može vidjeti u prvom SDA „safu“. Slično kao sa Šepićem je i situacija sa Šemsudinom Mehmedovićem koji je u izbornoj jedinici 4 (Federacija) dobio 20 252 ili 31,47 % glasova, ali se ni on ne pojavljuje na „minder sijelima“. Svoja stajališta najčešće izražava preko Facebooka. Isto tako se na pregovorima u ime SDA ne pojavljuje ni ime Amira Fazlića koji je u izbornoj jedinici 5 (za parlamentarnu skupštinu) dobio 27 419 ili 50,67 % svih SDA glasova.

Fahrudin Radončić je izašao na megdan za bošnjačkog člana predsjedništva i tom prilikom dobio 142 387 ili 30,49 % glasova. Pošto je riječ o skoro poluprivatnoj stranci, ostali kandidati se nisu posebno istakli. Stranka za BiH je potpuno propala na ovim izborima, i kao njen lider Haris Silajdžić, završila u bespućima povijesti. Zato se ona više ne pojavljuje na „minder“ sijelima, iako im je ranije bila redoviti član.

Tradicionalno stranke iz RSa smatraju državne BH institucije drugorazrednim i najviše bi voljeli da ih još više degradiraju, pa se zato najveća borba vodi za entitetske institucije. Jedan od glavnih aktera „minder“ sijela je Milorad Dodik koji je u borbi za predsjednika RSa dobio 319 618 ili 50, 52 % glasova. Međutim, postavlja se logično pitanje zašto u razgovorima o sudbini BiH odlučuje jedan entitetski dužnosnik, a ne npr. Nebojša Radmanović koji je izabran za srpskog člana predsjedništva BiH sa 295 629 ili 48, 92 % glasova. Pored Radmanovića u slučaju SNSDa vrijedi istaći Nikolu Špirića koji je u

izbornoj jedinici 1 (RS) za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH dobio 60 987 ili 46, 38 % svih glasova za SNSD u ovoj izbornoj jedinici. Igor Radojčić je u izbornoj jedinici 2 za narodnu skupštinu RS dobio 24 452 ili 42, 41 %. Dok se Nikola Špirić i Igor Radojčić negdje povremeno i čuju kada su u pitanju „minder" sijela, u dubokoj zaleđini su ostali Gavrilo Bobar koji je u izbornoj jedinici 4 za narodnu skupštinu RS dobio 13787 ili 41, 73 % glasova i Lazar Prodanović koji je u izbornoj jedinici 3 (RS) za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH dobio 28 185 ili 43, 58 % SNSD glasova.

Predsjednik SDSa Mladen Bosić je na izborima za zastupnički dom parlamentarne skupštine BiH (izborna jedinica 2 RS) dobio 27 866 ili 50,72 % svih SDS glasova. Istaknuti član SDSa je Ognjen Tadić koji je na izborima za predsjednika RS kao kandidat koalicije predvođene SDSom dobio 227 239 ili 36, 92 %. Pored njih dvojice vrijedilo bi istaći Zlatka Maksimovića koji je u izbornoj jedinici 4 za narodnu skupštinu RSa dobio 12 334 ili 45, 97 % glasova. SDS je u ponešto različit odnosu na gore navedene stranke jer osim spomenutih nema drugih pojedinaca koji bi pojedinačno bili popularniji. Vjerojatno je razlog za to činjenica da su stranački prvaci SDSa u ranijim razdobljima završavali u Hagu, bili smjenjivani od Visokog predstavnika ili bili izbacivani iz stranke, pa su osnivali druge stranke.

Dragan Čović je dobio u izbornoj jedinici 2 (Federacija) za zastupnički dom parlamentarne skupštine 24 377 ili 48, 68 % glasova za HDZ u ovoj izbornoj jedinici. Kandidat HDZa za hrvatskog člana predsjedništva BiH je bila Borjana Krišto osvojivši 109 758 ili 19, 74 % glasova. Naravno na „minder" sijelima se uopće ne vidi Borjana Krišto, koju izgleda to nešto puno i ne sekira. Dr. Božo Ljubić, predsjednik HDZ 1990 je za zastupnički dom parlamentarne skupštine (izborna jedinica 2 Federacija) dobio 11 015 ili 43, 83 % HDZ 1990 glasova. Martin Raguž, kandidat za hrvatskog člana predsjedništva BiH (u ime koalicije koju su činili HDZ 1990 i HSP) je dobio 60 262 ili 10, 84 % glasova, ali se on ne vidi na „minder" sijelima.

Iz svega analiziranog i izloženog se jasno uviđa da najveću, stvarnu moć odlučivanja u Bosni i Hercegovini imaju pojedinci, institucije i način političkog i javnog ponašanja koji ne samo samo da nemaju demokratski legitimitet, nego ni ustavno – zakonski legalitet. **Stari Grci i Rimljani su koristili jedan pojam kojim su označavali nelegitimnost i nelegalnost određene vladavine te uzurpaciju narodnog i građanskog suvereniteta, a to je →TIRANIJA**. Građani čija su suverena prava oduzeta i uzurpirana, imaju prirodno pravo da se izbore da njihova Država/Republika i vlast bude samo njihova i da javne institucije budu sa dovoljno autoriteta i moći da mogu služiti javnim interesima. Ali da bi tiranija postala stvar povijesti, građani moraju steći hrabrosti da javno nastupe i artikulirano i precizno traže povratak svojih prava. Sa druge strane, sve odluke koje donesu tirani mogu se smatrati ništavnim.

VII. filipika

Izdaja naša svagdašnja

Prošle sedmice držao sam predavanje drugoj godini sa temom „Veliki Ilirski ustanak“. Pošto predavanje nije samo *ex catedra*, nego više – manje i interaktivni rad sa studentima, govoreći o borbenim operacijama na prostorima današnje Slavonije i Bosne, vrlo brzo sam stekao dojam da je njihovo znanje općeg zemljopisa ravno nuli. Tako nisu znali gdje se nalaze Maglić i Zelengora, niti gdje je sarajevski Ozren!? A na spomen srednjoslavonskih planina Psunj, Papuk i Krndija su se smijali „egzotičnosti“ njihovih imena. Nažalost, ovo nije neki izuzetak i specifikum, nego opće pravilo među našim mlađim generacijama. To potvrđuju i odgovori na jednom dosta laganom testu iz opće arheologije, gdje je bilo više slučajeva da se na pitanje šta je fosil ?, dobije odgovor da je to društvena organizacija u prahistoriji. Ustvari, svaka nova generacija koja dolazi ima sve manje i manje znanja iz opće kulture i općeg znanja, a i smanjene su im i mogućnosti logičkog zaključivanja. Naravno, to u krajnoj konsekvenci ima katastrofalne efekte po Bosnu i Hercegovinu.

Krivica uopće ne leži na našoj djeci, učenicima i našim studentima, jer oni raspolažu samo sa onim znanjima i vještinama koja su im pružane u školama, medijima i u porodicama. Oni su u pravom smislu žrtve jedne dugoročne dobro proračunate politike koja ima prilično zlonamjerne planove i ciljeve sa našom zemljom i našim ljudima. Inicijatori i voditelji takve politike su isti oni koji su eksponenti neoliberalizma, neoimperijalizma i neokolonijalizma. Obrazovanje i odgoj su stubovi funkcioniranja i pozitivne egzistencije svake humane zajednice, pa je njihova kontrola, uz ovladavanje resursima i tržištem, jedna od glavnih stavki tih zamaskiranih sila mraka. Osnovni pravci i ciljevi toga neoliberalno – neokolonijalnog izrabljivanja, koje se odvija u rukavicama i samo pod egidom nekih uzvišenih ideja su sljedeći :

1. Prvo se ovladava medijima i stvara se neka vrsta „šarene laže“ o svijetu koji se nudi i načinima kako doći do te frizirane slike neoliberalizma u „janjećoj koži“. U okviru toga se i počinje širiti i propagandna kampanja kako kod nas ništa ne valja, kako je sve pogrešno, kako nemamo pojma. U skladu sa takvom propagandom u javnost se plasiraju informacije tipa : „To što ste u VI. osnovne morali učiti koja je industrija razvijena u Detroitu ili koji je glavni grad Mozambika je čista glupost“, knjige i udžbenici su preteški za djecu, treba smanjiti obim gradiva, treba prema djeci razvijati osjećaj kao da se igraju, treba uvoditi neke nove pedagoške i prosvjetne norme. Naravno, nijedan od tih slatkorječivih podlaca neće reći da je stvarni život nešto neuporedivo teže od bezazlene, nevine igre. Neće nikada reći da djecu i omladinu treba pripremiti da se znaju suočiti sa svim iskušenjima života. Neće nikada reći da li možda treba razvijati osjećaje ponosa, izdržljivosti, odgovornosti, hrabrosti i časti koji su temelji dobrog čovjeka. Naravno da neće reći, jer njihov cilj nije izgradnja dobrog čovjeka. Uostalom, da je ovladavanje nečijim obrazovanjem i odgojem najlakši način da neko postane pokoran je drevni izum. Koristili su ga Rimljani kao dobro osmišljeno sredstvo vladanja nad

pojedinim zemljama. I sam rimski historičar Tacit priznaje da je u tom slučaju riječ o golom imperijalizmu.

2. Nakon smišljene propagandne pripreme, nastupaju raznorazni eksperti – koferaši, neki trećerazredni europski i američki činovnici i neostvareni „genijalci“ koji su nas svojom neokolonijalnom arogancijom odlučili učiti i mijenjati. Oni se brzo preko raznoraznih organizacija involviraju i inflitriraju u naše sisteme i institucije. Oni po pravilu ne čekaju dugo da pronađe svoje sluge među našim ljudima razmještenim u nizu organizacija, institucija i pozicija. To postižu ili klasičnim korumpiranjem duša tih ljudi ili ih uspiju stvarno ubijediti (vješto prodajući šarenu lažu) da oni rade nešto dobro i korisno. Kada i to ostvare, onda uz njih kao eksperte, naše „prodane duše“ predlažu provođenje tzv. „reformi“ obrazovno – odgojnog sustava, uz naznaku da bez njihovog provođenja naše društvo neće moći opstati i bez kojih nema euroatlanskih integracija.

3. Posebnu skupinu „naših“ koji postaju vjerni saputnici bjelosvjetskih eksperata, čine oni iz reda onih dobro uhljebljenih (uglavnom preko stranačko – mindersko – rodbinskih „konkursa“) besposlenih birokrata u raznoraznim ministarstvima, zavodima, agencijama, komisijama. Njima je pojava ovih stranih eksperata koji u svojim koferima nose „reforme“ bilo kao neko prosvjetljenje u njihovim sivim, kancelarijskim životima. Grčevito su se prihvatili provođenja tih „reformi“, jer tako oni dobijaju smisao svoga postojanja, a iako su obične lutke marionete u drugim rukama misle da su stekli neku moć pa se prave „važni“ i „smrtno ozbiljni“ pred nastavnicima, studentima i učenicima.

4. Istovremeno se stalno i stalno organiziraju besplodni, birokratizirani seminari i okrugli stolovi na kojima ti raznorazni eksperti i njihove domaće sluge objašnjavaju kako provesti tzv. „reforme“, a čiji rezultati su samo obično gubljenje vremena. Formiraju se stalno neke nove komisije, donose prijedlozi i zapisi, rekapitulacije i stalno se proizvodi sve više i više papira, pravila, propisa, odluka, smjernica....itd... Umjesto da rade na sopstvenom stručnom usavršavanju, naši učitelji, nastavnici i profesori se nastoje preobraziti u neke činovnike čije bi čitavo djelovanje od otvaranja dnevnika do zaključivanja ocjena bilo sistematizirano i šablonizirano po uzusima koje propisuju eksperti i naše birokrate koje nikada nisu ni „primirisale“ učionici.

5. Istovremeno se iz naših medija polako i neprimjetno uklanja obrazovni program, i zamjenjuje dekadentnim svijetom šarenila, sapunica, luksuza i reality programa najrazličitijeg tipa. Ako i ima nekih obrazovnih emisija urađenih od naših ljudi u našim medijima, onda se to pomjera u neke kasne termine, dok se u udarnom terminu smještaju ti programi namjenskog sustavnog zaglupljivanja. Naravno onaj nešto svjesniji dio stanovništva korisne informacije će potražiti na nekom od raznih stranih stručnih kanala.

6. Namjera je da se erudicija, opća kultura i opća obrazovanost što je moguće više zanemare, jer to vodi neminovnom zaglupljivanju ili stvaranju „fah idiota". Takvo potiskivanje i umanjivanje intelektualne, obrazovne i logičke sposobnosti običnog pojedinca vodi u pretvaranje njega kao objekta iskorištavanja, nekritičkog potrošaća i donosioca enormnog novčanog profita gospodarima neoliberalizma i neokolonijalizma, i poslušnog sljedbenika vladajuće ideologije. Zato i postojanje samosvjesne osobe sa slobodom savjesti i snažnim intelektualnim i fizičkim progresivnim razvitkom, i to van okvira moćnika mraka, predstavlja za njih veliku opasnost.
7. Naučni i tehnički razvitak iz sfere javnog interesa prelaze pod vladajući okvir neoliberalnog društva i umjesto da kreiraju tržište što im je primarna i stvarna namjena, oni se moraju prilagođavati željama novčanog profita, odnosno onih koji ga žele ostvariti a prema tome i samoga tržišta. Kao surogat gubljenja naučnih potencijala, se pušta kvazinauka, tipa koji je narod najstariji, od koga potiće, kriju li se kontakti sa vanzemaljcima, raznorazne teorije zavjere i posebno new age budalaštine.
8. Posebno je udar usmjeren na javni obrazovno – odgojni sistem, jer je on po svome obimu ubjedljivo glavni vid obrazovne djelatnosti i to otvoren prema svima. To „prema svima" je trn u oku neoliberalizmu i neoimperijalizmu, jer to tako (po njihovim pravilima) ne može biti. Mora postojati relativno kvalitetno obrazovanje za elitu i njene štičenike, a za većinu neko drugo slabije obrazovanje. Elita se može obrazovati i vani, pa samim tim i nema potrebe za kvalitetnim obrazovanjem u javnim školama i univerzitetima.
9. Tako se postepeno ideološki kontaminiraju čitave zajednice ili bar njihovi najistaknutiji pojedinci, umanjuje se njihova moć individualnog ili kolektivnog samostalnog i samosvjesnog djelovanja. Pri tome se moral i vrijednosni sustav ruiniraju i obezvređuju sve u svrhu zadovoljavanja najobičnije pohlepe i iskonske pohote.

Ako samo dublje analiziramo stanje u našem obrazovno – odgojnom sustavu, možemo jasno prepoznati neke od navedenih pravaca i ciljeva neoliberalno sustava. Naš predneoliberalni koncept obrazovanja se temeljio i rukovodio načelima austrijsko – pruskog (koji je preuzela i Rusija) obrazovnog sustava koji se u Bosni i Hercegovini javio sa austrougarskom okupacijom. Neke načelne smjernice ovog sustava su da je bio hijerarhijski organiziran, hladan, strog, ozbiljan, odgovoran, precizan, detaljan i jasan. Programi toga sustava su bili takve prirode da su kod pojedinca razvijali osjećaje i potrebu za općom obrazovanošću i erudicijom. I nakon propasti Austro-Ugarske, obrazovno – odgojni sustav koji je ona donijela u Bosnu i Hercegovini se nastavio razvijati. Bilo je samo nekih prilagođavanja toga sustava novonastalim prilikama i potrebama država i ideologija koje su obitavale na našim prostorima. Jedini pokušaj

reformi, ali koji se odvijao u okvirima toga austrijsko – pruskog sustava, bilo je uvođenje usmjerenog srednjeg obrazovanja ili tzv. šuvarovice (nazvane po hrvatskom političaru Stipi Šuvaru koji je bio njen inicijator), ali je i to neslavno završilo.

Sasvim je normalno očekivati da se neki obrazovno – odgojni sustav nakon 100 godina postojanja u više – manje sličnom obliku mora dorađivati i prilagođavati. Bar po mome mišljenju svaka promjena i reforma mora imati progresivistički karakter, odnosno da donese nešto bolje u odnosu na ono što se mijenja. Tako i osnovni cilj bilo koje reforme obrazovanja treba da bude izgrađivanje temeljno i svestrano obrazovanog pojedinca koji je ujedno i potpuno svjestan, spreman, sposoban i odgovoran da doprinese progresu i razvitku i samoga sebe ali i zajednice općenito.

Međutim, umjesto da se naš stari sistem pripremi za progresivno prilagođavanje, eksperti i njihove domaće marionete su odlučile da u potpunosti izvrše sustavnu i suštinsku izmjenu i to bez obzira na posljedice koje to moža izazvati. I tako na scenu stupa „bolonjski proces“ koji se primijenio na javne univerzitete. Kada je taj proces tek počeo, sjećam se da je govoreno da se time stvara bolja mobilnost znanja i ljudi, da će student moći mijenjati gradove i univerzitete, da će naši univerziteti i programi biti bolji, da će se popraviti kvalitet obrazovanja. Naravno, već sama polazišta provođenja „bolonjskog procesa“ su bila pogrešna, jer se težilo uniformizaciji i ujednačavanju nastavnog i naučnog procesa. Pa se tako za npr. čitav sarajevski univerzitet (koji je koglomerat najrazličitijih disciplina) predvidio sustav 3 godine prvog ciklusa + 2 godine drugog ciklusa + 3 godine doktorskog studija. Kako to ujednačavanje provesti kada po prirodi stvari svi studiji ne mogu isto trajati, npr. medicina traje duže od ekonomije. Predviđanje jednosemestralnih predmeta je isto tako besmisleno, jer čak ni predmeti u istoj studijskoj grupi nemaju isti obim i isto značenje. Npr. moj predmet Historija starog Rima je neuporedivo veći i značajniji u odnosu na predmet Historija starog Istoka, ali po rasporedu imaju isti broj sati u različitim semestrima. Uz to uvođenje jednosemestralnih ispita, dovelo je do prave inflacije predmeta, koje je vrlo teško i popisati a kamoli provoditi. Insistiranje na jednoobraznosti ispitivanja u vidu pismenih testova (sistem zaokruživanja ponuđenih odgovora!?) je nepojmljivo na studijima na kojima se odgajaju one profesije koje trebaju imati i dobre govorničke sposobnosti (npr. nastavnički studiji, pravo, žurnalistika). Zbog prilične kompliciranosti „bolonjskog procesa“ birokratski aparat i papirologija su se neminovno mnogostruko umnožili, a studentske službe jedva i uz velike napore kako-tako uspijevaju da rade. Iako je broj predmeta povećan, asistentska norma se duplirala sa 6 na 12. Ta na prvi pogled mala promjena je vrlo opasna za buduću egzistenciju fakulteta i pojedinih struka. Po tom starom sustavu, načelno je svaki univerzitetski nastavnik imao asistenta koji bi ga trebao naslijediti na konkretnoj katedri i konkretnim predmetima. Sa povećanjem asistentske norme, što je jedna čisto ministarsko – politička podlost, se pokušalo ustvari uštediti na visokom obrazovanju. Pošto se asistenti više ne mogu vezati za konkretnog nastavnika, u pitanje dolazi održanje čitavog niza predmeta na fakultetima jer ko će naslijediti penzionisanog ili umrlog profesora.

Tako se umjesto specijalizacije asistenti, koji su na univerzitetskom“ hranidbenom lancu“ smješteni vrlo nisko (pa im se teško pobuniti), pretvaraju praktično u sve i svašta, a mnoge specijalnosti koje su postojale na univerzitetima će polako odumirati.

Rezultati provođenja „bolonjskog procesa“ u Bosni i Hercegovini su blago rečeno kaotični, što se najslikovitije vidi na primjeru obečanja o toj mobilnosti i ujednačavanju studija. Navesti ću samo jedan vrlo ilustrativan primjer. Prije „bolonjizacije“, Filozofski fakulteti u BiH, bez obzira na entitetske i kantonalne granice, su imali vrlo sličan načelni koncept obrazovanja studenata zasnovan na onom već spomenutom austrijsko – pruskom obrascu. Nakon što smo duboko zašli u proces bolonjizacije, situacija izgleda na sljedeći način : Filozofski fakultet u Sarajevu ima 3 godine prvog ciklusa studija i 2 godine drugog ciklusa studija, Filozofski fakultet u Tuzli 4 godine prvog ciklusa studija i 1 godinu drugog ciklusa studija, Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru ima 3 godine prvog ciklusa i 2 godine drugog ciklusa. Na Filozofskom fakultetu u Banja Luci ni njihove studijske grupe nisu ujednačene, pa su tako za istoriju, pedagogiju i učiteljski studij prvi ciklus traje 4 godine, a za filozofiju, psihologiju i preškolsko vaspitanje 3 godine. Potpuno je nejasno kako se misli da bi student iz Tuzle mogao tek-tako preći (samo prenosom imaginarnih ECTS bodova) na nastavak studiranja u Sarajevu. I na kraju da zaključimo, da budemo potpuno iskreni →glavni cilj „bolonjizacije“ je bilo približavanje europskih načina studiranja onima u USA.

Što se tiće privatnih univerziteta, za njih je Bosna i Hercegovina plodno tlo, pa niču na sve strane. Naravno, uz čast izuzetcima, njihovi studiji se uglavnom baziraju na menadžmentu na ovaj način, menadžmentu na onaj način, nekim poslovnim školama i međunarodnoj ekonomiji ili pravu. Ustvari, što je univerzitet manji i bezvezniji, to su njegove aspiracije za predavanjem globalnih, svjetskih tema veće.

Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje je na bilo na udaru duže od onog visokog. I tu su se provodile „reforme“ i raznorazni eksperimenti, kao npr. uvođenje devetogodišnje osnovne škole, iako nije naveden nijedan smisleni razlog zašto se to radi. Tako su uvođeni neki novi ideološki predmeti, dok su drugi smanjivani, manipuliralo se sa normama. Posebno su teško oštećeni predmeti historije i geografije, jer je možda cilj bio da učenici znaju što je moguće manje o svojoj zemlji i svojoj kulturi.

I kako se provode ove raznorazne „reforme“, jednog dana će se moći konstantirati samo sljedeće : „Operacija je uspjela, pacijent je umro“. I da na kraju, onima koji će pokušati, zbog toga što im je duša zagađena izdajom, da ironiziraju ovaj tekst, poručujem : Bolje da me ismijavaju jer znam koja je auto – industrija postojala u Detroitu, nego da me ismijavaju jer ne znam gdje je Zelengora.

VIII. filipika

Izadji i bori se....

U prethodnim filipikama smo više-manje ukratko prezentirali trenutno stanje u Bosni i Hercegovini. Međutim, nijedno istinsko i odgovorno političko djelovanje se ne može i ne smije zasnivati samo na kritici, optuživanju i stalnom i stalnom pozivanju na neke ideološke floskule i sentence. Onaj ko kritizira nešto i nekoga, mora istovremeno nuditi i adekvatna rješenja problema koja su prije svega funkcionalna i održiva. Naravno da treba uvijek imati na umu idealizirani cilj, ali do njega se ne može doći divovskim koracima, preskačući usputne stanice i ostavljajući iza sebe nepregledno mnoštvo neriješenih pitanja i problema. Zato staza Spoznaje, Savjesti i progresa mora biti čitava pređena, u suprotnom može se desiti da se skrene u slijepu ulicu ili jednostavno zaluta, kao što se to uostalom i desilo u mnogim historijskim situacijama.

Teška i na prvi pogled kaotična situacija u kojoj se nalazi Bosna i Hercegovina je rezultat dobro osmišljene i provođene politike koja se odvija na više nivoa. Osnovni i vrhovni nivo je onaj koji provode neoliberalni, neoimperijalni i neokolonijalistički centri moći koji u našem slučaju poglavito dolaze iz USA, EU i Rusije. Oni vladaju posredno, preko domaćih kolaboracionističkih krugova koji se inače deklarativno i formalno predstavljaju na jednoj strani kao najveće patriote i nacionalisti, a na drugoj kao neki reformatori koji donose „šarenu lažu“. Od naše suverenosti je ostalo samo bezazleno mahanje zastavama i drugom simbolikom, i čeprkanje po historiji uglavnom korištenjem kvazi-naučnih metoda. Privreda, financije, vanjska politika, sigurnost, obrazovanje i kultura su prepušteni na milost i nemilost neoliberalnih neokolonista i njihovih domaćih izvršilaca na terenu. Ova situacija pruža jednu zanimljivu historijsku analogiju. Kada su persijski carevi zavladali nizom grčkih polisa na Egejskom moru, na njihovo čelu postavljali tirane iz lokalnih zajednica jer su tako najbolje i najdjelotvonije mogli održavati svoju vrhovnu vlast. Tako se i na čelu malih bosanskohercegovačkih zajednica nalaze domaći tirani koji ignoriraju demokratska prava građana i oficijelne državne institucije. Njima je ostavljeno da razgrabe međusobno onaj ostatak bogatstava ove zemlje, nakon što su se podmirili neokolonijalisti. Ispod tirana nalaze se čitava mreža sa njima interesno uvezanih pojedinaca i grupa. Tako se u nizu organizacija i ustanova nailazi na mnoštvo malih tirana, koji su ili disperzirana volja glavnih tirana, ili se jednostavno na njih ugledaju. Zbog takve organizacije vlasti kojoj je jedini interes iscrpljivanje i iskorištavanje zemlje i njenih stanovnika, jasno je da su na površinu izbili oni najgori od nas, bez obraza, bez časti, bez hrabrosti. Zatim se tu pojavljuju i raznorazni likovi sa golijatskim ambicijama, liliputanskim ambicijama i alkaponeovskim karakterom. Svi oni najbolje funkcioniraju u namjerno iniciranom i rukovođenom kaosu. Naš narod ima lijepu izreku za vremena nalik ovima : „Plaha vremena za pogana čovjeka, i pogana vremena za plaha čovjeka“. Zato nas ne trebaju čuditi ni kriminal na ulicama, ni prevelika i većinom bespotrebna administracija niti donošenje bezbroj zakona i propisa od kojih se dio ne provodi, a dio nije ni uopće moguće u praksi provoditi. Najgori zakoni su oni koji se ne provode ili se ne mogu praktično provoditi.

Posebna, a nadasve učinkovita, metoda vladavine i kontrole jeste ona drevna „*divide et impera*", jer što je više podjela i mržnje unutar određene zajednice, to je lakše sa njom vladati. Temelj politike „podijeli i vladaj" su tri teritorijalno odijeljena bosanskohercegovačka naroda. Onda se na to baziraju podjele na sekularne i vjernike, na Sarajlije i Sandžaklije, hanevije i vehabije, na Banjalučane i one u istočnom dijelu, na bosanske i hercegovačke Hrvate, na one koji su bili za „peti korpus" i autonomaše...itd... Svaka nova interna podjela samo razara tkivo ove zemlje. I onda na tome plodnom tlu podjela izniču kao gljive poslije kiše neke nacionalne, etničke, vjerske vođe koje smatraju da imaju mesijansko određenje da budu vođe svojih skupina na planetarnom nivou. Dobar primjer je osnivanje nekih kongresa svjetskog ranga, čiji predstavnici izuzev izlizanih floskula ne daju kvalitativno ništa novo. A iskoristiti će se i najmanja sitnica da se razbukta plamen podjela, optuživanja i mržnje. Razlike među ljudima su normalne, jer ne postoje dvije potpuno slične osobe, ali i u toj različitosti treba naći zrno poštovanja i uvažavanja drugog.

I da se vratimo na glavnu temu članka, a to je šta nam je činiti. Nama je potrebna revolucija chavezovskog tipa koja je i načelno i funkcionalno demokratska, bez nasilja, legalističko - institucionalna, oslobođena stranih i drugih lobiranja i tako autentična po svome razvitku. Nju mogu provoditi samo ljudi otvorenih umova i shvatanja, oslobođeni od nekih pseudo – ljevičarskih skretanja i predrasuda prema individualnim slobodama, poduzetnicima, seoskim gazdinstvima i religijskim zajednicama. Održanje i primjenjivanje takvih nepravilnih dogmatskih natruha, samo može štetiti revolucionarnom preobražaju. Štaviše, treba podržavati one procese u religijskim zajednicama koje vode ka razvijanju teologije oslobođenja i dalje unutarnje demokratizacije.

Kao prvi uvjet revolucije je potrebno provesti neposrednu demokratiju kroz čitavu javnu scenu, a napustiti izrođeni delegatski sustav. Neposredna demokratija bi bila zakonski uvjet legalnog funkcioniranja u svim političkim strankama i to i u biranju njihovih rukovodstava na svim nivoima i kandidata za izbore. Neposredna demokratija mora biti u svim aspektima uvedena i održavana na javnim univerzitetima, sindikatima, u udruženjima građana, javnim institucijama kulture i nauke. Ustvari u svemu onome što predstavlja „javnu stvar", treba biti uvedena neposredna demokratija. Tako bi se obnovila Republika, odnosno građanima i narodu vratila njegova suverena prava. U prilog uspješnosti primjene navedenih prijedloga govori još jedna historijska analogija. Veliko Persijsko carstvo je napalo one grčke polise koji nisu priznavali vrhovnu vlast persijskih careva. Na malu Atensku državu poslana je carska vojska koja je imala vojnika koliko Atena stanovnika. Ipak na kraju je pobjeda pripala slobodnim grčkim polisima. Razlog je vrlo jednostavan, oni koji su se borili za svoje polise su bili građani, sudionici u vladavini državom, a oni u persijskoj vojsci obični podanici. Između građanina i podanika je velika kvalitativna razlika. Uostalom građani Rima su bili najzaslužniji da se malo selo sastavljeno od koliba na brdu Palatin preobrazilo u najveću imperiju u svjetskoj historiji.

Zato je i temeljni postulat revolucije izgradnja društva u kojem je svaki građanin slobodan u onoj mjeri koliko njegova sloboda ne ugrožava slobode drugih ljudi, i u kojoj svako ima pravo na slobodu spoznaje, savjesti, sopstvenog izražaja i izbora. U tom kontekstu se može pozvati na čuvenu rezoluciju ZAVNOBiHa sa zasjedanja u Sanskom Mostu i njene odluke o poštivanju ljudskih, građanskih i narodnih prava.

Potrebno je izvršiti i reviziju zakonodavstva i iz njega izbaciti sve nepotrebne, opterećujuće i neprovodive zakone, a sve u cilju izgradnje optimalne državne strukture. Sukladno tome predstoji i drastično smanjivanje birokratskog aparata. To podrazumijeva gašenje niza nepotrebnih agencija, službi pa i institucija. Država i njene institucije, ustanove, službe, korporacije i kompanije ne smije biti opterećenje za njene građane niti mjesto kadrovskog zbrinjavanja a niti mjesto lakog posla. Zato ih treba očistiti od raznoraznih izdajnika, pokvarenjaka, špekulanata i parazita. Tu treba da budu pozicionirani najbolji od nas, hrabri, odgovorni, umješni ljudi. Ali dok sa jedne strane država mora predstavljati servis svojim građanima, isto tako se i građani moraju sa poštovanjem odnositi prema državi, njenim institucijama i zakonima. Autoritet države, njenih institucija i zakona mora biti snažan i neprikosnoven, što uopće nije u konfliktu sa načelom neposredne demokratije. Što veća sloboda i snaga, proporcionalno tome je i veća odgovornost. Autoritativnost države je moguće promatrati kao nadogradnju institucija u kojima se provodi neposredna demokratija. Pravni sustav se mora poštivati i ne treba se prepustiti stihiji revolucionarnog bijesa i odmazde. Najbolje je primjenjivati misao Abrahama Linkolna : „sa mržnjom ni prema kome, sa milosrđem prema svima."

Da bi jedna zajednica mogla uopće kvalitativno egzistirati, potrebno je da održava svoju kulturu, znanost, inovativnost, obrazovanje. Zato će se prvo iz ovih sfera ukloniti petljanje stranih tzv.„eksperata" kao i izbaciti iz struktura njihove domaće izvođaće i poltrone. Tako bi se osujetio planirani cilj zatiranja naše kulture, našeg obrazovanja, naše nauke i našeg načina razmišljanja, i pretvaranje naših građana u obične pione i „zombije".

Zbacivanje jarma neoliberalnih i neoimperijalističkih centara moći će biti i najteži zadatak za sve oni koji se budu zaputili stazama revolucionarnog preobražaja. U prvom redu potrebno je izvršiti preorijentaciju financijskih poslova BH zajednice na njene javne institucije, javne banke i javne korporacije. Transakcije u okvirima javnog sektora će se morati obavljati samo u domaćim, javnim bankama. Kompletan financijski posao bi bio kontroliran od državne institucije kao što je nekada bio Zavod za platni promet.

Izvršila bi se revizija kompletne privatizacije, kako bi se utvrdile nepravilnosti i zloupotrebe. Sklopili bi se novi ugovori sa stranim investitorima kako bi se zaštitili javni BH interesi. Zakonski bi se regulirala apsolutna javna svojina nad esencijalnim resursima, kao što su energija, voda, šume, rude i plemenite metale. Potrebno je staviti do znanja svim vanjskim faktorima, da smo mi itekako zainteresirani za razvijanje

partnerskih odnosa sa USA, EU, Rusijom i drugim zemljama svijetu, ali nikako da imamo tutora.

Upravni i javni upravni i nadzorni odbori bi se ukinuli, jer su se pokazali totalnim promašajem u bliskoj historiji. Pristupilo bi se ponovnoj reindustrijalizaciji zemlje i razvijanju proizvodnih djelatnosti. Ona zajednica koja nije zasnovana na proizvodnji i kontinuiranom napretku ne treba ni da postoji. Neshvatljivo je da toliko našeg poljoprivrednog zemljišta ostaje neobrađeno i da se toliko hrane uvozi. Suština je u izgradnji zajednice zasnovane na radu i stalnom, kontinuiranom svestranom napretku. Znači treba omogučiti ljudima da svi oni koji mogu raditi da rade i zarađuju, a ne da se nalaze na spiskovima socijale.

p.s. Zanimljivo je da sarajevski kanton kao svoje gradske boje ima plavu i bordo/crvenu, isto i kao Pariz koji se u julu 1789. godini usudio srušiti svoju Bastilju....

IX. filipika

„Aprilske teze“

- Kako provesti nenasilnu revoluciju u bosanskohercegovačkim uvjetima -

U prethodnim filipikama objasnilo se :

1. Koji su to uzroci koji su producirali trenutno negativno stanje u Bosni i Hercegovini i zašto su za njegovu promjenu neophodne revolucionarne metode.
2. Ponudila rješenja na osnovi kojih bi se izgradio novi sustav.

U novoj filipici, pokušati će se ponuditi model nenasilne i neoružane revolucionarne tranzicije u Bosni i Hercegovini. Da bi uopće došlo do revolucionarne tranzicije potrebno je ili imati ili stvoriti pogodan ambijent za nju. Uslijed historijskih i općekulturnih okolnosti veći dio stanovništva u Bosni i Hercegovini nema izgrađenu svijest o općem interesu i općoj odgovornosti. Radi toga je iluzorno misliti da će doći do nekog spontanog masovnog javnog istupanja stanovništva. Međutim, to ne znaći da zbog pasivizacije većeg dijela građana treba odustati od revolucionarne tranzicije. Cilj revolucionarne tranzicije je upravo jačanje svijesti o općem interesu i općoj odgovornosti. Uostalom da se u revolucijama koje su se odigravale širom svijeta rukovodilo argumentom da treba nastupiti onda kada većina stanovništva uzme aktivnog učešća u njima, do tih revolucija koje su bile prekretnice ljudske historije ne bi ni došlo.

Ustvari u bosanskohercegovačkim uvjetima, ako bi 10 % od svih građana u radno – aktivnoj dobi (18 – 60 godina) priključilo revolucionarnom procesu (i to na bilo koji način) to bi bio veliki uspjeh. To nije nikako u neskladu sa demokratskim normama, jer cilj revolucionarne tranzicije nije da se dođe do puke kadrovske smjene, nego je riječ o procesu kojim se konačno uspostavlja puni demokratski sistem. Pritisak javnosti bi se trebao usmjeriti i usredsrediti prvo na raspisivanje novih izbora na svim nivoima i svim dužnostima u roku od 3 mjeseca. Paralelno sa raspisivanjem izbora potrebno je donijeti i

određene promjene u izbornom zakonu. Te izmjene bi uključivale uvođenje neposredne demokratije u izborni proces i njegove subjekte. Izlazak na raspisane izbore može se odobriti samo onim strankama koje su u roku od dva mjeseca od donošenja izmjena izbornog zakona provele izbor svojih rukovodstava na svim nivoima neposrednom demokratijom, kao i formirale svoje kandidatske liste isto na osnovi primjene neposredne demokratije.

U tehničkom mandatu izvršne vlasti ne bi mogle donositi nikakve strukturalne niti strateške odluke. Njihov osnovni zadatak bi bio zadržavanje *status quo*, odnosno sprećavanje da neko iskoristi vrijeme tehničkog mandata kako bi sakrio kriminal ili kako bi se novac izvukao i prebacio na tajne račune u inostranstvu.

Novi parlamenti dobijeni primjernom neposredne demokratije bi imali više – manje ustavotvorni karakter. Njihov zadatak bilo i donošenje strateških odluka i zakona, kao i ustava. Svako strano miješanje u rad ustavnotvornih skupština bi se smatralo neprihvatljivim. Ovako ustrojeni revolucionarni parlamenti/skupštine bi djelovali dokle i sama revolucionarna tranzicija, maksimalno 2 godine. Revolucionarni parlamenti bi izabrali i privremene vlade koje bi isto djelovale do završetka revolucionarne tranzicije. Konačni cilj revolucionarnih parlamenata i vlada jeste donošenje novog ustava, realizacija zadataka u borbi protiv neoliberalizma, neokolonijalizma, podjela, šovinizma, fanatizma te sređivanje institucionalnog i zakonskog haosa.

Pošto je osnovni cilj revolucionarne tranzicije suštinska promjena trenda razvitka sa njegove negativne konotacije u onu pozitivnu, spektar promjena bi morao suštinski zahvatiti sve segmente života u Bosni i Hercegovini. Kako bi započeo novi, napredniji sustav, revolucionarne institucije će formirati stručno – ekspertske komisije koje bi dobile zadatak da, u roku od maksimalno 2 mjeseca od inauguracije revolucionarnih parlamenata, predlože pakete zakona, odluka, smjernica, pravila u sljedećima poljima :

1. Ustav.
2. Monetarno – financijsko. Ovo je vrlo bitna stvar u revolucionarnoj tranziciji sa ciljem povratka monetarne i bankarske suverenosti i kontrole protoka novca i imovine.
3. Energetika.
4. Poljoprivreda. Cilj je stvoriti takav nivo proizvodnje na osnovi kojeg bi Bosna i Hercegovina mogla sama sebe hraniti.
5. Resursi (voda, šume, rude...itd...), održivi razvoj, ekologija.
6. Reindustrijalizacija zemlje. Cilj je znatno povećati zaposlenost i što je moguće više ljudi uposliti.
7. Komunikacije.

8. Sudsko – pravosudno.
9. Smanjivanje i ukidanje nepotrebnih zakona, nivoa vlasti, pravila, institucija, službi, dužnosti.
10. Obrazovanje i znanost.
11. Kultura.
12. Zdravstvo.
13. Sigurnosno – odbrambeno.
14. Revizija privatizacije i istraživanje nelegalno stećene imovine.
15. Revizija socijalne politike.

Komisije su autonomne u svome radu, a svi njihovi prijedlozi zakona, propisa, pravila, odluka, strategija prije usvajanja ili odbacivanja na revolucionarnim parlamentima prolaze javnu raspravu u trajanju od jednog mjeseca. Kada se donese novi ustav, prestaje revolucionarna tranzicija i raspisaju se novi, redovni izbori.

Zdrave snage koje provode revolucionarnu tranziciju će se gotovo sigurno suočiti sa domaćim kontrarevolucionarnim snagama, pojavama i ponašanjem. Riječ je poglavito o svima onima koji se boje da će izgubiti privilegije i pozicije sa kojih su se neodgovorno, kriminalno i izdajnički ponašali. Oni sigurno neće biti oduševljeni sa gašenjem ancien régime. Njih bi mogli definirati kao one koji su u politici, društvu, ekonomiji i kulturi stvorili i raširili gangrenu, a onda dosta lagodno prebivali na takvom zaraženom tkivu. U zadnjih 20tak godina oni su stekli prilično iskustvo i znaju kako se boriti radi zaštite svojih interesa. Njihova osnovna metoda kontrarevolucionarnog djelovanja biti će raspirivanje nacionalne, vjerske, regionalne, stranačke, lokalne, strukovne, starosne, profesijske ili bilo kakve druge mržnje i podjela nastalim navedenim raspirivanjima. U tom okviru revolucionarne snage moraju strogo paziti, i u govoru i u djelima da ne naprave kakav slučajni ili namjerni lapsus i daju prigodu neprijatelju da to iskoristi za svoje djelovanje. Kontrarevolucionari će se hvatati i za najmanju „slamku“ ili pogrešku zdravih snaga kako bi to iskoristili u svojoj borbi. Oni će i širiti apatiju, bezperspektivnost, defetizam. Kontrarevolucionari će širiti i lažni strah u smislu da se ne smijemo mijenjati, jer to tako kažu Vašington, Brisel, Moskva ili Ankara. Oni će iskoristiti svoje pozicije i poznanstva u inostranstvu kako bi oklevetali revoluciju. Zato je moguće očekivati da oni nekoga u međunarodnoj zajednici i obmanu i dobiju političku i financijsku podršku. Revolucionarne snage bi zato trebale imati i uvid i nad financijskim transakcijama prema Bosni i Hercegovini.

Kontrarevolucionari će se služiti i demagogijom, pokušavajući da korumpiraju narod, i to koristeći svoje fondove koje su napunili pljačkajući i prisvajajući novac i imovinu. Ovi fondovi se nalaze ili u inostranstvu ili sakriveni u Bosni i Hercegovini. Zato je neophodno da revolucionarne snage odmah dođu do podataka o opljačkanoj i otuđenoj

imovini i novcu, bez obzira gdje se ona nalazila. Zbog toga je iznimno važan rad komisije za reformu financijskog i bankarskog sektora.

Kontrarevolucionarni udar je moguće očekivati i sa drugih pravaca. Kontrarevolucionari će na svoju stranu nesumnjivo preusmjeriti i dio običnog stanovništva, čak i onoga koji živi na ivici ili u siromaštvu. Ova BH „Vandeja" će se sastojati najviše od slabo ili neobrazovanog stanovništa, od kriminogenih, zatucanih i zaostalih elemenata, odnosno onih sa kojima je lako manipulirati i onih koji misle da bi se stavljanjem na stranu kontrarevolucije mogli izvući iz siromaštva. U djelovanju prema ovoj BH „Vandeji" treba pristupati dosta mudro i oprezno, kako se ne bi ponovile greške iz ranijih revolucija, kada su kontrarevolucionari znali isprovocirati oštru reakciju sa revolucionarne strane, i onda bi se revolucionarne snage sukobile sa narodnim masama. Ovaj problem bi se mogao lako prevazići sa što bržim otvaranjem novih radnih mjesta u procesu reindustrijalizacije i čišćenja visokoprofitabilnih korporacija (kao što su elektroprivrede i telekomi) od stranog miješanja, špekulanata i parazita. Druga mogućnost je provođenje neke vrste nove agrarne reforme, odnosno da u procesu oživljavanja poljoprivredne djelatnosti dođe do podjele poljoprivrednog i nekorištenog zemljišta u javnom vlasništvu onima koji žele da se bave poljoprivrednom djelatnosti.

Pošto će se revolucionarna tranzicija baviti i presjecanjem neokolonijalne vezanosti Bosne i Hercegovine, realno je očekivati i vanjsko djelovanje sa pozicija kontrarevolucije. Ovaj vid kontrarevolucionarnog intervencionizma mogao bi imati pogubne posljedice na revoluciju. Posebno se intervencionizam može očekivati u sferi preispitivanja stranih bankarskih i korporacijskih poslova i koncesija na prostoru Bosne i Hercegovine, kao i u povratku suverenosti u vanjskoj politici. Radi toga je potrebno biti uvezan sa svim progresivnim snagama u EU, Rusiji, USA i Turskoj kako bi revolucija imala i lobiste i pristalice koji bi mogli i trebali prezentirati i propagirati stvarne namjere revolucije. Na početku je potrebno naglasiti da revolucionarne mjere nisu vođene ksenofobijom i izolacionizmom. To je tek dovođenje u red pravno – političke i ekonomsko – financijske situacije, kako se ne bi dešavale situacija kao što su : zenička željezara (i sa katarskim i sa indijskim rukovodstvom), Fabrika glinice „Birač" (koju je isisao Vladimir Romanov), manipuliranje turske kompanije Cengiz sa radovima na koridoru 5C, Bosanskobrodska rafinerija, Air Bosna i Turkish Airlanes, Daimler i mostarski Aluminij, Rudnap, EHP i elektroprivrede.... itd... Znači naglasiti da smo raspoloženi za investiranje, ali sa obostranim interesom, a ne u vidu kolonijalističkog iskorištavanja. To je uostalom i cilj svake odgovorne vlade na svijetu.

U toku cjelokupnog trajanja revolucionarne tranzicije potrebno je da vladaju pravda, red i mir, kako se revolucionarni preobražaj ne bi kompromitirao kaosom, terorom, zločinima i progonima. U skladu sa proklamiranim revolucionarnim ciljevima, nedopustivo je imati neprijatelja po defaultu, jer neko misli da to po nekim pogrešno shvaćenim idejnim postavkama tako mora biti. Zato se ne smiju tolerisati fanatični napadi na ljude,

institucije i imovinu, te treba već na početku egzemplarno sankcionirati takva nedjela. U tome kontekstu je potrebno izrazito paziti da provoditelji revolucionarne tranzicije, i u teoriji i u praksi ne skrenu na sektaške staze „lijevih skretanja“ ili paušalnog provođenja „revolucionarne pravde“. Revolucionarna vlast ne smije ni doći u situaciju da se pojavi glad i energetska kriza, što je nekada popratna pojava vanrednih situacija. Vode, hrane i struje mora biti dovoljno.

X. filipika

Kuku nama ako neoliberalizam nastavi živjeti

Mišljenja sam da je pravo na argumentiranu raspravu jedno od najvažnijih stubova postojanja i funkcioniranja demokratskog sustava. Pa ionako ranije nisam imao običaj da se upuštam u rasprave po nekoj osnovi, ipak se nekada mora napraviti i izuzetak. Ustvari, riječ je o tekstu „Lele si ga vama kad umre kapitalizam” autora gosp. Milana Marinkovića.

Već sam naslov sugerira tematiku članka, a to je ironiziranje kritičkih osvrta na neoliberalni poredak. Ustvari ironiziranje i relativiziranje su i uobičajena praksa svih apologeta neoliberalnog poretka. U tom duhu i započinje članak, sa tvrdnjom da je čitanje lijevih analiza neoliberalizma ustvari mazohizam. Zatim se ističe kako te analize „slatko nasmeju”, pa ispade da je kritika neoliberalizma (pored toga što je sadomazo perverzna) i zabavna, možda kao neka komedija sa „FOX Life”. Zar nije pravo na drugačije mišljenje svetinja za jednog liberala, i da je prikladnije da se suprotni stav uvažava (posebno ako je dostatno argumentiran), a ne opisuje kao sadomazo perverzija ili zabavna ludorija.

Naravno, autor bi trebao malo bolje upoznati ko sve kritizira neoliberalizam, i to ne samo sa „ljevičarskog političkog spektra”. Zatim neoliberalizam nije sinonim za kapitalizam (što bi se pretpostavljalo na osnovu gosp. M.Marinkovića), nego samo jedan od pravaca razvitka kapitalizma. Vjerojatno se autor zabunio i tako napravio previd da je kapitalizam nastao prije tri – četiri stoljeća, a neoliberalizam tek sa Margaret Tačer i Ronaldom Reganom, prije neke tri decenije. USA su i prije Regana bile kapitalističke i to zasnovane na modelu ruzveltovizma i “New Deal” politike, pa samim tim nisu bile ni neoliberalne (sa napomenom da se u USA neoliberalizam naziva neokonzervativizam). I zemlje Zapadne Europe prije 80tih godina su bile kapitalističke sa ideologijom socijalne države. Tako da veliki broj kritičara neoliberalizma dolazi i iz političkog centra, pa i nekih segmenata desnice. A što se tiče ljevičara, ima i onih koji podržavaju neoliberalizam, npr. pobornici “Third Way”. Ljevičarske vlade Venecuele i Brazila ne prihvataju neoliberalizam, ali sa različitih pozicija na ljevici. Međutim, jednostavnije je sve kritičare neoliberalizma nazvati onako skupno „simpatičnim” komunistima „koji celim svojim bićem i dušom još uvek naivno veruju u ideale za koje ginu budale“. Po toj logici, partizanski pokret (koji su vodili komunisti) je bio besmislen, i da su mnogi partizani, a koji su bili članovi KPJ, poginuli jer su bili budale. Da nije bilo tih „budala”, možemo li zamisliti kako bi izgledali prostori ex-YU nakon 1945. Njihova smrt

definitivno nije bila utopija niti „budalaština”, nego naprotiv→ iz partizanskog pokreta je proizašao čitav niz vrijednih tekovina koje i danas uživamo, a da nismo svjesni njihovog porijekla.

Kao i svaki apologeta neoliberalizma, gosp. Marinković voli i relativizirati sve i svašta, na osnovi toga što je promašaj težiti bilo kakvom idealu. Umjesto toga “realan i trezven čovek se ne treba zanositi iluzijama o nekakvom pravednom društvu”. Kao historičar, dobro znam da je jedno od glavnih goriva progresa i ljudskog uzdizanja upravo ta vjera u nešto bolje, savršenije, pravednije. U suprotnom ne bi imali ni graditelje piramida, ni prve naučnike, ni prve mislioce, ne bi imali Sidartu Budu, Aleksandra Velikog, Cezara, Isusa, Muhameda, Lutera, Kalvina…itd… a niti i nizozemsku, englesku, američku i francusku revoluciju. Možda se ne dostignu zadati ciljevi, ali se ipak prijeđe veliki broj stepenika ka progresu. U suprotnom, još uvijek bi bili na nivou šimpanzi.

Relativizam sa druge strane pasivizira ljude, stavlja ih stanje apatije i besmislenosti, sprečava dugoročno razmišljanje i pretvara ljude u masu, vjernih, tržišnih objekata koji žive od danas do sutra. Tako se prognozira propast EU, jer je i to po autoru utopija. Po toj logici onda ne treba da postoji ni jedna država, jer će sve kad – tad propasti. Ostaje mi nejasna rečenica autora koji navodi da je jugoslavenska verzija socijalizma bila lijepa, ali da je i kao i sve vještačko od samog početka bila osuđena na propast. Pa sve države i nacije na svijetu su vještačke, jer ih je neko stvorio i održavao. One nisu nastale *ex-nihilo*. Po istoj toj logici Rimsko carstvo (jer više ne postoji) je najobičniji promašaj, a August jedan obični utopista i iluzionista. Pa gosp. Marinkoviću, socijalističko samoupravljanje je postojalo nekih 40 godina (od cc 1950. god.), a neoliberalizam je evo propao nakon samo 30 godina. Znaći i Margaret Tačer i Ronald Regan su bili utopisti. Kad smo već kod utopizma, pa upravo je neoliberalizam najveća utopija u historiji. Zar ga Fukujama ne naziva „krajem historije”, znači u nekoj religijskoj konotaciji kao otkrovenje za „raj na zemlji”. Neoliberalizam je utopija jer predviđa da su slobodno tržište i profit metode ostvarivanja tog željenog otkrovenja, a relativizirani pojedinac super-biće koje zna kako opstati u novom vizionarskom svijetu.

Teza po kojoj je nacionalizam bio logička nuspojava titoizma nije znanstveno ni historijski utemeljena, jer je partizanski pokret uzrokovan ne samo okupacijom, nego i masovnim pokoljima civilima u ime šovinizma. Pa ako su nacionalizam i šovinizam kao vrste prisutne manifestacije postojale i prije nego što je Tito preuzeo vlasti, kako je onda moguće da su oni nastali iz socijalističkog samoupravljanja. Ubjedljivo najveći broj bivših komunista (i to visoko rangiranih funkcionera i oficira) je učestvovao i to vrlo aktivno u nacionalističkom i šovinističkom divljanju 90tih godina, ali to ne znači da su nacionalizam i šovinizam na prostoru ex-YU nastali kao rezultat protivrječnosti socijalističkog samoupravljanja.

Nije tačna ni sljedeća teza gosp. Marinkovića→ „Zanimljivo je da je najezda kritičkih nazovi-analiza protiv tzv. „neoliberalnog“ kapitalizma krenula tek u poslednjih par i

kusur godina, koliko traje globalna ekonomska kriza, pa se pitam kako im taj isti „neoliberalizam" … ako je već toliko zao i nepravedan, nije smetao tokom prethodnih 15-20 godina dok (im) je donosio blagostanje i prosperitet?". Prvo, kritika nije nastala u zadnjih par godina, nego je bila uvijek prisutna na obje strane Atlantika, još od početka uvođenja neoliberalizma početkom 80tih godina i u intelektualnim krugovima i u širim narodnim masama. Npr. sam pokret Punka je nastao kao otpor tačerizmu. To što je gosp. Marinković pod dojmom da se taj otpor vidi tek u zadnjih par godina, ima vrlo jednostavno objašnjenje. Neoliberalizam prvo preuzima medije i indirektno ih stavlja pod prilično snažnu kontrolu. Zato se kritika neoliberalizma u javnosti predstavljala onako kao neka mješavina hipika i zadrtih komunista. Sa jačanjem interneta i posebno društvenih mreža, došlo je do nagle demokratizacije javnog prostora pa su stručnije i bolje analize sve više dobijale čitalaca, pa samim tim bile i znatno prisutnije u javnosti. Uostalom i u ovim vremenima krize, ljudi tragaju za nekim rješenjima, pa dolazi do isplivavanja na površinu i onih rješenja koja nisu neoliberalna. Drugo, o kojem to blagostanju i prosperitetu u zadnjih 20 godina govori gosp. Marinković. Možda onom u kojem je opustošena industrija, pod firmom privatizacije uništeni čitavi proizvodni kompleksi, na ulice bačeno na stotine hiljada ljudi, na obrazovni sustav ugušen bolonjskim procesom, na pad svijesti građana koja se stalno bombarduje raznoraznim medijskim i drugim smećem. Ja se ne sjećam nekog blagostanja i prosperiteta u zadnjih 20 godina, a vjerujem i da velika većina drugih ljudi iz ex- YU (izuzev možda Slovenije) ne dijeli osjećaj (izuzev ratnih profitera, lidera, kriminalaca i raznoraznih špekulanata) da je živjela u blagostanju i prosperitetu. A kada smo već kod toga tzv. „blagostanja" i „prosperiteta" u europskim zemljama, on je bio u potpunosti utemeljen na kreditima. A vrlo su nam vidljive posljedice tih kredita.

Krizu jeste izazvala financijska i korporacijska elita, i to upravo tako što su one deregulacijom ekonomske politike u USA i EU puštene sa lanca i gdje su kockale sa tuđim novcem stvarajući neke vrste piramidalnih struktura koje su bile obični naduvani baloni. Govoriti da je krizu uzrokovala europska politika socijalne države nije tačna, jer glavni primjer europskog socijalizma su zemlje Skandinavije, a one nisu zahvaćene krizom. Pa USA je najviše kriza pogodila, ostavljajući za vrijeme Buša Mlađeg milione ljude bez posla i doma. Koliko je meni poznato i pored ruzveltivizma USA nikada nisu imale sustav socijalne države, a kamoli bile blizu skandinavskog socijalizma. Zato i optuživati obične građana za krizu, i time relativizirati odgovornost financijskih i korporacijskih elita, nije baš pravilna koncepcija. Zanimljivo je kako krize nema u Kini, Indiji i u većem dijelu Latinske Amerike. Koji je razlog tome? Pa to da oni nisu zaraženi neoliberalizmom.

Realnost je vrlo jednostavno shvatiti, naravno ako se uzmu argumenti i ako se raspolaže sa dovoljno činjenica.

XI. filipika

Revolucionarna staza

U ranijim filipikama objasnila se teorijska osnova postojanje države po klasičnom, grčko – rimskom načelu kao „zajedničke stvari“, nastale prenosom dijela suvereniteta građana. Taj obrazac nastanka i funkcioniranja države naziva se (izvedeno iz latinskog *respublica*) Republikom. Iz ovako kreirane države – Republike onda proizlaze njeni zakoni, institucije, službe i organi, a sve kako bi ona mogla mogla funkcionirati i ispunjavati svrhu svoga postojanja.

Međutim, u određenim historijskim kontekstima, ponajviše uslijed degradacije, dekadencije, kontaminiranosti, koruptivnosti i prelaska na tiranski nezakonski, neustavni i neinstitucionalizirani način vladavine nastupa i razdoblje kada institucije prestaju da funkcioniraju ili izvrdavaju osnovnu svoju funkciju a zakoni postaju „mrtvo slovo na papiru“ ili neprovodivi. To dovodi do posvemašnjeg upravnog kaosa, što se onda direktno reflektira u svim ostalim aspektima društva, ekonomije i kulture. I tako država započinje ubrzani put u svoju propast. U ranijim filipikama je dokazano da ovako opisano stanje trenutno vlada u Bosni i Hercegovini, koja se nalazi u jednoj kompliciranoj simbiozi i međuzavisnosti domaćih tiranija i stranih neoliberalnih i neoimperijalističkih interesa. Ako ništa ne funkcionira kako treba, a država i društvo se nalaze u „živom blatu“ i stazi propasti, onda građani kao nosioci suvereniteta u konkretnoj zajednici imaju puno suvereno pravo da zaštite svoju državu – Republiku. Ustvari to je dužnost svakog svjesnog, savjesnog i odgovornog građanina. U prethodnoj filipici su predložena rješenja koja bi bila provođena u toku revolucionarne tranzicije. Sada je jedino još ostalo predložiti način kako započeti revoluciju i ko ili što je treba provoditi kao vrhovna instanca revolucionarne tranzicije. Naravno, ta institucija mora imati oblik kojim bi se izražavala demokratska volja građana i naroda, odnosno temeljena na nekoj formi predstavništva.

Zbog tiranskog načina vladavine, danas zakonodavne i predstavničke institucije (raznorazni parlamenti, skupštine i sabori) ne izvršavaju posao za koji su odgovorne po ustavu i zakonima. Njihovo postojanje i djelovanje su postali obične, pseudo-demokratske maske na licu tiranije. One više ne ispunjavaju ni najmanje uvjete kako bi ih smatrali „glasom naroda“. Radi toga je nerealno očekivati da te institucije budu inicijatori revolucionarnog preobražaja.

Inicijalnu kapislu treba tražiti na drugom mjestu i ona mora biti stvarni izraz želja građana i naroda Bosne i Hercegovine ka otpočinjanju revolucionarne tranzicije. To bi podrazumijevalo sazivanje istinskih, uglednih, nekompromitiranih, odgovornih i sposobnih predstavnika građana i naroda Bosne i Hercegovine u jednu suverenu BH skupštinu/sabor, slično sazivanjima „Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine (ZAVNOBiH)“. Taj novi „ZAVNOBiH XXI. st.“ bi uveliko po svojim ovlaštenjima i djelovanju bio sličan „ZAVNOBiHu iz perioda 1943. – 1945. god.“ To jasno znači da bi to vanredno predstavničko tijelo na sebe preuzelo

izražavanje suverene volje građana i naroda i samim tim i odgovornost za Bosnu i Hercegovinu u toku revolucionarne tranzicije. Vanredno predstavničko tijelo i od njega formirane ad – hoc („privremenih“) izvršnih i sudskih institucija bi trebalo da osiguraju, brinu i nadziru funkcioniranje državnih i drugih institucija, organa i službi. Vanredno predstavničko tijelo je posebno zaduženo za provođenje načela revolucionarne tranzicije, kao što su demokratiziranje (provođenje neposredne demokratije) političkih stranaka, provođenje izbora za ustavotvorne skupštine i donošenje novog ustava. Pošto cilj revolucionarne tranzicije nije kreiranje anarhije i kaosa, „dejtonski ustav“ i institucije se zadržavaju u toku tranzicije, odnosno dok se (u zadatom periodu) ne donese novi ustav. Time se uostalom i legitimizira i legalizira proces revolucionarne tranzicije. Presedan koji može služiti kao primjer usklađivanja *de iure* stanja i *de facto* jeste sporazum Tito – Subašić na Visu od 16. VI. 1944. god.

Ustvari i osnovni cilj revolucionarne tranzicije je donošenje novog ustava koji bi bio izraz stvarne volje građana i naroda Bosne i Hercegovine. Sa proglašenjem novog ustava i početkom funkcioniranja novih institucija revolucionarna tranzicija se završava, a vanredno predstavničko tijelo i iz njega izvedene institucije prestaju sa radom.

Jedino što je još preostalo jeste da se nađe grupa hrabrih ljudi i da u svoje ruke preuzme jednu veliku odgovornost i žrtvuje se za spas Bosne i Hercegovine.

XII. filipika

Kada bezbjednjaci marširaju ?

Oslobađajuća presuda Haškog suda od 30. V. 2013. god. za Jovicu Stanišića i Franka Simatovića Frenkija, za svakoga onoga ko iole malo bolje poznaje historiju modernog doba, ne bi trebala biti iznenađujuća. Kada je uostalom neki pripadnik iz bilo koje od ex – YU „sigurnosno – obavještajnih zajednica“ osuđen za ono što je radio u okviru svojih analitičkih ili operativnih djelovanja. Tako se stiće utisak da, sudeći po presudama haškog i lokalnih sudova, nijedan pojedinac ne samo iz vrha, nego i sa samoga dna hijerarhije sigurnosno – obavještajnih službi nije učestvovao ni u jednom od konspirativnih udruženih zločinačkih projekata. Naravno svako sa zdravom pameću i logičkim razmišljanjem zna da je besmisleno da u udruženim zločinačkim projektima nije učestvovala i aparatura obavještajno – sigurnosnih zajednica. Čini se da su ti bezbjednjaci kao neka vrsta teflon tave, jer se bez obzira kakvo zlo počinili na njih ne može prikačiti ili dokazati skoro ništa. I tako u YU ratovima 90tih godina prošlog stoljeća prepunim klanja, ubijanja protjerivanja, pljačke, silovanja, mučenja i patnje niko iz reda postYU „udbaša“ nije kriv, pa se sasvim razumljivo postavlja pitanje zašto je to tako.

Odgovor na postavljeno pitanje je vrlo jednostavan. Kada se samo malo zagrebe po površini ex-YU obavještajno - sigurnosnih zajednica i njihovih kadrovika od „Vardara pa do Triglava“, može se zapaziti da niko od njih nije izgubio ništa od svoga značenja, utjecaja i moći kada su krajem 80tih i početkom 90tih namjerno rušeni Ustav SFRJ iz

1974., pa i sama SFRJ. I službe i kadrovi u njima su se pokazali vrlo darvinistički prilagodljivi.

Oni su lako i bez osjećaja srama ili krivice samo skinuli Titove slike iz ureda i zamijenili ih sa slikama nekih novih lidera, vođa i očeva „nacija“, ovoga ili onoga. Oni su se lako i odrekli ustava iz 1974. i tekovina samoupravnog socijalizma i bratstva i jedinstva koja su trebali braniti. Uostalom, ti kadrovi i službe, posebno u dvije najveće republike (Srbija i Hrvatska), su prilično učestvovali i u uzdizanju novih „nacionalnih“ režima. Tako su postali konspirativna, „postudbaška“ osnovica novih režima. I kako se kriza na ex-SFRJ prostoru produbljivala, tako su i republičke SDB/Službe državne bezbjednosti/sigurnosti (nasljednice nekadašnje Uprave državne bezbjednosti, poznatije pod kraticom UDBA) bespogovorno, kao dobri i disciplinirani „vojnici“, izvršavali neke nove naredbe i postajali močno oruđe u rukama novih režima. Radili su u zavjetrini, održavali neki svoj mitski autoritet koji je proisticao iz areole romantične mističnosti koja uvijek prati one koji se bave tajnama, ma kakve one bile. Njihovo djelovanje u postTitovskom dobu je tehnokratski profesionalno, bez utega ideje ili ideologije, hladno proračunato koje ne ostavlja tragova na koje bi se možda nakačili neki sposobniji, uporniji i hrabriji tužitelji i sudije. Zato se i moglo desiti da Haški sud navede da to što je Frenki boravio u razrušenom Vukovaru neposredno nakon pada grada ništa ne znači i ne dokazuje umiješanost Srbije u tadašnja zbivanja oko Vukovara. Pa šta je onda Frenki (tada visoki srbijanski bezbjednjak) radio tada uopće u Vukovaru? Sigurno nije bio na izletu razgledanju vučedolske golubice i ribolovu na dunavske somove. Kontakti sa nizom drugih kadrovika nekih drugih službi, agencija i institucija davali su im dobro i zaleđe u slučaju da sve krene nizbrdo. A previse su i močni i opasni, jer znaju i previse tajni.

Jedna od optužnica na haškom sudu za na početku spomenutog Stanišića navodila je da je on bio i kanal Miloševića prema Karađiću i Martiću. Možda bi tužiteljstvu trebalo predložiti da ispita mogućnost po kojoj je Jovica Stanišić ustvari bio kanal Miloševića prema Miteranu, Douglasu Herdu, i nekim drugim utjecajnim pojedincima i centrima moći.

XIII. filipika

Toplo sunce Istoka

Već par godina na Bliskom i srednjem Istoku se dešavaju promjene tektonskog karaktera koje će nesumnjivo na svome kraju prilično premodelirati političku, ekonomsku, socijalnu i kulturološku sliku Istočnog Sredozemlja. Te turbulencije, praćene kaosom i nasiljem, su samo prirodni slijed, obični historijski proces koji su doživljavali i drugi prostori. Nije nevažno napomenuti da su zemlje Istočnog Mediterana i srednjeg Istoka „stoljećima“, za razliku od zapadne i srednje Europe, „prespavale“ čitav niz historijskih procesa, kao što su renesansa, humanizam, prosvjetiteljstvo, racionalizam ili „prebolovale“ katastrofu vjerskih ratova od sredine XVI. do sredine XVII. st. i preživjele niz suštinskih revolucija. Kao što su Rusija i Istočna Europa taj zaostatak morali

nadoknaditi radikalnim i nasilnim reformama Petra Velikog, Katarine Velike i Velikom oktobarskom revolucijom, tako je sada red došao i na područje Bliskog i Srednjeg Istoka. Ne treba zaboraviti da je riječ o prostoru gdje je nastala naša civilizacija, na području koje je do razvijenog srednjeg vijeka bilo lučonoša općekulturološkog razvitka. I nakon spavanja u „postelji starih vrijednosti“, sasvim je normalno bilo očekivati i jedno takvo radikalno „buđenje“ sa eksplozijom velike energije.

Da je u ovim društvima unutarnja situacija bila izrazito napeta, dokazuje to da je incijalna kapisla bila ustvari dosta jednostavna, samospaljivanje jednog nezaposlenog Tunižanina krajem 2010. god. Duboki uzroci uvijek se izraze preko na prvi pogled „malih“ događaja. Od tada su prošle dvije i po godine i sada je očito da je riječ o historijskom procesu, sa velikim posljedicama. Kao što su i historijski tektonski poremećaji koji su preobrazili Europu bili veoma kompleksni, tako i ova zbivanja nisu jednoznačna i nije ih moguće objasniti u jednom kratkom tekstu. Za to će kasnije biti potrebne čitave edicije da se objave kako bi se pokušali objasniti ovi procesi. Za sada je moguće ukazati samo na neke interesantne i pozitivne i negativne pojave unutar njih.

1. „Arapsko proljeće“ je ustvari najveći impuls dalo preporodu nearapskih zajednica. Posebno se to odnosi na Berbere sjeverne Afrike od Libije do Maroka i do Azavada na jugu. Ovo je jedna vrlo pozitivna tekovina, gdje se berberska etnokulturološka i jezička zajednica, stoljećima u arapskom zasjenku, pojavljuje u velikom stilu. Slična je situacija i sa Kurdima koji nakon stvaranja svoga entiteta u sjevernom Iraku, sada kontroliraju i susjedna kurdska područja u Siriji. Snaženje Kurda kao političkog i državotvornog elemeta na južnim turskim granicama, sigurno je kao posljedicu imalo i to da se vladajući establishment Republike Turske morao upustiti u pregovore sa PKK kako bi se završio težak višedecenijski rat na istočnim granicama Turske. Međutim, u slučaju Libije buđenje i preovladavanje etničkih, jezičkih, regionalističkih i plemenskih osjećaja je imalo i katastrofalne posljedice. Ta nekada prosperitetna zemlja (slično kao i u slučaju SFRJ) je utonala u raspad sustava, kaos, međuplemenske i međufrakcijske ratove, stranu kontrolu resursa pa i pojavu etničkog čišćenja na zapadu Tripolitanije gdje su Berberi izgleda odlučili da zaokruže svoju teritoriju.

2. Privremeni uspjeh umjereno – islamističkih stranaka u nekim zemljama (Maroko, Tunis, pa i Egipat) baziranih na idejama sunitskog pokreta „Muslimanskog bratstva“. Nakon već nekog vremena na vlasti, pokazalo se da su kadrovi ovih stranaka potpuno nekompetentni, bez iskustva i da se uopće ne snalaze u vremenima velikih historijskih procesa. Kod vlada nastalih iz stranaka „Muslimanskog bratsva“ je i problem da su, izuzev u Egiptu, one ustvari ostvarile samo relativnu pobjedu na izborima pa zavise od podrške drugih stranaka, poglavito liberalne, socijalističke ili nacionalističke provenijencije. Iako su prilikom izbora tvrdile da se nadahnjuju idejama Erdoganove AKP, unutar njih i

danas postoji značajno ideološko lutanje. Primjećuje se i raskorak između željenog ideološkog cilja i praktičnog djelovanja na terenu.

3. Svaka radikalna povijesna transformacija je uvijek praćena i znatnim preinakama unutar do tada prisutnog moralno – vrijednosnog koda. Raniji režimi u Egiptu i Tunisu su radi osiguranja svoje vlasti više – manje održavali te moralno – vrijednosne tradicije. Međutim, po svemu sudeći i pored toga što su tamo na vlast došle stranke proizašle iz pokreta Muslimanske braće, neminovan je slom višestoljetnog tradicionalnog moralno – vrijednosnog koda. Tako će se najveća promjena moralno – vrijednosnog koda desiti upravo kada su najveće političke opcije one koje se formalno zalažu za očuvanje tradicionalnog sustava. Prije 2011. bilo je u Tunisu nezamislivo da se neko usudi da demonstratira na način feminističke organizacije FEMEN, a sada je to uradila izvjesna Amina. U kontekstu toga je i promatrati i akcije kao što su "International Topless Jihad Day" i "Bare breasts against Islamism." Slično je to moguće uporediti sa sudbinom SDA, za čije vladavine se desio potpuni raskid bošnjačko – muslimanske populacije sa svojim starim moralnim i vrijednosnim sustavima (onog tipa koji je usađen u dubinu bića, a ne u vidu njegovog manifestacionog oblika). Ove vladajuće stranke u Maroku, Tunisu, Egiptu takav razvitak mogu spriječiti jedino prelaskom na uređenje kao u Saudijskoj Arabiji ili Iranu. Po mome mišljenju se to neće desiti, jer je jedini način da to urade jeste građanski rat u kojem bi sigurno izgubili. Zato je vrlo realno očekivati da će se za par decenija Tunis, Maroko i znatno kasnije Egipat više sličiti na neku zapadnoeuropsku državu, nego npr. na Saudijsku Arabiju.

4. Ovaj historijski proces je donio i najveću slobodu govora i izražaja. Tome su doprinijele i tehnološke mogućnosti interneta i posebno socijalnih mreža. Međutim, slom starih moralnih i vrijednosnih osjećaja, je doprinio da se više ne biraju sredstva u skoro makijavelističkoj borbi za vlast. Nikada više nije bilo ubitačne, ali sirove i ogoljene propagande nego sada. Svi veliki mediji koji pokrivaju Bliski Istok su pristrasni, i tačno se zna ko koga podržava u nekom od bliskoistočnih dešavanja. To je doprinijelo i tome da se u u glavne medije u potpunosti izgubilo povjerenje, što je još kao posljedicu imalo i sve veće oslanjanje na Facebook, Twiter...i slično.

5. Suštinsku transformaciju Istočnog Mediterana u ove dvije i po godine, odlučili su za svoje ciljeve iskoristiti i pojedine zemlje na ovom području, ali i neke velike sile i njihovi trabanti. USA, V.Britanija, Francuska i Izrael su direktno bili zainteresirani i upetljani u slom Libijske Džamahirije. Poglavito je riječ o ekonomskim interesima i kontroli nad resursima. Zbog tako snažne vanjske upetljanosti, situacija u Libiji je trenutno i najgora. Saudijska Arabija i pojedine zemlje Persijskog zaliva, koje inače sa demokratijom imaju veze koliko i ja sa

australskim aboriđinima, su vrlo angažirane na projektu širenja „demokratije“ u pojedine zemlje. Najbolji primjer pruža slučaj Sirije, za čiji slom su direktno zainteresirani Izrael, Saudijska Arabija, Katar, te USA i njeni sateliti V.Britanija, Francuska i Turska. Izraelsko – cionističko stajalište prema zbivanjima nazvanim „arapsko proljeće“ je vrlo jednostavno, a to je izazvati i održavati što je moguće veći i dugotrajniji kaos sa što više žrtava i razaranja. Prema Siriji je to dodatno osnaženo zbog pitanja Golanske visoravni, Hezbolaha i podrške Asadovog režima radikalnim palestinskim organizacijama. Sa svoje strane Saudijska Arabija, pored nafte ima još jedan izvorni produkt, a to je vehabizam. Pošto je osigurana Zapadna podrška da se u saudijsko – zalivskom području neće desiti ništa slično kao u drugim zemljama, Rijad i Katar nisu štedili da pomognu „aktiviste“ u Siriji, te šire propagandu i podržavaju vehabijske organizacije u nizu mediteranskih i bliskoistočnih drugih zemalja. Međutim, gotovo sigurno ova zbivanja će kad-tad ostaviti značajne posljedice i po unutarnje stanje Saudijske Arabije, Katara, Izraela, Emirata čiji se režimi smatraju sigurnim pod kišobranom „Velikog brata“.

6. Produbljivanje vjerskih sukoba, a posebno onog na relaciji suniti – šiti. Sirija, Liban, Irak, Bahrein i Jemen će sigurno još neko vrijeme trpiti vjerske ratove i nasilje. Kada se razmatra pitanje sunitsko – šitskog sukoba nezaobilazna je i uloga Irana. Međutim jednog dana bliskoistočni suniti, šiti, kršćani, druzi...itd... kada shvate da se u međusobnom uništenju ne mogu tražiti rješenja, će morati da postignu kakav takav *modus vivendi* kao što su to od Vestfalskog mira 1648. god. postigli europski rimokatolici i protestanti.

7. U ove promjene se aktivno upetljala i vlada Erdogana u Turskoj. Iako je upravo ta vlada, nakon skoro jednog stoljeća arapsko – tursko surevnjivosti, uspostavila dobre odnose sa Libijom i Sirijom, kada su tamo izbili problemi nije se puno premišljala da se umiješa u ta zbivanja. Slučaj Erdogana je i najbolji primjer da je osam godina nečije premijerske ili predsjedničke vlasti dostatan maksimum. Pobjede na tri uzastopna izborna ciklusa su kod njega vjerojatno ojačali do krajnosti samodopadnost, ego i probudilo neke uspavane ambicije. Dok su samodopadnost i ego postajali problem za unutarnju politiku, vanjska politika se preorijentirala na neke neosmanske staze. Toj preorijentaciji su doprinijele ne samo vizije Erdogana i Davutoglua, nego i stav sada već propale Europske Unije koja je prema Republici Turskoj vodila neiskrenu, pa i segregacijsku politiku. Međutim, protagonisti i apologeti neosmanizma su zaboravili jednu historijsku zakonitost „sve što je propalo, propalo je sa razlogom i prošlost se ne može vratiti“. Prije Erdogana, još je jedan gospodar Konstantinopolisa pokušavao slično učiniti, a to je Justinijan koji je želio obnoviti Rimsko Carstvo, a na kraju je ustvari uništio antičku kulturu. Glupo je bilo očekivati da neosmanska akcija neće izazvati i protivnu reakciju, čak možda i od nekih Erdoganovih zapadnih saveznika. Bez obzira na velike riječi, demagošku propagandu pa i pojedine

konkretne projekte i poduhvate, neosmanizam uopće nema podršku među Arapima, Berberima, Albancima a čak ima i vrlo neznatnu podršku među Bošnjacima i pored velikog uloženog „neosmanskog“ truda. I dok je Erdogan pokušavao širiti svoj utjecaj u Siriji, Tunisu, Maroku, Libiji, Balkanu, prevario se u svojoj procjeni da će planinski lanci Taurusa i Ararata biti dovoljna zapreka da „vjetrovi historijskog determinizma“ koji dolaze iz arapsko – berbersko – iranskog svijeta ne zapušu i duboko u Malu Aziju i prodru do Bosfora. Uostalom, ima i jedna narodna poslovica koja najbolje oslikava trenutnu poziciju Erdogana, a to je : „ko sa đavolom tikve sadi (npr. u Siriji), same mu se od glavu odbijaju“. A zna se dobro ko su najveći đavolčići na Bliskom Istoku. Loša mu je i procjena da su dobri ekonomski pokazatelji dovoljna garancija da mu je vlast sigurna. Mogao je po ovom pitanju potražiti i savjet BH političara. Najbolja vlada u cjelokupnoj dosadašnjoj historiji Bosne i Hercegovine je bila ona iz 1989. i 1990. god. Na čelu te vlade (službeno se zvala Republičko izvršno vijeće) je formalno bio Marko Čeranić, ali pošto se on pretvorio u vjernog pratioca federalnog premijera Ante Markovića, praktični voditelj tadašnje vlade je bio Jadranko Prlić (tada još uvijek član SK BiH i perspektivni ekonomista). U te dvije godine BiH je prvi (i za sada jedini put) ostvarila suficit, više je izvozila nego uvozila, više je proizvodila nego što su bile njene potrebe, imala je stabilan budžet, malu nezaposlenost (kada se uporedi sa ranijim, a posebno kasnijim periodima)...itd... Međutim, ta vlada je bila u tadašnjoj javnosti, kada se ubrzano rušio sustav socijalističkog samoupravljanja, bila iznimno nepopularna, klevetana kao najgora, kao loša, ovakva i onakva. Na kraju se i sam SK – SDP BiH, neposredno pred novembarske izbore 1990., javno odrekao te vlade. Sljedeće vlade koje su dolazile bile su gora od gore, Marko Čeranić se negdje izgubio, a Jadranko Prlić se prešaltao u nacionalni dres i tako završio kao osuđeni ratni zločinac prvog reda. Ljudi nisu jednostavna vrsta, pa nekada dobri ekonomski pokazatelji ne znače ama baš ništa.

8. Kao što Taurus nije zaustavio „vjetrove historijskog deteminizma“, tako oni neće prestati puhati na Bosforu i sigurno će se u ovoj ili onoj formi proširiti i Balkanom. E sada je samo pitanje na koji način će oni dopuhati do nas i kakvo će imati dejstvo na ovu našu već dobrano napaćenu i poharanu zemlju. Od nas se zato očekuje da budemo pripavni na trenutak kada se pojavi ti vjetrovi na našem obzorju. Bolje je biti pripremljen, makar se ništa nije desilo, nego biti nespreman a nešto se iznenada pojavi.

XIV. filipika

Ovo je njihov kraj! Vlast je nokautirana!

Nakon dva dana blokade institucija može se slobodno i sa pravom reći da je ovo prvi put u historiji Bosne i Hercegovine da se nesposobna vlast našla nokautirana od sopstvenih

građana. Heroji na marindvorskom platou će vjecno ostati u sjećanju našeg naroda. Ovo je i konačni pokret sa ciljem obnove naše zemlje, naše države Bosne i Hercegovine.

Zato se moramo potruditi da ne budemo isprovocirani ratnohuškačkim porukama SNSDa i SDS jer je u pitanju naša domovina. I sa vječnim pozdravom sloboda narodu – smrt fašizmu pozivam narod da ostane stamen, uporan i čvrst, jer sloboda se bliži…

XV. filipika

Pismo rukovodstvu i članovima SDP-a BiH: Drugovi, revolucija je počela, hoćete li biti uz narod?

Poštovani drugovi i drugarice,

U zadnjih par dana Bosna i Hercegovina je doživjela bunt građana nezadovoljnih stanjem u zemlji, koji će u historiji naše zemlje definitivno biti označen kao prekretnica nakon koje više ništa neće biti kao prije. Oslobođena energija naroda, sa oblicima revolucionarnog raspoloženja, i njegova želja za suštinskim reformama političkog i ekonomskog sustava se više ne mogu ignorisati. Stari nefunkcionalni sustav je tako plebiscitarno odbijen od građana na ulicama bosanskohercegovačkih gradova. Traže se neka sasvim nova rješenja, a ne samo formalna šminka trenutnog poretka.

Kao osoba koja je još od svojih gimnazijskih dana iskreno vezana za ljevičarske ideje, a u duhu demokratskih načela i intelektualne savjesti i odgovornosti, pozivam trenutno najveću socijaldemokratsku stranku (koja i trenutno obnaša vlast na državnoj i federalnoj razini) da ne ostane gluha na opravdane zahtjeve građana. SDP BiH je jutros objavio da je spreman i na „ubrzane izmjene izbornog zakonodavstva i Ustava BiH koje bi omogućile prijevremene izbore u oktobru ove godine, odnosno eventualni novi sastav parlamenta koji bi poveo zemlju ka reformama i euroatlanstkim integracijama“. Po osobnom mišljenju, novi izbori imaju smisla samo ako se u potpunosti demokratizira politički i stranački sistem. To bi podrazumijevalo i uvođenje načela neposredne demokratije u izboru stranačkih rukovodstava i kreiranju kandidatskih listi. Tek bi u tom slučaju izbori za sve nivoe mogli biti u potpunosti demokratska volja građana Bosne i Hercegovine.

Ako SDP BiH iskreno želi da se sadašnja kriza riješi pravednim načinom, neka postane prva bosanskohercegovačka politička stranka koja će u izborima svojih rukovodstava i kandidatskih listi prihvatiti i primijeniti načela neposredne demokratije. Istovremeno bi SDP BiH pokrenuo prijedloge da izmjene izbornog zakonodavstva budu u duhu neposredne demokratije, kako bi se svi subjekti izbornog procesa demokratizirali. Samo sve se ovo mora raditi vrlo brzo, jer vrijeme ističe….

XVI. filipika

Juni 2013.

Bebolucija je vec usla u drugu sedmicu svoga odvijanja. Bez obzira kakve budu krajnje posljedice ovog pokreta bosanskohercegovačkih građana, ono što se desilo u samo 10 dana njenog odvijanja predestinirale su beboluciju da imaju ulogu međaša bosanskohercegovačke historije. Pa da krenemo sa onim što je bebolucija već izazvala. Prvo su svladani i strah i apatija, pa i određeno podrozrenje građana da se aktivno suprotstave slomu i dekadensu države i društva u kojima žive. Sudbina bebe Belmine Ibrišević je samo doprinijela da narastajuće nezadovoljstvo, koje se skupljalo i skupljalo, eksplodira u onim običnim ljudima na koje se samoproklamirane elite u svojoj samodopadnosti i aroganciji nisu ni obazirale. Ljudima je više bilo došlo do grla da trpe i šute, trpe i šute i tako već godinama i decenijama. Nakon 6. VI. 2013. god. ništa više neće biti isto u Bosni i Hercegovini. Više nikada elite neće ni moći a ni smjeti da se prema narodu i građanima odnose sa prezirom kao nekoj masi koju treba samo natoviti predizbornim obećanjima, šarenim lažima i kultovima nedokazanih i samoljubivih vođa. Nema više onih Bosanaca i Hercegovaca koji će samo govoriti „neka, može biti i gore“ i trpiti u svojoj poniženoj i napaćenoj duši, na scenu stupaju generacije koje će govoriti „mi hoćemo bolje, hoćemo pravednije, hoćemo ono što je naše pravo, hoćemo napredak i hoćemo slobodu“. Nema više onih Bosanaca i Hercegovaca koji će se saginjati i koji će klećati pred svakim onim strancem koji dođe da nam naređuje i da nam pametuje. Stari sluganski mentalitet je neumitno preusmjeren na tračnice bez povratka.

Vrijednost 6. VI. 2013. god. je i u tome što je razbijena iluzija o nekom autoritetu sedmorice tirana. Od tada pa do danas, ispostavilo se da su oni i njihovi stranački aparati obični „lavovi od vrlo lošeg papira“. Nadam se da su i oni konačno shvatili da nije narod radi njih, nego da su oni ti koji treba da služe i nose odgovornosti uprave i vlasti koje su dobili od naroda, u ime naroda i za narod. Sada trebaju i članovi stranaka da pokažu dovoljno umijeća da se stranke demokratiziraju i napuste i u teoriji i u praksi načela autokratske uprave.

Vrijednost ovih dana je i u skoro masovnoj i brzoj, ali spontanoj mobilizaciji naših građana, bez obzira u kojem dijelu svijeta se nalazili. Genij bosanskohercegovačkog čovjeka se probudio kao feniks iz pepela, nastalog na lomači koja je zapaljena kako bi taj genij a sa njim i Bosna i Hercegovina bili uništeni. Ljudi su ujedinjeni bez obzira na ime i prezime, svjetonazor, pol, opredjeljenje, starost, zanimanje i stupanj obrazovanja. U ovih deset dana kao da gledam drugačije Sarajevo koje, za razliku od onog ranijeg, kao da ponovo diše i napaja se nektarom slobode i napretka, i tako želeći da sebi osigura ljepšu i dostojniju budućnost. Ono što je nekada bilo nezamislivo sada se dešava. Tako se npr. udružuju ljudi u onim profesijama u kojima do sada nije bio jače izražen duh zajedništva (u npr. akademskoj zajednici), i to sve samo sa jednim ciljem→izgradnje i napretka zemlje. Nametana otuđenost kao da se smanjila.

Protesti su započeli i izlučivanje otrova nakupljanih u tijelu naše domovine. Svi ti raznorazni neprijatelji demokratske, slobodne, ujedinjenje, napredne i socijalno

odgovorne Bosne i Hercegovine, koja svim svojim građanima i narodima garantira ista prava, su ustali i bjesnilom laži i kleveta pokušavaju ponovo produbiti međunacionalne ponore i podjele. Njihove prijetnje samo jačaju odlučnost da se istraje.

XVII. filipika

Dvije škole pod jednim krovom je pobjeda ludila i diskriminacije

Iako je nezahvalno komentirati sudske presude, na drugostupanjsku odluku sudskog vijeća Hercegovačko – Neretvanske županije/kantona, čovjek jednostavno ne smije ostati ni gluh/gluv ni nijem. Navedeno tročlano sudsko vijeće (Zoran Krtalić, predsjedavajući i članovi Vjera Puhalo i Angela Pušić) je 19. VI. 2013. god. u potpunosti poništilo prvostupanjsku presudu Općinskog suda u Mostaru (iz aprila/travnja 2012. god. na osnovi tužbe udruženja/udruge »Vaša prava BiH«) kojom se nalagalo ukidanje prakse "dvije škole pod jednim krovom" i zatražilo uvođenje jedinstvene integrirane obrazovne ustanove s jedinstvenim nastavnim planom i programom. Sudsko vijeće HNK je tako u obrazloženju svoje odluke iznijelo čitav niz tehnikalija na osnovi kojih se i poništava prvostupanjska, ali i odbija tužba udruženja/udruge »Vaša Prava BiH«. Indirektno je utvrđeno kako se ne provodi diskriminacija djece na nacionalnoj osnovi postojanjem tzv. fenomena dviju škola pod jednim krovom u kojima se nastava odvija po zasebnom hrvatskom i bosanskom programu na području općina Stoca i Čapljine. Inače, potrebno je reći da je drugostupanjska presuda posljedica žalbi (na prvostupanjsku presudu) tuženih škola u Čapljini i Stoci, te ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK (na čijem čelu se nalazi kolega historičar Zlatko Hadžiomerović).

Sudsko vijeće je navelo da nije dužno rješavati političke problema, a da zahtjev tužitelja (»Vaša Prava BiH«) onako kako je postavljen, nadilazi okvire tužbenog zahtjeva i najviše spada u domenu političkog problema. Bez obzira što u obrazloženju tročlano sudsko vijeće pokušava svoju odluku distancirati od politike (bolje rečeno krivicu za politikanstvo prebaciti na tužitelja – udruženja), svakome iole upućenijem u opću situaciju u Bosni i Hercegovini, jasno je da će ova odluka primarno imati ozbiljne političke reprekusije i posljedice. Ovom odlukom se legalizira praksa postojanja »dviju škola pod jednim krovom« koja već skoro dvije decenije egzistira u pojedinim kantonima/županijama Federacije BiH. Pored toga, ona za pravo daje svima onima koji se zalažu za nove, dublje i svestranije podjele Bosne i Hercegovine bilo po teritorijalnom modelu bilo po konsocijacijskom načelu bilo po millet sustavu. A to je vrlo opasna činjenica, koju nipošto ne smiju prenebregnuti svi oni koji su za demokratsku i slobodnu Bosnu i Hercegovinu u kojoj nema diskriminacije ni po građanskom, ni po nacionalnom, ni po vjerskom, ni po političkom ili nekom drugom izboru i opredjeljenju. Sada će ponovo dobiti krila svi oni koji bi da imaju »svoje razrede«, »svoje univerzitete«, »svoje kafiće«, »svoje korzoe«, »svoju kulturu« i sl. Kao historičar i dobar poznavatelj i Bosne i Hercegovine i ostalih ex-YU zemalja, jasno je da je vrlo teško povući stroge linije razdvajanja između pojedinih ovdašnjih narodnosnih zajednica. Međutim, pojedini

lokalni političari i intelektualci se ponašaju kao da je riječ o neke tri (+ Ostali) skupine koje ama baš ništa nemaju zajedničko. Tako se potenciraju razlike (makar to poprimalo i elemente obične laži), zamagljuje ili izbjegava ono što je zajedničko, a forsira prezir prema drugim narodnosnim i vjerskim sastavnicama bosanskohercegovačkog stanovništva. Zato je neophodno mobiliziranje svih proBH snaga (u onom stvarnom, a ne deklarativnom smislu) kako bi se zaustavila dalja destrukcija BiH, i put u pakao (za koji eto neki misle da je popločan zlatnim ili dobrim namjerama).

Ali da se vratimo na samo pitanje postojanja posebnih škola, razreda i učionica po šablonu »dvije škole pod jednim krovom«. Kao prosvjetni radnik, potpuno mi besmisleno zvući da u Bosni i Hercegovini Bošnjaci, Hrvati, Srbi (postavlja se pitanje šta je sa Bosancima, Romima, Kinezima, Jevrejima) imaju odvojene obrazovno – vaspitne sustave. Svi moji studenti su jednaki, bez obzira na nacionalno, vjersko, političko ili neko drugo opredjeljenje ili izbor. Bitno je samo da pokažu zalaganje, rad i da polože sve ono što zahtijeva izučavanje klasične grčko – rimske civilizacije. Sve ono drugo sa čime se student identificira ili odabira je potpuno nebitno za njegovo studiranje i obrazovanje. Ali eto, izgleda da vrli političari i pojedini samoproklamirani eksperti smatraju da je upravo to »drugo« mnogo bitnije za obrazovanje učenika i studenata nego znanje, umijeća i talenti. Nikada nisam i neću imati problema da, iako Bošnjak po nacionalnosti, odlično razumijem i studente i kolege srpske, hrvatske, bosanske, crnogorske ili neke druge nacionalnosti. Isto tako ne tretiram poznavanje i latinice i ćirilice kao političko pitanje, nego kao pitanje nečije opće kulture i dobre obrazovanosti.

Zato me i iznenađuje da je ministar Hadžiomerović, podnoseći žalbu na prvostupanjsku presudu, radi uskih političkih interesa trenutnih lokalnih »elita« odbacio načela historije kao humanističke nauke, a koju je studirao na Odsjeku (na kojem imamo profesora i studenata najrazličitijih nacionalnosti, ima čak i jedan Japanac) gdje se nikada nisu postavljala pitanja »koje si nacije?«, »koje si vjere?« ili u »kojoj si stranci?«, nego samo »znaš li ?«. Zato bih volio i da mi kolega Hažiomerović, i direktori škola u Čapljini i Stocu navedu bar jedan smisleni razlog zašto treba nastaviti održavati segregaciju u obrazovanom sustavu Bosne i Hercegovine. Samo ih molim da se ne razbacuju sitnopolitikanskim floskulama o različitim jezicima, kulturama, vjerama…nego da navedu kako to pomaže udžbenicima, nastavi, vaspitanju i izgradnji tih mladih ljudi kao odgovornih, samosvjesnih pojedinaca. Po mome skromnom mišljenju, praksa »dvije škole pod jednim krovom« samo odmaže, a nipošto i ne pomaže.

XVIII. filipika

Bosna i Hercegovina, kako dalje....

Kakvu Bosnu i Hercegovinu želimo.... to pitanje bi sada trebalo da postavi konačno probuđena javnost. Sa svoje strane bih mogao dati neke prijedloge, koji su i funkcionalni i praktično izvodljivi, a bez da se otvore ponori dubokih podjela, mržnje i sukoba. Osnovna teza na kojoj bi se mogla bazirati Bosna i Hercegovina i kao društvo i kao

država je da je → "Svaki građanin je slobodan u onoj mjeri u kojoj njegova sloboda ne ugrožava slobode drugih ljudi." Iz toga bi se onda izvodile i ostale postavke unutarnjeg političkog, društvenog, ekonomskog i kulturnog uređenja. Sloboda spoznaje, savjesti, izbora i izlaganja bi bili zagarantirani. Niko ne smije biti diskriminiran, i to u opsegu od transvestita do vehabija, i neka se svako oblaći kako želi.

Pored prava građana, zagarantirana bi bila i nacionalna uvjerenja. Bosna i Hercegovina bi bila zemlja i BH Bošnjaka, BH Srba, BH Hrvata i Bosanaca i BH Roma i BH Kineza…itd… Nacionalni osjećaji bosanskohercegovačkih naroda se moraju i poštivati, i uvažavati i štititi.

Bosni i Hercegovini je neophodna puna demokratizacija, i u svim vidovima javnog života. Načelo neposredne demokratije je "ključ" stvarne demokratizacije. Time se napuštaju autokratizam, birokratizam, sluganstvo, spletkarenje, a dobijaju institucije sa punim legitimitetom. To se ne odnosi samo na političke stranke, nego i na sve druge javne institucije, od univerziteta do vjerskih zajednica. Neposredna demokratija bi dala svim javnim institucijama autoritet volje baze. Tako bi i ojačale državne institucije, koje bi imale dovoljno unutarnje discipline i vanjske snage da uspješno funkcioniraju kao servis građana. To bi ujedno smanjilo prebukirani birokratski sustav, sa neprovodivim i kompliciranim zakonima i pravilima. Ne valja ona država koja ima previše zakona, uredbi, odredbi, naloga i pravila od kojih je dobar dio neprovodiv, jedan dio prekompliciran, drugi dio usložnjava i prilično usporava proceduru. Sve treba dati na reviziju i ostaviti samo ono što je potrebno, funkcionalno i efikasno.

Neoliberalizam bi bio odbačen kao ideologija vodilja u razvitku ekonomske, financijske, socijalne i obrazovne politike. Pažnja bi se usmjerila na ostvarivanje temeljne financijsko – monetarne i bankarske suverenosti, što veću zaposlenost, što veću privrednu i infrastrukturnu angažiranost. Što više ljudi na radnim mjestima i školskim i studentskim klupama, a što manje na socijali. Energetski, informacijski i drugi resursni potencijali zemlje bi se usmjerili na daljni svestrani progres zemlje i njenih građana, a ne više na ostvarivanje profita pojedinaca, grupa i vanjskih interesa. Ponovo bi se prišlo reindustralizaciji zemlje. Svi ovi poduhvati moraju se rukovoditi načelom "održivog razvoja" kako ne bi bilo negativnih posljedica po ekološku stabilnost. Kako bi se smanjila korupcija u javnim preduzećima, ustanovama, institucijama i službama institucije upravnih i nadzornih odbora bi se ukinule. Morala bi se izvršiti i revizija privatizacije. Svaki napredak je direktno uvjetovan značajnijim znanstvenim radom, boljom i kvalitetnijom obrazovanošću i jakom podrškom inovatorima. Zato bi se trebala uložiti maksimalna energija i sredstva za propagiranje znanosti i inovacija, pa bi u tu svrhu trebalo patentni ured izgraditi kao ozbiljnu, odgovornu i strateški bitnu instituciju. Pošto je "bolonjski proces" ustvari štetni produkt neoliberalizma, visoko obrazovanje bi ga se moralo osloboditi. Ulaganje u obrazovanje je najbolja investicija i ne pravimo ljudima ograničenja u sticanju obrazovanja i umijeća. Imati veliki broj visokoobrazovanih,

inovativnih, kreativnih, umješnih, spretnih, odgovornih ljudi je samo blagost za Bosnu i Hercegovinu. Privlaćimo ljude sa znanjima i sposobnostima, na radost naših prijatelja i žalost naših neprijatelja.

XIX. filipika

Politika : roba na tržištu i privilegija klike ili demokratija u smislu *vox populi vox dei*.

Nedavno sam prisustvovao zanimljivom razgovoru na temu provodjenja neposredne demokratije u Bosni i Hercegovini. Po pravilu oponenti neposredne demokratije u Bosni i Hercegovini su oni koji su prilično etablirani, pa i „utaboreni" u trenutnom stranačko – političkom establishmentu Bosne i Hercegovine. Glavni negacijski argumenti su sljedeće postavke :

- Politikom treba da rukovodi profesionalizirana skupina pojedinaca, jer se oni najbolje razumiju u teške političke poslove. Amaterima tu nije mjesto.
- Bosna i Hercegovina još uvijek nije spremna na to, jer naši ljudi nisu dorasli da učestvuju u neposredno – demokratskim procesima.
- Izbori su obično tržište, na kojem se nudi „stranačka" roba konzumentima, tj. glasačima. Po toj logici onda rukovodstvo, tj. sada u funkciji menandzmenta, onda zadovoljava sve moguće kriterije, posebno sa stajališta postupka kandidiranja.
- Obično članstvo političkih stranki je nesposobno da prosudi šta je to dobro, a šta je loše za stranku.

Sve četiri postavke su neodržive sa pozicija i političke teorije i političke prakse. Moderno političko uređenje se temelji na načelima grčko – rimske klasične civilizacije koja su pretrpila određene modifikacije i izmjene od vremena novovjekovnih revolucija do danas. Sama riječ politika potiče od grčke riječi "*politikos*" u značenju "od građana", "za građane" ili "se odnosi na građane". Latinska riječ za državu je "*res publica*" u značenju "stvar javnosti" ili "javna stvar". Samim tim je jasno da se država definira kao nešto što pripada svim njenim državljanima, odnosno građanima, a politika kao bavljenje poslovima za zajedničku dobrobit i zajedničke interese. Iz ovoga je jasno da politika ne može i ne smije biti privilegija malog broja građana, koju oni eksluzivistički koriste i tumaće, poglavito poradi svojih prozaičnih interesa.

Nažalost, grčko – rimska klasicistička teorijska postavka je u Bosni i Hercegovini u potpunosti obezvrijeđena. Ustvari, kod nas se još uvijek nije ni razvila neka struktura koja bi mogla da razvija državu, njene institucije, ustanove i zakone u pravom smislu riječi. Zato se i desilo da je od naroda otuđena njegova vlast, oduzeto njegovo, odnosno naše, suvereno pravo. Glavne smjernice politike se određuju ili u međunarodnim

političko – ekonomskim centrima moći, ili u domaćim izrođenim "oligarhijskim" skupinama i klikama. Neposredna demokratija je oruđe kojim se politika i suverenost izbijaju iz ruku izrođenih skupina i vraćaju tamo gdje stvarno trebaju da pripadaju→ među sve građane i njihove zakonske institucije i ustanove. Zato i postoji veliki otpor prema njihovom uvođenju od svih onih koji su izgubili bilo kakve ideale, posebno one demokratske i republikanske, i zadovoljavaju se korištenjem politike kao profesije, zanimanja koje će im donijeti ili brinuti o njihovoj egzistenciji. Strah od neposredne demokratije i demokratizacije države i društva je sasvim očekivan jer time gube svoje privilegirane pozicije ili izvore prihoda.

Inače je postojanje profesionalne političke klase u demokratskim društvima nonsens, jer kako je moguće da u zajednici gdje vladaju građani, postoji sloj koji tvrdi da ima eksluzivističko pravo na bavljenje i vođenje politike. Nasuprot toga, treba podržavati i promovirati načelo da je politika stvar svih građana. Svako ima pravo da učestvuje u političkom procesu, predlaganju i kandidiranju, zato podjela na profesionalce i amatere u političkom životu ne treba da postoji. Naravno, da bi građani prilikom izbora trebali da paze na kompetencije, iskustvo (*cursus honorum*) i obraz kandidata, ali to je stvar građana i njihovih mišljenja. Uostalom, upravo se u autokratskim i oligarhijskim, a ne u onim demokratskim, sustavima moglo desiti da potpuno nekompetentne osobe ili sa pokvarenim karakterom i bez ikakvog iskustva vode politiku. U razvijenim demokratskim društvima je vrlo teško da neko bez i sata radnog staža, izvan stranačko – političkih struktura, stvara političku karijeru i preživljava i radi samo u političkim strukturama.

Argument da Bosna i Hercegovina, odnosno njeni građani još uvijek, nije sposobna za neposrednu demokratiju, ne stoji iz vrlo jednostavnog razloga →U zadnjih par decenija Bosna i Hercegovina nije vođena načelima neposredne demokratije i republikanizma, nego je bila monopol zatvorenih "minder", stranačkih, ekonomskih i drugih oligarhija. I rezultat nam je svima poznat. Od Republike koja je krajem 80tih godina imala najbolju ekonomsku bilancu u ex-SFRJ (koja je i sama tada po standardu i privrednom značenju zauzimala više –manje središnje mjesto u Europi), Bosna i Hercegovina je danas i oficijelno proglašena najsiromašnijom zemljom u Europi. To vrlo jasno govori da su te oligarhije, od kojih se neposrednom demokratijom nastoji vratiti narodu suvereno pravo, ustvari bile totalni promašaj i u političkom, i u ekonomskom, i u društvenom i u kulturnom pogledu. Jedino pravo koje je narod imao jeste da svake druge godine ubacuje cedulje u jednu kutiju. Ali ono što se nalazilo na svim tim ceduljama je bilo volja raznoraznih oligarhija, a niti naroda niti stranačkog članstva. Zato se i dobio sistem : "Sjaši Kurta, da uzjaše Murta".

Teza da su izbori obično tržište, a kandidati roba je ustvari neoliberalna koncepcija. Slična koncepcija se preko "bolonjskog procesa" pokušava uvesti u obrazovno – vaspitni sustav, po kojem škole i fakulteti treba da služe tržištu (shvaćenom na neoliberalni način)

, umjesto da obrazovni sustav oblikuje i upravlja tržištem. Tako se to neoliberalno shvatanje politike bazira na potpuno izvrnutoj koncepciji da demokratija, država i njihove institucije treba da služi tržište (shvaćenom na neoliberalni način), umjesto pravilnog shvatanja da tržište služi građanima i njihovoj zajednici. Zahvaljujući tretiranju političkog procesa kao "tržišta" politika se umjesto da se demokratizira, ustvari estradizira dobijajući i oblike loše sklepane sapunice. Po tome shvatanju na liste bi se trebale stavljati osobe po tome koliko su popularne i koliko mogu na (osnovi zvučnosti) svoga imena da privuku glasova, a ne na osnovi toga koliko su kompetentni za bavljenje javnim poslovima. Naravno, u našoj političkoj stvarnosti se dešava da se političke pozicije dijele ne samo po "neoliberalnom načelu", nego i po još lošijem familijarno – interesno – favoritskom načelu. Potonje spomenuto načelo je nešto najopasnije za svaki politički sustav, jer ima dejstvo kancera po organizam bilo koje zajednice. Ono direktno postavlja osnove oligarhijskog uređenja, u kojom se politika tretira kao ekskluzivitet pojedinih slojeva ili skupina koje onda mogu raditi sa javnim poslovima šta god to žele. I načelo "neoliberalnog vođenja politike" i familijarno – interesno – favoritsko načelo su obična negacija stvarnog demokratskog i republikanskog uređenja.

Tvrditi da obično članstvo političkih stranaka nema pravo da učestvuje u stranačkoj izbornoj i kandidacionoj politici je besmisleno. U teorijskom smislu građani postaju članovi određenih stranaka :

1. Jer smatraju da su njihovi stavovi i pravci djelovanja više – manje sukladni sa njihovim mišljenjima.
2. Kako bi doprinijeli strankama da bolje promoviraju partijske ideje, ideale i projekte.
3. Kako bi se aktivnije uključili u bavljanje „javnim poslovima".

Logički je onda pretpostaviti da su članovi stranaka upravo oni građani koji bi željeli biti aktivniji sa svojim idejama i sa svojim radom. I umjesto da se taj potencijal iskoristi, oni se jednostavno, u cjelini proglase nebitnim i onima koji bi mogli pogrešno odlučivati o stranačkim i državnim pitanjima.

Rješenje je samo jedno, građani se moraju aktivirati, pronaći zajedničke metode djelovanja i preuzeti ono što je njihovo po demokratskom i republikanskom legitimitetu.

XX. filipika

Kratka analiza junsko – julske bebolucije sa historiografskih pozicija

Zbivanja u Sarajevu od 5. VI. do 1. VII. 2013. god. će sigurno zaokupiti pažnju kasnije historiografije, koja će pokušavati bilo da ide u analiziranje pojedinih segmenata ovog procesa ili će pokušavati da izradi bar okvirnu sintezu onoga što se dešavalo tada u Sarajevu. Već sada se mogu naslutiti neke smjernice na kojima bi se mogla bazirati ta historiografija o beboluciji.

Prvo je potrebno jasno razlučiti da je pitanje JMBG ustvari obični povod, dok su uzroci mnogo kompleksniji i nalaze se u posvemašnjoj krizi koja je jednu nekada prosperitetnu zemlju dovela do stadijuma kada je i oficijelno proglašena najsiromašnijom zemljom u Europi. To pauperiziranje i dekadens se praktično vidi u svim aspektima života u Bosni i Hercegovini, a ne samo u političkom kaosu, korupciji i ekonomskom slomu, već i u kulturnom i moralno – vrijednosnom obesmišljavanju i posebno elitističko – oligarhijskom načinu vođenja Države. Uz to stanovništvo, a posebno njegova srednja klasa, je prilično frustrirano time da apsolutno nema nikakvog učešća niti utjecaja na vladajuću oligarhiju i trenutne političke procese. Bebolucija se mora promatrati i iz konteksta toga da kultura građanskih protesta, poradi niza povijesnih okolnosti, nije svojstvena južnoslavenskim narodima. Radi toga i spontani izlazak građana na ulice ima znatno veću težinu, nego što bi to bio npr. slučaj da se isti procenat građana (u odnosu na broj stanovnika određenog grada) odazvao spontanim protestima u Italiji (koja ima znatno razvijenu političku svijest običnih ljudi i gdje su protesti uobičajeni). Zato ne bi trebalo omalovažavati tekovine bebolucije, jer su oni ustvari pozitivna stepenica u jačanju i razvijanju odgovorne političke svijesti kod građana. Ne treba zaboraviti ni činjenicu da je bebolucija obesmislila autoritet mnogih tzv. lidera, odnosno da je tu otužnu praksu „idolatrije“ (koja je nažalost kod naših građana i naroda vrlo prisutna) prikazala kao običnu fasadu, bez ikakve sadržine. Toga 5./6. VI. 2013. ti ljudi su bili prosto izgubljeni. Pred dobrim dijelom građana, ti ljudski objekti „idolatrije“ sada izgledaju kao neki „tigar od papira“. Bebolucija je i izdržala i mjesec dana uobičajene propagandne aktivnosti u smislu „stranačke logike“ da neka stranka mora stajati iza ovog pokreta, pa su me npr. u toku samo jednog sata prvo ubjeđivali da iza pokreta stoji SDP, a zatim da iza bebolucije stoji SDA. Činjenica je da nijedna politička stranka nije stajala iza ljudi koji su dolazili pred plato Parlamentarne skupštine, koji su trubili u autima, koji su podržavali lajkovima i sl. Uostalom, vrlo dobro izrađeni plakati sa likovima pojedinih političkih „radnika“ o tome slikovito i govore.

Zatim bi trebalo obratiti pažnju na činjenicu koliko je ljudi učestvovalo u beboluciji u Sarajevu. Prvo riječ je o protestima dugog trajanja, kada je potrebno održavati intenzitet prisustva i energije u toku više sati. To nije jednostavan poduhvat, posebno ako se ima u vidu da stranački centralni skupovi traju znatno kraće i imaju neuporedivo bolju logistiku i naravno „putujeće mitingaše“. Na platou Marindvora masa je stalno fluktuirala u svim protestima, tako da je broj učesnika znatno veći nego što bi to bilo na vrhuncu dešavanja toga dana. Rijetko je ko bio cijelo vrijeme na jednom mjestu u toku jednog protestnog dana. Na ovu činjenicu bi trebalo dobro da obrate pažnju političke strukture, koje se vjerojatno tješe da je tamo bilo samo par hiljada učesnika demonstracija. U stvarnosti broj je znatno veći, a njima se trebaju pridodati i mnogi vozači koji su trubama podržavali proteste. Moglo bi se slobodno pretpostaviti da je oko 10 % populacije Sarajeva na ovaj ili onaj način učestvovalo u protestima. To je za narod koji nema kulturu građanskih protesta vrlo značajan pokazatelj, na kojim bi se lideri i njihovi poltroni trebali itekako

zamisliti. Isto tako protesti su okupili najraznorodniji spektar učesnika, od djece do penzionera (čiji se broj značajno povećao na zadnjem protestu). Tu je bilo ljudi svih generacija, zanimanja, vjerskih i političkih ubjeđenja. Takav konzensus je inače vrlo teško ostvariti u Bosni i Hercegovini. Protesti su ukazali i na mogućnost strpljivog i upornog mirnog pritiska, bez korištenja nasilja, što je isto vrijedna značajka za društvene zajednice gdje je nasilje nekada bilo norma načina života. Građani se nisu dali isprovocirati (posebno od strane političara iz RSa), nego su promišljeno djelovali.

Naravno, protesti su patili i od određenih dječijih bolesti. Prvo ciljevi su bili strogo usmjereni samo na neke dosta uske stvari vezane za JMBG ili ponašanje i plate parlamentaraca. Pošto su uzroci bili primarno gorivo za jednomjesečne sarajevske protesti, normalno je bilo očekivati da će mase ipak zahtijevati i neke druge, šire zahtjeve koji zadiru i u politički i ekonomski život zemlje, sa traženjem dubljih reformi ili kadrovskih promjena. Nažalost, protesti se nisu uspjeli profilirati u tome pravcu, tj. da polako počnu prerastati u narodni pokret sa jasnim političkim, ekonomskim, društvenim, kulturnim i moralno – vrijednosnim zahtjevima. Međutim, kao što je rečeno na početku teksta, to je bilo i teško zahtijevati od onih koji su više – manje aktivno predvodili proteste. Prvo nije lako mjesec dana vremena odvojiti da bi se na neki način usmjeravali protesti i preuzeti na sebe tu nimalo zahvalnu odgovornost, a sa druge strane činjenica je da još postoje i određene teškoće u samom narodu u izgradnji njegove odgovorne političke samosvjesni na koju su se protesti i pozivali. Jednostavno rečeno, treći sprat se ne može graditi, ako se drugi sprat nije izgradio. A ovi protesti bi se mogli promatrati kao upravo gradnja toga drugog sprata, i u neko drugo vrijeme….nadam se što bliže, krenuti ćemo u izgradnju trećeg sprata i eventualno postavljanje krova nad ovom našom zajedničkom BH kućom.

Sami protesti su cijelo vrijeme odvijanja imali i snažnu opoziciju, koju bih sistematizirao na onu desnu i onu lijevu. „Desna opozicija“ su oni koji su od početka bili protiv protesta. U prvom redu tu dolazi vladajuća stranka u RS i SDS, koji su nastojali od prvog dana da proteste medijski prikažu kao neku bošnjačku, nacionalističku ujdurmu koja teži da pod krinkom „građanske BiH“ utopi RS. Ustvari njihova žestoka reakcija je bila sasvim očekivana, jer osnovna premisa djelovanja i postojanja prvo SDS, a kasnije i SNSD je bila da nasuprot njima stoje isto tako homogenizirane mase koje imaju nešto po defaultu protiv srpskog naroda. Njihova najiskrenija želja je da imaju onakvo Sarajevo u kojem bi se proklinjali, pa i proganjali Srbi i općenito kršćani, špartale i marširale vehabije i javno istupali raznorazni šovinistički probisvjeti i ludaci, a mediji bili zatrpani jezikom mržnje…To bi za njih bio savršen materijal za propagandnu djelatnost koju bi koristili za ostvarivanje svojih ciljeva (sve do trenutka kada bi se RS otcijepila) i homogeniziranje masa i prebacivanje pozornosti sa njihove neuspješne politike u svim sferama života. Umjesto toga, Sarajevo se u toku protesta pokazalo u sasvim drugom smislu, gdje se može civilizirano i kulturno protestirati, gdje nema mjesta mržnji i gdje se poziva na bosanskohercegovačko zajedništvo i izgradnju funkcionalne i razvijene države. HDZovi

su u početku nastupali sa istih pozicija kao SNSD i SDS, posebno sa obzirom na kopiranje „Brzog Gonzalesa“ od strane Vjekoslava Bevande i još nekih funkcionera HDZa. Vremenom je njihova oštrica opozicije ipak počela da tupi, kao što će istupiti i ona od SDSa i SNSDa, jer činjenica je da nisu uspjeli homogenizirati mase u RSu. Što se tiče onog trećeg dijela političke vlasti u BiH, njegovo ponašanje bi se moglo tumačiti sljedećim riječima: iznenađenost, skrivanje, nesnalaženje, strah… kasnije i neka onako usputna nevoljka podrška u medijima i društvenim mrežama od strane pojedinaca. Činjenica je da vrhovi stranaka nisu bili nimalo oduševljenim onim što se događa, jer je poremećen njihov dosadašnji, prilično raspusni i luksuzni način i života i vođenja politike. Bilo je i nekih pokušaja, istina dosta fragmentarnih i slabih, kod bošnjačke ultradesnice da se protesti prikažu kao neki anarhistički punk show, jugo-i titonostalgija ili čak „urbani fašizam“.

Što se tiče „Lijeve“ opozicije, ona je ustvari bila uključena i načelno podržavala proteste i manifestirala se na dva načina. Prvi je bilo „pametovanje“ preko društvenih mreža i komentara na portalima, kako bi se to trebalo raditi, ovako ili nako, zašto je na protestima viđen ovaj lik ili onaj, ja neću sa ovim ili onim. Kritike i prijedloge treba upućivati javno sa imenom i prezimenom, i naravno opravdano očekivati i adekvatan odgovor na svoja stajališta. Ali to da nikome ništa neće valjati do kraja i da se iz zavjetrine i skrovitosti pametuje kako treba raditi je inače bitna odlika mentaliteta stanovnika Zapadnog Balkana, pa ne treba na to puno trošiti riječi. Druga manifestacija „lijeve opozicije“ je kritika da su protesti pacifistički, gandijevski, da su previše mirni, da treba jurnuti na skupštinu, izazvati nerede, eventualno izvršiti i revoluciju. Što se tiče revolucije, i najslabiji student historije zna da su po temeljnim zakonitostima povijesnog procesa revolucije uvijek nasilne, da predviđaju radikalnu promjenu sustava, poretka i vodećeg establishmenta pa i elite. Znači da bi se provela revolucija (i bila uspješna) potrebno je imati odgovarajuću silu na raspolaganju, dobru organizaciju sa odgovornim i nadasve hrabrim pojedincima (koji su spremni i na sopstvenu žrtvu) i jasne i precizne ciljeve. Francuska revolucija je započela onog trenutka kada se pariški garnizon regularne vojske priključio napadu Parižana na Bastilju, Engleska revolucija je pobijedila kada je Parlament izglasao osnivanje New Army Model, Američka revolucija je počela sa podizanjem milicije i osnivanjem Kontinentalne armije, Boljševička revolucija je bila najobičniji oružani državni udar i sl. Lako je bilo, skriven iza nicka na komentarima ili dok se sjedi na stolici i ukucava status na Facebooku, zamjerati Beboluciji to što se nije transformirala u revoluciju, Okrivljavati osobe koje su usmjeravale proteste da su trebali povesti revoluciju, pozvati na nasilje i tako dalje, a biti u nekoj prijatnoj zavjetrini i sakriven iza nicka je više nego licemjerno. Prozivati ljude kojima su jedino oružje u rukama bili pištaljka, cucle, kafa i megafoni da su krivi jer se nije desila revolucija je u najmanju ruku budalasto. Tiberije Grakh je namjeravao u Rimskoj Republici voditi revoluciju nenaoružanim mitingovanjem na Kapitolu, pa je rezultat bilo to da je on bio ubijen a njegove pristalice sve izmasakrirane u toku jednog poslijepodneva. **Cilj**

revolucije je valjda da se pobijedi, a ne da se mučenički pogine. Svaka revolucija ima i svoju kontrarevoluciju, pa je onaj ko misli da će jedan juriš na nešto što predstavlja simbol nečega što se ruši riješiti sve probleme, jedna vrlo naivna osoba. Francuska revolucija je trajala punih 26 godina. Uostalom, i da se desio juriš (bez ikakvog revolucionarnog aparata, oruđa i precizne organizacije) na Parlament i da se on zauzeo, šta bi se dalje dešavalo. Ostali bi onako izgubljeni, a kada bi pala noć, polovina bi se vratila kući na spavanje, a sutradan bi se vlast konsolidirala i pohapsila one koji su vodili juriš. Ko bi u tom momentu juriša i nasilnih nereda mogao spriječiti pljačku, napade na nevine ljude i kontrolirati opću anarhiju i kaos. Sjetimo se da je prilikom nasilja na protestima pred Federalnom vladom 21. IV. 2010. god. bilo slučajeva pljačke čak i fikusa od strane onih koji su iskorištavali gnjev protestanata. Pljačka i stanje koje bi izmaklo kontroli bi samo kompromitirali revoluciju. Uostalom, protesti su i prozvani bebolucijom, a ne revolucijom, pa je zato i besmislena kritika zašto nisu nasilni. Ukratko, uvjeti za uspješnu revoluciju u junu 2013. god. na prostoru Sarajeva nisu postojali, sve drugo osim bebolucije bi bio odlazak u opasnu i nepredvidivu avanturu, što bi dugoročno samo koristilo trenutno vladajućem domaćem establishmentu.

Za trenutne političare bi bebolucija trebala da ima i sljedeću pouku. U februaru i martu 2008. god. desili su se protesti Sarajlija usmjereni primarno na traženje ostavke Samira Silajdžića (premijera kantona iz reda Stranke za BiH) i gradonačelnice Semihe Borovac (iz SDA). Ovi protesti su bili znatno manji i po prisutnosti i po podršci građana u odnosu na proteste iz juna 2013. god. a imali su i neku političko – stranačku pozadinu. Protesti su se već u aprilu smirili i činilo se da su premijer Siljadžić i gradonačelnica Borovac izdržali. To je bila samo lažna fasada, jer je u „šutljivoj većini" naraslo nezadovoljstvo sa njih dvoje i njihovim strankama i na općinskim izborima iz jeseni 2008. god. Samir Silajdžić i Semiha Borovac su poslani u političku penziju, a njihove stranke su doživjele u kantonu Sarajevu teške gubitke. To je uostalom bio i početak konačnog kraja Stranke za Bosnu i Hercegovinu, od kojeg se ona nije nikada više uspjela oporaviti i danas je ta stranka rahmetlija.

XXI. filipika

Doživljena Turska

Jedna od mojih poslovičnih profesionalnih deformacija jeste da se prilikom nekih ljetovanja uglavnom bavim razgledavanjem kulturno – historijskih spomenika, i posebno analiziranjem ljudi, njihovog načina života i općenito zemlje ili područja u kojem boravim, i naravno sukladno tome donošenju određenih zaključaka. Tako je protekla i zadnja posjeta Antalijskoj regiji. Sudeći po utiscima koje sam u tom dosta kratkom vremenu stekao o jednom dijelu Republike Turske, mogu slobodno reći da Republika Turska uopće nije islamistička država. Naprotiv, ona je i kao država i kao društvo u prilično mjeri već westernizirana, a taj proces se kako izgleda ubrzano i nastavlja. Samo na prvi pogled izgleda ironično da se trend westernizacije Turske i njenog društva najbrže

odvija u vrijeme kada je na vlasti Erdoganova AKP. Međutim, ako se stvari analiziraju bez uzimanja u obzir Erdoganovog vanjskog formalizma, ceremonijala i diskursa, a posebno Davutogluov promašeni neosmanizam, dobija se jedna sasvim druga slika. AKP je ustvari jedna klasična neoliberalna (samim tim ne i islamistička) politička partija desnog centra. Erdoganova stranka je po svome stvarnom djelovanju i zalaganju mnogo bliža europskom demokršćanskom – narodnjačkom pokretu ili Republikanskoj stranci u USA, nego npr. strankama nastalim iz sunitskog pokreta Muslimanska braća. Alkohol se može nabaviti vrlo jednostavno, po izrazito pristupačnim cijenama, i nema ograničenja u prostoru gdje se alkohol (i to svih mogućih vrsta) može nabaviti (uporediti sa npr. propisima u sarajevskoj općini Stari Grad). Antalijci su kao narod sudeći i po ponašanju, izgledu i po odijevanju znatno bliži Grcima i Andaluzijcima nego susjednim semitskim narodima. To se odnosi i na muškarce i na žene. Posebno je interesantno da sam mnogo više žena viđao u službenim uniformama ili da su bile oficijelni taksisti nego što je to slučaj u Sarajevu. Ukratko rečeno, konzervativno obučena Turkinja je jednaka liberalno obučenoj Iranki ili Egipćanki (misleći naravno na boravak u javnom prostoru). Nisam primijetio nijednu osobu ni muškog ni ženskog pola obučenu „po vehabijski“. Bez obzira na moje ljevičarsko opredjeljenje, mora se priznati da se Turska u zadnjih 15 godina značajno razvila i to u svim pogledima, od moralno – vrijednosnog, kulturološkog pa do ekonomskog. Auto putevi su odlični, stanogradnja je u uzletu i stanovi, kuće i vile se na antalijskoj obali mogu dobiti (u odnosu na sarajevske kuće i stanove) po mnogo jeftinijoj cijeni, npr. 100 kvadrata stana u centru Alanje za nekih 25 000 naših maraka i slično. A i sami gradovi i okolina su čisti i dobro zaštićeni. Plate zaposlenika u javnim službama (ljekari, službenici, prosvjeta) u Antalijskoj regiji su po pravilu (u eurima izraženo) duplo veće nego što je to slučaj sa istovrsnim zanimanjima u sarajevskom kantonu.

Naravno, postoji i ona druga slika koje nema u prospektima koji hvale napredak Turske. Prvo došlo je i do izražajnijeg socijalnog raslojavanja, pa postoji i značajan broj onih koje bismo nazvali „gubitnicima“ Erdoganove ekonomske politike. Više puta sam nailazio na starije ljudi koji po kontejnerima traže ono što se izbaci iz hotelskih restorana. Iako su plate duplo veće, i cijene u tržnim centrima Antalijske regije su više – manje proporcionalno toliko veće. Iako BH neosmanistima Erdoganova Turska sve više izgleda kao neki raj i nada koja će prerasti u moćnu silu, ustvari veliko je pitanje koliko je ta država stvarno samostalna ili je u praktičnom vlasništvu velikih zapadnih korporacija, koncerna ili bogataša iz rusofonskih zemalja. Odlični ekonomski pokazatelji, odlične ceste, sve bolja infrastruktura, jačanje javnog servisa (medicina, školstvo, administracija), otplata vanjskog duga su po svemu sudeći rezultat i enorme i brze liberalizacije tržišta i prodaje svega onoga što je bilo u javnom vlasništvu i javnih resursa. Kupci su naravno stranci, i to posebno zapadnjačke korporacije i Rusi. Najbolji primjer za ovu tvrdnju je samo puko nabrajanje benzinskih pumpi po auto putu koji povezuje gradove antalijske regije. Ubjedljivo najviše je pumpi u vlasništvu BP plc (British Petroleum; to je ustvari glavna britanska korporacija koja se bavi poslovima vezanim za naftu i gas). Uostalom i

značajni kupci jeftinih stanova, nekretnina i drugih prostora u Antalijskoj regiji dolaze iz Skandinavije (čiji penzioneri izgleda tretiraju ovo područje isto kao američki penzioneri Floridu) ili iz rusofonskih zemalja. Naravno, pošto strani korporacijski kapital želi čistu situaciju i snažnu „ruku“ koja će im garantirati redoviti profit, a i samog Erdogana (kojem je izgleda vlast udarila u glavu) stekao sam utisak da se polako oko ovog lidera AKP stvara neka vrsta kulta ličnosti koji postaje sve osjetljiviji na kritiku. Nažalost, ove negativne tendencije i pojave turska ljevica ne uspijeva kapitalizirati u svoju korist. Lijevi centar i socijaldemokratska opcija su još uvijek zakovani u ataturskovski nacionalizam i nikada da se okrenu unutarnjim reformama i novim pravcima razvitka, a ostatak ljevice je podijeljen do apsurdnosti. Postoji čak više od 70 (sedamdeset) zvaničnih komunističkih, anarhističkih, trockističkih, maoističkih partija. Onih u ilegali je isto toliko mnogo.

U Antalijskoj regiji engleski jezik vam nešto puno neće koristiti, ali ruski i poznavanje ćirilice itekako vam može koristiti. Tolika je koncentracija „Rusa svih vrsta“ (kako bi to rekla jedna moja dobra prijateljica), tj. jest Moskovskih Rusa, Kazahstanaca, Povolških Tatara da se na radnjama, tržnim centrima, hotelima…praktično svuda nalaze ćirilično – ruski natpisi. Da ne bude zabune, Kazahstanci i Povolški Tatari se, izuzev po (azijatskom) izgledu, uopće ne razliku od Rusa. Oni i međusobno govore ruski, djeca im govore ruski, ponašaju se kao Rusi, u potpunosti su rusificirani i sekularizirani i međusobno se svi druže kao da vrijeme Ruske Imperije ili Sovjetskog Saveza još uvijek nije prošlo. Za njih su npr. Bosanci egzotični, pa tako jedna Tatarka sa kojom sam razgovarao (onoliko koliko sam mogao razumjeti njen ruski) nikada nije čula za Bosnu i nema pojma gdje se to nalazi, a izgleda da je bila u početku ubijeđena da smo ja i moja supruga Čečeni (poglavito zbog moje kratko podšišane brade i jednog lančića koji nosim od djetinjstva). Naravno, i muzika koja se u kafićima, restoranima i na plaži čuje je poglavito ruska. I naravno da ne zaboravim, Rusi, Kazahstanci i Povolški Tatari su puni novca, kojim se razbacuju i općenito su bahati po ponašanju.

Ono što me je nadasve obradovalo jeste sa kolikom posvećenošću se u Turskoj njeguje kulturno – arheološko – historijsko nasljeđe. Mislim da je po ovom pitanju Turska na samome vrhu, i to u svjetskim okvirima. Turci, u konkretnom slučaju Antalijci, su vrlo ponosni na svoju duboku prošlost i na sve kulturno – arheološko – historijske epohe. Prije nekih 15 dana su otvorili arheološki muzej u Alanji, za koji svi stanovnici grada znaju gdje se nalazi i vrlo rado će vas tamo uputiti. Iako mali (u odnosu na druge muzeje i u Turskoj i u svijetu općenito) ovaj arheološki muzej je perfektno estetski i stručno uređen, pokriva sve od paleolita do kraja XVIII. st., sa vanredno dobrim nalazima iz neolita i klasičnog historijskog razdoblja. Puno mi je srce bilo kada sam u Arheološkom muzeju Alanje vidio kako učiteljica ili vaspitačica dovodi veći broj djece (možda prvi razred osnovne) kako bi razgledali eksponate i učili o svome nasljeđu. Cijene ulaznice za muzej za turiste su bagatelne, oko 1,5 euro. Klasično-historijski grad Side na pola puta između Alanje i grada Antalije je konzerviran, veoma posjećen i mnogo se pažnje posvećuje

njegovom održanju i populariziranju i to ne samo među turistima, nego i među domicilnim stanovništvom.

I za kraj se može reći da je lik Kemala Ataturka nezaobilazan i svugdje prisutan, od spomenika do slika sve i svugdje. Nekada me je to podsjećalo na Velikog brata koji na sve pazi.

XXII. filipika

Biti Musliman ... biti Bošnjak... u proljeće 2013. god.

Sukob između „bosanstva“ i „bošnjaštva“, koliko god on bio i izgledao besmislen, je na svjetlost dana izbacio ponovo pitanje identiteta u onom dijelu Bosne i Hercegovine koji se na etnonarodnosnim kartama Bosne i Hercegovine uobičajeno (nebitno je li ima za to stvarnih razloga ili ne) boji u „zeleno“. Pitanje nečijeg identiteta (državnog, narodnog, vjerskog, političkog, seksualnog) je čisto individualna stvar, iako često proistiće iz kulturno – historijskog okruženja. Radi takvog načelnog stava, najbolje je analizu identiteta Bošnjaka/ Muslimana izvršiti na osnovu osobnog primjera, odnosno koristeći sebe kao neke vrste „zamorca“.

Uslijed niza historijskih i općekulturoloških procesa i pojava Bosna i Hercegovina je specifična zemlja u kojoj su se od sredine XIX. st. pa do kraja 60tih godina u jednom usporenom toku formirale tri nacije. Bez obzira sviđalo se to nama ili ne, to je činjenica koja se ne može prenebregnuti niti zapostaviti. Posljednja formirana kao nacija u punom smislu je ona koja je krajem 60tih godina oficijelno nazvana Muslimani, jer je proistekla iz onog dijela BH i sandžačkog stanovništva čiji su preci prešli na islam za vrijeme osmanske vladavine. Tako je ta nacija postavljena i definirana na dva temelja →1. vezanost za bosanskohercegovačko nasljeđe u svakom pogledu i 2. činjenici da su preci prešli na islam. Istoj naciji je 1993. god. promijenjeno ime u Bošnjaci, ali osim promjene imena nije došlo ni do kakvih drugih suštinskih promjena u postojanju nacije/naroda. Tako je njeno postojanje i dalje oslonjeno na navedena dva temelja. Samo pitanje imena i danas izaziva čitavu problematiku za i protiv. Ali trenutno ime je takvo kakvo je, sviđalo se to nama ili ne, i kao takvog ga treba poštovati.

I nakon ovog manjeg uvoda, kako bi se lakše pratio tok analize, prebacujem se na glavnu tematiku, odnosno analizu sopstvenog nacionalnog identiteta. Prvo malo osobne historije po tome pitanju. Imao sam 6 godina kada je bio popis iz 1981. god. i tada su me pisali kao Musliman, na idućem popisu sam se sam izjasnio kao Musliman. I od tada do danas se izjašnjavam kao Musliman odnosno Bošnjak. Da budem iskren niko mi nikada nije niti uskraćivao pravo da se tako izjasnim, niti sam tjeran da se tako izjasnim. I onda dolazi kampanja za predstojeći popis, koja je postala agresivna i na momente prljava, i koja je stvorila jednu vrstu podjele i dubioze između propagatora „bosanstva“ i propagatora „bošnjaštva“. Sukob je nastao i rastao ponajviše zahvaljujući tome što se nikako ne uspijevamo izdići iznad isključivosti, tvrdoglavosti kao i toga da slijedimo one pojedince

koji se koriste „nekim velikim riječima", propagiranjem agresivnosti i mahanjem barjacima kako bi sebe propagirali, uzdigli i obogatili. Nažalost ova podjela je u javnost ubacila i jednu vrlo opasnu i pogubnu ideju o kulturološkoj razlici između onih koji se smatraju Bošnjaci i onih koji se smatraju Bosanci. Tako se počela stvarati percepcija o tome da „Bosanci" dolaze iz ultragradskih, kultiviranijih i obrazovanijih slojeva sa liberalnim i ljevičarskim vrijednostima i da su eventualno ateisti ili bar agnostici a „Bošnjaci" iz reda konzervativnih, religioznih, slabije obrazovanih i ruralnih slojeva stanovništva.

Oba tabora snose krivicu za ovakve percepcije. Propagatori „bosanstva" upravo kao svoje glavno oruđe koriste taj osjećaj kulturne dominacije (pa u ekstremnim primjerima i gadljivosti) onih ultraurbanih, više – manje pokondirenih i salonskoliberalnih slojeva nad masom „primitivaca" koji su kao ostali na nivou plemenske podjeljenosti. Oni isto tako kao da ne žele vidjeti niti priznati (često pod idejom „integralnog bosanstva") da postoje i ljudi koji imaju drugačije mišljenje o sopstvenoj nacionalnoj pripadnosti i koji ne žele biti **i samo** građani Bosne i Hercegovine bez svoga narodnosnog osjećanja. Na drugom taboru ću se još više zadržati, jer me najviše interesuju oni koji u zadnje vrijeme mašu „barjakom bošnjaštva".

Ko su ti „vrli bojovnici" za naciju kojoj pripadam i koji su se odjednom našli na „branicima njene odbane". Prvo riječ je o isluženim, liferovanim i političarima i religioznim starješinama, koji se ne mire sa time da trebaju otići u mirovinu. Oni su u zadnjih godinu dana svojim ponašanjem i djelovanjem nanijeli veliku štetu interesima bošnjačke nacije. Svojim agresivnim nastupom, propagiranjem toga da su oni planetarne ili univerzalne vođe i voditelji bošnjačkog naroda su učinili upravo ono što u srcu žele najveći neprijatelji bošnjačkog naroda. I tako se polako u javnost uvlači prikaz Bošnjaka kao nekih konzervativnih, ultratradicionalnih elemenata izrazito i neizostavno vezanih za religiju, što se jasno vidi i u njihovoj mantri koju stalno ponavljaju : Bošnjak – Islam – bosanski jezik. Po tom šablonu bi svaki Bošnjak imao samo jednog vođu koji bi mislio za sve njih. Po tom šablonu svaki Bošnjak bi u Borisu Dežuloviću trebao vidjeti svoga najvećeg neprijatelja, najvećeg ustašu, većeg nego što su to bili Pavelić, Šušak, Boban. Po tom šablonu bi svaki Bošnjak trebao ići u džamiju (nemam ništa osobno protiv toga) i nazivati selam (nemam ništa osobno protiv toga) i izgledati kao „bajramski momak" (nemam ništa protiv toga). Po tom šablonu bi svaki Bošnjak morao da vjeruje da je El-Fatih imao san o Bosni, a ne želju da je kao državu uništi. Po tom šablonu bi svi bili licemjeri, jer bi javno bili najveći „muslimani" i slušali ilahije i kaside (nemam ništa protiv toga), a u skrovitosti doma bi mogli raditi šta bi htjeli i slušali turbo folk (nemam ništa ni protiv toga). Po tom šablonu, naši predstavnici u svim institucijama bi trebali biti korumpirani, bezkarakterni, pokvareni i kriminogeni pojedinci. Po tom šablonu Bošnjak bi u Srbima vidio samo Dražu Mihajlovića, Miloševića, Karadžića, Mladića, Načertanije, Dodika...itd... ali ne i Branislava Nušića, Ivana Stambolića, Branka Ćopića, Rodoljuba Čolakovića, Radeta Šerbedžiju, Uglješu Uzelca, Bogića Bogićevića...itd... Po tom

šablonu Bošnjak bi u Hrvatima vidio samo Antu Pavelića, Tuđmana, Bobaka, Šuška, Tomsona...ali ne i Antuna Gustava Matoša, Miroslava Krležu, Feralovce, pa i samoga Tita...itd... Po tom šablonu Bošnjak bi trebao vjerovati da postoje piramide u Visokom, i da su njihovi preci pripadali nekoj visokorazvijenoj civilizaciji, a koju su od njih sakrivali Srbi, Hrvati i „komunjare“. Po tom šablonu bi svaki Bošnjak trebao znati da je on 40 % Ilir, 20 % Got, 15 % Slaven, 15 % Kelt, 6 % Hun i čak 4 % Tračanin. Po tom šablonu bi Bošnjak morao imati rezervnu domovinu u Turskoj, Iranu ili Saudijskoj Arabiji (zavisno od afiniteta i koristi). Po tom šablonu bi Bošnjak trebao biti zatucan i zaostao, upravo onako kako ga žele prikazati oni koji iz nekih svojih razloga mrze Bošnjake i koji su u zadnjem ratu željeli u potpunosti uništiti taj narod, njegovu kulturu i nasljeđe. Zapitajmo se jesmo li mi to i želimo li mi to biti?

Vjerujem u Boga na neki svoj, deistički način. Ne idem u džamiju iako nemam ništa protiv onih koji idu, sve naravno dok oni ne ugroze moju slobodu izbora. Naravno uvažavam i poštujem činjenicu da je islam igrao veliku ulogu u formiranju nacije kojoj pripadam i da je kulturološki dosta doprinio njenoj izgradnji. Poštujem i ljude koji su iskreno odani Islamu, posebno one koji uvažavaju staru, bosansku inačicu islama. Ali to ne znači da zbog toga što su nam preci (uzgred rečeno više iz prozaičnih, pragmatičnih razloga) prešli na islam, sada i njihovi potomci moraju biti u potpunosti religiozne osobe. I naravno kao što Bošnjaci koji nisu više religiozni uvažavaju Bošnjake koji su pripadnici hanefijske ili bilo koje druge islamske denominacije, tako bi i ovi trebali da shvate da nemaju nikakvo eksluzivističko pravo na bošnjaštvo.

Kao što ne mogu mijenjati nacije po potrebi, isto tako ne mogu mijenjati ni političku pripadnost. Pošto sam u novembru 1982. god. prilikom primanja u pionire položio zakletvu Titu, toga se držim i do danas. Uostalom zašto i ultraljevičari ne bi mogli po narodnosnoj pripadnosti biti Bošnjaci. Pa krajem 80tih godina prošlog stoljeća, između 35 i 40 % članova Saveza komunista Bosne i Hercegovine se izjasnilo kao Muslimani po nacionalnosti. Naravno druga je stvar koliko je bilo tamo iskrenih komunista i titoista iz uvjerenja, a koliko onih koji su tako dolazili do pozicija, unapređenja i privilegija. Pa velikani Dzemal Bijedic, Hamdija Pozderac, Nijaz Durakovic... koji su bili vodje BH komunistickog i kasnije socijaldemokratskog pokreta su se izjašnjavali po nacionalnosti kao Muslimani/Bošnjaci. Uostalom stojim na stajalištu da su za obnovu bosanskohercegovačke, zavnobihovske državnosti i afirmaciju i priznanje nacije kojoj pripadam mnogo više zaslužniji tadašnji komunisti nego tadašnji „Mladi muslimani“. Kao što je uostalom i kralj Tvrtko mnogo bitniji za BH državu, nego El – Fatih koji je napao i uništio srednjovjekovnu bosansku državu i koji definitivno „nije sanjao idealnu“ Bosnu.

I šta je u sporno u tome ako se neki zagriženi komunista, anarhista, panker ili hipik ili možda neki deklarirani gay želi nacionalno izjasniti kao Bošnjak, a možda izrazito religiozna i tradicionalna osoba kao Bosanac. Treba samo skrenuti sa puta svađa na put

izgradnje Bosne i Hercegovine onako kako ju je definirala Rezolucija o ljudskim i narodnim pravima sa II. zasjedanja ZAVNOBiHa u Sanskom Mostu. Svaki građanin BiH ima pravo na slobodu savjesti, spoznaje i izbor nacionalne/narodne, vjerske, jezičke, seksualne i druge pripadnosti ili se uopće ne mora izjasniti o nekoj pripadnosti. Tako i oni koji se izjasne kao Bošnjaci ne bi trebali biti promatrani (od drugih) kao oni koji imaju nešto protiv ideje Bosne i Hercegovine kao zemlje i države u kojoj žive zajedno sa BH Srbima, BH Hrvatima, i onima koji se nacionalno izjasne kao Bosanci, Jugoslaveni, Romi, Kinezima... ili nekako drugačije. Naravno to podrazumijeva i da se ukine stvarno uvredljiva i omaložavajuća kategorija „Ostali“ i tako svi budemo jednaki po pravima i obavezama.

Zato i bez obzira što je i vanjskim utjecajem, ali i sopstvenom krivicom nacija kojoj pripadam dovedena do egzistencijalnog ruba, što je danas degradirana, devalvirana, korumpirana i kontaminirana, kulturološki bacena na samo dno, što je u svim strukturama vode sumnjivi likovi.... ja sam ono što jesam i neću se nikada odreći toga da sam Bošnjak, prestati biti ponosan na svoju nacionalnost, njeno nasljeđe, tradiciju i kulturu i prestati vjerovati u Bosnu i Hercegovinu kao svoju domovinu u kojoj svako ima pravo na sopstveni izbor i kojoj neće biti više nikakve diskriminacije. Ustvari jedini izlaz iz ovog katastrofičnog pada i dekadensa nije moguće tražiti u daljim podjelama stanovništva Bosne i Hercegovine, nego samo u zajedničkom revolucionarnom nastupu i Bošnjaka i Srba i Hrvata i onih koji se izjašnjavaju kao Bosanci, Jugoslaveni, Romi...ili nekako drugačije, jer su to bratski narodi, koji dijele zajedničko porijeklo i jezik, genetsku srodnost i rodnu grudu. Samo sa zajedničkom borbom možemo otjerati strane eksplatatore i zbaciti domaće upravljaće i izdajnike. Sve drugo je put u propast. Samo da li mi svi imamo dovoljno snage da napustimo stazu koja vodi ravno u pakao.

XXIII. filipika

Kud i svi Turci tu i mali Bakir

Slušajući vijesti jučer (srijeda, 8. V. 2013. god.) urezala mi se izjava Bakira Izetbegovića, člana predsjedništva Bosne i Hercegovine. Tako je on izjavio sljedeće : „Turci nas obrazuju, otvaraju fakultete, grade nam džamije, mostove, medije i agencije.“ Pošto je Bakir I. član predsjedništva ispred bošnjačkog naroda, onda se ono „nas“ u izjavi sigurno odnosilo na Bošnjački narod, kojem pripada i moja malenkost.

Naravno, pošto je riječ ipak o članu predsjedništva, koji na svojim nesebičnim plećima nosi tešku odgovornost za čitav jedan narod, jasno je da mu i ja moram vjerovati. Tako me je ova novoizjavljena spoznaja duboko dirnula, jer sam shvatio da sam desetljećima živio u neznanju, u nesvjesti ko sam, što sam, odakle sam, i gdje idem. Kako to da sam bio toliko glup da nisam vidio da su nas njima svojstvenim, sazatajnim putevima, Turci obrazovali. Zato sam odlučio da primijenim jedan eksperiment i da upratim stazu svoga „turskog obrazovanja“ i potvrdim velike riječi člana predsjedništva. Prvo sam otišao do svoje osnovne škole, koja za ovo istraživanje istraživanje ima prednost u tome što se

nalazi u Starom Gradu, gdje su Bošnjaci činili i čine još uvijek uvjerljivu apsolutnu većinu pa se tu i najlakše može vidjeti da li i kako Turci obrazuju Bošnjake. Već na samom ulazu u školu, vođen velikim riječima člana predsjedništva, sam doživio katarzično otkrovenje koje mi je u potpunosti otvorilo oči. Pa u toj školi sve učiteljice, svi nastavnici su bili i još uvijek su Turci, a čak je i fiskulturna sala ukrašena zastavama Galatasaraja i Bešiktaša. A da o Turkinjama – odgojiteljicama u obližnjem vrticu i ne govorim. Brzo nakon toga sam se uputio prema gimnaziji, toj austrijskoj zgradi u kojoj odiše miris Turske. Naravno i tamo su svi profesori Turci, svi odreda... Posebna priča je moj Filozofski fakultet. Pa tamo svi od akademika i emeritusa pa do onih najmanjih asistenata i demonstratora pričaju, ne onaj stari miješani osmanski, nego ovaj moderni, čisti ataturkovski turski jezik. Naravno, moja glupost mi nije dozvoljavala da to vidim. Tako sam tek danas na ulazu u Dekanat pročitao i zapis : „nazivajte hoşgeldiniz!, širite hoşgeldiniz!“. A za neke nevjerne Tome koje još uvijek to ne vide, poruka glasi : „jednog dana ćete ipak progledati“. A kada sam se vratio svojoj mahalskoj kući, ostalo mi je samo da se pogledam u ogledalo. I šta sam vidio u svome odrazu na ogledalu, jednog pravog, nepatvorenog Turčina, nesumnjivog potomka starih Hetita ili Liđana. U odnosu na to koliki sam ja Turčin, Davutoglu je jedan obični Kurd.

Naravno, sve gore navedeno je obična parodija na riječi jednog člana predsjedništva. Međutim, stvari sa ovom izjavom stoje mnogo ozbiljnije nego što to jedna parodija može uopće predstaviti. Prvo je nedopustivo da član predsjedništva iz reda bošnjačkog naroda, misli da je taj narod mentalno zaostao i nesposoban u tolikoj mjeri da ne može sebi izgraditi običnu zgradu, pa eto onda mora imati i tutora, staratelja... po meni oličenom u uvijek nasmješenom Davutogluu. I taj tutor nas obrazuje (jer eto mi nemamo ni jednu školu) gradi džamije, mostove, osniva agencije i medije. Naravno, sasvim je druga stvar kako će na ovu izjavu reagirati još dva potencijalna tutora, a to su Saudija i Iran.

Sa druge strane, možda ipak ima neke istine u velikim riječima člana predsjedništva, koje se tiću obrazovanja, naravno u nekom sasvim drugom kontekstu. Činjenica je da je obrazovni sustav, posebno na teritoriji BiH koji se često na kartama boji u zeleno, u totalnom raspadu. Provođenjem raznoraznih štetnih tzv. „reformi“ i „procesa“ javni sektor obrazovanja je na izdisaju. Javni Univerziteti se nalaze u posvemašnjem kaosu, a ako se nastavi ovakva dirigirana politika, pitanje je koliko će oni još uopće izdržati. Nastavnici u školama su u stanju apatije, djeca u stanju otuđenosti... Privatni obrazovni sektor je svojim, većim dijelom obična smijurija. Tu se na svakom koraku nailazi na raznorazne studije menadžmenta, a često posluju po sistemu upiši se – daj pare – dobijaš diplomu. Nekada kada u tišini noći zaklopim oči, ne mogu se oteti utisku da ovakvo stanje nije nastalo slučajno, nego da je možda i dirigirano od nekoga ili nekih. Možda se obrazovanje, a posebno njegov javni sektor, uništava kako bi se u taj prazan prostor ubacio neko drugi, koji bi nas tek trebao obrazovati. Možda se u svojoj izjavi član predsjedništva zabunio, pa je umjesto sadašnjeg vremena trebao upotrijebiti futur u smislu : „Turci **će nas** obrazovati, otvarati fakultete, graditi....itd...“ .

A možda je član predsjedništva svojom izjavom ustvari želio da navede Davotugloua da se pobrine za vrlo teško stanje financiranja obrazovanja u Kantonu Sarajevo, tako što bi to preuzela na sebe sehara ankarske vlade. Ali nije ni Davutoglu baš toliko blesav da pristane na to...

p.s. Ne bih želio da ovaj tekst neko zlonarmjerno protumači. Nemam apsolutno ništa protiv ni Republike Turske niti turskog naroda, koje poštujem i uvažavam. Posebno cijenim Kemala Ataturka kao velikog državnika koji je spasio tu zemlju kada joj je prijetilo da doživi sudbinu podjele i okupacije. Nemam ništa protiv ni protiv velikog studentskog kompleksa koji nastaje negdje između Lužana i Hrasnice, a koji je većim dijelom turska investicija. Nemam ništa protiv ni turskih studenata i studentica koji studiraju na fakultetima toga kompleksa. Ali imam svašta protiv jedne loše izjave jednog visokopozicioniranog BH političara i vrlo loše poruke koju ona šalje. Nekada jednostavno treba reći (citirajući nekadašnjeg hrvatskog političara) Stipu Šuvara : „popu pop, a bobu bob."

XXIV. filipika

Karađorđevo... mjesto za piknik ili za udruženi zločinački poduhvat

Kao historičar klasičnih civilizacija, nisam baš u bio u prilici da pratim historiografiju modernog doba. Međutim, ponekad se nađem u prilici da iz čiste znatiželje pročitam ili pogledam nešto iz historiografije koja se bavi XX. st. Nažalost, značajan broj radova koji se kao bave suvremenom historijom ustvari su obično politikanstvo koje služi u dnevnopolitičko svrhe i za opravdanje nekoga ili nečega za nešto učinjeno u toku XX. st., posebno u njegovoj posljednjoj deceniji.

Nažalost, u bosanskohercegovačkoj javnosti nije posvećena posebna pažnja jednoj tezi iz nedavno objavljene i promovirane knjige dr. sc. Ive Lučića "Uzroci rata. Bosna i Hercegovina od 1980. do 1992. godine". Riječ je o revizionistčkom pokušaju relativiziranja onoga što se desilo u Karađorđevu 25. III. 1991. god. tj. na sastanku Slobodana Miloševića i Franje Tuđmana, tadašnjih predsjednika Srbije i Hrvatske. Po ovom autoru, inače povjesničaru iz hobija (kako sam sebi tepa u razgovoru sa dr. sc. Franjom Tuđmanom) tamo se ustvari nije desilo ništa. Pa se tako tamo nije razgovaralo o podjeli Bosne i Hercegovine, nije se ništa ni dogovaralo, jer uostalom taj sastanak nije bio ni neka posebna tajna. Tako po ovom glavnom Tuđmanovom špijunu za Bosnu i Hercegovinu, ispada da su u tom lijepom mjestu Milošević i Tuđman ustvari imali jedan proljetni piknik, na kome su možda roštiljali, gucnuli koju i rastavili se ko „najbolji jarani". Možda karte nad kojima su oni raspravljali nisu bile karte Bosne i Hercegovine, nego su to bile obične karte sa kojima su dvojica predsjednika igrali remija ili pokera uz viski. Ko zna možda je riječ o karti Kipra na kojoj je Milošević pokazivao Tuđmanu i Nikoziju i banku u koje će skloniti novac. Naravno, po toj logici, kada su se na nebu iznad Bosne i Hercegovine već bili nadvili kataklizmički oblaci, Miloševićev satrap Radovan Karadžić i Tuđmanov satrap Mate Boban 5. V. 1992. god. u Gracu se nisu

dogovarali o potezima u Bosni i Hercegovinu, nego su ustvari bili na razgledanju arhitekture secesije u Gracu.

Naravno samo totalni idiot ili pokvarenjak ili onaj ko misli da će time zataškati udruženi zločinački poduhvat može povjerovati tezi da su u to predvečerje rata, kada su se već dobrano potkopali temelji SFRJ (a nažalost i Bosne i Hercegovine), dvojica glavnih izvođaća radova sastaju radi piknika. Isto tako svako ko je na bilo koji način doživio posljednji rat, zna da se podizvođaći radova Karađić i Boban nisu sastajali u Gracu radi rasprave o arhitekturi razdoblja secesije, nego o tome kako za sebe izvući što veći dio Bosne i Hercegovine.

Revizionistička teza o tome da se u Karađorđevu nije ništa ni dogovaralo ni dogovorilo ima samo jedan cilj a to je ukloniti optužbe da se i prije izbijanja rata ozbiljno (i to na najvišem nivou) razgovaralo o podjeli Bosne i Hercegovine, ili ih bar u što je moguće većoj mjeri minimizirati. Dr. sc. Ive Lučića dok tako opravdava Tuđmana, istovremeno (iako to eksplicitno ne navodi), indirektno opravdava i samoga Slobodana Miloševića koji se eto nije ni sam interesovao za teritorij Bosne i Hercegovine.

Ova teza o pikniku u Karađorđevu je tipični rezultat razvitka revizionističke škole politikanske historiografije. Možda se njeno ispoljavanje najviše i najbolje izrazilo na Okruglom stolu „Je li Hrvatska bila agresor u ratu u BiH" održanoj 10. IV. 2013. god. (http://www.vecernji.hr/vijesti/lucic-tudman-je-jedan-najoklevetanijih-ljudi-europi-clanak-535992) Na okruglom stolu su učestvovali najvrliji bajraktari revizionizma, predvođeni moderatorom Lučićevim (a u neku ruku i mojim) ljubuškim zemljakom Ninom Raspudićem. Pored dr. sc. Ive Lučića na okruglom stolu su učestvovali i dr. Mate Granić, bivši ministar vanjskih poslova Republike Hrvatske, prof. dr. Mladen Ančić i dr. sc. Zlatko Hasanbegović. Sasvim je jasno da će Mate Granić podržavati tezu da je odgovornost Tuđmana za zbivanja u Bosni i Hercegovini bila neznatna, jer bi u suprotnom mogao na neki način i sebe inkrimirati. Ali nisu mi jasne pozicije „kolega" Ančića i Hasanbegovića čiji već višegodišnji nastupi daju dojam da oni sa svojim ekstremizmom liječe svoje neke komplekse i kao da dokazuju nekome da su oni „veći katolici od pape". A pošto sam za Zagreb bio vezan sedam godina, pouzdano mogu reći da je Zagreb jedan vrlo otvoren grad, sa pristojnim i kulturnim stanovnicima, „nepokoreni" grad snažne antifašističke i slobodarske tradicije. Nikada nisam osjetio ni najmanji trag da me je neko popreko pogledao zbog imena i prezimena ili izgovora. Taj grad je nemoguće mrziti. Zato mislim da njihovo „dokazivanje" proizvodi samo kontraefekat (po njih same), i uvećava određenu odbojnost građana Hrvatske prema Bosancima i Hercegovcima.

Posebno je zanimljiv „kolega" Hasanbegović, inače „počasni vodnik počasnog voda„ propale tzv. i zločinačke Endehazije na Blajburgu (http://www.youtube.com/watch?v=8BhSmd5ZWkw). Bivši član Hrvatskog oslobodilačkog pokreta (kojeg je osnovao Ante Pavelić) i predsjednik mladeži Hrvatske

čiste stranke prava, izgleda kao da još uvijek ne može pojmiti da je priča o „hrvatskom cvijeću“ bila jedna obična propagandna floskula i koji nikada neće priznati da je masovno učešće BH muslimana u ustašama (što je stav koji dr. Hasanbegović prilično forsira) ustvari jedna velika laž. Ali neka sanja tu neku svoju imaginarnu tzv. NDH i BH muslimane koji žarko žele da budu „nečije cvijeće“. Što je babi milo, to joj se i snilo. I ja sanjam obnovu Rimskog Carstva iz doba Antonina... ali znam da se to nece dogoditi. Prošlost se ne može vratiti, niti jedan prošli dan promijeniti.

Ako bi zaživjela teza o Karađorđevu kao mjestu piknika, a ne početnih faza udruženog zločinačkog poduhvata sa ciljem konačnog rastakanja SFRJ i razbijanja Bosne i Hercegovine i pokolja i protjerivanja njenog stanovništva, vrlo brzo bi se pojavila i teza da je rat u BiH ustvari izbio zbog njenih unutrašnjih proturječnosti. Iz toga onda slijedi da za izbijanje rata u Bosni i Hercegovini niko nije kriv, nego je to rezultat kao eto nekog prirodnog slijeda stvari u kojem su se pokolji, etnička čišćenja, patnje, pljačke, silovanja i tzv „razmjene stanovništva“ dešavale spontano a ne kao dio nekog šireg plana. A to onda može biti opravdanje za neki novi rat u nekim drugim uvjetima.

XXV. filipika

Bošnjačka (Muslimanska) nacija...okolnosti i pretpostavke

Najviše mrzim ulaziti u nacionalne, narodnosne, religijske, jezičke, patriotske i slične analize i rasprave. U zadnje dvije i po decenije smo prosto preplavljeni time, sa najrazličitijim oblicima i tumačenjima. Baviti se time, u ovom historijskom periodu na Zapadnom Balkanu, može biti i vrlo unosno i isplativo, pa se u javni diskurs po ovom temama uključio i značajan broj onih koje bismo mogli podvesti pod sintagmu „patriotizam je zadnje utočište hulja“. Međutim, nekada konstelacija odnosa dođe u takvu poziciju da se odgovorni intelektualac (bez obzira koliko danas taj pojam bio devalviran) i pojedinac moraju oglasiti i po narodnosnom aspektu Bosne i Hercegovine, ukazati na određene probleme, procese pa i ponuditi određena rješenja.

Ja sam se već ranije u jednom tekstu („Biti Musliman… biti Bošnjak…u proljeće 2013 :http://tacno.net/kolumna/biti-musliman-biti-bosnjak-u-proljece-2013-god/) osvrnuo na nacionalno pitanje Bošnjaka (Muslimana) u Bosni i Hercegovini. Međutim, nove spoznaje i aktualizacija pitanja jednostavno su me nagnale na određene dorade i dopune već iznesenih stavova i zaključaka. Prvo se mora istaći jedna, po meni vrlo loša pojava u intelektualnoj javnosti Bosne i Hercegovine, a tiče se odnosa prema Bošnjacima kao jednom od naroda Bosne i Hercegovine. Trenutni lijevi (kojem osobno i nepodijeljeno pripadam) i liberalni intelektualni i politički javni milje Bosne i Hercegovine kao da bježi da se upušta u odnose unutar bošnjačkog narodnosnog korpusa i da se bavi pitanjem razvitka bošnjačke nacije. Ovo „izbjegavanje“ se može objasniti čitavim nizom razloga i uzroka, i kojih je toliko da je za to potreban jedan sasvim novi članak. Međutim, bez obzira na sva opravdavanja, to što ljevičarska i liberalna BH misao ne želi ulaziti u aktivno rapravljanje vezano za bošnjačko nacionalno pitanje imalo je jednu vrlo

negativnu posljedicu. Tako se stvorio jedan prazan prostor, a koji su onda popunili najrazličitiji elementi, posebno oni sa desničarskim, radikalnim ili čisto sitnočarđijskim stavovima i potrebama. U tom od lijeve i liberalne javnosti većim dijelom ispražnjene arene ima i onih kojima uopće na srcu ne leže stvarni bošnjački interesi, nego borbu za „bošnjaštvo“ (u formi kako ga oni žele predstaviti) koriste za neke sasvim druge ciljeve. Tako je taj prostor u kome se polemizira o „bošnjačkom nacionalnom pitanju“ postao stvarno utočište za popriličan broj hulja iz našeg društva. Zato se danas često kao najglasniji zaštitnici bošnjačkih nacionalnih interesa pojavljuju već davno isluženi političari koji su inače ranije dugo lutali na liniji sopstvenog političkog i narodnosnog identiteta (dobar primjer su Sejfudin Tokić i Fatmir Alispahić koji su prešli put od ljevice do krajnje desnice), islužene religijske starješine i njihovi poltroni (npr. Mustafa ef. Cerić i Muamer Zukorlić koji nemaju nikakav legitimitet da predstavljaju Bošnjake ili stvaraju njihove „institucije“), raznorazni pojedinci koji „galamom“, ekstremizmom i pozivima na mržnju ustvari liječe neke svoje komplekse i frustracije ili jednostavno žele da nešto zarade ili ušičare. Sa stajališta bošnjačkog naroda značajno aktivno odsustvo ljevičarske misli u procesima koji se odvijaju u ovom narodu je neshvatljivo, jer je upravo bosanskohercegovačka ljevica (tada u formi titoističkog BH komunističkog pokreta) doprinijela konačnom zaokruživanju, etabliranju i priznavanju navedene nacije (tada pod imenom „Muslimani“). Na kraju se mora i napomenuti da apatija i nezainteresiranost liberalne, demokratske i ljevicarske misli za procese unutar naroda sa prostora ex-YU nije svojstvena samo za Bošnjake (Muslimane) nego i za ostale konstitutivne nacije SFRJ (i to od posljednjih par godina postojanja Druge Jugoslavije). I to je bio jedan od razloga zašto su tumačenje i zastupanje nacionalnih interesa na sebe preuzeli oni elementi kojima su interesi bili fokusirani na razgradnju, a ne na izgradnju i konstruktivnost.

Kao istinski ljevičar, upravo i zbog navedenog historijskog iskustva te trenutnih okolnosti, ne mogu i ne želim zabijati glavu u zemlju i ne vidjeti procese koji se odvijaju u bosanskohercegovačkim narodima, posebice u onom čijim se pripadnikom osjećam. Bacanje pod tepih čitavog niza pitanja, pod opravdavanjem da će puko rješavanje klasnih, ekonomskih, eurointegracijskih i drugih problema automatski zaliječiti i već skoro 22-23 godine loše stanje odnosa u narodnosnom segmentu BH društva, je u potpunosti pogrešno. Jednostavno se i lijeva i liberalna javnost mora aktivno suočiti i uključiti u procese koji se odvijaju unutar bošnjačkog, srpskog, hrvatskog naroda pa i određivati i voditi smjernice razvitaka tih procesa. Za razliku od tri BH tzv. „konstitutivna naroda“, kod Bosanaca (u smislu narodnosne, a ne državne kategorije) uglavnom dominira lijeva i liberalna misao, sa nekom manjom prisutnošću ultradesnog (čak i sa prizvucima neonacizma) integralističkog unitarizma kod pojedinih marginalnih skupina.

Kada se ulazi u raspravu o bošnjačkom nacionalnom pitanju prvo se mora jasno postaviti temeljna misao, a to je da niko nema monopol na „bošnjaštvo“. Svako ko se u narodnosnom pogledu izjasni ili se osjeća Bošnjakom ima pravo da izrazi svoje mišljenje o procesima i stanju unutar naroda kojem pripada, i naravno da ponudi i neka kreativna

rješenja i predloži nove puteve razvitka ili progresa. Da je ovakva konstatacija tačna, dokazuje i činjenica da su u vrlo kratkom roku propali svi pokušaji određenih pojedinaca i skupina da za sebe prigrabe i prisvoje primarnost i ekskluzivitet zastupanja bošnjačkog naroda, tako što bi osnivali nekakve akademije, planetarne bošnjačke pokrete ili portale sa bošnjačkim imenom. Oni iza sebe nemaju nikakav kredibilitet da polažu pravo na zastupanje interesa Bošnjaka, o čemu vrlo ilustrativno govori slaba podrška osnivanju već navedenih tzv. „institucija", te rezultati zadnjih izbora u srbijanskom dijelu Sandžaka koji su donijeli težak poraz politici muftije Zukorlića. Inače su ovi trenutni samoproklamirani, i od naroda faktički neprihvaćeni, zastupatelji bošnjačkih interesa vodili redukcionističku politiku prema bošnjačkom narodu. Ova politika se najviše manifestira preko vrlo aktivnog i nadasve opasnog pokušaja da se bošnjački narod svede i veže (samo) za jednu religijsku zajednicu (konkretno hanefijskog sunizma). Sintagma „Bošnjaci – Islam – Bosanski jezik", koja se najviše lansira iz redova toga tokićevsko – cerićevsko – alispahističkih krugova je jedna vrlo opasna stvar koja može imati nesagledive i teške posljedice po interese bošnjačkog naroda. Time se od bošnjačkog naroda otuđuju, zašto ne reći i tjeraju, svi oni koji se smatraju sljedbenicima neke druge abrahamističke ili nebrahamističke religije, agnosticima, ateistima i deistima. Ovi pojedinci, kojih u bošnjačkom narodu (posebno među obrazovanijim i urbanijim elementima) ima značajan broj, se onda tako usmjeravaju prema bosanskom narodnosnom identitetu ili ka neopredjeljenosti. Time se za bošnjaštvo gubi značajan dio dobrog intelektualnog potencijala. Uostalom, zašto bi neko koji bi npr. odlučio da npr. pređe na kršćanstvo budizam ili hinduizam automatski gubio svoju bošnjačku narodnost. Religijski osjećaj, vjerski osjećaj, ideološki osjećaj, političko opredjeljenje, gender i seksualnu pripadnost ne treba vezati za osjećaj narodnosnog identiteta. Ljudi se više ne smije gubiti radi hirova i uskogrudnih shvatanja pojedinaca. I termin „bosanski jezik" ne treba vezivati samo za one koji se osjećaju kao Bošnjaci ili sljedbenici hanefijskog sunizma, jer on može biti prihvatljiv i za one koji se narodnosno osjećaju kao npr. Bosanci, Romi, Jevreji … itd… ili su jednostavno neopredjeljeni. A kada smo kod termina „bosanski jezik" potpuno je besmisleno da se on nekada predstavlja kao sehara turcizama (koji uzgred rečeno izvorno uopće nisu pravi turcizmi, nego većinom iranizmi). Veliki sam protivnik jezičkog čistunstva, zatvorenosti i izmišljanja riječi kako bi se nešto prevelo, ali ako ima neka lijepa domaća naša riječ nepotrebno je insistirati na ponovnoj reanimaciji određenog turcizma ili arhaizma.

Zato i zastupanje bošnjaštva (koji je kao narodnosna institucija čisto sekularnog načina nastanka) ne smije biti izraženo u redukcionističkoj, nego u što je moguće svestranijoj formi i što je moguće široj otvorenosti. Za bošnjaštvo su isto vrijedni i oni Bošnjaci koji ne izlaze iz bircuza i oni koji ne silaze sa sedžde. Međutim, naš narod je takav da će se u njemu uvijek naći neko koji će pokušavati da profitira ili se etablira pozivajući i potcrtavajući neke razlike, i nabijanju nekome na nos da je on bolji Bošnjak od njega. Zašto ne bi neki transvestit (a koji se smatra Bošnjakom) po svojim stavovima i

djelovanju bio korisniji za bošnjaštvo, nego neko ko se stalno „busa u prsa“ da je veliki Bošnjak, a samo prodaje „maglu“ i ništa ne radi i ništa kreativno ne producira. Bošnjaštvo nije i ne smije biti estradizacija na kojoj će pojedinci liječiti neke svoje komplekse ili biti korišteno za nečije građenje karijere.

Uvijek kada se ulazi u raspravu o bošnjačkom nacionalnom pitanju i procesima koji se odvijaju u okvirima bošnjačkog naroda mora se polaziti sa sljedeće postavke →“Postojanje funkcionalnog bosanskohercegovačkog državnog okvira u sadašnjim granicama i sa istim pravima za sve njene narode i građane (na svakom dijelu BiH) je *conditio sine qua non* bošnjačkog nacionalnog opstanka i razvitka.“ Tako je „uvjet svih uvjeta“ kako bi uopće mogao opstati bošnjački narod i učestvovati u povijesnim procesima egzistencija Bosne i Hercegovine kao demokratske, republikanske i socijalno progresivne i pravedne države. Svaki drugi projekt je put koji vodi u vrlo opasnu avanturu, sa krajnjim vrlo negativnim posljedicama. Ekskluzivna bošnjačka država, bez obzira na njeno unutarnje uređenje, bi ličila na „bantustane“ koji su postojali u Južnoafričkoj Republici ili na plemenske indijanske rezervate u USA. Takva bošnjačka država bi bila smještena u dubokoj unutrašnjosti Zapadnog Balkana i teritorijalno nepovezana. Na sjeverozapadu bi se nalazio Unsko – sanski kantona koji bi se iz svojih čisto egzistencijalnih razloga onda usko morao povezati sa Hrvatskom. Središnji sarajevsko – zeničko – tuzlanski dio sa uskim lijevkom prema istočnom Mostaru bi neko vrijeme mogao kako – tako egistirati, ali slabo povezani (sa središnjim dijelom pretpostavljene bošnjačke države) i već prilično demografski oštećeni Goraždanski kanton bi vrlo brzo nestao. A o funkcionalnim vezama istočno – sanžačkog područja i plavsko – gusinjskog kraja (koji bi kao pripali toj pretpostavljenoj bošnjačkoj državi) sa središnjim sarajevskim dijelom je iluzorno i razmišljati, izuzev ako niste skloni naučnoj fantastici. Ta bošnjačka državica bi jedini direktni izlaz u svijet imala preko sarajevskog aerodroma. Ukratko rečeno, što su veće unutarnje podjele (u svim segmentima života) u Bosni i Hercegovini, Bošnjacima će proporcionalno tome biti sve teže. Zato su pogubna i ona razmišljanja i stavovi o konsocijaciji, podijeljenim školama, univerzitetima, podijeljenoj kulturi, različitom porijeklu.

Bošnjaci (isto kao i BH Srbi, Hrvati, Bosanci i drugi građani BiH) se trenutno nalaze u stanju očajne zapuštenosti i to u svim aspektima života. Došlo je do naglog i po obimu značajnog osiromašenja, nekada jaka i industrijalizirana privreda je slomljena, resursi su u fazi kontinuiranog pljačkanja, državne i društvene strukture su kolabirale, obrazovno – vaspitni sustav i zdravstvo su na koljenima i vještačkom disanju, osjećaj za kulturno – historijsko nasljeđe je na vrlo niskom (nepodnošljivom) nivou, infrastruktura (ceste, mostovi, željeznica, avio saobračaj, zgrade) loša i neučinkovita, korupcija je postala stil i način života, kriminal i nesigurnost svuda oko nas, prirodni priraštaj na ivici egzistencijalne održivosti, mladi svijet sve više traži nadu i spas u inostranstvu. Bosnom i Hercegovina upravljaju strani neoliberalni centri moći i prema njima sluganska domaća oligarhija u obliku neke vrste tiranije i uzurpacije narodne i demokratske volje. Ono što

smo mi prije 40tak godina bili po standardu, kvaliteti života i kulturnom nivou za Ruse, Turke, Kazahstance, Bugare to su oni sada prema nama. I tako danas Bošnjaci, Srbi, Hrvati, Bosanci troše najviše energije svađajući se oko neke livade, koja zbog toga ostaje nekultivirana, neobrađena, zarasla u korov i na kraju pretvorena u deponiju. Traže se mane kod drugih, a sakrivaju ili čak u pojedinim slučajevima i opravdavaju sopstvene mane dok se sopstvene vrline odbacuju. Najveći krivac za ovakvo stanje je naša elita, koja (čast izuzecima) narodski rečeno „ne vrijedi ni pet para“. Mediokriterstvo, poltronstvo, radikalni oportunizam, nesposobnost, karijerstvo, špekulanstvo, kukavičluk, neko skrivanje i izbjegavanje odgovornosti su postali norma ponašanja. Nedostaju snažni karakteri i vertikale čija se riječ uvažava, a koji su i svjesni snage svoje riječi i svojih postupaka.

Najveća opasnost za Bošnjake danas (kao i za BH Srbe, Hrvate i Bosance i druge građane) nije pitanje kojoj i kakvom zastavom ćemo mahati, kako se više narugati drugome i ko će koga više i prije prevariti, nego to što danas živimo u najsiromašnijoj i sada najzaostalijoj zemlji Europe. Zato prestanimo davati medijskog prostora i značaja mediokritetima i običnim demagozima. Od recikliranja i ušminkavanja historije i konstantnog politikanstva se ne živi. Treba njegovati pozitivne vrijednosti, podržavati stvaralaštvo, kreaciju, inovatorstvo, stremiti sve većim naučnim dometima. Suradnja, uvažavanje, marljivost, odgovornost moraju postati obrazac ponašanja. To što mrzimo nekoga ili nešto bošnjaštvu ništa ne koristi. Zatvorenost i autarhičnost vode na put u propast, otvorenost i preduzimljivost vode ka sretnijoj budućnosti. Previše se svađamo, nadmudrujemo, puno pričamo, malo radimo i nimalo promišljamo. Istina oslobađa i liječi, zato se ostavimo nekih iluzija ili fantazmagorija, prihvatimo to ko smo i šta smo i budimo ponosni na to. Najveći Bošnjaci su oni koji su zadužili ne samo svoj narod, nego i druge BH narode i građane, koji su graditelji, tvorci, ujedinitelji, poduzetni, pošteni i časni ljudi. Svaki novi kilometar auto-puta je vrijedniji za Bošnjake (kao i za ostale narode i građane u BiH) nego 100 nacionalističkih demonstranata, svaka nova zasađena i obrađena njiva je vrijednija nego 1000 nacionalističkih demonstranata, svaka nova fabrika je vrijednija nego 10 000 nacionalističkih demonstranata, svaki sačuvani muzej je vrijedniji nego 100 000 nacionalističkih demonstranata. Dobro, kvalitetno, eklektičko, oslobođeno ideoloških natruha, funkcionalno obrazovanje su i bošnjački prioritetni interesi. Čiste i sigurne ulice, uredni parkovi, ekološki održiva sredina i zdrava djeca su veći bošnjački interesi nego proizvodnja gluposti, svađe i besposličarskog (skrivenog iza nekog nicka) mrziteljskog ili radikalno patriotskog laprdanja po forumima ili po Facebooku.

To su te temeljne vrijednosti koje želim vidjeti kod Bošnjaka, koji bi time pokazali da su ozbiljan europski narod. Brojčano smo vrlo mali narod, ali kada bi svako u svome polju djelovanja i zanimanja pružio što je moguće više, mogli bi postati veliki i poštovani. Okrenimo zato (i moji Bošnjaci, ali i BH Srbi, Hrvati, Bosanci i drugi građani) energiju i pozor opažanja za punih 180 %, ne obraćajmo pažnju na provokacije i pozive na svadju,

ne pokušavajmo druge prevesti žedne preko vode ili prevariti, napustimo agende da čemo „anamo one“ nekada podvlastiti … jednostavno „pustimo da psi laju, a karavane prolaze“. I upravo u tome možda leži rješenje koje će ponuditi novi kvalitetniji *modus vivendi* (življenja) Bošnjaka, Srba, Hrvata i Bosanaca i drugih građana Bosne i Hercegovine u kojoj su sloboda i demokratija temeljne vrijednosti, a sloboda savjesti, svijesti i izbora pravila ponašanja. A pošto u vjeri nema prisile, nikoga i ne treba prisiljavati na određeno nacionalno/narodnosno izjašnjenje. Pritisak može izazvati samo kontraefekt i odbojnost. Ako neko hoće da se narodnosno izjasni kao Navaho Indijanac, neka se slobodno tako izjasni i neka zbog toga ne bude uskraćen ni za jedno svoje pravo i niti za jednu svoju odgovornost.

E sada postavlja se sasvim razumsko pitanje kako da dođemo do takvih pozitivnih rješenja. Jedina opcija koja je ostavljena ne samo Bošnjacima, nego i BH Srbima, Hrvatima, Bosancima i drugim građanima, da spasu i sebe i svoju budućnost je **zbacivanje tiranije u Bosni i Hercegovini na svaki mogući, dostupni i raspoloživi način**. Tiranska vladavina nema nikakav demokratski i pravni legitimitet, pa je sasvim logično da se građani aktivno suprotstave jednom takvom režimu. Tek kada sedmorica tirana i njihovi poltroni budu zbačeni, a uspostavi se istinski demokratski, republikanski i socijalno progresivni sustav može započeti preobrazba našeg društva u pozitivnom smjeru. Taj put je težak, dugotrajan i naporan, i zahtijevati će mnogo našeg znoja, krvi i suza, ali je on neminovan kako bismo opstali.

Poradi povijesnih okolnosti koje se ne mogu promijeniti, jer je prošlost nepromjenjiva, Bosna i Hercegovina je ustrojena i po narodnosnom i po građanskom načelu. Tako i pripadnici (a posebno njihovi sadašnji samoproglašeni tribuni i uzurpatorski predstavnici) tzv. „konstitutivnih naroda“ moraju shvatiti da oni nisu oni koji su „glavni“ u ovoj zemlji, i da postoje i mnogi građani Bosne i Hercegovine koji se ne žele i neće izjasniti kao Bošnjaci, Srbi i Hrvati. Prava i odgovornosti svih građana Bosne i Hercegovine su iste. Ljudi se mjere po tome kakvi su, dobri ili loši, karakterni ili beskičmenjaci, vrijedni ili lijeni, pošteni ili lopovi, razumni ili budale….Iskren da budem među onim još uvijek ustavno – zakonski nekonstitutivnim građanima BiH sam nalazio mnogo bolje ljude, nego među konstitutivnim, uključujući i moje bošnjačke sunarodnike. Posebno bi tu istakao dvojicu prijatelja koji su po narodnosti Bosanci i jednog (po sopstvenom narodnosnom opredjeljenju) Jugoslavena. Sa druge strane i Bosanci moraju prihvatiti činjenicu da se u slučaju Bosne i Hercegovine ne mogu izjednačiti narodnosni osjećaj i BH državljanstvo. Mora se biti do srži iskren i reći da bi u sadašnjoj konstalaciji odnosa bosanski narodnosno – nacionalni integrizam, ako bi se pokušao nametnuti zakonski kao obavezna norma, možda mogao na neki način provući u Sarajevu, Tuzli, Zenici i dijelu Mostara, ali sigurno ne i u Banjaluci, Bijeljini i dobrom dijelu Mostara. Ja bih bio najsrećniji da to može i tamo proći, ali situacija je takva kakva je. A nametanje samo može dodatno pogoršati odnose, dovesti do homogenizacije, sukoba i u povijesni sunovrat u potpunosti poslati jednu tako lijepu ideju kao što je bosansko-hercegovačko

zajedništvo. Građanski i narodnosni osjećaji se moraju, radi boljitka nas i naših potomaka, međusobno tako uskladiti da ne budu smetnja jedno drugom.

Za opstanak i progresivni razvitak Bošnjaka se neophodno suočiti i sa nekim negativnim pojavama među našim običnim narodom. Najbolji primjer jedne takve neprihvatljive negativnosti je neviđena sramota i blasfemija koja se nedavno desila na jednom iftaru kada su žene sjedile na podu, a muškarci oko njih na stolicama i za stolom. Ovakvo ponašanje nema uporište ni u jednoj meni poznatoj religiji, ali ima u đilkoškom primitivizmu koji se pokušava namjerno udomačiti među Bošnjacima. Širenje i propagiranje, i nažalost apologija (odbrana i opravdavanje) ovog i mnogih sličnih primjera služi upravo onima koji bi željeli da Bošnjake pretvore i predstave kao neke primitivce, zatucane poljudivljake bez osjećaja i empatije, endemsku „vrstu" predodređenu da nestane u determiniranom evolutivnom razvitku. Zato se oko ovakvih stvari uopće ne treba nadmudrivati, nego ih efikasno i brzo sasjeći u korijenu, a vinovnike egzemplarno sankcionirati. Mislim da bi u konkretnom slučaju Islamska zajednica BiH trebala da reagira, i to ne samo verbalno, kako se nešto slično više ne bi dešavalo. Loši obrasci ponašanja i odnosa prema drugim ljudima se nikako ne mogu i ni u kojem slučaju tolerirati. Praznovjerice, primitivizam, „krkanluk", nekultiviranost, glupost i dogmatizam ne mogu i ne smiju imati nikada dominantno ili u javnosti istaknuto mjesto u okvirima bošnjačkog nacionalnog miljea. Treba ih smjestiti u duboku underground poziciju da tamo polako izumru. Jadno je da glavni godišnji skup na kojem se okupi najviše Bošnjaka budu korida, vašar i teferič na Čevljanovićima koji ima sve atribute i epitete neukusa, i na kojem se organiziraju borbe bikova kako bi se zadovoljili oni najniži instikti. I životinje su Božja stvorenja, i treba ih poštovati a ne uživati u njihovom međusobnom povređivanju i klađenju na pobjednika.

Bošnjaci nemaju rezervnu domovinu. Nažalost, već dvije decenije se proturaju teze da mi imamo kao neku drugu domovinu, da nam je „zemlja majka" negdje drugdje. Najžalosnije je da to „kukavičije jaje" podmeću upravo neki koji su najveće „bošnjačke" bundžije. Njima su ustvari mozgovi u Ankari, Istanbulu, Teheranu ili Rijadu, a ruke u seharama, đepovima i novčanicima turskih, saudijskih ili iranskih fondova, budžeta i donacija. Bošnjaci imaju samo jednu domovinu i to je Bosna i Hercegovina, koju zajedno grade sa BH Srbima, BH Hrvatima, Bosancima (u smislu narodnosti, a ne državljanstva), i ostalim građanima bez obzira da li se oni narodnosno/nacionalno željeli izjasniti ili ne. Tumačenje i podržavanje da su Bošnjacima preći interesi neke druge države, neke druge politike, nekih drugih lidera se slobodno može okvalificirati kao otvorena i svjesna nacionalna izdaja. Meni kao ljevičaru su vrlo drage latinoameričke zemlje kao što su Venecuela, Ekvador, Brazil, Argentina, Nikaragva, Bolivija i volio bih da Bosna i Hercegovina i uspostavi dobre odnose sa njima, obogati suradnju i uči iz njihovih primjera, ali nikada mi na pamet ne bi palo da govorim da se Bošnjaci trebaju pretopiti u Inka Indijance ili gaučose sa argentinskih pampasa ili da nas oni obrazuju, da nam grade i da nam budu tutori. To treba utuviti u glavu nekim našim ljudima, posebno onima koji se

zanose nerealnim neosmanizmom. Turska, Iran, Saudija kao i Rusija, USA, Kina, EU … itd… trebaju da nam budu dobri prijatelji, ali ne i gospodari i vođe.

Kada se raspravlja o pitanju bošnjačkog nacionalnog identiteta, neminovno se dođe do odnosa prema grbu i zastavi sa zlatnim ljiljanima na plavoj podlozi. Tu je stvar vrlo jednostavna. Grb i zastava sa ljiljanima su bili jedno vrijeme državni simboli Bosne i Hercegovine, a nisu samo predstavljali jedan od BH naroda. Ova „ljiljanska" simbolika je duboko utkana u samo biće Bosne i Hercegovine i ona pripada svima koji BiH doživljavaju kao svoju. Zato je neprihvatljivo da se takva simbolika pokušava pripisati samo jednom od BH naroda. Reducirati simboliku ljiljana samo na Bošnjake je u pravom smislu antibosansko-hercegovački čin, a samim tim i zbog esencijalne povezanosti Bošnjaka sa Bosnom i Hercegovinom i posredno i na duge staze i antibošnjački čin. Uostalom zašto je uopće potrebno da Bošnjaci kao narod imaju neku svoju posebnu zastavu i grb, jer supa od zastave je „slabo kalorična". Snaga i veličina jednog europskog naroda se ne mjere po tome da li imaju zastave, grbove, himne i ostalu simboliku, nego kakvi su ljudi koji pripadaju tome narodu.

Zastava i grb sa ljiljanima su i simbol slobode, pravde, demokratije, republikanizma i odbrane civilizacijskih i kulturnih vrijednosti za vrijeme Drugog antifašističkog rata (1992. – 1995.) u Bosni i Hercegovini. Zato se oni moraju i mogu koristiti samo u tome kontekstu, a nipošto da se iza njih kriju neke marginalne skupine mrzitelja, kompleksaša, ultradesničara, rasista, raznoraznih politikanata, probisvjeta i špekulanata bez časti i ponosa. U slučaju kada takvi pojedinci i organizacije pokušavaju svoje mračnjačke stavove namjerno skrivati iza „simbolike ljiljana", ne samo da je moralno i opravdano, nego je i obavezno od njih oduzeti zastave sa ljiljanima kako bi se zaštitila svetost te simbolike da ne bude ukaljana i kompromitirana. Mislim da sam dovoljno kompetentan da iznesem ovakvo mišljenje o „simbolici sa ljiljanima" jer sam čitavu jednu deceniju bio osobni asistent i suradnik autora (prof. dr. sc. emeritusa Envera Imamovića) državne simbolike Bosne i Hercegovine iz ratnog perioda.

Naravno da je i u prošlom ratu bilo izvršenih zločina i od strane onih osoba sa „simbolikom sa ljiljanima", koje treba ne samo osuditi nego i što je moguće strožije kazniti. Međutim, tu je riječ o devijacijama (koje su neizbježne pojave u svakom ratu, u svakoj vojsci i u svakoj politici) na temu Drugog antifašističkog rata u Bosni i Hercegovini, a ne o udruženom zločinačkom projektu i poduhvatu. I tu je ta temeljna kvalitativna razlika, koja je takva bez obzira sviđalo se to kome ili ne. Sličan je slučaj i sa simbolikom iz vremena Prvog antifašističkog rata i socijalističke revolucije (1941 – 1945). Zbog toga što se desila partizanska osveta od jeseni 1944. do početka ljeta 1945., ne treba odbacivati i valjati u blatu onu simboliku pod kojom je vođena gigantska i natčovječanska borba u najvećem sukobu dobra i zla u cjelokupnoj ljudskoj historiji. Bosna i Hercegovina tako ima sreću, rijetku među europskim zemljama, da pod njenim

državnim zastavama i grbovima (u bilo kojoj historijskoj epohi) nije planiran, nije se desio i nije vođen nikakav zločinački projekat i poduhvat.

XXVI. filipika

Zanemareni Bog. Bog ili religija, čemo smo posvećeniji i šta nam je važnije

Postomodernistički svijet odlikuje jedna vrlo zanimljiva pojava, koja je toliko prisutna ali je slabo prepoznata. Riječ je o fenomenu koji pogađa uglavom pripadnike abrahamističkih denominacija. Zadnje decenije su svjedokom uzdizanja fundamentalističkih pokreta temeljenih na denominacijama abrahamističkih religija i dogmi. To se ispoljava često uz vrlo isključiv, pasivno – agresivno ili prosto agresivni nastup, često sa značajnim izlivima netolerancije, nepoštivanja, unutarnjih nagomilanih frustracija i sl. Kada se detaljnije analizira taj religijski fundamentalizam, ne može se oteti utisku da je on u svojoj suštini prilično svjetonizirana, modernistička (u historijskom, a ne progresivističkom kontekstu) politička ideologija. Osnovni cilj je dolazak na vlast, ispunjavanje predviđene agende i prozaičnih interesa pojedinaca i naravno održanje na vlasti. U tom fundamentalizmu je Bog u potpunosti zanemaren, gurnut u stranu, tek na momente spomenut kao opaska, fusnota ili napomena u općem diskursu fundamentalizma. Religijski fundamentalistički pokret je ustvari izvrnuta logika religijskih ili vjerskih osjećanja, u kojoj se glavna pozornosti usmjerava ne na Boga, koji očito smeta fundamentalistima, nego na religiju kao takvu, odnosno na njene određene dogmatske postavke ili vanjske forme izražaja ili reprezentativnosti. I ti atributi i epiteti religiozne vanjštine su postali i oruđe i bojno polje fundamentalizma. Uostalom lakše je i posvetiti se, podržavati, braniti, osuđivati to kako neko izgleda i šta nosi na sebi ili je li ili nije bio viđen u nekoj većoj i važnijoj crkvi i džamiji u „prime time“, nego pokušavati tragati za Istinom i smislom postojanja. Lakše je ponavljati neke već zadate religijske formule i rituale, makar i ih uopće ne razumijevati, nego postavljati pitanja i pokušavati dati odgovar.

Religijski fundamentalizam jeste moderna politička i društvena pojava, ali on „gorivo“ za svoje funkcionalno djelovanje crpi i iz okvira jedne drevne religijske konstrukcije koja se zasniva na načelu ljudske misli o tzv. „ovozemaljskom“ otjelovljenju božanskog. U povijesnoj stvarnosti, vjere su od ljudi stvarane i razvijane radi Boga, a nije Bog stvoren niti postoji radi vjere i religije. Ne vjeruje se u judaizam, kršćanstvo i islam, nego u Boga. Kada se raspravlja po ovom pitanju potrebno je pojmovno razlučiti pojmove vjere i religije, jer su njihove sadržine različite. Vjera predstavlja mišljenje ili uvjerenje, a religija je tek skup kanoniniziranih (u dogmatskom smislu) propisa, objašnjena i tvrdnji često po plaštem oficijelne institucionaliziranosti. I tako se u sadašnjoj abrahamističkoj religijskoj konstelaciji (a takav slučaj je bio vrlo čest i u ranijim epohama) insistira na obožavanju judaizma, kršćanstva ili islama ili nekih njihovih aspekata. Obožavanje judaizma, kršćanstva i islama, umjesto vjerovanja u Boga i rada za Boga, je ustvari glavna konstanta religijskog fundamentalizma (bez obzira u kojoj manifestaciji i

denominaciji) koji se onda predstavlja kao obični društveno - politički pokret. To je skretanje od istinske Vjere u prostor u kome nema Boga ili je on i previše udaljen, na staze ideolopoklonstva u njegovom najočiglednijem obliku. U fundamentalizmu je Bog nepotreban, čak otežavajuća okolnost...Insistira se na obožavanju religija, bogomolja, rituala, „svetih“ tekstova, svetih dana ili perioda, „nadahnutih“ ili „svetih“ pojedinaca, „mučeništva“, odjevnih predmeta... sl.. Upravo je najveći problem sa judejskim, krsćanskim i islamskim fundamentalistima u tome sto su oni uopce zanemarili Boga, i njegove prerogative prenijeli na Zavjetni kovčeg ili obnovu Hrama, Isusa ili svete knjige. Tako da je mnogo važnije dokazivanje onoga što piše u svetim tekstovima koji su postali neka pučka zamjena za Boga, nego otkrivanje Boga. Zar nije insistiranje na tome ili borba za to kako će neko biti obučen ne samo banaliziranje, nego i bespotrebno skretanje sa staze Spoznaje.

Religijska konstrukcija o tzv. „ovozemaljskom“ otjelovljenju božanskog je nastala iz sasvim jedne ljudske potrebe. Dokučivanje, razumijevanje i poimanje Boga nije jednostavna stvar. Za to su potrebni priličan intelektualni napor i energija, sklonost skoro radoholičarstvu, otvorenost svijesti i hrabrost savjesti. Radi toga je Bog u značajnoj mjeri postao i suviše “udaljen” i nedokučiv za velike mase stanovništva, što je onda imalo prirodnu posljedicu da su se tražili modaliteti toga približavanja Bogu. Bog je bio i još uvijek je za oficijelne dogme judejskih, kršćanskih i islamskih denominacija, pa i veliku masu njihovih sljedbenika, previše “onozemaljski”, suviše stran, teško dokučiv i vrlo slabo razumljiv. Njima je trebalo nešto što bi predstavljalo njegovu “ovozemaljsku” inačicu, sa kojom bi se lakše “komuniciralo” i preko koje bi se lakše tumačio i metafizički i fizički svijet. I to je onda dovelo kod svih abrahamističkih ogranaka do pojave da se božanski aspekt, njegov logos ili čak njegovo “direktno i nedvojdbeno” proizlaženje izraze u nečemu što je bilo ili što je još “ovozemaljski” vidljivo (u najširem mogućem pojmovnom kontekstu) i razumljivo, shvatljivo a suštinski je vezano za nastanak judaizma, kršćanstva i islama. Tako se na “ovom svijetu” taj božanski aspekt u judaizmu izrazio preko Zavjetnog kovčega, Tore i Hrama, u kršćanstvu kroz Isusa, a u islamu kroz Kuran.

U praktičnom smislu (ne i u teorijskom) i Isus i Kuran su za veliku većinu (a za sve oficijelne) denominacija dva abrahamistička ogranka postale suština njihovih vjerovanja, esencija bez koje se ne može. Bog je pod sve većim obožavanjem Isusa i Kurana, postupno i lagano “potiskivan”. Zbog toga obožavanja i ne treba onda da čudi, da se u vremenu kada se konačno zaokružuje ortodoksna kršćanska dogma, glavna borba vodi po pitanju “prirode” Isusa, u kakvom je on odnosu prema Bogu i Duhu Svetom, da li je Marija bogorodica ili ne .... i slično. Nemjerljivo je mnogo i vremena, i energije ali i krvi potrošeno na rješavanje toga koji će stav ili čija će teorija pobijediti. Slično se desilo i u razdoblju formiranja sunitske dogme, kada je započela borba oko pitanja prirode Kurana, odnosno da li je Kuran “stvoren” ili “nestvoren” (ova teza je pobijedila). U islamu se to utjelovljenje božanskog nije moglo desiti na primjeru Muhameda, jer je Kuran izričit u

optužbi zbog obožtvorenja Isusa, pa se onda postupno kroz kasnije razvijanje tradicionalističke sunitske dogme pribjeglo da se sam Kuran smatra takvim otjelovljenjem. Naravno, u tradicionalističkoj, konzervativnoj islamskoj dogmatici se nigdje eksplicite niti kaže niti tvrdi da je Kuran Bog ili njegova božanska "ovozemaljska" emanacija, ali funkcionalna praksa to potvrđuje. U šiitskom islamu, iako se to nigdje izričito ne navodi, može se uočiti i prijenos nekih elemenata božanskog na osobu (slično kao u kršćanstvu) i njegove potomke. Međutim, činjenica je da je bilo kakvo vjerovanje u otjelovljenog Boga u samo nekome ili samo nečemu ustvari obično idolopoklonstvo. Islam je ustvari napravio istu grešku kao i kršćanstvo, samo nije u boga pretvorio Isusa, nego knjigu.

Sve su to ustvari surogat vjerovanja, neka zamjenska dogma jer je lakše održavati takva ritualna – dogmatska pravila i tvrdnje, nego se nalaziti u mukotrpnoj stazi Spoznaje. Ako je Bog Istina, zašto bi iskrenog vjernika pogađala potraga i otkrivanje istine, zašto bi se on svim sredstvima borio protiv onih koji hoće da spoznaju istinu. Zbog svoje priproste, nedubinske, agresivističke, idolopoklonističke politike religijski fundamentalizam je općenito vrlo prihvatljiv za marginalce, za one sa krajnjih društvenih i socijalnih rubova, ekstremiste, mrzitelje, sa nižim stupnjem inteligencije, bez znanja ili bez želje za sticanjem znanja, one koji traže prečice u životu. Problem je što se ljudi poglavito koriste i vezuju religijom, a ne kretanjem stazom Spoznaje i Savjesti. To je lakše, jer se treba samo prihvatiti onako kako neko kaže da treba da bude (posebno ako ta „veza" ima što veću drevnost), nego samostalno misliti, raditi, sumnjati, kreirati, spoznavati....Uz sve navedeno, logika jasno govori da ako je Bog tvorac svega, onda je sve na ovom svijetu „stvoreno", uključujući i Isusa, i Julija Cezara i mene i vas, i planine i rijeke i zbirke i zapise... i teško je tvrditi da onda nešto od toga što je dato materijalno ima zasebnu božansku eksluzivnost. Ustvari u svima nama se krije božanska emanacija, jer ako sve potiće iz Jednoga, onda sve mora imati i nešto od Jednoga.

I tako je Bog ostao zanemaren, negdje tamo ostavljen, u zasjenku idolatrijskih uzdizanja religijskih, dogmatskih elemenata i obožavanja „ovozemaljskih" otjelovljenja kako bi se „doživjelo" „onozemaljsko" uživanje. I zato ne treba da nas čudi da se čitava zajednica gubi u apstrakciji, banalizaciji i beskorisnosti, i pogrešno usmjerenoj volji i energiji. ...

XXVII. filipika

Isprdci europske povijesne kloake

Ko je u zadnje vrijeme tumarao po bespućima povijesne zbiljnosti kod Srba, Hrvata i Bošnjaka, mogao je naići na prilično zanimljive velike fantazije i alternativne historije/istorije/povijesti kod ovih naroda.

Pa da idemo od samoga početka, od ameba... odnosno od Srba od kojih je po Jovanu I. Deretiću poteklo sve i svašta i u vaseljeni i na ovome dunjaluku. Ova zvijezda srbijanskih, republičkosprskih i sjevernokosovskih medija i javnosti tako unaokolo

prosvjetljava da su Srbi ustvari esencija etnija, jezika, kulture, pisama ne samo Balkana, nego i Europe i čitave Euroazije. Tri puta Srbi dolazaše sa vojskom do Indije, ali ih valjda monsuni zaustaviše. Tri – četiri stoljeća „cela Evropa“ je bila srpska, i ustvari je Europa nastala raspadom Velike Srbije. Kakav Karlobag – Karlovac – Virovitica, to je samo skromna verzija one prave Velike Srbije sa linije Kolčester – Kopenhagen – Vladivostok. Etrurci su Rašani, tj. Srbi, pa je čitava Toskana ustvari Srpskana. Arijevci su Srbi, Asirci su Srbi, Nijemci su Srbi, Angela Merkel je Srpkinja. Logička konkluzija djela Jovana Deretića je sljedeća : I. i II. svjetski rat su ustvari bili I. i II. srpski rat, a napad NATOa 1999 na Srbiju je ustvari bio samo napad Srba na Srbe, neka vrsta „rata protiv rata“, kako bi to zapisao (po Deretiću) avarizirani Srbin i istorik po imenu Franjo Tuđman. I tako po Jovanu I. Deretiću Srbi prevališe dugački put od Platonove Akademije i Aleksandrijske biblioteke do koncerta Cece na Marakani. A šta reći za Miroljuba Petrovića, toga ljubimca svih onih koji ne žele da su potomci primata, nego da su potekli od jednog prilično smušenog para koji je živio u nevjenčanoj vezi tamo daleko u jednom vrtu. Nema toga kamena koji Miroljub nije prevrnuo u svojoj ruci kako bi dokazao da je veliki potop na vrh Ararata izbacio jednu drvenu lađu punu kućnih ljubimaca. Miroljub je čak bio spreman da svoju tezu dokaže, i usput da se bori za srpstvo, tako što je planirao dići brane u Nizozemskoj. Logička konkluzija kaže da je Miroljub Petrović spreman da potopi i Srbiju, i Republiku Srpsku i Zajednicu općina sjevernog Kosova i Crnu Goru, samo kako ne bi Srbima vladali potomci „majmunolikih primata“. Onda se pojavljuje i jedan Rus po imenu Anatolij Kljosov koji reče da su Srbi najstariji narod i da potiću od jednog od Nojevih sinova. Logicka konkluzija koja slijedi iz djela Anatolija Kljosova je sljedeca : Srbi su potekli od Nojevog sina, Noje nije postojao, znači nije imao sina i samim tim Srbi ne postoje. Ako su Srbi postojali prije ameba, onda me logička konkluzija navodi na pomisao da su se Srbi iz višećelijskog organizma preobrazili u jednoćelijski organizam. Međutim, moguće je da su se Deretić, Petrović i Kljosov prevarili u svojim računicama, jer ne bi trebalo isključiti mogućnost i da su Srbi ustvari stariji od prvobitnog Velikog praska, odnosno da su oni Higgsov bozon koji tako uporno traže u CERNu.

Kada je Konan Barbarin (nedvojbeno iz Posušja) još hodao po ovoj zemlji, desi se usudbena povjestica i sa dalekih obzora Međuzemlje izađoše horde uljudbenih Harahvata, a na njihovom čelu kultivirani srednjoeuropljani Tomislav Grgo Antičić, admiral Davor Domazet – Lošo i počasni vodnik počasnog blajburškog voda Zlatko Hasanbegović. Dođoše iz dalekog Avganistana i donesoše civilizaciju Europi, a sebi stolnu zemlju udariše ispod i iznad Dinare. I kada zapuše vjetar sa Dinare, ima da otpuše sve odrođene Hrvate (posebice one fuj jugourbane Balkance koji ne slušaju cajke, ne oblaće se kao darkeri, ne mjere visinu kukuruza i ne idu na narodne hepeninge lupanja ćiriličnih tabli) sve do iza Teherana i Persepolisa. I sinovi i kćeri hrvatski ne odrecite se sna o hrvatskoj Persiji, hrvatskom Avganistanu i hrvatskom Beludžistanu. I zato danas bojne hrvatske u okviru NATOa (ustvari hrvatske euroameričke alijanse) brane hrvatski Avganistan od hrvatskih talibana koji žele da na tom praiskonskom hrvatskom tlu

uspostave hrvatski islamski emirat. Po ovome logička konkluzija navodi da su talibani sa tim „genima kamenim“ ustvari ono pravo starčevićevsko hrvatsko cvijeće, a ne one BH Muje „suncokreti“ koji samo žele doći do putovnice. I neka zato Thompson (misli se na Marka Perkovića, sina Theosa, a koji nije Isus) otpjeva „e moj narode paštunski“. Vice Vukojević bi na taj koncert mogao da pozove i odabrane glazbeno - scenske grupe i sastave iz čuvenog NDH kazališta „Jasenovac“ i njegove lokalne podružnice „Gradiška Stara“, a njegov ljubuški zemljak Nino Raspudić bi mogao izvesti na čistom italijanskom jeziku (koji je ustvari hrvatski zapadnojadranski dijalekt srodan čakavskom) perfomans iz Danteovog „Pakla“. Ima da se u tome paklu konačno izvrši i revizija II. svjetskog rata. Tako bi se i onaj ruski carski oficir čerkeskih postava, a jevrejskog porijekla rodom iz Poljske i nedvojbeno pripadnik austrougarske masonsko-boljševičke lože, i koji je ukrao identitet časnom zagorskom mužeku po imenu Joža Broz, izbriše iz reda Harahvata. Onako kako nas je fino učio film „Jozef“.

I na kraju dođosmo do Bošnjaka, i tu nas dočeka Semir Sem Osmanagić, najveći od najvećih, spasitelj (veći od Isusa) koji dođe sa dalekih zapadnih horizonata da nas izvuče iz bijede i donese milijarde dolara. I bude riječ i nastadoše piramide iznad Visokog i otkri se povijesna sudba tobejarabi estakvirulah naroda. Prije 29 000 godina, dok je svuda vladao mraz, snijeg i hladnoća ledenog doba, postojaše u srcu Bosne jedna topla oaza koju je napajala energija velike centrale koja se krije ispod trave, busenja i ilovače Visočice, kao i merhametluk naroda koji tu življeše. To bijahu pretci tobejarabi estakvirulah naroda graditelji piramida, i imađoše Star Gate (isti kao onaj kroz koji je prolazio Kurt Rasel) na vrhu centrale Visočice. I tako, u međuvremenu osnivanja sumerske i egipatske civilizacije, jezdiše Bošnjaci kosmosom od jedne crne rupe do druge crne rupe. I bijahu svi zdravi, jer negativni joni liječe sve od ebole do hemoroida, ako ne vjerujere Semiru, pitajte Torabija. Ima i da reis emeritus prosvjetli negativne jone, kako bi što više ljudi ušlo u tunele spasa koji odvode u onu drugu dimenziju gdje nema puno rada i pameti. Ali urota masonskih jednookih sve gledajućih antiBošnjaka, ljudi u crnom, komunjara, Amerike, Jevreja, Srba, Hrvata i ostalih ćafira izbrisa sjećanje na te kosmičke Bošnjake i ostavi sadašnje njihove potomke u bijedi i jadu. I tako nestadoše bošnjački džedaji... rahmet im duši. Na braniku povijesne istine je i Ibrahim Pašić koji prvo reče Bošnjaci su Iliri, zatim Bošnjaci su Goti i na kraju Bošnjaci su Tračani. Vulfilina Biblija je nikakav dokument za rekonstrukciju gotskog jezika u odnosu na npr. Povelju Kulina Bana sa svojih 26,6 % gotskih riječi. I ove teze o samoidentitetu samo pomažu iliro – gotsko – tračanskim Bošnjacima, koji su inače i genetski praslavenski prastanovnici Bosne i Hercegovine, da odbrane svoj bogumilsko – muslimanski identitet pred najezdom napušenih Bosanaca, inače još iz drevnih vremena njihovih najvećih neprijatelja i tako sačuvaju amanet Tvrtka I. i Mehmeda II. El – Fatiha. Samo neka su ljiljani skupa sa polumjesecom i zvijezdom. Pored Bosanaca, po Pašiću tračkiBošnjaci najviše mrze i Bugare, taj mongolskoslavenskovizantijski narod koji je otjerao pretke Ibrinih Bošnjaka sa plodnih ravnica Trakije gdje je rađala tako sočna crvena paprika.

Uostalom, kako to nedavno izreće jedna naša uvažena i mudra glava, Bošnjaci su bili za osmanskog vakta i vladari svijeta. Na kraju krajeva zar za to nije dovoljan dokaz da se Sulejman prezivao Osmanović, ono Osmanli je samo ataturkovska propaganda. Uostalom, taj zlotvor Ataturk je namjerno izbrisao sjećanje na bošnjačko – osmanovićevsku imperiju, i da njega nije bilo danas bi turski ministar Ahmet ponosno nosio prezime Davutović (a ne Davutoglu) a Redžep Tajib bi bio Erdoganović i zvali bi ga Redžo. A i u modernom turskom inače ima više hiljada bošnjakizama, koji su ostali kao sjećanje na to slavno doba i koje zapjenjeni ataturkovci nisu uspjeli da izbace iz jezika naroda. Naravno, Bošnjaci imaju i svoga Isusa u liku muftije Zukorlića, koji na križu, na koji ga postaviše Pilat i bošnjački Juda, podnosi i otplaćuje sve grijehe čovječije kako se to lijepo reče na nedjeljnoj propovijedi Svjetskog bošnjačkog kongresa.

Ono što jedino molim Boga jeste da ti raznorazni Deretićevi, Petrovićevi, Kljosovi Srbi, Antičićevi, Hasanbegovićevi, Thompsonovi, Raspudićevi Hrvati i Semovi, Ibrini i muftijini Bošnjaci jednom za svagda ostave na miru one druge Srbe, Hrvate, Bošnjake, Bosance i ostale koji su za razliku od njihovih uzvišenih porijekla, potekli samo od onih Austrolopiteka i Homo Erectusa sa istočnoafričkih savana. Njima njihova bajka ili noćna mora, nama naša stvarnost.

XXVIII. filipika

Popis naš nasušni

Iako imaju opći, okvirni karakter prvi oficijelno objavljeni podatci popisa stanovništa u Bosni i Hercegovini iz oktobra 2013. god. ipak nude dovoljno sadržaja za određene analize demografskih procesa. Po tim podacima popisano je 3 791 622 građana Bosne i Hercegovine. Međutim, to ne znači da je riječ o stvarnoj brojci trenutnih i stalnih stanovnika Bosne i Hercegovine, jer je u njoj sigurno sadržan i dio građana koji prebivaju na duže ili kraće periode u dijaspori (poglavito Zapadna Europa, Hrvatska, Srbija, Crna Gora). Zato se može sa pravom smatrati da je stvarni broj građana Bosne i Hercegovine sa stvarnim stalnim prebivalištem u domovini još manji od prezentirane brojke.

Da bi se cifra od 3 791 622 građanina stavila u historijski kontekst, potrebno ju je uporediti sa ranijim popisima :

1. 1948 : 2 565 283 građana.
2. 1953 : 2 847 790, povećanje u odnosu na prethodni popis 282 507 građana ili 11%
3. 1961 : 3 277 948, povećanje u odnosu na prethodni popis 430 158 građana ili 13 %
4. 1971 : 3 746 111, povećanje u odnosu na prethodni popis 468 163 građana ili 12,4%
5. 1981 : 4 124 256, povećanje u odnosu na prethodni popis 378 145 građana ili 9, 1%

6. 1991 : 4.377.033, povećanje u odnosu na prethodni popis 252 777 građana ili 5, 7 %

7. 2013 : 3 791 622, gubitak u odnosu na prethodni popis 585 411 građanin ili 13, 3 %.

Već na prvi pogled se uočava demografska katastrofa koju je doživjela Bosna i Hercegovina u zadnje 22 godine. Razlozi su sigurno rat, klanja, ubijanja, etničko čišćenje, tranzicija, depresija, korupcija, kriminal, podijeljena zemlja, nezaposlenost, rasap privrede, nestanak industrije, pad prirodnog priraštaja, slom institucija, haos u obrazovnom, zdravstvenom i socijalnom sustavima, masovni egzodus mladih, besperspektivnost i sl. Međutim, potrebno je ukazati da je nakon završetka II. svjetskog rata, koji je na tlu Bosne i Hercegovine bio strašan i užasan, bio kontinuiran rast broja građana i to u vrlo golemim ciframa. Na teritoriju koji će kasnije obuhvatiti moderna država i republika BiH je 1931. god. popisano 2 323 555 stanovnika Kraljevine Jugoslavije. Zbog izbijanja rata je ostalo nepoznato koliko je na tome području bilo stanovnika 1941. god. U odnosu na popis iz 1931. god. po popisu iz 1961. god. (20 godina nakon izbijanja II. svjetskog rata) povećanje je iznosilo čak 954 393 građanina. Znači BiH je u odnosu na 1931. god. i pored stravičnih bioloških gubitaka i razaranja u periodu 1941. – 1945. te masovnog egzodusa stanovništva Bosanske Krajine i Hercegovine u Vojvodinu i Slavoniju 1945. – 1947. (nazvano „Osma ofanziva“) dobila skoro milion stanovnika. Od 1948. god. do 1991. god. Bosna i Hercegovina je dobila čak 1 811 750 građana.

Svi navedeni podaci jasno ukazuju na poraz svih politika vođenih u ovoj zemlji od 1990. god., bez obzira na stranku, ideologiju, religiju, vođe, lidere, svece i spasitelje. Gubitak od 585 411 građanina za samo 20 godina je nešto što se ne može i ne smije prenebregnuti niti izbjeći. Ne postoji niko ko može reći da mu je politika bila uspješna, uz ovakve biološke gubitke svojih građana (a da to nije posljedica neke više sile, kao što je smrtonosna pandemija ili nuklearni rat). Poseban problem je u tome što se ovakav trend ubjedljivo i ubrzano nastavlja, a populacija postaje sve starija. Rezultati popisa će kasnije pokazati još jednu katastrofalnu projekciju, a to je slom našeg sela. Zemljišta su neobrađena, dobar dio sela ispražnjen, a to ima itekakav efekt po demografski razvitak jer selo tradicionalno daje veći udio biološkog priraštaja, a i osigurava jeftinu hranu za populaciju. Uništena poljoprivredna proizvodnja, uz već ranije potpuno uništenu i opljačkanu industriju, je korak do konačnog kraja. Sa druge strane, naše i strane i domaće elite će pokušati sustavom spinovanja da priču sa ovih pokazatelja preokrenu na prebrojavanja koliko je koga više... i na tome će se gubiti sva energija i snaga i živost... sve dok ne nestanemo u entropiji naše gluposti. A to je totalno besmisleno, jer rezultati ovoga popisa ne mogu nikako uticati da se po nekom automatizmu utiće na Dejtonski sporazum i ustav i on mijenja. Makar Bosnjaka bilo 70 % po popisu, to neće značiti da će se odmah i bespogovorno ukinuti dvoentitetska podjela ili bar ukinuti entitetsko glasanje

u parlamentarnoj skupštini. Makar se 99.9 % stanovnika RS izjasnilo da ima entitetsko državljanstvo, to ne znači da će se odmah, automatski i bespogovorno RS priznati nezavisnom i da će dobiti mjesto u UN i Savjetu Bezbjednosti. Makar se otkrilo da u BiH živi manje od 10 % Hrvata, to nipošto ne znači da će oni izgubiti svoje konstitutivno pravo. Garanti Dejtonskog sporazuma nisu kladioničari na finsku ligu, nego ozbiljni i moćni igrači kao što su USA, Rusija i tri najvažnije sastavnice EU.

Naravno, posebna je priča ovog popisa ono što bi se moglo nazvati slikom koju su ostavili za sobom genocid, etničko čišćenje, homogenizacija na tzv. „čistim teritorijama". Dok su posljedice genocida, ubijanja, etničkih čiščenja nakon II. svjetskog rata više – manje anulirane i sanirane, sada su one nažalost ne samo živuće nego i dominirajuće na zadovoljstvo osuđenika i optuženika Haškog suda....Upravo zbog toga, imam neki utisak da je i pored velikih riječi o ljudskim pravima, povratku, demokratiji, kažnjavanju zločina i sličnome nekima dosta moćnim faktorima ipak stalo da održe bar u većini slučajeva onakvo stanje koje su kreirali zločini, progoni, noževi i vatreno oružje.

Uporedimo stanje u Bosni i Hercegovini sa okolnim zemljama. Hrvatska je u periodu 1948. (3 779 858 građana) – 1991. god. (4 784 256 građana) imala povećanje od 1 004 398 građana. Na narednom popisu 2001. god. imala je pad 4 437 460 građana (znači gubitak od 346 796 građana). Ovaj gubitak se ne može pravdati samo egzodusom građana srpske nacionalnosti, jer je tada u Hrvatsku useljen veliki broj građana hrvatske nacionalnosti iz Bosne i Hercegovine, Vojvodine i Kosova (Janjevo). U posttuđmanovskoj epohi trend pada je nastavljen, ali u znatno manjem obimu, pa je po popisu iz 2011. god. Hrvatska imala 4 284 889 građana. U odnosu na 1991. god. Hrvatska je do 2011. god. izgubila 499 367 građana.

Srbija (sa Vojvodinom i Kosovom) je u periodu 1948. (6 527 966 građana) – 1991. god. (cc 9 778 991 građanin) imala povećanje od 3 251 025 građana. Kada se govori o ovom povećanju važno je ukazati na to da je njemu najviše doprinijelo veliko povećanje stanovništva Kosova, posebno albanske nacionalnosti (sa 532 011 na cc 1 674 353, odnosno povećanje od 1 142 342 ili skoro 3x). Ali da u ovom periodu nije bilo loše ni po demografski razvitak i srpske nacije u Srbiji dokazuje i njeno povećanje sa 4 823 730 na 6 446 595 pripadnika (u plusu 1 622 865 pripadnika). Po popisu iz 2002. god. Srbija (bez Kosova) je imala 7 498 001 građanina, a po popisu iz 2011. god. imala 7 186 862 građanina (gubitak u odnosu na 2002. god. od 311 139 građana). Po popisu iz 1991. god. Srbija (bez Kosova) je imala 7 822 795 građana, što bi značilo da je ovo srbijansko područje do 2011. god. izgubilo 635 933 građana. Kosovo je 1991. god. po procjeni imalo 1 956 196 stanovnika, a po popisu iz 2011. god. 1 739 825 građana (nije uključeno srpsko stanovništvo sa sjevera Kosova). Zanimljivo je da je Albanaca (za koje postoji na ex-YU prostoru uvriježen mit o nezaustavljivom prirodnom priraštaju) popisano 1 616 869, što bi praktično značilo da u zadnjih 20 godina nije skoro uopće došlo do povećanja biološke mase Albanaca, za razliku od perioda 1948. – 1991. god. Ovo je dokaz da su svi

narodi i narodnosti ex-Yu doživjeli biološku demografsku regresiju u zadnjih 20 – 23 godine.

Crna Gora je u periodu 1948 (377,189 građana) – 1991. god. (615,035 građana) imala povećanje od 237 846 građana. Na popisu iz 2003. Crna Gora je imala 620 145 građana (povećanje od 5110), a po popisu iz 2011. god. 620 029 građana (gubitak 116 građana).

Oni koji su srušili titoistički poredak, u suštini sve bivši visoki komunistički funkcioneri i generali, a samoproglašeni spasitelji svojih nacija su ustvari (sudeći po ovim podacima) osudili te svoje nacije na put u nestanak.

XXIX. filipika

Skromni prijedlozi za uređenje ex-YU država (Hrvatska, BiH, Srbija, Crna Gora), svake zasebno.

Država u temeljnom i osnovnom smislu predstavlja zajednicu građana koji na više nivoe međusobnog udruživanja prenose određene dijelove svoga izvornog suvereniteta. Onaj dio suvereniteta i prava, koji nije prenio na zajednice čini ***res private*** građanina, kojim pravo da raspolaže ima samo građanin. Oni dijelovi svoga izvornog suvereniteta koja je građanin prenio na zajednice predstavljaju ***res publica***. Zato se država u ovom kontekstu sa pravom može nazvati i tretirati kao **Republika**. Takva država/Republika nije neka metafizička apstrakcija sa kojom bi se građanin vezao nekim nejasnim emocionalnim osjećajem ili demagoškim pozivom, nego pragmatična tvorevina koja postoji kako bi zadovoljila raznorazne potrebe (*utilitas*) građanina i bila im korisna. Republika se može u pravom smislu smatrati vlasništvom građana kao "njihova zajednička stvar". Republiku čine snažnom njene funkcionalne institucije i provodivi zakoni, a ne mahanje zastavama i isprazna demagoška retorika, a pogotovu ne namjerno i namjensko lažiranje historije. Ključ uspjeha opstojnosti, funkcionalnosti i uspjeha Republike leži u **harmoniji** unutrašnjih odnosa (shvaćenih u najširem kontekstu), uzajamnom uvažavanju, prožimanju, dopunjavanju i posebno **ravnoteži** između različitih interesnih grupa, institucija, staleža, klasa, zajednica i idejnih strujanja.

Iz odnosa *res private* i *res publica* proistiće i sljedeće načelo : "Svaki građanin je slobodan u onoj mjeri u kojoj njegova sloboda ne ugrožava slobode drugih ljudi." To bi značilo da je građanin dužan da se pokorava zakonima i pravilima *res publica* u skladu sa procedurom, ali da niko nema pravo da javnim zakonima ili pravilima ugrožava njegovu *res private*. Dok se *res publica* može dorađivati, korigirati i mijenjati voljom većine građana, *res private* se nipošto ne može izlagati volji većine. Pravo na referendum i direktnu demokratiju je moguće primjenjivati samo na sfere *res publica*, a nipošto na sfere *res private*. Sa pitanjima demokratske volje većine treba biti oprezan, jer svako igranje i manipuliranje sa demokratijom i njenim institucijama, ustanovama i pravima te zloupotrebljavanje institucije referenduma uvijek na kraju zavrsi u „debelom“ totalitarizmu i autokratizmu...

Temeljna prava *res private* koja se ne mogu mijenjati, a za što garantira Republika su :

1. Pravo svakog građanina na slobodu savjesti, spoznaje, izbora, stvaralaštva, odgovornosti, govora, mišljenja, kritike.
2. Pravo svakog građanina na izbor ili neizbor vjerskog, religijskog, kultnog, filozofskog, idejnog, ideološkog pravca, političkog, stručnog, znanstvenog i sukladnog izražavanja. Ovo u pravilu znači da je od Republike odvojena bila koja religija ili ideologija, odnosno Republika se ne bazira niti provodi načela bilo koje religije ili ideologije.
3. Pravo svakog građanina na nedržavno i nevladino institucionalno udruživanje na osnovi svojih opredjeljenja, potreba i interesa.
4. Pravo svakog građanina na obrazovanje i znanstvenu aktivnost.
5. Pravo svakog građanina na učestvovanje i doprinošenje tehnološkom progresu.
6. Pravo svakog građanina na umjetničko ili kulturološko stvaralaštvo.
7. Pravo svakog građanina na ekonomsko poduzetništvo i preduzimljivost.
8. Zaštitu ostvarenih vrijednosti rada, imovine, života i individualne slobode.
9. Pravo građanina na strukovno, sindikalno ili neko drugo interesno udruživanje.
10. Pravo svakog građanina na izbor ili neizbor etničke, nacionalne, kulturološke pripadnosti i njihovo pozitivno, nenasilno i nešovinističko promoviranje.
11. Pravo svakog građanina na izbor ili neizbor seksualnog opredjeljenja i partnera.
12. Pravo građanina na zdravstvenu zaštitu.
13. Pravo građanina na slobodu kretanja i izbora prebivališta.
14. Pravo građanina na nužni nivo egzistencije.
15. Pravo građanina na sigurnost.
16. Pravo građanina na punu ravnopravnost u odnosu prema zakonima i institucijama Republike.

Temeljna prava i odgovornosti *res publica* su :

1. Pravo građanina na aktivno i pasivno biračko pravo.
2. Pravo građanina da učestvuje u izgradnji javnih institucija i kreiranju javnih zakona i propisa.
3. Pravo građanina da traži pomoć od institucija Republike.
4. Odgovornost građanina da učestvuje u odbrani Republike.

5. Odgovornost građanina da učestvuje u ekonomskom, obrazovnom, demografskom i kulturološkom razvitku Republike.
6. Odgovornost građanina prema ekološkom okruženju i održivom razvoju.
7. Republika garantira ravnopravnost svih građana.
8. Republika, odnosno njene institucije su odgovorne osigurati dostatne osnovne resurse : hrana, voda, energija. Radi toga se posebna pažnja posvećuje razvoju energetskog i poljoprivrednog sektora, kao i zaštiti voda kao esencijalnog resursa.
9. Republika je posvećena zaštiti svoga kulturnog i civilizacijskog nasljeđa.
10. Republika garantira donošenje i provođenje zakona, te funkcionalan i efikasan rad svojih institucija i službi.
11. Republika garantira pravo građanima na javno obrazovanje i znanost (oslobođene od dogmatskih obrazaca i ideološko – religijskih utjecaja).
12. Republika garantira stabilnost protoka informacija i komunikacija.
13. Republika je vrhovna instanca kontrole financijskog i bankarskog sektora.
14. Republika ne priznaje i protivi se bilo kakvom parastrukturalnom djelovanju.
15. Republika garantira opstojnost svih vrsta imovine : privatne, zadružne, društvene, državne.

Izborni procesi u Republici su zasnovani na načelu neposredne demokratije. Izborni procesi se sastoje iz primarnog i sekundarnog dijela. Primarni izbori su oni na kojima se putem neposredne demokratije biraju osobe koje će biti kandidati na sekundarnim (ili općim) izborima na kojima se opet biraju javni dužnosnici. Inače bi svi subjekti političkog, izbornog procesa (bez obzira bili oni ustrojeni na tipu stranačke/partijske organizacije ili asocijacije građana i nezavisnih listi) morali da ne samo u primarnim izborima primjene neposrednu demokratiju, nego i u izborima rukovodstava od najnižeg do najvišeg nivoa te u donošenju strateških odluka. Neposredna demokratija u izborima kandidata i rukovodstava, te donošenju strateških odluka podrazumijeva da u tome učestvuju svi članovi stranke/partije ili asocijacije građana i nezavisnih lista. U izbornom procesu bi u potpunosti bio isključen delegatski način biranja.

Republika je zasnovana na načelu decentraliziranosti, odnosno visoke unutarnje autonomije lokalnih i regionalnih jedinica/zajednica. Ustvari Republika je praktično federacija čitavog niza tih lokalnih i regionalnih zajednica. Autonomije tih jedinica nisu samo formalne, nego su suštinske i po svome opsegu svaka od tih jedinica uklopljenih u Republiku treba da ima što je moguće više samostalnosti. Lokalna i regionalna autonomija imaju i svoju izvornu i temeljnu zakonsku, institucionalnu i prihodovnu osnovu. Decentraliziranim ustrojstvom bi se omogučilo da se građani što je moguće manje sputavaju, a forsiralo bi se da budu aktivni učesnici u svestranom razvitku društva.

Time bi se samo doprinosilo snazi Republike, jer bi se aktivirali unutarnji potencijali građana i njihova samoinicijativnost. Ustvari lokalne i regionalne autonomne jedinice/zajednice su osnovne čelije Države kao moćnog i funkcionalnog organizma.

Da bi Republika mogla funkcionirati, potrebno je institucionalno ustrojstvo. Institucije su podijeljene na : predstavničke, zakonodavne, izvršne, sudske, savjetodavne, kontrolne, znanstvene i agencije.

1. Predstavnička institucija : Predsjednik Republike. Ova institucija zauzima prvo posvećeno mjesto u strukturi Republike, ali nema izvršne, zakonodavne i kontrolne ovlasti. Jedina ovlaštenja koja ima Predstavnik Republike su u imenovanju vanjskih poslanstava i izaslanika, te ostale poslove koji u sebi imaju i sadržinu predstavljanja Republike u cjelini.
2. Zakonodavna institucija : Parlament, koji sačinjavaju izabrani izaslanici svih građana Republike. Sastav izaslanika Parlamenta se popunjava tako što je cijela teritorija Republike podijeljena na izborne jedinice sa jednakim brojem građana, i svaka izborna jedinica građana šalje jednog svoga izaslanika. Parlament donosi zakone, norme, uredbe, dekrete i ukaze Republike.
3. Izvršna institucija : Vlada Republike sa resorima koja se bave samo onim što je u nadležnošti Republike. Ovlasti i nadležnosti se ne smiju preklapati sa onima koje posjeduju lokalne i regionalne jedinice. Članovi Vlade se po preciziranim resorima biraju na zajedničkoj listi, sa predloženim programima.
4. Sud Republike.
5. Savjetodavna institucija : Senat.
6. Kontrolna institucija : cenzori.
7. Znanstvena institucija : Akademija Republike.
8. Agencije, korporacije i sustavi Republike su zasnovani na načelu službe, a ne izbornih funkcija i to su : a) Sigurnosno – obavještajna agencija, b) Banka Republike, c) Glavna informaciona baza, d) Agencija za kontrolu zdravlja, e) Jedinice zaštite Republike i Vojska Republike.

Na nivou lokalnih/regionalnih autonomnih jedinica su : lokalno/regionalno zakonodavstvo, lokalno/regionalno financiranje, obrazovanje, zdravstvo, kultura, policija, teritorijalna odbrana, znanost… itd…. Po pojedinim oblastima su nadležnosti i podijeljene. Porezni sustav je podijeljen između Republike i lokalnih/regionalnih autonomnih jedinica, pa postoje porezi i dažbine koje raspisuje i ubire Republika, a postoje porezi i dažbine koje raspisuju i ubiru lokalne/regionalne autonomne jedinice, a sve u svrhu trošenja u okviru svojih nadležnosti. Sve javne institucije (i Republike i lokalnih/regionalnih autonomnih jedinica) su po iznad svih drugih institucija, posebnih centara moći i tajnih agenda.

Najbolji način pokretanja i stalnog razvijanja ekonomike i općekulturološkog razvitka jeste znanost/nauka, odnosno stalna otkrića u svim sferama života od tehnologije do humanističkih disciplina. Poradi toga je esencijalno podizanje patentnih zavoda na znatno višu, kvalitetniju ravan. U njima treba da rade vrlo kvalitetni, poduzetni i sposobni kadrovi. Poradi motiviranja i promoviranja novih otkrića, patentni zavodi bi trebali da uz pomoć javnih institucija stalno raspisuju konkurse za najbolja, najfunkcionalnija i najpotrebnija otkrića sa predviđenom nagradom.

XXX. filipika

Zločin, kazna i katarza

Nema bolje i svrsishodnije poruke od one da se gleda samo u budućnost, a da se prošlost prepusti izučavanju stručnim profesionalcima i stručnjacima kao što su historičari, arheolozi, etnolozi i sl. Međutim, u svemu tome ima i jedna začkoljica. Da bi ta budućnost stvarno mogla da dostigne nešto kvalitetnije i kreativnije novo i bolje, potrebno je da se hrabro suoči i raščisti sa avetima prošlosti. Posebno se to odnosi na ono što se naziva genocidom, etničkim čišćenjem i masovnim masakrima i progonima na osnovi rasne, nacionalne, vjerske, religijske pripadnosti. I to samo iz jednog prostog razloga, jer su žrtve bile nevine. Ništa gore i opterećavajuće i za sadašnjost i za budućnost, nego da se takva dešavanja jednostavno "pospreme ispod tepiha" zarad nekih na pogrešni način shvaćenih pomirenja. U slučaju Zapadnog Balkana, to suočavanje se jednostavno mora desiti, ako uopće mislimo da djeci ostavljamo amanet zla noža i krvi, to "zmijsko srce Balkana".

Najstrašniji zločin u XX. st. počinili su nacionalsocijalisti preko SS, SA i Wermahta i to u vidu genocida/holokausta prema Jevrejima (pravilno nazvanog "Shoah/Šoa", oko 6 miliona žrtava) i Romima/Ciganima/Sintima (pravilno nazvanog "Porajmos", između 220 000 i 1 500 000 žrtava) te masovnog zločina prema skoro svim europskim narodima, nadasve i poglavito Poljacima (oko 2 miliona žrtava) i Istočnim Slavenima (ne manje od 13 miliona žrtava). Odmah po završetku II. svjetskog rata savezničke sile su započele prilično detaljan proces denacifikacije Njemačke, kroz koji su prošli milioni Nijemaca. Ocjenjivala se svačija uloga u prethodnim dešavanjima, i prema tome su ispitivani grupirani. Pokrenut je čitav niz sudskih, javnih procesa protiv ratnih zločina, koji su završavali često sa najtežom kaznom. Međutim, pokazalo se da je riječ samo o površinskim mjerama rađenim pod prisilom ratnog pobjednika (koji je uz to aminovao i etničko čišćenje 12 miliona Nijemaca iz Istočne Europe i Balkana), i veliko je pitanje ostalo koliko je tadašnja denacifikacija stvarno ušla u dubinu duše Nijemaca, odnosno postigla unutarnje oslobođenje i istinsko, iskreno iskupljenje. Ta katarza će se desiti tek decenijama nakon 1945. god. Tri su događaja tome najviše doprinijela i to :

1. Revolucionarna 1968. god., kada je europska omladina odlučila da sa svoje budućnosti otrese okove tradicionalizma i "pepeo prošlosti".

2. 7. XII. 1970. god. kada je Vili Brandt (kancelar Savezne Republike Njemačke i nesumnjivo jedan od najvećih velikana XX. st.) u Varšavi kleknuo u činu istinske poniznosti i pokore (vidjeti o tome : http://en.wikipedia.org/wiki/Warschauer_Kniefall) za genocide i zločine počinjene u II. svjetskom ratu, i to ne u svoje osobno ime (jer za to kao antinacista od "glave do pete" nije imao razloga) nego u ime svoga njemačkog naroda kojeg je u tom trenutku predstavljao. Ovim činom je Vili Brandt ustvari nastojao oslobodio Nijemce od onoga zlokobnog u njima samima.
3. Ipak konačnu i masovnu katarzu mase Nijemaca doživljavaju tek sa emitovanjem američke TV serije "Holokaust", koja je na jedan slikovit, jednostavan, pristupačan i nepatetičan način pružila priču o genocidu u II. svjetskom ratu. U Zapadnoj Njemačkoj se počela emitirati u januaru 1979. god. i odmah je, imajući gledanost od oko 15 miliona domačinstava po epizodi, izazvala kolektivno (i to za kratko vrijeme) zaprepaštenje i katarzu čitavog jednog naroda (vidjeti o tome : http://en.wikipedia.org/wiki/Holocaust_(TV_miniseries)#Critical_reception).

Na primjeru Njemačke se možda na najbolji način može vidjeti da rješenje odnosa prema genocidu i masovnom zločinu nije samo kažnjavanje direktnih ubica i njihovih naredbodavaoca, i prepuštanje postepenom zaboravu (izuzev za historiografiju) onoga što se desilo, nego jedna kolektivna katarza, otrežnjenje čitave zajednice u ime koje su nedjela počinjena. Nije to katarza samo u redovima intelektualne, akademske i političke elite, nego u onim običnim ljudima, među seljacima, radnicima, nezaposlenim, studentima, učenicima, službenicima….itd… Tada se više za nedaće ne traži dežurni "povijesni" krivac, niti se za zločine nude neka opravdanja (ponajviše u stilu tlapnje "a šta su oni nama radili"). Vrijedno je napomenuti da takozvana opravdavanja genocida ili masovnog zločina ne mogu izliječiti oboljelu savjest jedne zajednice, nego imaju privremeni učinak kao antidepresivi na teško traumatiziranu i psihički bolesnu osobu. Kada se odbaci iracionalna i neargumentirana ideja o "dežurnom povijesnom krivcu", pozornost za traženje krivice se onda usmjerava unutar sopstvene zajednice i prema određenom političkom poretku i ideologiji. Ustvari, sve to nije mogao postići nikakav vanjski faktor, nikakva strana sila, nego su to uradili sami Nijemci. Slično Nijemcima su se ponijeli i Kurdi, iz čijih redova je došlo najviše neposrednih izvšilaca genocida nad Jermenima 1915. – 1918. Skoro svi predstavnici Kurda su se javno i izvinili i zatražili oprost za čini koje su počinili neki njihovi pretci (http://en.wikipedia.org/wiki/Kurdish_recognition_of_the_Armenian_genocide). Tako su pored Nijemaca i Kurdi nastojali postići neku svoju iskrenu unutarnju pokoru, katarzu i pomirenje sa svojom kolektivnom "savješću". Istina za to im je trebalo više decenija, ali su to ipak uradili, za razliku od mnogih drugih u čije ime su prljanje ruke krvlju.

Inače nositi na sebi breme genocida i kolektivne krivice, a ne željeti se sa time suočiti, je vrlo teško i opterećavajući. Tako su Austrijanci pobjegli od svoje odgovornosti time što

su se i formalno i praktično nakon II. svjetskog rata u potpunosti odvojili od njemačke matice i postali i etablirali se kao zasebna nacija. I generacijama Austrijanaca, ali i ostatku svijeta, je tako Austrija projicirana kao "prva žrtva Hitlera i Njemačke", Mocart i Betoven kao Austrijanci, Hitler i Mengele kao Nijemci, valcer i kolači kao austrijski proizvod, a Aušvic kao njemački. I to sve obzira što je 40 % logorskih čuvara dolazilo iz Austrije. U svjetskoj javnosti je vrlo vidljiv i slučaj odnosa negatorstva Republike Turske (nastale kao nacionalna turska država na razvalinama i pepelu Osmanskog Carstva) prema već spomenutom genocidu nad Jermenima naređenom i sprovedenom od strane institucija Osmanskog Carstva. Pošto se očevidno stanje da u istočnoanadolijskim pokrajinama živi danas mizeran i zanemarljiv broj Jermena ne može sakriti, onda se pristupilo ustaljenoj praksi opravdavanja, po šablonu "a šta su nama radili". Tako se opravdanje nalazilo u progonu i zločinima prvo nad muslimanima Kavkaza od strane carske Rusije i masovnom pogromu i pokolju nad muslimanskim balkanskim stanovništvom u toku i neposredno nakon I. balkanskog rata. Međutim, činjenica je da su to pokolje 1912 i 1913. god. izvršavale vojske i paravojne jedinice Grčke, Bugarske, Srbije i Crne Gore, a ne Jermeni (koji su za vrijeme balkanskih ratova bili većinski mirni i lojalni Osmanskoj državi). Onda se govorilo da su Jermeni izdavali Carstvo, jer su prelazili na stranu ruske carske vojske. I ovaj argument pada u vodu, jer je npr. mnogo više osmanskih Arabljana služilo pod britanskim agentom Lorensom, nego što je bilo osmanskih Jermena koji su se priključili ruskoj carskoj vojsci. "Problem" sa Jermenima je bio samo u tome što su oni stoljećima živjeli na području koje je planirano da bude zemlja nove nacije, pa su se trebali odatle "očistiti". Do dana današnjeg turska politička elita se grčevito bori (koristeći i neke proceduralne razloge) po svijetu da se što je moguće više izrelativizira ono što se desilo u periodu 1915. – 1918. u osmanskim istočnoanadolijskim pokrajinama. Međutim, u javnosti se situacija polako, ali sigurno mijenja. Od prve polovine 90tih godina prošlog stoljeća sve više i više se čuju i to od strane predstavnika turske inteligencije glasovi koji traže prekid šutnje o masakrima nad Jermenima.

Ruandski genocid je karakterističan po tome što je iznimno veliki broj ruandskih Hutua učestvovao u genocidu nad Tutsima. To je sa jedne strane dovelo do masovnih zločina samih pobjedničkih Tutsa nad Hutuima, a sa druge do velikog broja okrivljenih na sudovima. Po svemu sudeći, Hutui i njihovi francuski mentori još uvijek se nisu suočili sa onim što su paravojne snage Hutu ekstremista počinile 1994. god. Nažalost, iz ruandskog rata, poradi i prozaičnih profiterskih interese velikih korporacija, je proizašao još krvaviji i gori rat u susjednom Kongu, gdje se mrtvi broje već milionima. Katarza napaćenog već desetljećima centralnoafričkog stanovništva se nažalost neće moći desiti u skorije vrijeme, jer patnje i zločin još uvijek traju. Priče koje će tek tražiti svoj epilog su i genocid nad sudanskim Afrikancima u Darfuru, pokolj šitskih Hazara u avganistanskom gradu Mazari-Šerifu od strane talibana, pogrom Rohingya u Burmi…. i nažalost još mnoge druge goruće priče na svim stranama svijeta koje nažalost pred našim očima

prolaze skoro neprimjećeno. Nažalost, ima i onih koji će iskoristiti viktimologiju i status žrtve kako bi ostvarili neke svoje ekspanzionističke i nacionalno – hegemonističke interese. Pa zar nam najbolji primjer ne pružaju Izrael sa progonom Palestinaca i sadašnja Jermenija sa etničkim čišćenjem i masakrima nad Azerima. Oni su tezu "a šta su nama radili" vrlo vješto iskoristili da ostvare svoje male etničke čiste "imperije" na uštrb drugoga koji uopće nije kriv za nedaće njihovih sunarodnika u nekim ranijim vremenima.

I onda se vraćamo na naš Zapadni Balkan i potragu kako da konačno istisnemo zmijski otrov iz sebe. U II. svjetskom ratu su počinjeni golemi zločini, genocidi, masakri, pogromi nad drugima samo zbog njihove nacionalne ili religijske pripadnosti… Glinska crkva, Jadovno, Jasenovac, Foča, Višegradski most, Prozor… i mnoga druga stratišta su obilježavala krvavi pir đavoljevih šegrta (ustaša, četnika, domaćih esesovaca) između 1941. i 1945. god. Nažalost, odnos partizanskog pobjednika i kasnijih komunističko – titoističkih vlasti nije bio odgovarajući u suočavanju sa tim zločinom. U želji da se što je moguće prije pristupi izgradnji novoga društva, problem odnosa prema genocidima i zločincima se sastojao u tome da se od jeseni 1944. pa do početka ljeta 1945. god. pristupilo brzoj i brutalnoj osveti u kojoj je nažalost bilo i nevino stradalih. Neki od najgorih zločinaca su uspjeli pobjeći i skloniti se u mišje rupe, a dešavala su se i amnestiranja neiskrenih pokajnika. Izgleda da se jednostavno mislilo da će se vremenom izgradnjom novoga, samoupravno socijalističkog društva sve staviti ad – acta, i uopće se nije išlo u suštinski i sveobuhvatni proces katarze koji bi zahvatio u svojoj dubini sve južnoslavenske narode, posebno Hrvate, Srbe, Muslimane/Bošnjake i Crnogorce. I tako se nije desila istinska pokora da mase tih naroda shvate stvarne zločine počinjene u njihovo ime, da se masovno otrijezni i razumije to zlo. Odnos prema žrtvama zločina i genocida II. svjetskog rata teško da je izlazio iz okvira propisane ideologije. Posljedice toga su pojava revizionizma i njenih "historiografa" koji friziraju povijest kako odgovara ideologijama poraženim u II. svjetskom ratu, i samo to iskonsko balkansko zlo je bilo utišano, a ne i ugušeno i čekalo je samo novu priliku da eruptira u svom svome mordorskom mraku. Fraza "a šta su oni nama radili" postajala je ta zlokobna opravdavajuća misao u novim pokoljima nevinih. Vukovar, Ravno, Pakračka poljana, genocid u Prijedoru i Kozarcu, genocid u Višegradu, opsada Sarajeva, Kazani, Ahmići, Grabovica, logori, genocid u Srebrenici, "čišćenje" Bljeska i Oluje, Mrkonjić Grad, Račak, Žuta Kuća…itd… odzvanjaju Zapadnim Balkanom. Najgore bi bilo kada bi se sva ta stratišta i dešavanja u ratovima 1941. – 1945. god. i 1991. – 1999. god. zaboravila ili prekrila samo tišinom ili u najboljem slučaju uobičajenim jednogodišnjim uobičajenim obljetnicama. Ona moraju da postanu mjesta na kojima će započeti proces otrežnjenja, istinskog preispitivanja, traženja stvarnih uzroka, stvarnih krivaca i u vidu ideologija, i u vidu pokreta, i u vidu organizacija, i u vidu ideologa, i u vidu propagandista, i u vidu naredbodavaoca, i u vidu neposrednih izvršilaca. Ali i kada se i to postigne, potrebno je ući u svijest i savjest običnog čovjeka, potrebno je da on osjeti odgovornost, krivicu za to

što je šutio ili što je podržavao (makar i pasivno) ideologije i vojske koje su to činile. Potrebno je da taj obični čovjek shvati genocid i zločin, počinjen navodno u njegovo ime.

To neće biti nimalo jednostavan zadatak, jer postoji jedna krucijalna razlika u odnosu na stanje nakon II. svjetskog rata. Nakon II. svjetskog rata, tadašnja vlast je uspjela vrlo brzo anulirati sve posljedice genocida i etničkih čišćenja jer su izbjeglice vraćene na rodnu grudu već godinu – dvije po kraju rata. Želje koljača i ubica za narodnosno i religijskim čistim teritorijama su ostale neostvarene. Nažalost, danas, želje haških optuženika i osuđenika i ratnih lidera su ostvarene. Posljedice genocida i etničkog čišćenja su itekako žive, one su postale osnono mjerilo teritorijalnog, političkog, društvenog, ekonomskog, uređenja i sustava. Zato će i proces katarze i otrežnjenja biti dosta spor i težak…Ko zna koliko će se morati snimiti i odgledati filmova tipa "Halimin put" koji će na tako emotivno nabijen, senzibilan i nepatetičan način progovoriti o zločinu i suočavanju sa njim. Treba se nadati da će jednog dana, stanovnici sela (obični ljudi) oko Tomašice ne kriti to mjesto gdje su pobacani njihovi pobijeni nevini susjedi, nego da će dolaziti da iskreno odaju dužnu pažnju sjenima pobijenih i gdje će upućivati putnika stranca da vidi mjesto gdje su sahranjeni oni koje je neko ubio u ime njihovog naroda… Tek tada će i taj drekavac (možda podsjetnik na nemirnu kolektivnu savjest) iz okoline Prijedora zanavjek nestati.

XXXI. filipika

Povodom nedjeljnog referenduma u Republici Hrvatskoj 1. XII. 2013. god. Zašto sam „protiv“

U Republici Hrvatskoj će se 1. XII. 2013. god. održati referendum sa pitanjem „Jeste li za to da se u Ustav Republike Hrvatske unese odredba po kojoj je brak životna zajednica muškarca i žene.“ Na prvi i dosta površni pogled ovo izgleda kao nešto što bi se ticalo homoseksualne manjine (ne više od 5 % ukupne populacije) i to samo jednog njenog dijela. Međutim, stvari stoje sasvim drugačije i u pozadini čitave priče se nalaze mnogo dublje i opasnije ideološke, ekonomske pa i osobne agende koje za cilj imaju da utiću na život čitave populacije. Preko ovog pitanja se ustvari nastoji pokrenuti proces koji bi za krajnji cilj imao preuzimanje vlasti, uprave u institucijama javnog sistema i potpune kontrole nad političkim, ekonomskim, društvenim i općekulturnim procesima.

Neko će naravno postaviti sasvim pravilno pitanje zašto se jedan Sarajlija i još po porijeklu Hercegovac (i to bez hrvatskog državljanstva i putovnice) petlja u poslove Republike Hrvatske. Razlog je vrlo jednostavan i naslanja se na obrazac : „Kada u Beogradu sijeva, u Zagrebu već pada kiša, a u Sarajevu se naoblačilo“. Iz čitavog niza zemljopisnih, etničkih, historijskih, društvenih, demografskih, kulturnih pa i jezičkih okolnosti situacije u ovim zemljama su kao u nekom sustavu povezanih posuda, pa bi samo glupa osoba prenebregavala procese i dešavanja u okolnim zemljama. Ono što se dešava u Hrvatskoj, vrlo lako se može izliti u BiH, ili obrnuto bez obzira na tu EU granicu negdje u Doljanima ili Izačiću.

Više je činilaca radi kojih se treba ili odlučiti glasati „protiv" predloženog pitanja ili se u krajnjem slučaju suzdržati od izlaska na referendum. Prvo je temeljne naravi i tiće se toga da je vrlo opasno da se javnim referendumom reguliraju neka pitanja koja ulaze u čisto privatnu sferu izbora i odlučivanja pojedinca. Još su stari Rimljani uspješno postavili granicu između javnih poslova, obaveza, prava i odgovornosti (nazvanih *res publica*) i privatnog života i imovine građanina i njegovog izbora i slobode u tim privatnim okvirima (*res privata*). Sloboda, demokratija pa i uspješna funkcionalnost i progresivnost određene zajednice i određenog društva se upravo mjeri po tome koliko se održava ova jasna distinkcija između javnog i privatnog. U suprotnog se dešava kaos, javna sfera (odnosno vladajuća dogma i ideologija) počinje da se petlja u privatni život, da određuje njegova pravila, da značajno umanjuje pravo na izbor, savjest, spoznaju, slobodu, kreativnost i djelovanje pojedinca. Ustvari što je veće petljanje od strane javnosti (vladajuće ili većinske) u privatnost pojedinca, proporcionalno tolika je i ideologiziranost, dogmatiziranost, pa i totalitariziranost toga društva, te države i zajednice.

Pravo na referendum i direktnu demokratiju je moguće primjenjivati samo na sfere *res publica*, a nipošto na sfere *res private*. U suprotnom širom se otvaraju vrata za raznorazne pokušaje zloupotrebe i manipuliranja sa većinom u određenoj zajednici. U normalnoj, demokratskoj, progresivnoj, funkcionalnoj zemlji *private* se nipošto ne može izlagati volji većine. U suprotnoj bi se moglo doći do nekih nonsens krajnosti, u kojoj bi bile moguće donositi i neke čisto banalne odluke, kao npr. da se zabranjuje sindikalna djelatnost, da se strogo propisuje da muškarci nose brade, da je masturbiranje zabranjeno, da je zabranjeno korištenje alkohola ili pjevanje pjesmi, da je zabranjena umjetna oplodnja ili izučavanje matičnih čelika, da je zabranjeno zastupanje teorije evolucije, da je zabranjeno izučavanje grčko – rimske „paganske" kulture, civilizacije i filozofije, da je zabranjeno preispitivati propisane autoritete, da je zabranjeno učiti da je Zemlja okrugla, da je zabranjeno da žene hodaju bez pratilaca, zabranu razvoda, zabranu samohranim roditeljima da brinu o svojoj djeci...itd...itd... Opasno je igrati se petljanjem iz javne sfere u privatnu sferu. Sa pitanjima demokratske volje većine treba biti oprezan, jer svako igranje i manipuliranje sa demokratijom i njenim institucijama, ustanovama i pravima te zloupotrebljavanje institucije referenduma uvijek na kraju zavrsi u „debelom" totalitarizmu i autokratizmu. Posebno je to delikatno u ex-YU području sa emocionalnim, ostrašćenim, zatrovanim i dostatno izmanipuliranim masama koje je lako „zapaliti". U društvima u kojima je ekonomija propala, nezaposlenost došla do vrhunca, desio se demografski slom, obrazovni, kulturni i intelektualni život namjerno uništen, derogiran i namjerno sveden na egzistencijalni nivo, gdje je ekonomija propala, gdje se bavljenje istinskom znanošću tretira kao slabost, a gdje laži i utopije nailaze na veliku prijemčivost, ulična masa je ta koja postaje sve moćnija. i neki vješti demagog i šupljer vrlo lako može da preuzme kontrolu nad tim masama i da ih usmjerava nekom nebitnom, ali vrlo zapaljivom retorikom. U kulturi „stada" koje se već 25 godina ispire mozak od

raznoraznih mediavelnih fantazmi preko realitija, cajki, farmi i nabijene mržnje prema svakome i svačemu, referendum o nekom privatnom pitanju otvara Pandorinu kutiju i „letove" nesputanog zla.

Uostalom, to ne bi trebalo samo brinuti ljevicu ili demokratski, republikanski, progresivni, liberalni, socijalistički, pa i komunistički dio javnosti, nego i desnicu, i to od one neoliberalne pa do klerikalne. Jer ako se u ovom slučaju primijeni pravilo na referendum, u nekoj drugoj konstelaciji odnosa onda kada bi se ljevica ili centar služili demagogijom (što je vrlo moguće) i kontrolom nad masama, moglo bi se postaviti i referendumsko pitanje o nekim zabranama koja bi kršila prava pojedinca na religioznost i njeno ispoljavanje, na pripadnost određenim narodnosnim ili etničkim zajednicama, na ispoljavanje svojih moralnih, tradicijskih i vrijednosnih shvatanja, na pravo na izbor uvjerenja i izbor političke i ekonomske i imovinske djelatnosti i slično. Niko ne smije da zadire u privatnost pojedinca, ni sa desnice, ni sa ljevice, ni sa centra, pa čak ni neideologizirana država.

A upravo je pitanje na ovom referendumu prvi korak kojim bi se, optoćena velikim, demagoškim i „zlatnim" (ali nažalost i lažnim) riječima o moralu, obitelji, vrijednostima, domaćinskim tradicijama, skromnosti, počelo uredovati o privatnoj sferi i započeo proces preoblikovanja države i društva, bolje reći preuzela puna kontrola nad njim. Da je ustvari povika na „pedere i lezbejke" samo izgovor za pokušaj temeljnog preuređenja društva dokaz pruža i to da su se već počeli skupljati potpisi za novi referendum (proisteklom iz besmislene „afere ćirilica"), po kojem bi narodnosne i jezičke manjinske grupe u Hrvatskoj značajno izgubile na svojim pravima. Nakon toga nije teško očekivati i referendum o tome da se uskrati kritika ili vrijeđanje nekih svetosti ili autoriteta, zatim referendum o oblaćenju, pa onda ovo, pa onda ono... a sve pod krinkom zaštite morala i nekakvih vrijednosti, a u stvarnosti da se grupa pojedinaca dograbi vlasti, moći, kontrole, novca i imovine. Inače u rukovodstvu te kampanje „Za obitelj" nalaze se osobe sa stvarno mračnim i sumnjivim namjerama, kao npr. jedan iznimno revizionistički historičar sa ultradesničarskim i neofašističkim stavovima.

Uostalom kada se malo bolje analizira politička situacija u Republici Hrvatskoj, stiće se dojam da je i ova kampanja „Za obitelj" ustvari kao dio neke veće akcije, zasnovane možda sa ciljem provođenja **puzećeg državnog udara** i obaranja trenutnog i važećeg institucionalnog, državnog i ustavno - zakonskog sustava i demokratskog svjetonazora i uvođenje novog poretka i svjetonazora u Republici Hrvatskoj, možda onakvog kakav trenutno vlada u Ugandi, kako to reće čeznutljivo (moj po porijeklu hercegovački sunarodnik) Damir Stojić. Obaranje socijaldemokratske – liberalne vlade bi u tom kontekstu bilo samo kolateralna šteta. I to bi se ostvarilo korištenjem elektriziranja najnižih strasti kod dijela javnosti sa ispranim „mozgovima" sklonim manifestiranju sirove moći na ulici, širenjem lažne i ubitačne propagande i mržnje. U tom kontekstu treba promatrati i „aferu ćirilica" i Šimunićevo manipuliranje sa navijačima usklicima

„Za dom spremni“ (što se vrlo brzo prelilo i u BiH, prilično narušivši ionako zategnute nacionalne odnose u njoj). Po svemu sudeći u to nije presudno i suštinski upetljana trenutna prilično kastrirana (uslijed niza teških korupcionaških afera) opozicija, nego neki drugi centri moći i vanstranačke, dobro organizirane, ideologizirane i materijalno i financijski poduprte skupine. Ako bi se ovakav scenario ostvario u Hrvatskoj, vrlo brzo ćemo osjetiti dodatni pritisak neomediavelističkog načina razmišljanja i u Bosni i Hercegovini.

XXXII. filipika

Novi marš sila mraka

Paklena povijesna sezona na prostorima ex- SFRJ je počela kada su 1986. god. neki memljivi intelektualci i akademici (ubjeđeni u svoje nacionalno „spasiteljstvo“) sa beogradske adrese „Francuska 7.“ izdali jedan Memorandum. I od tada mediavelni, reakcionarni, kontrarevolucionarni, ekstremistički duh lebdi nad našim zemljama. I nikako da se raspurši i nestane, nego se samo prilagođava, mijenja formu (dok suština destruktivna i antiprogresivna suština ostaje), međusobno se hrani, pumpa i nadopunjuje i metastazira na različitim mjestima.

A razlog za to je vrlo jednostavan. Istinske demokratske, ljevičarske i liberalne snage su kao u nekom unutarnjem kaosu, nesnalaženju u novim historijskim (političkim, ekonomskim, kulturološkim, tehnološkim) uvjetima, lutanju, užasnoj kadrovskoj i idejnoj podijeljenosti do svojih najmanjih sastavnica. Ove snage gube energiju i vrijeme u liderstvu ili borbi za liderstvo, uzajamnoj netrpeljivosti, a vlada i određena idejna uštogljenost, da ne kažemo i dogmatičarski pristup određenim pitanjima. Sadašnja ta ljevičarska, demokratska i liberalna scena se nalazi kao na nekoj klackalici između na jednoj strani sklonosti ka začahurenost u stare ideološke postavke XIX. st., frazeologiji, sektašenju, cjepidlačenju, deklamatorstvu i citiranju na „vehabijski“ način, što nekada zna odvesti u bespotrebni i kontraproduktivni verbalni ekstremizam, a na drugoj u prevelikom i nekritičkom oportunizmu prema neoliberalizmu, korupciji, pa i nacionalizmu. Kao da demokratskoj i istinskoj lijevoj opciji nedostaje vidljiva doza uzajamnog poštivanja, konstruktivizma i progresivističkog, idejnog futurizma u okvirima novih i budućih znanstvenih, tehnoloških, ekonomskih, društvenih, političkih, kulturoloških okolnosti, ali bez napuštanja svojih ideja humanizma i održivog razvitka. Uz to, ljevica uopće nema jasan, odlučan i artikuliran stav po nizu ključnih pitanja koja se postavljaju u današnjem svijetu, kao što su ilegalne migracije, porast kriminala, odnos prema najsiromašnijim, starenju europskog stanovništva i padu prirodnog priraštaja, terorizmu..... Zbog tih negativnosti i nerazvijanja osjećanja pa i organizacije jedinstva pluraliteta, naši životi nikako da izađu iz ovog košmara. Činjenica je da pored kompletne ljevice i demokratije, zavidnu krizu proživljavaju i liberalni centar i umjerena desnica, uključujući i konzervativizam i narodnjaštvo. Liberalni centar i konzervativna i narodnjačka desnica su se u protekle tri decenije i previše saživjeli i identificirali sa

neoliberalizmom, da je im sada vrlo teško izaći iz toga kolopleta koji srlja prema propasti. U krizi su i tradicionalne religijske zajednice, jer se njihovim dogmama (uslijed novih povijesnih okolnosti) sve manje vjeruje, a i gotovo kontinuirano ih potresaju vrlo ozbiljni skandali što dovodi do pada njihovog tradicionalnog autoriteta. Naravno, to otvara put i ekstremnom klerikalizmu.

Tako na prvo mjesto i u javnosti izbija radikalna, ekstremna desnica sa značajnim primjesama neofašizma i neoklerikalizma i agresivnog i mrziteljskog fanatizma. Te organizacije i pojedinci koriste sve mogućnosti koje im stoje na raspolaganju, ali i trenutno stanje svijesti i savjesti kod većine stanovništva. Motivirani su ili prozaičnim financijskim ili nekim drugim materijalnim interesom (kod većine vođa i promovitelja) i mržnjom ili očajem i bijedom, (kod većine ideologa i sljedbenika), a kod pojedinaca se primjećuje i klasično ludilo ili obična glupost. Ta radikalna, ekstremna desnica je iskoristila ozbiljnu i suštinsku krizu sustava parlamentarizma i predstavničke demokratije i blijedilo, bezidejnost, bezizražajnost, samodopadnost i jalovost sustava političkih stranaka. Može se slobodno reći da je od ove krize neoliberalnog poretka upravo najviše profitirala radikalna, ekstremna desnica koja nastoji da svoj program u javnosti (a to joj nažalost u dobroj mjeri i uspijeva) predstavi kao jedinu alternativu nesumnjivo propalom neoliberalizmu. Zato ona računa i na podršku onih slojeva stanovništva koji bi tradicionalno trebali da su na strani ljevice. Radikalna, ekstremna desnica je svoje aktivnosti vrlo uspješno raširila preko kohezivnih vaninstitucionalnih mreža. Ti fašizoidni i ultraklerikalni elementi, zbog nesumnjive krize vrlo vješto koriste sve potencijale i mehanizme bez ikakve zadrške, bez ikakvih skrupula, ni laž ni izazivanje masovne histerije im nije strano, a populizam i demagogija su im glavna oruđa. Ona se ustvari želi predstaviti kao jedina snaga koja je spremna na radikalne promjene i suštinske preobrazbe, a to što su one negativnog, uništavajućeg, izrazito destruktivnog i antiprogresivističkog karaktera je druga strana medalje.

O ovakvom stanju u društvu dovoljno svjedočanstvo pružaju serija „Ravna Gora“, portal www.dnevno.hr i fatmirizam. Svakoga dana, satanizam truje sve više ljudskih duša, i zato ne treba da nas čudi da FB i drugi komentari na vijesti poprimaju obilježja zaglјušujuće mržnje i bijesa koju prosipaju raznorazni ravnogorci, neoustaše i fatmirovci. Problem je u tome što se ne vidi nikakva realna sila koja bi mogla da zaustavi ovaj marš „mordorskih“ sila, a došlo se do tačke usijanja kada više nema odstupanja. **Svako novo popuštanje, svako novo izbjegavanje suočavanja sa opasnošću samo potpiruje i jača zlo**. Najgore je ostati neka vrsta „slučajnog promatraća i prolaznika“ ili umanjivati trenutnu agresiju zla, kao da je riječ samo o nekim bezveznim glupostima na koje ne treba trošiti vrijeme. Upravo zlo i počinje svoj uspon koristeći mahanje „zastavama borbe za moral i čudoređe, te posebno revizije historije“. Kao što je borba za smjenu, preko tzv. antibirokratskih revolucija nekih titoističkih funkcionera (zbog navodnog birokratizma) u državnom i partijskom aparatu Srbije, Vojvodine i Crne Gore 1987., 1988. i 1989. god. bila samo izgovor, fasada, paravan za nacionalističku histeriju koja je željela preurediti avnojevsku

Jugoslaviju po svojim zamislima i srušiti Ustav iz 1974. god., tako je i povika na pedere i lezbejke isto samo jedan obicni izgovor... odskočna daska za dalje poteze sila zla. Vrlo brzo na red dolazi dokidanje određenih manjinskih prava, zatim širenje teorija zavjere, straha, strepnje i terora što se manifestira preko gušenja novinarskih sloboda, provođenje uličnog i internetskog linča nad svima koji im se suprotstave, uzurpacijom (zahvaljujući zakonskim rupama) institucija, stalnim i stalnim trovanjem mržnjom, lažima i demagogijom....itd... Krajnji cilj je uspostava ili neomediavelnog ili neofašističkog svjetonazorskog poretka.

Usponu radikalne, ekstremne desnice doprinosi i činjenica da se ovi elementi jačaju i stalnim i obilnim „inekcijama“ novca, bilo od strane pojedinih vlada bilo od strane pojedinih dobro materijalno situiranih institucija ili pojedinaca. Svi su oni takav vid podrške često motivirani nekim svojim vrlo prozaičnim političkim i materijalnim interesima. Ustvari, stalne i dobre financijske i druge materijalne doznake su i glavni pokretač ovih ekstremnih grupa. Pitanje je šta bi od njih bilo, i koliko bi ih uopće bilo, da se presjeće dotok novca i materijala. Uz sve to, stanje kaosa, ekstremizma i stalnog bavljenja nebitnim temama (koje se predstavljaju kao krucijalne i esencijalne) odgovara i vanjskom faktoru, posebno njihovim financijskim, korporacijskim, energetskim i drugim koglomeratima jer tako lakše mogu manipulirati domorodačkim stanovništvom (tj. nama) i eksploatirati (do krajnjih granica) zaposjednuta područja. I tako dok se gubimo u besmislu i bezveznosti nekih pitanja, nestala je naša industrija, nestala je naša ekonomija, nestao je naš obrazovni sustav, nestao je naš zdravstveni sustav, nestale su i naše otporne snage, nestaje i naša kultura...itd... Ustvari, odvracanje paznje je i najbolji nacin da se brzo i efikasno provedu mjere protiv radnih slojeva stanovništva. Dok je, npr. u Hrvatskoj sva paznja bila usmjerena na referendum o braku, dotle su se u zavjetrini pripremali vrlo ozbiljni neoliberalni zakoni (v. http://www.laburisti.com/modules/news/article.php?storyid=2331). Interesantno je kako neki jos uvijek guraju nacela neoliberalizma, iako je taj poredak propao.

Nažalost, poradi agresivnog, ekskluzivističkog i nonkonformističkog nastupa pojedinih predstavnika ekstremne, radikalne desnice, ona dobija i zavidnu medijsku pažnju. Urednicima i novinarima je nerijetko više stalo da dobiju na momente visoku gledanost, nego da uvide dalekosežnu pogubnost davanja toliko prostora vrlo opasnim likovima. I umjerena desnica bi se morala zamisliti šta se dešava i suprotstaviti ovim procesima, jer će u suprotnom vrlo brzo i efikasno biti progutana od radikala.

Ovakav nivo mobilizacije, ali i medijske pozornosti prema radikalnim ekstremistima podsjeća me na onu mobilizaciju koja se desavala 1988. i 1989. sa kulminacijom na Gazimestanu. Radi toga, mišljenja sam da je dosta više priče, vrijeme je za akciju i otpor. Demokratske i progresivne opcije moraju pobijediti, drugog izbora nema....I zato više nema priče, vrijeme je za konkretne akcije... ko tebe kamenom, ti njega buzdovanom.

XXXIII. filipika

Naša renesansa

Koga odabrati, Principa, Ferdinanda ili Dolabelu?

Ovu, 2014. god. godinu u zemljama Zapadnog Balkana obilježiti će dvije vrlo vrlo značajne historijske obljetnice. Prva je posvećena 2000godišnjici dolaska Publija Kornelija Dolabele za namjesnika provincije Gornji Ilirik, kasnije poznate pod imenom Dalmacija, a koja je u klasičnom, antičkom historijskom razdoblju obuhvatala i veći dio Bosne i Hercegovine. Druga je posvećena 100godišnjici Sarajevskog atentata i izbijanju I. svjetskog rata. U javnosti su prisutnost obilježavanja 100godišnjice atentata i izbijanja I. svjetskog rata, uključujući i sve rasprave vezane za njih, znatno veća u odnosu na 2000godišnjicu dolaska Publija Kornelija Dolabele u naše podneblje.

To što je nešto više prisutno u javnosti ne znači da ima i stvarnu, veću povijesnu vrijednost i kvalitetu. Kada se malo više razgrne sa površine i ukloni politikanska fasada i nacionalističko – šovinistička šarada, svakome iole svjesnijem čovjeku postaje jasno da su i 100godišnjica obilježavanja Sarajevskog atentata, ali i ličnosti Gavrila Principa i Franca Ferdinanda vještački ispreforsirane i uzdignute na lažni pijedestal historijske vrijednosti. Gavrilo Princip je bio jedan nesvršeni gimnazijalac, sa prilično nejasnim i neizgrađenim idejnim postavkama. Ruku na srce, on je ne samo lutao geografski po Bosni i Srbiji, nego je lutao i u svome mozgu. Kao takav, Gavrilo Princip je bio dobar materijal da bude izmanipuliran i žrtvovan od skrivenih i vaninstitucionalnih centara moći. Prije Sarajevskog atentata na Vidovdan 1914. god. Gavrilo Princip je totalni anonimus, koji do tada ništa nije postigao u životu niti je bio uopće značajan za historijski proces. Prestolonasljednik Franc Ferdinand je isto ličnost sa dosta blijedim pa i bezveznim povijesnim značenjem. Kao i većina Habsburgovaca (izuzev velikog Josipa II.) on je čovjek bez vizije, ideja, futurističkog promišljanja, hrabrosti, visokih ideala, bez prosvjećenosti, utaboren u staleško mediavelno razmišljanje o posvećenosti sebe, svoje dinastije, svoje religije i svoje crkve. Ništa vrijedno nije ostalo iza njega dok je bio prestolonasljednik, a pored zakulisnih političkih igara bio je čuven i po bjesomučnom i nezajažljivom lovu u kome je stradalo toliko divljaći da se sa njom mogao opskrbiti cijeli jedan rezervat prirode. Da se nije rodio u toj habsburškoj porodici, i Franc Ferdinand bi bio jedan obični anonimus prosječne inteligencije. Za to što se uopće pojavljuju u historijskim udžbenicima Franc Ferdinand i Gavrilo Princip ima da zahvale tome što je vozač Franc Urban promašio pravac i skrenuo u pogrešnu ulicu i odatle se sporo izvlaćio i posebno tome što je poslovično nesposobni, ali nadobudni, general Počorek nivo osiguranja sveo na nepodnošljivi minimum. Njih dvojica prije Vidovdana 1914. god. su bili potpuno nebitni, a da nije bilo toga pucnja pred Latinskom ćuprijom/Principovim mostom i ostali bi nebitni, jer nisu bili apsolutni ništa postigli. Gavrilo bi se vjerojatno vratio da pojede jos jednu šampitu i mozda bi kasnije zavrsio i skolu i niko danas ne bi znao ni da je postojao, a prestolonasljednik bi se vratio u Beč da se svadja sa carem,

Mađarima i da nastavlja da upucava fazane i jelene. Rat bi možda izbio zbog nekog drugog povoda, a moderni Bošnjaci, Srbi i Hrvati bi sigurno našli neki drugi razlog da se bespotrebno svađaju, gube vrijeme, ništa ne rade, ne prosvjećuju se i ne kultiviraju se.

Uostalom ono što je došlo nakon I. prvog svjetskog rata je bilo od male historijske i kulturološke vrijednosti za Bosnu i Hercegovinu. Obnova državnosti i stvaranje moderne BH države dešava se tek u vremenima jednog drugog historijskog procesa za vrijeme II. svjetskog rata i u drugačijim historijskim i ideološkim okvirima. A nagli općekulturni, ekonomski, urbani, društveni, infrastrukturni, obrazovni, demografski i svaki drugi uspon i razvitak se dešavaju tek nakon II. svjetskog rata. Za Bosnu i Hercegovinu Sarajevski atentat i I. svjetski rat imaju u stvarnom povijesnom smislu značenje tek jednog od mnogih drugih ratova vođenih na njenom tlu u zadnjih 2000 godina. Ni više ni manje....

Za razliku od opisane 100godišnjice, dolazak Publija Kornelija Dolabele kao od princepsa i imperatora Augusta imenovanog namjesnika za provinciju Gornji Ilirik ima znatno veću povijesnu težinu, vrijednost i kvalitetu. Sam imperator August je ubjedljivo jedna od najznačajnijih historijskih ličnosti u toku cjelokupne historije čovječanstva, a njegov namjesnik Publije Kornelija Dolabela je i prije te 14. god. n. e. bio vrlo poznata ličnost u tadašnjem poznatom svijetu. On nije bio nikakav anonimus, nego je kao ugledni senator i političar vrlo aktivno učestvovao u stvaranju državnog sustava kojem je na čelu stajao August. Uostalom, grčko – rimska klasična kultura i civilizacija imaju objektivnu superiornost nad mnogim drugim kulturno – civilizacijskim pojavama (poglavito onim dogmatskim i isključivim koje isključuju razum, logiku, slobodu i progres), jer je riječ o tvorcima svih nauka i mnogih drugih vrijednosti i dostignuća bez kojih moderni svijet ne bi mogao postojati.

Zemlje Zapadnog Balkana (tada poznate pod općim imenom Ilirik) u koje 14. god. n. e. dolazi Publije Kornelije Dolabela su spadale u red zaostalih provincija Rimske države, sa stanovništvom koje je još uvijek prebivalo prahistorijskim načinom života, bez pisma, sa vrlo niskom kultiviranošću, bez gradova, bez infrastrukture, sa slabom ekonomijom, sa lošom upravom i praktično vojnom okupacijom strane sile. Ilirik je još uvijek osjećao i vrlo teške posljedice razarajućeg troipogodišnjeg rata poznatog u historiografiji kao Veliki Ilirski ustanak (od 6. do 9. god. n. e.). Ranija rimska uprava je bezobzirno eksploatisala naše zemlje, odnoseći ljudske i materijalne vrijednosti u velikim razmjerama, a podjele, nepovjerenje i surevnjivost među domorodačkim narodima, plemenima i zajednicama su bile nešto vrlo uobičajeno što je strani okupator znao iskorištavati u svoju korist. Zatekavši takvu situaciju, već odmah po dolasku, iako stranac, Publije Kornelije Dolabela je sa svojim suradnicima pristupio provođenju radikalnih reformi sa ciljem kultiviziranja i civiliziranja podneblja i ljudi.

Prvo je trebalo stvoriti infrastrukturne preduvjete, u konkretnom slučaju izgraditi prvu cestovnu mrežu na području Ilirika (uključujući i predjele današnje Bosne i Hercegovine). Sudeći po salonitanskim natpisima, koji su ovjekovječili ovaj mastodonski

infrastrukturni poduhvat, za samo pet godina izgrađena je cestovna mreža (po svim tadašnjim visokim standardima rimske građevinske djelatnosti) u dužini između 588 i 600 kilometara (nešto više od 400 rimskih milja). Nesumnjivo je riječ o jednom od najvećih građevinskih – infrastrukturnih poduhvata na području Zapadnog Balkana (uključujući i današnju Bosnu i Hercegovinu). Ova cestovna mreža je već punih 2000 godina osnova svih kasnijih cestovno – saobraćajnih pravaca. Pored izgradnje cesta, Dolabelino vrijeme je obilježila i intenzivna gradnja u gradovima, sa podizanjem niza javnih objekata. Urađen je i prvi cjeloviti zemljišni katastar, poznat pod nazivom *forma Dolabelliana*. Zahvaljujući i ovom komleksnom poduhvatu, riješavani su zamršeni i nesređeni odnosi među uvijek svađi, prepirkama i sukobima sklonim narodima, plemenima, zajednicama, porodicama i pojedincima Zapadnog Balkana. Provincijska uprava se tako posebno angažirala na polju zemljišne i teritorijalne arbitraže. O tome svjedoće i još uvijek sačuvani međašni spomenici.

Dolabelina šestogodišnja uprava na tlu provincije je nastojala, i u tome prilično uspjela, da se zaustave dotada kronične zloupotrebe i korupcija, i smanji iskorištavanje domorodačkog stanovništva. Pri tome je poštovala i unutarnju autonomiju domorodačkih peregrinskih *civitatesa* (lokalnih zajednica) i njihovih institucija i identiteta. Istovremeno i to bez nasilja i prinude su podsticani domorodci da prihvate razvijeni civilizacijski način života, da siđu sa brda u ravnice i osnivaju gradove, opismenjavaju se, poboljšavaju svoj standard življenja i stiću svjest o širini svijeta. Sa šestogodišnjom upravom Publija Kornelija Dolabele od 14. do 20. god. n. e. Zapadni Balkan je konačno pacifiziran, i ušao je mirnim putem u civilizacijske i kulturološke procese i tokove tadašnjeg razvijenog svijeta. Dolabela je u našu zemlju unio civilizaciju, sviđalo se to nekome ili ne, to je činjenica. Glavna posljedica Dolabeline uprave su bila i skoro četiri stoljeća mira, nešto nezapamćeno za zemlje Zapadnog Balkana. Nakon Ilirika, Dolabela je obnašao namjesničke dužnosti i u drugim provincijama rimskog svijeta.

I dok 2000godišnjica, izuzev u uskim stručnim krugovima, prolazi skoro nezapaženo, oko 100godišnjice se vodi živa, uzavrela rasprava koju nacionalno raspomamljena javnost prati u nekoj vrsti grča i uzajamnog klinča, kao još jednu priliku da anamo onima pokažemo nešto... I tako se slavi rat, jer je većini običnih naših ljudi važnije da žive u stalnom strahu, ratu, napetosti, neradu, mržnju, ruganju i pljuvanju, pohlepi, gluposti, nekom nadobudnom dokazivanju i umišljenim i lažnim veličinama nego da obilježavaju civilizaciju, kulturološke vrijednosti i naučna postignuća, i stoljeća mira. Slave se ubijanja, ratovi, klanja, silovanja, progoni, zločinci, razbojnici, ismijavanje, omalovažavanje, a zapostavlja se sve ono što je vrijedno našega postojanja na ovom malom kutku univerzuma. Tako je i bačen u neki mraćni kutak čovjek koji je nas je zadužio civilizacijom, gradnjom, cestama, redom, zakonom, pravednošću, obrazovanjem, radom.... Po Korneliju Dolabeli koji je zaslužan za gradnju preko 600 km cesta nije nazvan danas ni jedan seoski puteljak, a nasuprot toga se slave i uzdižu jedan nesvršeni

gimnazijalac i jedan pasionirani princ – lovac. I to rade oni narodi, koji o sebi misle da su neki ratoborni izdanci čovječanstva, a ustvari su bili i ostali obične sluge drugih....

Sa druge strane, možda je upravo ova 2000godišnjica i savršena prilika da se otvori jedna sasvim nova povijesna stranica za zemlje Zapadnog Balkana koja će biti obilježena obnovom dobrih starih vrijednosti klasične grčko – rimske civilizacije. Zbog niza historijskih okolnosti, zapadnobalkanske zemlje (izuzev par gradova na samoj jadranskoj obali) nisu doživjele i proživjele procese renesanse, humanizma, racionalizma, prosvjetiteljstva i neoklasicizma koji su preobrazili Zapadnu i središnju Europu i oslobodili je okova ograničenosti. Svi ovi procesi su bili u punoj mjeri nadahnuti obnovom vrijednosti i načina života klasične grčko – rimske civilizacije. Zato je i nama potreban taj ubrzani skok, kako bismo prevazišli taj višestoljetni intelektualni i mentalni zaostatak. A jedini način da se to postigne je neka **naša renesansa**, koja bi duboko ušla u naše narode, zajednice i pojedince, koja bi ih oslobodila kronične zaostalosti i sklonosti da se bude neprosvjećen, isključiv, degenerirano nadobudan sa dogmatskom, primitivnom okamenjenosti mozgova. Zato odbacimo lažne mitove i lažne veličine, odbacimo satanu (izraženog u ideološkom, stranačkom, nacionalističko – šovinističkom i fundamentalističkom ludilu) i prihvatimo se uživanja u nektaru civilizacije.

XXXIV. filipika

Ako ste skloni sadomazohizmu, osnujte ili budite među osnivačima stranaka kod južnih Slavena iliti Zapadnih Balkanaca

Posljednje vijesti koje stižu iz HDZ 1990, po kojima se očekuje isključenje iz članstva Bože Ljubića, osnivača te stranke kao da potvrđuje jedno nepisano pravilo u političkom životu Bosne i Hercegovine. Riječ je o tome da je sudbina osnivača i prvih predsjednika političkih organizacija takva da ih nakon izvjesnog vremena (izuzev ako ne umru ranije ili se sama stranka ne raspadne) novi stranačko – organizacijski establishment isključi iz same stranke. To je počelo još dosta rano, u samu zoru moderne verzije bosansko - hercegovačkog (pa i ex-YU) višestranačja, za koji mirne duše možeo konstatirati da se pokazao kao totalni promašaj (kao uostalom i onaj iz vremena Kraljevine SHS/Jugoslavije) koji je donio nemjerljive gubitke u svim segmentima života i razvitka.

Nedugo po osnivanju Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) Bosne i Hercegovine, u ljeto 1990. god. smijenjen je njen osnivač Davor Perinović, inače jedna vrlo kontroverzna, zanimljiva i opskurna ličnost iz sarajevskog života. I tako je Davor Perinović postao prva prinešena žrtva na kultnom oltaru višestranačja Bosne i Hercegovine. Nakon nje su slijedile i druge žrtve. Sljedeći predsjednik HDZ BiH Stjepan Ključić je neposredno pred izbore u novembru 1990. javno izjavljivao da je „HDZ-ovac od rodjenja“, ali ga to nije spasilo da krajem 1991. i početkom 1992. doslovce ne bude „išutan“ i izbačen iz HDZa BiH, a malo je i falilo i da glavu izgubi od svojih saradnika i pristalica. Iz HDZ BiH je „išutan“ i odstranjen i njen pvi postdejtonski predsjednik Krešimir Zubak. Što se tiće hrvatskih pravaških stranaka, tamo se više i ne zna ko je sve

bio predsjednik, i ko je koga sve smjenjivao, ali niti to koliko stvarno takvih stranaka uopće postoji. To će biti jedan nepromostiv problem za buduće historičare pravaštva sa kraja XX. i početka XXI. st., ako koga uopće bude u budućnosti zanimao taj opskurni pokret.

Osnivač Socijaldemokratske partije (SDP) Bosne i Hercegovine (iz 1991. - 1992) je bio Nijaz Duraković, i njen predsjednik je ostao do aprila 1997. Nakon što je Nijaz Duraković na glasanju za utrci za novoga predsjednika izgubio na tadašnjem kongresu (na kojem je moja malenkost bila delegat i svjedok dešavanja), novi predsjednik je postao Zlatko Lagumdžija. Sam Duraković je ostao visoko pozicioniran u rukovodstvu SDPa do otprilike 2002. god., kada je ekspresno izbačen iz stranke. Nakon toga su uslijedile i mnoge druge „čistke“, pa je iz SDP BiH „počišćen“ ubjedljivo najveći broj starih kadrovika, aktivista i članova, uključujući i skoro sve osnivače moderne bosanskohercegovačke socijaldemokratije. Jedan dio tih kadrovika i aktivista se povukao u privatni život, a drugi dio se nastavio baviti politikom bilo individualno (kao politički analitičari, kritičari i sintetičari) ili je sudjelovao u osnivanju novih stranaka socijaldemokratske orijentacije. Jedna od poznatijih takvih stranaka je bila Socijaldemokratska unija (SDU) Bosne i Hercegovine, čiji je prvi predsjednik Sejo Avdić, već nakon par mjeseci od osnivanja stranke početkom 2003. god., isključen iz nje. Isključen je iz SDU i jos jedan njen predsjednik i to Sejfudin Tokić.

Prilikom osnivanja Stranke demokratske akcije (SDA) Bosne i Hercegovine u proljeće 1990, vrlo bitnu ulogu je imao i Adil Zulfikarpašić, koji je u septembru iste godine otišao iz nje. Vrlo bitnu ulogu u pobjedi SDA na izborima u novembru 1990. god. je imao Fikret Abdić, koji je u nju javno ušao na velikom mitingu u Velikoj Kladuši. On se u jesen 1993. god. i konačno razišao sa SDA, ali i sa državnim institucijama tadašnje R BiH, pa je osnovao i svoju „paradržavicu“ i svoju stranku pod imenom Demokratska narodna zajednica. Pošto je dugovječan, Fikret Abdić je mogao doživjeti i da ga DNZ isključi iz svoga članstva, što se skoro i desilo. Ko zna ako dovoljno poživi možda ga i njegova nova planirana stranka sa laburističkim!!!??? imenom kojoj je osnivač isto isključi iz svojih redova.

Što se tiće Srpske demokratske stranke (SDS), njen osnivač Radovan Karadžić je sa predsjedničkog mjesta zbrisao i skrivao se dok nije otkriven i isporučen u Hag na suđenje za ratne zločine. Njegov nasljednik Dragan Kalinić (inače jedan od osnivača nekadašnje stranke Saveza reformskih snaga) je isključen iz stranke. Dragan Čavić, koji je kao predsjednik stranke praktično i funkcionalno obnovio SDS nakon što je malo nedostajalo da bude istisnut sa političke scene, je isto isključen iz članstva SDSa.

Zbog toga što je od svih aktera političke scene u Bosni i Hercegovini 90tih godina prošlog stoljeća bio po godinama i najstariji, Alija Izetbegović nije doživio da ga kad – tad i njegova stranka SDA (čiji je jedan od glavnih osnivača bio) ne isključi iz svoga članstva. Naravno, možda još stignemo da vidimo da SDA isključi Sulejmana ili Bakira,

jer takva je karma višestranačja u BiH. Haris Silajdžić je opet imao sreću da mu se stranka koju je osnovao 1996. god. doslovce raspadne prije nego što ga je stigla isključiti iz članstva. Frahrudin Radončić i Željko Komšić su tek osnovali svoje stranke, pa „bum videl" šta će donijeti buduća vremena, možda isto predsjednička isključenja i brisanja iz članstva. Od svih osnivača (trenutno na političkoj sceni) bitnijih stranaka, a koji su još uvijek preživjeli političko kastriranje su Milorad Dodik i Mladen Ivanić, što je nesumnjivo fenomen koji treba izučavati na časovima politologije. Preživio je i Sefer Halilović, ali to je zbog ponajviše toga što mu je stranka ustanovljena kao „porodični biznis" sa načelom vrlo fluktuativnog protoka članova i funkcionera, pa se vrlo teško zna ko je i kada u ovoj stranci. Jedini ko može izbaciti Sefera iz BPSa jeste njegov sin Semir.

Ali običaj da se od sopstvenih suradnika i nekadašnjih uliciza i dupelizaca „išutaju" osnivači ili predsjednici stranaka ili nekih drugih političkih organizacija nije endemičan samo za Bosnu i Hercegovinu, nego je uobičajen i u drugim južnoslavenskim zemljama. O tome ilustrativno dovoljno govori samo nekoliko primjera. Pošto je i sam bio u dubokim godinama, ni Franjo Tuđman nije doživio da šutnu iz HDZ Hrvatske, ali su zato iz ove stranke izbačeni isto njeni osnivači kao što su Stjepan Mesić, Josip Boljkovac, Josip Manolić, Mate Granić a njihov udbaški patron Josip Perković je ovih dana izručen Njemačkoj. HDZ Hrvatske je zatim iz članstva izbacio i svoga drugog predsjednika Ivu Sanadera, kao i trećeg predsjednika Jadranku Kosor. Sljedeći fazan za politički „odstrel" u HDZu Hrvatske je naravno njegov četvrti predsjednik (a prvi sa turskim prezimenom) Tomislav Crni Marko. Pošto je bio znatno mlađi od Alije Izetbegovića i Franje Tuđmana, treći dejtonski potpisnik po imenu Slobodan Milošević (koji je uostalom sve ovo i zakuhao) je mogao doživjeti da ga SPS, stranka koju je osnovao i vodio čitavu deceniju, izbriše iz svoga članstva.

Naravoučenije iz svega izrečenog je sljedeće : Nemojte učestvovati u osnivanju bilo kakve stranke ili druge političke organizacije, jer će vas oni kasnije ne samo smijeniti, nego i izbrisati iz njenog članstva i propisno „išutati" i „popljuvati". A razlog tome je vrlo jednostavan, u našem političkom životu, a posebno u našim političkim strankama ili drugim organizacijama i institucijama nema nikakvih demokratskih mehanizama i procesa. I to je temeljna „fula" našeg političkog života. Jedino možete opstati ako čvrsto držati vlast u svojim rukama, provodite redovne „čistke" i odstranjujete svakoga koga smatrate da bi se mogao uzdignuti iznad „radijatora".

XXXV. filipika

Vukovi u jagnječoj koži

U posljednje vrijeme u javnosti Bosne i Hercegovine se sve više potencira (ponajviše od aktivnih nosilaca kao što su samo npr. Nino Raspudić, Marin Topić, Zlatko Hasanbegović) ideja o nekakvom komunističkom i partizanskom i antifašističkom genetičkom krimenu, a samim tim se i Narodnooslobodilačka borba, ZAVNOBiH i AVNOJ proglašavaju zločinačkim projektima. Pritom se poziva na neki popis, koji

apsolutno nema nikakvu znanstvenu niti bilo koju drugu valjanost i svrhu (izuzev da unosi laž, smutnju i pometnju), po kojem je Josip Broz Tito jedan od desetorice najvećih zločinaca XX. st. Pa svako može napraviti bilo kakav popis, i to bez pozivanja na bilo kakav relevantan historijski izvor i bez korištenja bilo kakve metodologije, i to objaviti na internetu. Poziva se na i na „Rezoluciju Vijeća Europe 1481 (2006) o potrebi međunarodne osude zločina totalitarnih komunističkih režima". Ono što je problematično vezano za ovu rezoluciju jeste činjenica da je riječ o čisto političkoj odluci grupe parlamentaraca (izabranih na listama političkih stranaka), a ne skupine relevantnih znanstvenika i intelektualaca koji su jedini priznati da donose odluke o određenoj povijesnoj temi. Naravno, ta ista skupina poslanika/zastupnika u Vijeću Europe je pokazala i iznimnu pristrasnost, jer im nije palo na pamet da npr. osude zločine počinjene u ime kolonijalizma (samo u Kongu 10 miliona mrtvih za dvije decenije), abrahamističkih judeokrščanskoislamskih denominacija (stotine miliona ubijenih), neoliberalizma pa i običnog liberalizma, ropstva ... itd... Ali to je neka druga tema.

I upravo vođeni ovom pričom se po Sarajevu šetaju raznorazni likovi koji „dobronamjerno" govore da bi i mi trebali prihvati ili usvojiti ovakve ideje i javno i institucionalno osuditi komunizam, partizane, Tita, ZAVNOBiH, AVNOJ. Naravno pri tome računaju na opću predrasudu o naivnosti prosječnog Bosanca i Hercegovca ili na viceve o glupom Bosancu, pa to zaogrću nekom svojom antitotalitarnom misijom i potrebom raščišćavanja sa „zlim socijalizmom".

E sada da vidimo šta bi se desilo kada bi se u BiH institucionalno osudili ili samo raširila ideja o osudi Narodnooslobodilačke vojske, Tita, komunizma, ZAVNOBiH i AVNOJ kao zločinačkih projekata, tekovina i poduhvata. Moderna država Bosna i Hercegovina počiva na prilično čvrstim temeljima ZAVNOBiHa (koji je nakon pet stoljeća obnovio državnost) i AVNOJa (koji je priznao obnovljenu državnost Bosne i Hercegovine kao ravnopravnog partnera svojih najbližih susjeda Srbije i Hrvatske). Ličnost Josipa Broza Tita je bila presudna da se presjeku svi razgovori vezani za budućnost Bosne i Hercegovine i spriječe neki aranžmani na neravnopravnoj osnovi. Josip Broz Tito i samoupravni socijalizam su bili odgovorni i za donošenje saveznog ustava iz 1974. god. kojim je i Bosna i Hercegovina dobila značajno i na praktičnoj državnosti. Institucionalnim činom proglašenja ZAVNOBiHa i AVNOJa zločinačkim projektima automatski se osuđuju i proglašavaju zločinačkim i njihove odluke, uključujući i onu o obnovi državnosti i stvaranja moderne države Bosne i Hercegovine. U tom slučaju bi Narodna/Socijalistička Republika Bosna i Hercegovina i sve njene institucije i svi njeni zakoni bili produkti zločina, a to bi imalo nesagledive posljedice po moderne političke procese.

Pri tome jedino nezločinačko i priznato stanje postaje ono koje je bilo legalno neposredno prije I. zasjedanja ZAVNOBiH i II. zasjedanja AVNOJa, a to je bilo ustrojsto Kraljevine Jugoslavije. Tzv „NDH" nije tada ni bila priznata jer je riječ o običnoj kvislinškoj i

okupatorskoj tvorevini i pseudo-državi, pa se njeno ustrojstvo u ovom kontekstu ne može ni uzeti u razmatranje. U tadašnjoj Kraljevini Jugoslaviji Bosna i Hercegovina ne samo da nije postojala kao država, nego ni kao administrativna ili bar zemljopisna jedinica, nego je bila podijeljena između na jednoj strani Banovine Hrvatske (zahvatala 1/3 teritorije današnje BiH, više manje se poklapajući sa teritorijem zamišljene Herceg - Bosne) i na drugoj strani Vrbaske, Drinske i Zetske banovine. U toj Kraljevini Jugoslaviji oružanu silu je činila i „Jugoslovenska vojska u otadžbini" (kod nas uobičajeno nazivanu kao ravnogorski četnici) sa svojim ministrom vojnim po imenu Dragoljub (Draža) Mihajlović. Da kojim slučajem u II. svjetskom ratu nisu pobijedili partizani, nesumnjivo bi saveznici (jer Hitler nije imao nikakvih ni teorijskih šansi za pobjedu) nakon rata restaurirali Kraljevinu Jugoslaviju sa svim njenim institucijama, zakonima, ustrojstvom i sigurno bi Bosna i Hercegovina bila neka daleka, povijesna reminisencija. Možda bi neki BH muslimanski političari i dalje zahtijevali neku maglovitu autonomiju, naravno sve pod uvjetom da bi BH Muslimani/Bosnjaci tada uopće postojali u bilo kom (fizičkom) obliku. Ako bi se komunistička partija proglasila zločinačkom, onda bi pod lupu trebalo staviti i sve njene članove (oko 10 % svih Bosanaca i Hercegovaca, od kojih je većina u današnjim strankama). Ako bi se osudio socijalistički samoupravni sustav kao totalitarni i zločinački tada bi se delegitimizirala sva urbanizacija, industrijalizacija i modernizacija od 1945. god., pa bi sadašnja pljačka i uništenje društvene imovine, domaće industrije, banaka i kombinata bili prihvatljivo stanje i amnestirali bi se svi mogući lopovi. Tako je sasvim jasno da bi u slučaju proglašavanja ZAVNOBiHa zločinačkim projektom, definitivno ojačale i bile legitimizirane one snage koje žele da rasture Bosnu i Hercegovinu.

Kod bošnjačkih desničara (koji se često zaodjenu i religijsko – fundamentalističkom oblandom) ili bosanskohercegovačkih antikomunističkih i antiljevičarskih integralista nekada ovaj antipartizanski, antifašistički i antikomunistički diskurs naiđe na plodno tlo, i tako oni bilo svjesno ili nesvjesno ustvari igraju po notama najvećih neprijatelja Bosne i Hercegovine. Naravno, to da će biti iskorišteni od razaračkih sila njih i ne interesuje, jer su za njih problem pederi i lezbejke, a ne stvarni razbijači Bosne i Hercegovine koji se predstavljaju kao „vukovi u jagnječoj koži".

XXXVI. filipika

Dvije klase Bosne i Hercegovine

Kada su se sinoc (6. II. 2014. u kasnim večernjim satima) povodom pobune u većim gradovima u BiH zajedno na press konferenciji pojavili zajedno premijer Federacije BiH Nermin Nikšić (SDP) i premijer kantona Sarajevo Suad Zeljković (SDA) i tom prilikom (onako zbratimljeni) prozborili koju, jasno je demaskirana sva situacija u ovoj zemlji i posljednjem koji im je vjerovao su nestale bilo kakve iluzije. Tom prilikom naši ljudi su mogli biti svjedoci jedne od osnovnih teorijskih postavki historije i sociologije i to u praksi a to je da se VLADAJUĆA KLASA (MA KOLIKO BILA MEĐUSOBNO U

NEKAKVOM SUKOBU) UVIJEK UJEDINI KADA SU U PITANJU NJIHOVI INTERESI I DA PRI TOM UOPĆE NE PREZA SA KORIŠTENJEM REPRESIVNOG APARATA. Tako su Nikšić i Zeljković (bez obzira na neke formalne stranacke pripadnosti) bili sinoć ruku pod ruku kao vjerni vojnici svoje korumpirane klase, stvorene na pljačkaizaciji u zadnje dvije decenije... Sramota za obojicu, zaboravili su brzo narod iz kojeg su potekli i postali su obicne sluge privilegiranih lopova. Nigdje ne spomenuše da će izaći u susret bijesnom narodu, nego se napričaše svega i svačega od huligana i vandala pa do toga da uopće nema razloga za bunt. E pa gospodo, ovo što se dešava je radnički i klasni bunt, a ne huligani i vandali. Huligani i vandali su oni koji su opljačkali naše firme, koji imaju latifundije zna se vec gdje.

I zbivanja u zadnja dva dana i sinočnjo obraćanj dvojice premijera, zaklonjenih iza policijskih časnika, jasno su ukazale da mi u Bosni i Hercegovini živimo u duboko klasno podijeljenom društvu i to između velike manjine (koja se obogatila pljačkom u zadnje dvije decenije) onih koji vladaju (pod skutima i stranih neoliberalnih pokrovitelja) i velike većine onih koji su izrabljivani. Prva klasa je bila samodopadna i mislila da je većina obična masa kojom mogu manipulirati od izbora do izbora, dok se oni smjenjuju, e pa zeznuli su se....Demos se podigao....

XXXVII. filipika

Potreba donošenja dokumenta o temeljnim načelima opstojnosti državnosti Bosne i Hercegovine i poziv na jedinstvo svim proBH snagama

Sudeći po zakonitostima historijskog procesa, ova 2014. god. bi mogla biti presudna i ključna godina za razvitak Bosne i Hercegovine. Za razliku od drugih europskih državotvornih zemalja, proBH snage (one koje se zalažu za očuvanje državne supstance) i antiBH snage (one koje se zalažu ili za ukidanje državnosti ili za njeno dalje reduciranje i derogiranje) se nalaze u vrlo snažnom klinču. Problem nas građana koji smo proBH orijentirani jeste u tome da su predstavnici političkih stranaka i drugih organizacija koje se smatraju formalno ili stvarno proBH opredjeljenim, ili dobijaju glasove i podršku u onim krajevima koji su tradicionalno proBH, lošim potezima, lošom općedruštvenom i ekonomskom politikom, stalnim mešetarenjem doveli proBH stranu u stanje posvemašnjeg kaosa i nejedinstva. Unutarnji sukobi među liderima ili pristalicama pojedih BH opcija, korupcija, osiromašenje, beznađe, bezperspektivnost, sve izražajnije klasno produbljivanje poprimaju alarmantne pokazatelje. Zajednički stav, kao ni „linija ispod koje se ne ide“ kao da ne postoji u sadašnjem političkom momentu na područijima na kojima dominiraju proBH snage. To naravno ohrabruje secesionisticke ili reducionističke snage, koje javno izjavljuju da je Bosna i Hercegovina jedno „ništa“ ili koji bi ponovo crtali granične linije na osnovi nacionalne ili religijske većinske pripadnosti stanovništva ili koji se nadaju nekom majušnom emiratu ili ejaletu u „srcu“ današnje BiH ili Balkana. Narod je toliko međusobno posvađan, obezglavljen i u stanju

neke depresivne histerije ili apatije da je teško sada uopće govoriti o bilo kakvom imunološkom sustavu koji bi se suprostavio antiBH snagama.

Radi toga je potrebno da se ima određeni dokument ili program u kojem bi se regulirali odnosi među opcijama i građanima koji su proBH opredjeljeni i jasno stavilo do znanja rušiteljima Bosne i Hercegovine gdje postoji granica dopuštenog i popustljivog za nas. U tom dokumentu bi bili zacrtani ciljevi koji su, i pored personalnih pa i ideoloških razlika, zajednički svima koji smatraju da Bosna i Hercegovina treba da bude zajednička, funkcionalna država svih njenih građana i naroda. Upravo bi ti ciljevi trebalo da se nametnu nad već prilično problematičnim nejedinstvom ili kaosom koji vlada na prostoru kojima dominira proBH opcija. Ti ciljevi ne bi izražavali samo pravno – politička stremljenja i institucionalne uzuse, nego bi sadržavali i ekonomsko – socijalnu i općekulturnu komponentu. Intelektualni krugovi, koji su i sami zainteresirani za održanje i dalje razvijanje u pravcu funkcionalne državnosti, trebali bi da budu nosioci razrade, izrade i objavljivanja ovakvog dokumenta. Sa svoje strane mislim da bi u tom dokumenti trebali biti sadržani sljedeći principi : pozivanje na srednjovjekovnu državnost i zavnobihovsku, modernu državnost, ustavom zagarantirano pravo na slobodu savjesti, demokratiziranje društva i ljudska prava, opredjeljenost da se ne dozvole nove podjele na nacionalnoj i religijskoj osnovi a posebno ne u vidu crtanja novih granica, borba za očuvanje državnih institucija i njihovo jačanje, očuvanje suvereniteta i funkcionalnosti političkih institucija na svim nivoima, revizija privatizacije, sprečavanje i kažnjavanje korupcije i BH Sanadera bez obzira o kome je riječ, reindustrijalizacija i zapošljavanje, radikalno smanjivanje političkih privilegija, kažnjavanje ratnih zločinaca, nastojanje da se elimiraju ili smanje posljedice i utjecaji nastali uslijed genocida ili etničkog čišćenja, onemogučavanje secesije, eurointegracije.

Jedinstvo jednog što je moguće šireg proBH fronta se sada postavlja kao jedan od temeljnih prioriteta borbe za očuvanje državnosti Bosne i Hercegovine, izložene sve jačim nedobronamjernim i agresivnim napadima.

XXXVIII. filipika

Rezolucija o temeljnim načelima opstojnosti državnosti Bosne i Hercegovine

Sudeći po zakonitostima historijskog procesa, ova 2014. god. bi mogla biti presudna i ključna godina za razvitak Bosne i Hercegovine. Za razliku od drugih europskih državotvornih zemalja, proBH snage (one koje se zalažu za očuvanje državne supstance) i antiBH snage (one koje se zalažu ili za ukidanje državnosti ili za njeno dalje reduciranje i derogiranje) se nalaze u vrlo snažnom klinču. Na to se nadovezuje i vrlo teška socijalna, ekonomska, društvena i općekulturna situacija u zemlji kao i opće osiromašenje i propadanje u praktično svim segmentima života. U Bosni i Hercegovini pored već nametnute podjele na etno-nacionalnom i religijskom obrascu, imamo i nametnutu podjelu po klasnom obrascu i izrastanje jedne klase malobrojnih bogataša nasuprot sve

brojnije klase obespravljenih i osiromašenih. Uz sve to, u Bosni i Hercegovini vlada i stanje posvemašnjeg kaosa/haosa.

Radi toga je neophodno i jedinstvo svih proBH snaga bez obzira na nacionalnost, vjeroispovijest, svjetonazor, političko ili idejno opredjeljenje, da se okupimo u jasan savez sa definiranim tačkama minimuma ispod kojih se ne može i ne smije ići u pregovorima koje vode snage ili pojedinci koji se smatraju proBH opredjeljenim. U tome kontekstu se predlaže rezolucija o temeljnim načelima opstojnosti državnosti Bosne i Hercegovine sa sljedećim tačkama zacrtanog minimuma :

1. Pozivanje na srednjovjekovnu državnost i zavnobihovsku, modernu državnost.
2. Ustavom zagarantirano pravo na slobodu savjesti, izbora i kreacije, demokratiziranje društva i ljudska prava.
3. Opredjeljenost da se ne dozvole nove podjele na nacionalnoj i religijskoj osnovi a posebno ne u vidu crtanja novih granica.
4. Borba za očuvanje državnih institucija i njihovo jačanje, očuvanje suvereniteta i funkcionalnosti političkih institucija na svim nivoima.
5. Revizija privatizacije, sprečavanje i kažnjavanje korupcije i BH Sanadera bez obzira o kome je riječ.
6. Reindustrijalizacija i zapošljavanje.
7. Radikalno smanjivanje političkih privilegija.
8. Kažnjavanje ratnih zločinaca.
9. Nastojanje da se elimiraju ili smanje posljedice i utjecaji nastali uslijed genocida ili etničkog čišćenja.
10. Onemogučavanje secesije,
11. Eurointegracije.
12. Jedinstvo jednog što je moguće šireg proBH fronta koji bi se borio za očuvanje državnosti Bosne i Hercegovine, izložene sve jačim nedobronamjernim i agresivnim napadima.
13. Izgradnja Bosne i Hercegovine kao zemlje koja prevazilazi podjele po etnonacionalnom, religijskom i klasnom modelu. U Bosni i Hercegovini može da postoji samo jedna klasa i to Bosanaca i Hercegovaca koji do bogatstva i društvenog uspona dolaze samo zahvaljujući svome radu i svojim vrlinama, a ne korištenjem političkih pogodnosti.

XXXIX. filipika

Historijske osnove referenduma (održanog 29. II. i 1. III. 1992. god.) o nezavisnosti SR Bosne i Hercegovine

Već jedan određeni period postoje „glasovi“ da bi Bosni i Hercegovini bilo bolje da je ostala u Jugoslaviji, pri tome misleći uvijek na onu AVNOJevsku, Drugu Jugoslaviju. Radi tih „glasova“ potrebno je podastrijeti određene historijske podatke i u kraćim i osnovnim crtama razjasniti opći historijski kontekst u kojem se održao referendum 29. i 1. III. 1992. god.

Prvo je potrebno naglasiti da je posljednji važeći Ustav Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije bio onaj iz 1974. god., kojim su se definirala prava i obaveze i država sastavnica (zajedno sa svojim pokrajinama) i savezne vlasti. Taj savezni Ustav iz 1974. god. (na osnovi kojeg su bili definirani i ustavi šest republika – država sastavnica SFRJ) je bio prilično dobar i funkcionalan. Međutim, to nije značilo da taj Ustav nije imao i protivnika. Najveće nezadovoljstvo prema tome Ustavu pokazivala je tadašnja srbijanska intelektualna elita okupljena oko SANUa, koja je uporno tražila reviziju Ustava iz 1974. god. Iz toga nezadovoljstva je proizašao i čuveni Memorandum SANUa koji je zahtijevao ne samo reviziju, nego i potpuno redefiniranje odnosa u postTitovoj Jugoslaviji. Par godina nakon donošenja Memoranduma, pojavili su se na političkoj sceni i pojedinci koji su odlučili da pod egidom voždstva pokrenu i aktivnosti vođeni idejama Memoranduma. Nakon povratka sa Kosova i izricanja čuvene rečenice : „Narod niko ne sme da bije“, taj skeptar novoga voždstva je preuzeo Slobodan Milošević (inače do tada jedan relativno uspješni bankarski menadžer koji je godinama boravio u USA) koji je korištenjem opće nacionalne histerije pod sintagmom navodne „ugroženosti Srbije i srpskog naroda“, prvo dao smijeniti legalno srbijansko rukovodstvo na čelu sa Ivanom Stambolićem (kojeg je isti Milošević dao 2000. god. i brutalno likvidirati). Nakon toga je masovnom invazijom „antibirokratske i jogurt revolucije“ u oktobru 1988. god. smijenjeno i legalno rukovodstvo Vojvodine, pa u januaru 1989. god. i legalno rukovodstvo SR Crne Gore. Ubrzo je uvedena i policijska uprava na Kosovu, koja je rezultirala i hapšenjem Azema Vlasija, dotadašnjeg čelnika SAPa Kosova. Donošenjem svoga novoga ustava u proljeće 1989. god. SR Srbija je i formalno raskinula sa ustavnim rješenjima iz 1974. god. U toku 1989. god. ta ista „zavjerenička skupina koja je razarala Ustav iz 1974. god.“ pokušala je (tada neuspješno) preko slučaja Moševac i slanja špijuna u Srednje Podrinje da sruši i legalno rukovodstvo SR BiH i zavlada i ovom republikom.

Ubrzo se pojavio i drugi aktivni čimbenik na političkoj sceni SFRJ kojem isto nije bilo u interesu održanje Ustava iz 1974. god., a to je HDZ sa svojim predsjednikom Franjom Tuđmanom, koji je stvoren pod kišobranom tadašnje hrvatske Službe državne sigurnosti (poznatije pod akronimom UDBA). Tako se SR Bosna i Hercegovina našla uklještena između Skile i Haridbe, dodatno pojačano sa formiranjem nacionalnih stranaka i

njihovom pobjedom na izborima održanim 11. XI. 1990. god. U tome periodu dešava se od strane JNA i razoružavanje jedinica Teritorijalnih odbrana (izuzev slovenačke koja je ostala većim dijelom naoružana). Ubrzo po preuzimanju vlasti od strane koalicije nacionalnih stranaka, započeo je i proces teritorijalizacije u Bosni i Hercegovini, odnosno jagma za BH teritorijem po sistemu „ko je šta jamio, jamio je". Posebno se tu isticala Srpska demokratska stranka na čelu sa Radovanom Karadžićem koja je pristupila osnivanju niza SAO oblasti, a nešto kasnije i Bobanov HDZ sa proklamiranjem Herceg – Bosne.

U toku 1991. god. nastupio je i konačni raspad SFRJ, tj. Druge, avnojevske Jugoslavije za čiji opstanak te godine (izuzev BiH i Makedonije) više niko nije bio suštinski raspoložen. Redaju se problemi („balvan revolucija" u Kninskom području, upad u savezni platni promet, afera „Špegelj", oružani incidenti na Plitvicama i Borovom selu....itd....), a u Karađorđevu se Tuđman i Milošević dogovaraju o podjeli Bosne i Hercegovine po teritorijalnoj osnovi. Dogovor iz Karađorđeva će predstavljati, ali i dan danas predstavlja, jednu od najvećih prijetnji po opstojnost Bosne i Hercegovine. Nakon operetnog rata u junu 1991. god. Sloveniji, započinje i pravi rat u Hrvatskoj, sa operacijama i na dijelu bosanskohercegovačkog teritorija, posebno vezano za razaranje sela Ravno u Hercegovini od strane rezervista JNA. U oktobru 1991. god. Slovenija i Hrvatska zvanično istupaju iz SFRJ, a što ubrzo slijedi i Makedonija. Savezna vojska, poznatija pod imenom JNA, je u ovom periodu u potpunosti stala samo na jednu stranu. Prestala je sa postojanjem i savezna vlada na čelu sa Antom Markovićem i došlo je do kolabiranja svih saveznih institucija.

Tako je u drugoj polovici 1991. god. i praktično prestala da postoji Druga, Avnojevska Jugoslavija, za kojom postoji veliki stupanj nostalgije u dobrom dijelu ex-YU područja. To činjenično stanje je i međunarodno priznato konstatacijom Badinterove komisije. Tako se ni kriva ni dužna početkom 1992. god. Bosna i Hercegovina našla u svojevrsnom limbu, nekoj nejasnoj situaciji svoga položaja u nedefiniranim ustavnim i političkim rješenjima. Situaciju je dodatno podgrijalo i osnivanje Srpske republike Bosne i Hercegovine 9. I. 1992. god, proglašene od strane poslanika (iz tadašnjeg saziva Skupštine Socijalističke Republike BiH) SDSa i grupe nezavisnih poslanika koji su napustili tadašnju stranku reformista, te sve izražajnije jačanje Herceg Bosne i tuđmanovske ideje o „banovinskim granicama". Bosna i Hercegovina se našla tako suočena sa dvije opcije. Prva je predviđala da ona uđe u novu, krnju, Treću Jugoslaviju (poznatiju od maja 1992. god. pod imenom Savezna Republika Jugoslavija) kao treća sastavnica (uz Srbiju i Crnu Goru). I najvećem tadašnjem laiku je bilo jasno da je ta nova država, iako pod formalnim jugoslavenskim imenom, ustvari obična Velika Srbija. U tom slučaju je bilo realno očekivati i otcjepljenje o BiH područja sa relativnom i apsolutnom hrvatskom većinom, koje bi Milošević i Karadžić benevolentno prepustili Tuđmanu. Druga opcije je predviđala put ka proglašenju nezavisnosti. Odluka je prepuštena građanima Bosne i Hercegovine koji su na referendumu održanom 29. II. i 1.III. 1992.

god. principijelno 2/3 većinom odabrali put u nezavisnost, umjesto da postanu sastavnica nove federacije.

Na osnovi izrečenih činjenica, jasno je da Bosna i Hercegovina 1. marta nije izlasala nezavisnost i odlazak iz Druge Jugoslavije (stvorene u AVNOJu), jer je ta SFR Jugoslavija fakticki prestala (a cemu su gradjani BiH najmanje kumovali i doprinijeli) postojati u jesen 1991. god., nego nije odabrala odlazak u ustavno – pravno i državotvorno okružje Velike Srbije. Uostalom i sama Savezna Republika Jugoslavija se raspala 2005. god.

XL. filipika

Potreba ponovne revitalizacije rezervnog sastava Ministarstva unutarnjih poslova

Vrijeme neoliberalne tranzicije sa općim osiromašenjem stanovništva i radikalnim procesom razvijanja socijalnog jaza i raslojavanja je bilo nesumnjivi uzrok i značajnog porasta općeg kriminaliteta u skoro svim njegovim aspektima. Zato skoro svakodnevno postajemo svjedoci vrlo teških oblika kriminala na ulicama Sarajeva čije žrtve uglavnom postaju nedužni građani. Iznimno narušena sigurnosna situacija na terenu se može samo rješavati preko sljedečih parametara :

1. Eliminacijom uzroka pauperizacije većine stanovništva i nestanka srednje klase.
2. Saniranjem posljedica kriminala na samom terenu.

Dok prvo spomenuta tačka podrazumijeva širi društveno – politički, ekonomsko – socijalni i općekulturološki angažman koji bi išao u dubinske, suštinske i nažalost prilično radikalne promjene i rezove, drugo spomenuta tačka bi se mogla riješiti na brže i efikasnije načine. To bi podrazumijevalo jačanje snaga sigurnosti na samom terenu, kojim bi se uspostavila ravnoteža prema sve više narastujućem kriminalu u Sarajevu. Jedna od mogučnosti jačanja snaga sigurnosti na terenu jeste i angažiranje onih postava koje bi dolazile iz reda samih građana koji nisu aktivno i profesionalno vezani za službe i institucije javnog reda i mira i sigurnosti. U vrijeme Socijalističke Republike postojala je praksa održavanja rezervnog sastava milicije/policije, koji se sastojao od običnih građana – „civila“ koji bi bili pozivani u službu u slučaju vanrednih i specijalnih okolnosti. Ta praksa multipikacije jačanja snaga milicije/policije u jednom kratkom periodu pokazala se kao vrlo djelotvnorna i učinkovita. Sa jedne strane povećavao se u značajnoj mjeri broj milicijsko/policijskog sastava, a bez značajnijeg opterećenja javnih financija, a sa druge se jačala svijest običnih građana o potrebi zaštite javnog reda i mira, kao i sigurnosti. Zato bi trebalo i ozbiljno razmisliti da se na niovu Kantona Sarajevu, odnosno u okviru njegovog ministarstva unutarnjih poslova ponovo etablira sustav rezervnog sastava policije/milicije sastavljenim od građana Sarajeva. To bi se postiglo usvajanjem odgovarajuće zakonske regulative,.

Inače je potrebno naglasiti da je rezervni sastav milicije/policije imao i veliku historijsku ulogu. MUP SRBiH/RBiH je krajem 1990. god. brojio oko 40 000 pripadnika aktivne i rezervne milicije. Za taj broj ljudi u skladištima MUP-a čuvala se oprema, naoružanje i municija. Radilo se o savremenom pješadijskom naoružanju automatskim i poluautomatskim puškama kakve je imala i JNA. U magacinima se čuvala oprema i oružje za narastanje snaga milicije u slučaju rata, koje je bilo planirano za još 12 000 ljudi. Imali su i nekoliko hiljada cijevi oružja starijih tipova i modela koji su trebali biti predati JNA, ali nisu tako da je njima djelomično bila naoružana TO RBiH početkom rata.

Rezervni sastav MUP-a RBiH je funkcionisao cijelim tokom rata, kao i prvih godina postdejtonskog mira. Nestao je u reformama i modernizacijskim procesima provođenim pod nadzorom UNa i OSCEa.

U okviru našeg projekta revitalizacije rezervnog sastava milicije/policije potrebno je imati na umu sljedeće stvari :

1. Poštivanje zakonske procedure i ustavno – pravnog i institucionalnog uređenja Bosne i Hercegovine. U okviru toga bi se uskladio i broj, sastav i organizacija rezervnog sastava policije/milicije. Odnos rezerve i aktive bi se možda mogao postaviti u omjeru 5 : 1 u korist rezervnog sastava.

2. Način skupljanja postava rezervnog sastava među građanima, što podrazumijeva selekciju i odabir aplikanata. U ovom kontekstu je potrebno zakonski regulisati načine, zahtjeve, propise i uvjete da bi neko mogao postati pripadnikom rezervnog sastava MUPa. Naročito je potrebno regulirati sustav koji bi bio u potpunosti depolitiziran, deideologiziran i van stranačkih tokova i struktura, i spriječio infltiraciju stranačkih ljudi ili onih sa određenom ideološkom (političkom ili religijskom) agendom.

3. Reguliranje obuke aplikanata i njihovog redovitog ili vanrednog pozivanja. Ovo bi bio najvažniji dio revitalizacije i za obuku bi se mogli koristiti prostori, ljudi i drugi resursi samih službi sigurnosnog sustava. Neophodno je da obuka obuhvati ne samo fizičku spremnost i rukovanje oružjem, nego i upoznavanje sa zakonom, procedurama, odgovornostima kao i mentalne i psihičke pripreme.

4. Čuvanje i održavanje oružja je obavezno držati i činiti samo u prostorijama u vlasništvu MUPa, izuzev u periodu kada pripadnici rezervnog sastava zaduže zbog predviđenih zadataka i obaveza. Inače je potrebno za rezervni sastav osigurati i druge stvari, kao npr. uniforme i liniju zapovijedanja.

5. Jasno preciziranje njihovih zadataka, ovlaštenja i ciljeva. Sa ovima moraju biti upoznati ne samo pripadnici rezervnog i aktivnog sastava, nego i kompletna javnost, kao i javne domaće i međunarodne institucije.

XLI. filipika

Akademija

Dok se na crnomorskim i ukrajinskim stepama otvara proces novoga geopolitičkog prestukturiranja, na našoj BH mikrosceni se odvija nesmiljena međustranačka borba. Naravno takvim stanjem i preusmjerenošću pažnje se neko nastoji i vrlo mudro okoristiti kako bi za svoje zamisli stvorio bolje preduvjete i pozicije u okolnostima očekivanog novoga preustroja i prekompozicije odnosa u Bosni i Hercegovini. U tom kontekstu je potrebno promatrati i odluku koju je 6. III. 2014. god. na prijedlog svoga ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta većinom glasova (protiv su bili ministri za privredu, financije, pravosuđa – uprave i lokalne samouprave) donijela Vlada Hercegovačko – Neretvanskog kantona o osnivanju javne Akademije za znanosti i umjetnost sa sjedištem u Mostaru.

Donesena odluka je vrlo ozbiljna stvar. Pošto su je donijele javne institucije, u konkretnom slučaju kantonalna vlada, riječ je o izrazu volje koji se direktno odnosi na javno – političku strukturiranost Bosne i Hercegovine. Akademije nauka/znanosti i umjetnosti, koje osnivaju javne državne institucije (tj. vlade ili skupštine/parlamenti/sabori), su uvijek bile temeljno obilježje suvereniteta određene zajednice. Osnivanje Akademije nauka i umjetnosti BiH (u prvo vrijeme se zvala Naučno društvo BiH) kao javne, državne institucije je predstavljalo važnu etapu u izgradnji moderne drzavnosti BiH u decenijama nakon II. sv. rata. Svaka republika (kasnije i pokrajina) u FNRJ/SFRJ je imala svoju javnu akademiju nauka/znanosti i umjetnosti. Nisu postojale dvije ili tri ANU u jednoj od republika i pokrajina, kao sto ne postoji nigdje u svijetu dvije ili više javnih akademija nauka/znanosti i umjetnosti (kojima je osnivač država). Kod nas je RS (tj. njena vlada) prvo po svome formiranju i zaokruživanju osnovala svoju javnu ANU sa sjedistem u Banja Luci. A sa donošenjem navedene odluke Vlade HNKa, Bosna i Hercegovina je dobila još jednu javnu, oficijelno utemeljenu i priznatu akademiju znanosti i umjetnosti i to sa sjedištem u Mostaru. **I upravo u tome leži sva opasnost osnivanja i treće, javne akademije nauka i umjetnosti u BiH, jer se time „potreba“ tripartitnog određenja (bolje reći trojne podjele) Bosne i Hercegovine i na (nažalost) oficijelni način jasno podvlaći**. Time treći entitet više ne postaje samo želja pojedinaca ili stranaka, nego je dobio i određene javne, zakonske temelje na osnovi kojih se može izgrađivati. **Obična je „šarena laža“ da osnivanje javne akademije znanosti i umjetnosti u Mostaru ima neke druge ciljeve i intencije i podsjeća na priču koju su funkcioneri SDSa u toku 1991. god. poturali kako je osnivanje autonomnih regija na tlu Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine ustvari činjeno iz ekonomskih razloga. Naravno, nešto kasnije je iz tih raznoraznih autonomnih regija i SAOa proizašla Republika Srpska.**

Nažalost, činjenica je da ovo što se desilo na sjednici Vlade HNK od 6. III. 2014. god. nije izazvalo nikakvu pažnju javnosti niti reakciju javnih institucija. Jedini koji su

reagirali i koji su se javno tome usprotivili i pokazali čemu ova odluka stvarno vodi su bili ministri iz iste Vlade koji su glasali protiv i Ministarstvo obrazovanje i nauke Vlade Federacije BiH.

Najbolje bi bilo da postoji jedna zvanična, oficijelna, javna i državna Akademija nauka/znanosti i umjetnosti Bosne i Hercegovine, koja bi vukla svoj kontinuitet iz ANU iz vremena socijalisticke republike, naravno sa svojim (i formalno i faktički) autonomnim podružnicama/ograncima i u Banja Luci, i u Mostaru i u Tuzli i u Bijeljini i u Trebinju i u Zenici...itd.... Naravno ovo bi podrazumijevalo totalnu reformu sadašnje Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine koje bi u sebe morala apsorbirati i druge dvije javne akademije nauka/znanosti i umjetnosti u BiH.

Osnivanje javne i zasebne Akademije za znanost i umjetnost u Mostaru se od njenih zastupnika i podržavalaca pokušava opravdati i postojanjem Bošnjačke akademije nauka i umjetnosti (BANU). Zato je potrebno ukazati na određene činjenice. BANU zamišljena kao nacional-romantičarska institucija u stilu XIX. st. je zbog svoje arhaičnosti od svoga samoga osnivanja bila obični pobačaj od kojega osim puno priče i velike „galame“ nije bilo nikakve konstruktivne učinkovitosti. BANU nije javna i oficijelna institucija, niti ju je osnovala neka državna institucija ili državna služba. BANU je čisto privatna stvar grupe pojedinaca, a formalni osnivač je privatna fondacija, bez obzira što su njeni lideri preko njenog osnivanja neupješno pretendirali i na eksponiranje i angažiranje u javnim poslovima. Po sadašnjim zakonima niko ne može nekome uskratiti neke privatne angažmane, pa ni osnivanje privatnih akademija nauka/znanosti i umjetnosti u formi fondacija ili udruženja građana. Sa osnivanjem oficijelnih javnih akademija nauka/znanosti i umjetnosti i to od strane državnih organa (vlade i skupštine) stvari i načelno i praktično stoje sasvim drugačije. Tu se ustvari ogledaju smjernice općedržavne politike i određeni pravci političkog razvijanja situacije, pa i želja određenih lidera, stranaka i interesnih skupina za preustrojem Bosne i Hercegovine po njihovim željama ili čak raspadom i ukidanjem iste države. Ipak i na ovom primjeru pokušaja „opravdavanja“ formiranja Akademije znanosti i umjetnosti u Mostaru jasno se može primijetiti i kako samoproklamirani eksponenti ekstremnog bošnjačkog nacionalizma ustvari često neodgovorno navlače „vodu na mlin“ antiBH snagama i prilično otežavaju poziciju proBH snaga. **A ti vrli borci za „bošnjaštvo“ bi vrlo dobro trebali da znaju da je najgora solucija za Bošnjake upravo podjela Bosne i Hercegovine i njihovo zaziđivanje u neku vrstu rezervata od samo 24 % teritorije BiH, gdje je privreda namjerno opljačkana i uništena, a stanovništvo do samoga dna osiromašeno i općekulturolški i obrazovno unazađeno.**

XLII. filipika

Govor mržnje i hate speech na društvenim mrežama i u medijima

Opća kriza u kojoj se naše društvo i naša zemlja nalaze, uz osjećaje bezizlaznosti i očajanja, dovode do pojave i širenja nečega što se naziva „jezik/govor mržnje“/„hate

speech". Njegovom širenju doprinosi i zloupotreba modernih tehnologija, interneta i društvenih mreža koje (bar prividno) omogučavaju da se iza (navodne) anonimnosti liječe unutarnji psihički, mentalni ili drugi problemi pojedinaca. Tako imamo poplavu pojedinaca koji (pogrešno) misle da su sakrili svoj stvarni identitet iza lažnih imena, pseudonima ili nekih velikih sintagmi i poruka, a koji preko interneta šire bijes, mržnju, laži, galamu, destruktivnost, jad i čemer i to uglavnom usmjeravaju prema pojedincima za koje im njihove frustracije i kompleksi govore da su „krivi". Oni te poruke često zamagljuju ili zaogrču nekom ideološkom, idejnom, religijskom ili nacionalnom borbom, pa time žele reći i da su neki soteriološki spasitelji. Kada se razgrne ta oblanda i utvrde pravi identiteti iza raznoraznih profilnih slika i tajnih imena, onda postaje jasno da su ti raznorazni anonimusi sa svojim jezikom mržnje i opsjene ustvari obični bezveznjakovići, kompleksaši, nesposobnjakovići i frustrirane kukavice. Ti neostvareni „genijalci", čija eto uloga nije prepoznata i priznata, su u neku ruku i lijenštine koje imaju i previše vremena da provode uz FB i da prate na internetu šta ko gdje kaže i kako kaže, kako bi to onda mogli komentirati uz izlive svoje žući. Svojom destruktivnošću i neuvažavanjem drugoga oni ipak ne samo da nanose štetu javnom prostoru jer ga konstantno truju, nego dugoročno štete prije svega samima sebi.

Naravno, kao što je na početku teksta rečeno, i ovo društvo je tako koncipirano da upravo omogućuje masovnu produkciju takvih likova, jer se promoviraju mržnja, glupost, pohlepa, lijenost, ekstremistički (bez obzira na ideologiju) kukavičluk, bezobzirnost i bezobrazluk. Stari vrijednosti i moralni sustavi su se raspali ili su napušteni, a obzirnost, pristojnost, uvažavanje i govor istine su postali otežavajuća okolnost za pojedinca ako želi preživjeti u ovom surovom, egzistencijalističkom svijetu. Zato nas i ne treba čuditi da moramo odvojiti i značajno vrijeme i resurse da se bakćemo sa ovim likovima, od kojih su neki u pravom smislu i psihički poremećeni, skoro manijakalni. Kada bi se izvršila analiza tih likova koji najviše nerargumentirano pljuju i vrijeđaju i šire hate na sve strane došlo bi se do zanimljivih rezultata i zaključaka...a ponajviše da je rijec o iskompleksiranim do bola ljudima a koji se ne smiju suočiti sa svojim unutarnjim demonima nego ih razašilju na druge strane i prema drugim ljudima. Zanimljivo je da oni žele da se predstave i kao moralne i vrijednosne vertikale, kao neki korektori i spasitelji drustva, a u osnovi su obicne nule.

A najbolje od svega je sto se uvijek sazna ko su te kukavice iza tastatura koje se kriju pod velikim imenima...I poruka njima, Bosna i Hercegovina se izgrađuje ne bljuvanjem mržnji i laži, skriveni iza navodne anonimnosti, nego hrabrim govorom istine.

XLIII. filipika

Kraj novoga svjetskog poretka?

Tzv. novi svjetski poredak, koji su prije dvije i po decenije kao neki završetak historije zamislile prilično neodgovorne elite sa Zapada, u zadnjih mjeseca dana doživljava svoju konačnu agoniju na crnomorskim obalama i ukrajinskim stepama. Činjenica je da ova

ideološka postavka o tzv. „novom svjetskom poretku“ ustvari uopće nije ni zaživjela u nekoj svojoj punini, a već na istoku Europe doživljava krajnji izraz svih svojih proturječnosti. Razloge i uzroke za tako nešto je vrlo jednostavno primijetiti, a to su već višegodišnja, nerješiva duboka kriza neoliberalnog ekonomskog, društvenog, socijalnog i općekulturnog sustava, zatim slom općih moralnih i vrijednosnih normi koje su u euroatlanskim i mediteranskim društvima postojale i na kraju neprimjenjivanje u praksi formalno proklamiranih ideja o demokratiji, izbornom i međunarodnom legitimitetu i nepromjenjivosti granica. Taj raskorak u proklamiranoj ideologiji i praksi koja se dešava i koja je vrlo vidljiva na terenu nesumnjivo su u značajnoj mjeri kompromitirali ideje o demokratiji, izbornom legitimitetu i nepromjenjivosti granica. Politika u svim svojim segmentima sa idejne naravi silazi u onu svakodnevnu arenu u kojoj je bitan argument sile i moći, a ne više sila argumenata. To naravno dovodi do sve ubrzanijeg procesa razočaranosti ljudi u liberalno društvo i višestranačku parlamentarnu demokratiju, jer u njihovim samoproklamiranim protagonistima često vide samo opsjenu iza koje se kriju prozaični interesi kontrole nad resursima i političkog, ekonomskog pa i opčekulturološkog iscrpljivanja. To je u potpunosti slično onome što se desilo sa marksističkom idejom, koja je svoj kolaps i historijski odlazak mogla zahvaliti upravo likovima i institucijama koje su se predstavljale kao apsolutni nosioci i prezentacije i realizacije marksizma. Naravno, problem i sa neuspjehom konačne realizacije i marksističkog i liberalnog idejnog pogleda jeste i u njihovom ideološkom zaokruživanju i zakivanju u nepromjenjive dogme (neke vrste apsolutnih istina), kao što se to uostalom desilo i sa svim abrahamističkim (judeokršćanskoislamskim) religijskim denominacijama. Tim dogmatskim zabijanjem čavala, ovim u načelu otvorenim i dobrim idejama je nanesena velika šteta. A i to su učinile one skupine i „oligarhijske“ klike koje ustvari te ideje u njihovoj suštini nisu ni razumjele, ali koje su smatrale da se preko njih mogu okoristiti na bilo kojih način pa su ih preuzele kao svoju ideološku oblandu.

Kao neutralni promatrač sa zavidnim znanjem iz historijskih procesa, mogu naslutiti bar temeljne smjernice jednog kretanja koje će voditi ka izgradnja takve političke strukture koja će biti načelno zasnovana na teoriji o „vladavini prvog građanina“ a koji svoj legitimitet crpi iz većinske volje narodnih masa koje se tako žele riješiti prilično neodgovorne i kaotične uprave tranzicijskih i neoliberalnih oligarhija koje ništa drugo ne interesuje osim osobnog, materijalnog profita. Te uprave će biti više – manje prilično populističke i deideologizirane, što ne bi bilo ni loše u ovom prilično ideološki i religijski nabijenom okruženju, i sa eklektičkim, značajno praktičnim pristupom rješavanju određenih pitanja.

XLIV. filipika

Razoružavanje i demilitiziranje odbrane Bosne i Hercegovine

Već odmah po upostavi dejtonskog političkog poretka, nastupio je proces postupnog demilitiziranja Bosne i Hercegovine. Taj proces nije imao samo tehničke osobenosti, kao

što su smanjivanje vojnih efektiva, naoružanja, reguliranje i uprošćavanje.vojnih sustava. U određenoj mjeri proces demilitiziranja je imao i suštinske efekte, koji u konačnici mogu imati i vrlo negativne efekte po odbrambene sposobnosti proBH snaga.

1. Profesionalna vojska Bosne i Hercegovine je prilično mala, prilično podijeljena po unutarnjem ustrojstvu na tri nacionalne linije. Po svim podacima, ta oružana sila je faktički nesposobna da u realnim uvjetima ima bilo kakav učinak na odbrambene sposobnosti proBH snaga.
2. Veliku štetu odbrambenim sposobnostima proBH nanijela je i odluka o ukidanju rezervnog sastava Ministarstva unutarnjih poslova. Činjenica je da je rezervni sastav MUP u prvim mjesecima agresije na BiH predstavljao glavni stub i oslonac odbrane, jedinu u punom smislu organiziranu vojnu silu (od oko 40 000 pripadnika) u proljeće 1992.
3. Aktivni sastav policije je u vrlo lošem stanju, od unutarnje korupcije do fizičke kondicije i druge izvježbanosti. Taktičko planiranje kao i da ne postoji. I starosna struktura je losa. Specijalne policije kantonalnih policija, tzv. jedinice za posebne namjene, su ustvari obicna policija prekomandovana u te formacije. Jedina kvalitetna aktivna policijska jedinica je Specijalna policijska jedinica FMUPa.
4. Vrlo mali broj ljudi mlađih od 35 godina je služio vojsku ili bio na nastavnim predmetima civilna zaštita i prva pomoć, vojna obuka i odbrana i zaštita.
5. Ne postoje opcinski sekretarijati za narodnu odbranu koji su stubovi bilo kakve mobilizacije i vojnog ustrojstva. Nema spiskova vojnih ni drugih obveznika, niti postoji bilo kakvo organizacijsko ustrojstvo za potencijalne planove za mobilizaciju.
6. Ne postoje vojne škole niti vojne akademije koje bi obrazovale potencijalni vojno – zapovjedni i vojno – tehnički kadar.
7. Naglo osiromašenje naroda, korupcija i unižavanje srednje klase su srozali moral do najnižih granica. Postoji velika mogućnost masovnog dezertiranja, posebno i zbog neobučenosti stanovništva. Droga ima vrlo negativno dejstvo na omladinu, a nizak prirodni priraštaj na odbrambenu stabilnost. Nizak nivo povjerenja naroda u državne institucije zbog kriminala i samodopadnosti tzv. domačih lidera.
8. Vlada letargija, depresija i unutrašnja „otpisanost“ kod većeg dijela građana.
9. Potpuna zavisnost od vanjskog faktora.
10. Ukidanje i napuštanje sustava teritorijalne odbrane, koja je najbolja masovna vojno – odbrambena organizacija.
11. Potpuna mentalna, umna i moralna demilitirizacija stanovništva.
12. Srbija i Hrvatska nisu demilitiritirane ni u jednom pogledu

13. Predlaže se ponovno osnivanje rezervnog sastava policije i uvođenje sustava Teritorijalne odbrane.

XLV. filipika

Peta kolona

Kada je u ljeto 1936. god. započeo vojni udar protiv Španske Republike, antirepublikanski general Emilio Mola je u u radio-proglasu građanima Madrida objavio kako na španski glavni grad, tada pod kontrolom republikanaca, marširaju četiri vojne kolone, ali da u gradu postoji i peta, koja će republikancima udariti u leđa.

Nažalost, prostori današnje Bosne i Hercegovine kao da imaju to prokletstvo da ih uvijek prati ta neka naša peta kolona, ta unutarnja, prostiturirajuća razgrađajuća sila koja se za vrlo malo pogodnosti zna prodati svakome na putu. Još u osvitu naše historije, općeilirski narodnooslobodilački pokret koji se suprotstavio najvećoj Imperiji u ljudskoj povijesti, je propao samo zbog noža u leđa i to sa strane od koje se najmanje nadalo. Izdajnik je bio niko drugi do Baton Breučki, koji je sa Baton Desitijatskim dijelio vrhovno vojno i političko zapovjedništvo i vodstvo nad ustaničkim Savezom. Bez obzira što je Baton Desitijatski kaznio izdajnika, dubina izdaje je bila toliko jaka da se Savez nije više mogao obnoviti i uskoro su imperijalne snage ugušile narodnooslobodilačku borbu i zapečatile sudbinu naših predaka. I onda se to petokolonaško prokletstvo nastavljalo i dalje....Ali takvo iznimno traumatično iskustvo koje se iz epohe u epohu ponavljalo i to često sa tragičnim posljedicama, ne bi smjelo da Bosnu i Hercegovinu odvede na tračnice autarkičnosti, skoro šizofrene, frustrirane uskogrudnosti, isključivosti i mržnje ili provođenja nekih ekstremističkih agendi (bez obzira sa koje strane dolazile) jer to samo potpiruje unutarnje podjele i jača centrifugalne silnice raspada. Što veća otvorenost i uvažavanje to su i veće šanse za uspjeh....

Bosna i Hercegovina ne može niti uostalom smije biti tijesna niti skučena zemlja ni za koga ko je prihvata uz sve njeno zajedništvo, ali i sve njene posebnosti i raznolikosti. Svako ko Bosnu i Hercegovinu uvažava kao svoju domovinu, kao zemlju i državu republikanskog tipa slobodnih, progresivnih, odgovornih i časnih građana koji poštuju tuđe, ali ne daju svoje je dobrodošao. Svaki Bosanac i Hercegovac je slobodan u onolikoj mjeri koliko njegova sloboda ne ugrožava slobodu i prava drugih sugrađana i ljudi, niti ugrožava opće interese domovine. Radi toga Bosna i Hercegovina mora garantirati svojim građanima pravo na slobodu savjesti, spoznaje i kreacije, izražavanja, govora, interesnog ili bilo kakvog drugog udruživanja, vjersku ili religioznu pripadnost ili ne pripadnost, pravo na izbor etničkog ili rasnog porijekla, političkog, idejnog ili ideološkog uvjerenja pa i seksualnog i svakog drugog opredjeljenja.

Međutim sa druge strane, uvažavanje čitavog spektra privatnih i javnih prava građanina ne smije ni pod koju cijenu dovesti u pitanje opće interese Bosne i Hercegovine. **Svako onaj koji interese svojih vjerskih, religijskih, etničkih, ideoloških, političkih**

zajednica ili nekih lobija zasnovanih na seksualnom, interesnom, profesionalnom izboru ili stranih država i njihovih vlada i korporacija stavlja iznad interesa Bosne i Hercegovine i kome su oni važniji od sopstvene zemlje i bosanskohercegovačkog državotvornog, nacionalnog i kulturnog identiteta se slobodno može smatrati običnom petom kolonom. Nažalost, zbog vrlo slabe državotvorne BH samosvijesti, nikakvog osjećaja o sopstvenom općem identitetu i općim interesu, i slabog samopoštovanja prema sopstvenoj historiji i kulturi i njihovim vrijednostima, skoro na kompletnom prostoru Bosne i Hercegovine se može naići na unutarnju destrukciju, odnosno na petokolonaško ponašanje. To je nekada rezultat ne samo unutarnjih destruktivnih činilaca i gluposti naših ljudi, nego i namjernog postupanja i favoriziranja od strane vanjskih, nedobronamjernih faktora. Uslijed toga i pojedine strane države, vođene svojim poglavito ekonomskim, ali i političkim i ideološkim ciljevima na tlu Bosne i Hercegovine vrlo lako provode svoje zamisli.

Nema ništa loše u širokoj, svestranoj i stalnoj saradnji sa vanjskim zemljama, narodima, kulturama, državama, zajednicama. **Te vrste zajedničke kooperacije treba podržavati i produbljivati na obostranu korist i zadovoljstvo**. Međutim, problem nastupa kada su odnosi jednostrani, odnosno kada se naša, bosanskohercegovačka strana promatra i koristi samo kao objekt tih odnosa, odnosno obični konzument tuđih interesa ili manipulativna marioneta. Uslijed niza povijesnih i općekulturnih okolnosti, među našim ljudima dominiraju osjećaji bezizlazne apatije, inferiornosti i sluganski mentalitet, te traženja nekog vanjskog gospodara. Zato dobar dio naših ljudi na jednoj strani postaje previše orijentiran samo na licne, prozaične materijalne, svakodnevne probitke, a na drugoj strani postajemo previše propusni i prihvatljivi za sve i svašta i to bez ikakve kritičnosti vjerujemo svemu i svačemu.

To je onda plodno tlo da se stranci u Bosni i Hercegovini uopće ne pridržavaju drevne misli : „Kada si u Rimu, ponašaj se kao Rimljanin". Da bi se mogli ponašati u skladu sa navedenom misli, oni nas moraju poštovati....što izgleda sada nije baš slučaj. Zato su neki od njih i prilično nedobronamjerni prema nama i našoj zemlji, planirajući je za ostvarivanje svojih dosta prozaičnih interesa. Kao što mi trebamo poštovati kulturu, zakone i interese zemlje i naroda koji su nam domačini, tako isto treba sa druge strane očekivati i da oni koji dođu i borave u BiH isto poštuju našu kulturu, našu bosanskohercegovačku nacionalnu samobitnost i državnost i način života, kao i interese ove zemlje. A ne da budu misionari koji ce širiti neke svoje ideje i interese preko ledja Bosanaca i Hercegovaca ili voditi svoje političke kampanje i biti eksponenti ekonomskog izrabljivanja, ne osvrčući se na to kakvu to potencijalnu stetu može imati na našu malu i vrlo nezaštićenu zemlju. U Bosni i Hercegovini će biti dobro kada se o njenoj sudbini i o njenim građanima bude odlučivalo u bosanskohercegovačkim gradovima i selima, a ne u kabinetima i salonima Beograda, Zagreba, Ankare, Istanbula, Brisela, Moskve, Vašingtona. Jednostavno rečeno, trebamo poštivati i uvažavati tuđe, ali ne i dati ono što je naše.

Da bi jedno takvo društvo ili nacija slobodnih građana mogli postojati i biti funkcionalni i kontinuirano razvojni, konkurentni i sposobni opstati u europskim i svjetskim procesima i okvirima, potrebna je snažna i stroga bosanskohercegovačka republikanska država, čije institucije imaju neupitni autoritet i volju da obavljaju povjereni posao efikasno, djelotvorno i odlučno. Postojanje stroge i snažne države nije uopće nespojivo sa postojanjem liberalnijeg društva i potpuno (do same krajnosti) demokratiziranim političkim partijama i udruženjima građana, naprotiv može biti dobitna kombinacija. Ono što imamo danas je ustvari gorki i negativni antipod jedne koncepcije o moćnoj bosanskohercegovačkoj Republici, jer društvo je konzervativno, političke stranke su najobičnija tiranija, a država je liberalizirana i anarhizirana skoro do toga da faktički i ne postoji.

Bosanskohercegovačku državu je potrebno ojačati jer su se Europa i svijet našli u novim tektonskim preoblikovanjima geopolitike. Čitava Europa od Irskog mora pa do Urala se mijenja velikom brzinom, dok se u potpunosti urušava neuspjeli eksperiment nazvan „novi svjetski poredak". Da bi se mogli učinkovito suočiti sa posljedicama takve historijske tektonike moramo imati jake i sposobne državne institucije. A u okviru toga je potrebno na jednoj strani jačati bosanskohercegovacku nacionalnu i drzavotvornu svijest i nas kulturni identitet, a na drugoj voditi politiku reindustrijalizacije, zapošljavanja, poljoprivredne i energetske samodostatnosti te zaštite vodenih i šumskih resursa. Uz to, nikako ne treba zaboraviti da se najbolji rezultati postižu kada pojedinac radi učinkovito i za svoje interese i za sebe, ali i za zajednicu/kolektiv i njihove interese.

XLVI. filipika

Bitka za Predsjedništvo Bosne i Hercegovine

Opći izbori u Bosni i Hercegovini (za nivo države, entiteta, kantona) održati će se za nekoliko mjeseci, tačnije u nedjelju 12. X. 2014. god. Za razliku od ranijih izbora u dejtonskom sustavu, ovi izbori će biti ključni, predestenirajući za budućnost Bosne i Hercegovine i svih njenih sastavnica. Po svome suštinskom značenju i karakteru oni su ravni izborima :

1. Održanim 11. XI. 1945. god., kada je legitimizirana vladavina komunista koja će kasnije prerasti u oblik titoističkog delegatskog samoupravljanja, naravno bez ikakvih drugih izbora koji ne bi bili pod kontrolom partijske aparature i mašinerije.
2. Održanim 18. XI. 1990. kada smo dobili neki sataraš i mastodont sastavljen od bivših komunista, šovinista, religioznih fanatika, kriminalaca, klasičnih koljača i liberalnih utopista. Nakon rata je taj šaroliki sistem nazvan dejtonskim.

Oba spomenuta suštinska izborna procesa nisu samo inicirana unutarnjim procesima na prostorima Bosne i Hercegovine i ex-YU, nego su primarno rezultat dubinskih vanjskih, širokih geopolitičkih povijesnih procesa čiji bi pojedini krakovi zahvatali i naša

podneblja. Izbori iz 1945. god. su direktno proizašli iz onoga što se danas u historiografiji naziva II. svjetski rat, dok su izbori iz 1990. god. direktna posljedica raspada blokovske podjele Europe i prestanka komunističke vlasti, prilikom čega je Bosna i Hercegovina najviše stradala (iako ironijom sudbine nije bila u sastavu ni jednog od dva suprotstavljena bloka). I sada se nalazimo u momentima jednog povijesnog međaša, kada se završava nešto što se zove „novi svjetskim poretkom", kada se neoliberalni poredak pokazao neodrživim i većom utopijom nego realni socijalizam, uzdižu zemlje BRICSa, kada se crtaju ponovo državne granice, referendumi frcaju na sve strane, čak stvaraju kalifati, a ljudski životi imaju vrlo nisku vrijednosti. Dovoljno je navesti samo par indikatora i primjera toga procesa. U samo par mjeseci raspale su se tri prilično velike i značajne države Ukrajina, Irak i Libija (ova se u pravom smislu atomizirala), na Bliskom Istoku vlada totalni kaos najgori u zadnjih 70 godina (sa elementima genocida, etničkog čišćenja i mahnitog zatiranja kulturnog nasljeđa), referendum o otcjepljenju Mletaka je održan, referendum o nezavisnosti Škotske je zakazan za 18. IX. 2014, referendum o nezavisnosti Katalonije je zakazan za 9. XI. 2014., uskoro se očekuje i referendum o nezavisnosti Kurdistana, u Europskoj Uniji je jedini relevantni faktor ostala Njemačka, a Bjelorusija je ispala najstabilnija i najmirnija država na našem kontinentu. Samo ovi navedeni pokazatelji, a ima ih dosta i drugih (za koje jednostavno nemamo vremena ni prostora ni da spomenemo a kamoli da analiziramo) pokazuju da će 2014. i naredna 2015. god. biti vrijeme novog prestukturiranja odnosa, granica, saveza, novih smjernica razvitka i progresa na svjetskoj i euromediteranskoj pozornici. Ovi geopolitički i povijesni potresi će sigurno nekada u budućnosti biti historiografski objašnjeni, ali bi se sada mogli ukratko predstaviti ustvari samo kao direktni nastavak neuspjeha uspostave sustava nakon famoznog rušenja Berlinskog zida i dešavanja iz 1989/1990. god., kao što je i II. svjetski rat bio nastavak neuspjeha uspostave poretka nakon I. svjetskog rata. Stari svijet je nepovratni nestao, a i toga proizlaze i nove opasnosti na koje moramo biti spremni. Nagle povijesne pretumbacije i promjene geopolitičke slike neminovno imaju značajnog utjecaja (nažalost često u vrlo destruktivnim formama) i na nas, male hrčke koji stoljećima životare na ovom, malom, zabitnom komadiću Europe. Iako je narod Zapadnog Balkana (odnosno sve njegove nacije) u kolektivističkom smislu priglup i neodgovoran i teško shvata, razumije i prihvata histoijske zakonitosti, ipak instinktivno naslućuje da se odigravaju veliki tektonski potresi. Uostalom, kod nas je kompletan poredak u svakom pogledu i smislu (od političkog preko kulturnog do ekološkog) potpuno kolabirao, pa je i logično da će se tražiti novi putevi daljega življenja.

Susjedna Srbija je suočavanje sa geopovijesnom tektonikom odlučila riješiti izborom Aleksandra Vučića i faktičkim prelaskom na neku verziju light – putinovskog uređenja, što je već odavno slučaj i u Crnoj Gori. U Hrvatskoj se još uvijek traže ti novi modaliteti. Kod nas se, uslijed svega toga, sva pažnja usmjerava na predstojeće izbore, na kojem bi se trebali odrediti i principi, ali i osobe našega suočavanja sa burom koja se nadvija.

Ovi izbori neće više samo odlučivati o tome ko će preuzeti Telekom ili Elektroprivredu ili ko će koga uvaliti u neki upravni odbor...oni imaju dalekosežno značenje i kao takve ih treba i prihvatiti. Nažalost, zbog okolnosti u kojima živimo, u našem, bosanskohercegovačkom slučaju te pretumbacije će primarno imati još uvijek nacionalne i državotvorne implikacije, a tek sekundarno i socijalne, a stvarne (meni najmilije) razvojno – progresivne će se nalaziti tek u u nekom tercijarnom značenju. Zato će se i glavna borba voditi za one političke pozicije za koja su elite tzv. „konstitutivnih naroda“ procijenile da su im najvažnije u tim trenutcima budućeg političkog sraza u transformiranju dejtonskog uređenja.

Bošnjačka elita, a izgleda i većina bošnjačke populacije je procjene da treba zauzeti mjesto člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Glavni razlog je u činjenici da i dalje veći dio Bošnjaka (još od svoga priznanja za naciju 1968. god.) svoju sudbinu direktno povezuje sa sudbinom bosanskohercegovačke države. Iako postoje, i iako su nekada izgleda vrlo glasne, ideje o nekom malom, islamskom bošnjakistanu u srcu Europe, kao nekoj vrsti turskog, neosmanskog ejalate ili kalifske provincije, one su ipak još uvijek marginalne u interesima većine Bošnjaka. Naravno, to ne znači da će takvo opredjeljenje i potrajati. Pored toga, kod većine Bošnjaka se mjesto člana predsjedništva BiH tumaći i kao mjesto prvog od njih. Zato za razliku od druga dva „konstitutivna naroda“ mjesto člana Predsjedništva BiH za Bošnjake ima najveću vrijednost. I ne bi trebalo da čudi da je najveći broj kandidata za članove Predsjedništva BiH upravo iz reda bošnjačke nacionalnosti, i da su ih isturile sve glavne stranke čije je biračko tijelo uglavnom bošnjačke nacionalne pripadnosti. Zanimljivo je i da su kandidati glavnih stranaka dobrim dijelom pravi politički „kapitalci“ sa značajnim iskustvom, nasljeđem, i agendama, a ne neki anonimusi ili tek reda radi kandidati. Slijedi spisak (poredan po abecednom redu prezimena) :

1. Hadži Džebrail Bajramović, kandidat Stranke dijaspore. Vjerojatno zanemarljiva podrška.
2. Dr. sc. Mustafa Cerić, nezavisni kandidat. Većinom će podrška doći iz dijela stanovništva koje je više religiozno i tradicijski orijentirano, ali i iz dijela onih koji su i zasićeni i nezadovoljni postojećom političkom elitom. Poglavito računa na glasove u ruralnim sredinama i manjim mjestima.
3. Sefer Halilović, kandidat BPSa. Biračko tijelo relativno ograničeno među nezadovoljnim skupinama i zastupnicima teorija zavjera. Ne bi ga trebalo unaprijed smatrati kandidatom koji neće uzeti određeniji broj glasova.
4. Bakir Hadžiomerović, kandidat SDPa. Vjerojatno će imati bipolarnu, na prvi pogled paradoksalnu, podršku glasačkog tijela. Tako će ga podržati i oni glasaći koji su zadovoljni postojećim pozicijama i redom stvari i interesa i koji zastupaju naćelo kontinuiteta, ali i oni nezadovoljni sadašnjim poretkom željnim promjena. Ta bipolarnost je rezultat činjenica da je kandidat u javnosti prepoznat kao osoba

koja je izričita za promjene, ali ga kandidira vladajuća stranka čiji se čelnici bore za očuvanje svojih pozicija.

5. Bakir Izetbegović, kandidat SDA i dosadašnji član Predsjedništva. Većinom će podrška doći iz dijela stanovništva koje je zadovoljno sadašnjim ostvarenim pozicijama, ali i postojećim redom stvari, interesa i zastupa načelo kontinuiteta.
6. Mirsad Kebo, nezavisni kandidat. Vjerojatno zanemarljiva podrška, iako kao osoba nije loš.
7. Fahrudin Radončić, kandidat SBBa. Računa na podršku u jednom vrlo šarolikom miljeu, od tranzicijski osiromašene mase do poduzetnika, od patriotskog naboja do umjerenjačkih elemenata.
8. Dr. sc. Emir Suljagić, kandidat DF. Podrška će većinom doći iz onog dijela glasača koji se zauzima za radikalne i stvarne suštinske promjene u svim sferama i pravcima razvitka bosanskohercegovačkog života.
9. Halil Tuzlić, nezavisni kandidat i načelnik općine Breza. Vjerojatno samo lokalna podrška, i to djelimična.
10. Žigić Adil, nezavisni kandidat. Vjerojatno zanemarljiva podrška.

Sve političke opcije koje većinsku podršku crpe iz bošnjačkog nacionalnog korpusa i teritorija gdje su Bošnjaci većina se bezrezevno zauzimaju (i pored međusobnih politikantskih optužbi za izdaju, prodaju i da su „pudlice“ Dodigu ili Čoviću) ne samo za očuvanje Bosne i Hercegovine kao jedinstvene države, nego i za smanjivanje unutarnjih teritorijalno – upravnih i institucionalnih partikularizama i smanjivanje autonomija entiteta i kantona na račun državnih institucija, koliko god je to moguće u većoj mjeri.

Na slično pozicioniranje kao u bošnjačkom korpusu se nailazi i kod BH Hrvata, koji su kao vodeću sopstvenu poziciju za predstojeće preobražaje i turbulencije odabrali sopstvenog člana Predsjedništva. Razlog za to je jednostavan, jer je to jedina izborna funkcija u BiH za koju se može reći da zastupa većinsku, direktnu volju BH Hrvata (naravno, samo u slučaju ako za nju glasaju Hrvati). Uz to, stranke koje većinski predstavljaju Hrvate godinama uporno svoju politiku baziraju na navodnom majoriziranju od strane bošnjačke većine u Federaciji BiH. Zato lideri tih stranaka u propagandnom smislu često među i glasaćima i općenito u javnosti Federaciju BiH predstavljaju kao bošnjački entitet. Zbog svega toga, za njih je neprihvatljivo da osobe hrvatske nacionalnosti koje obnašaju neke pozicije u Federaciji, budu i nosioci hrvatske nacionalnih interesa. Sa druge strane, kantoni u kojima su Hrvati većinski su i previše nizak nivo, a i razjedinjeni su da bi njihovi izborni predstavnici bili ti nosioci. Radi svega toga je BH hrvatskoj političkoj eliti jako stalo da nakon osam godina ponovo preuzme mjesto člana Predsjedništva BiH i to sa najjačim kandidatom i da se otklone sve mogućnosti kako se ne bi ponovili slučajevi iz 2006. i 2010. god. Pa je tako možda

„sugerirano“ sa argumentom metalne palice onim kandidatima hrvatske nacionalnosti koji uživaju značajnu podršku i među Bošnjacima i Srbima da ne učestvuju u izborima.

I kao što je rečeno i za mjesto hrvatskog člana Predsjedništva su većinom kandidirani „kapitalci“ :

1. Živko Budimir, kandidat SPP, računa na podršku krugova kojima je bio na usluzi i kojima je koristio dok je obnašao mjesto Predsjednika Federacije BiH.
2. Dr. sc. Dragan Čović, kandidat HDZa BiH koji očekuje ubjedljivu većinsku podršku na teritoriji gdje su Hrvati apsolutna ili relativna većina, odnosno na području za koje bi se željelo da nekada preraste u Treći entitet.
3. Martin Raguž, predsjednik HDZ 1990. Računa na podršku onoga dijela glasaća na hrvatskim većinskim područijima koje je na neki način nezadovoljno Čovićevim HDZ-om ili nije sklono eksperimentisanjem sa potencijalnim Trećim entitetom.
4. Zora Terzić Šeremet, kandidat DF. Vjerojatno zanemarljiva podrška.

U državotvorno – institucionalnom i nacionalnom smislu, politička opcija koja trenutno uživa većinsku podršku kod stanovništva na teritoriju gdje je hrvatska većina kao najveću želju ima teritorijalno – upravno i institucionalno zaokruživanje upravo tih prostora i stvaranje Trećeg entiteta ili ponovnog uskrsnuća Herceg Bosne.

Iako je činjenica da Predsjedništvo BiH nema po trenutnim zakonima neke velike ovlasti, ono iz gore navedenih činjenica ima veliko i simboličko i stvarno značenje za bošnjačke i hrvatske elite, koje u njihovim članovima vide dobre startne i vodeće pozicije za buduće vrlo sudbonosne događaje.

Kod srpskog korpusa u BiH je situacija sasvim obrnuta, nego u slučaju Bošnjaka i Hrvata. Razlog za to je postojanje entiteta Republike Srpske, koja se među srpskom političkom elitom sa obje strane Drine doživljava kao država u državi, a kod većine njenih stanovnika kao osnovica njihove političke strukture i garancija opstanka. Pošto Bosna i Hercegovina kao država u odnosu na Republiku Srpsku kod političkih stranaka iz RSa ima sekundarno značenje, razumljivo je i da njene izborne institucije imaju isto takvo značanje. Ta politička elita osnovnu i vodeću poziciju u predstojećim pregovorima i odnosima vidi u instituciji Predsjednika Republike Srpske, radi čega su i za nju kandidirana dva „kapitalca“ i to :

1. Milorad Dodig, kandidat SNSDa i trenutni predsjednik.

2. Ognjen Tadić, istaknuti SDSovac i potpredsjednik te stranke.

Što se tiće oba kandidata, ne postoji neka suštinska razlika u odnosu RS prema BiH, možda bi Tadić bio manje impulsivniji i manje sklon silеđijsko – đilkoškom vokabularu. Za članove Predsjedništva BiH su kandidirani Željka Cvijanović iz SNSDa i Mladen Ivanić ispred udružene opozicije. Inače zanimljivo je da je Mladen Ivanić u nekoj drugoj,

davnoj epohi već jednom bio član Predsjedništva BiH, samo onda kada je ona ispred svoga imena nosila predznak socijalističke republike. Nesumnjivi interes većinske volje sadašnje srpske političke elite je ili proširivanje autonomije RS ili u krajnjem slučaju nezavisnost ili prisjedinjenje Republici Srbiji. Trenutno među vodećim političkim strankama u RS ne postoje ni najmanje naznake bilo kakve želje da se zbog nečega (čak i nekih viših interesa i ciljeva na svačiju korist) smanjuje autonomija RS.

Što se tiće tzv. „Ostalih", početak izborne kampanje za predstojeće izbore u oktobru 2014. god. je jasno pokazao, na moju iskrenu žalost, da se oni nisu uspjeli ni nacionalno ni politički artikulirati. Jedan dio se „vratio" u svoje matične kolektivitete, jedan dio je još uvijek ostao na nivou nadmenog intelektualizirajućeg salonskog kritizerstva i pametovanja bez konkretnog kreativizima i realnog aktivizma, Finciju je glavni interes kako da dođe do Hagade, a navodnim predstavnicima Roma je izgleda više stalo do mudrovanja o ljudskim pravima u medijima, nego da nešto konkretno urade kako bi se popravilo više nego očajno stanje romske populacije.

Što se tiće pozivanja na ne glasanje ili bojkot, jer eto ne valjaju kandidati ili se nisu ispoštovale ove ili one odredbe o ljudskim pravima ili ne valja dejtonski sustav ili ne valja ovo ili ono...to je nešto protiv čega sam uvijek. Ovaj sistem ne da mi se ne svidja, nego ga mrzim i to ono iskonski punom snagom, medjutim, on je tu, postoji i ne mogu se praviti da živim tamo gdje (citiram Branka Kockicu):

„Caruje drugarstvo. U njemu je sve lepo u njemu je sve nežno,
U njemu se sve raduje!".

Jedini način da nešto promijenim u sadašnjem kontekstu, realnom odnosu snaga, pa i u skladu sa sopstvenim stupnjem hrabrosti jeste da aktivno učestvujem u izbornoj kampanji, i naravno na kraju da glasam. Drugog izbora nema, uostalom i u socijalističkoj Republici se izlazilo redovito na delegatske izbore. Ako niste spremni da se aktivno potrudite u kampanji ili da bar date glas, onda ušutite u naredne četiri godine i ne kritizirajte, nego samo ponavljajte : „Može biti i gore".... Svako ko misli da ne treba glasati ni za jednog od ponudjenih kandidata jer njegov glas nije njih dostojan, trebao se sam kandidirati i glasati za sebe i tako preuzeti i rizike i obaveze kampanje, ali i očekivati eventualne dobiti ako se prođe na izborima. Ponuda je sada takva kakva je i nema tu puno šuplje priče....Uostalom ne izaći na glasanje je i besmisleno, jer je naš izborni sustav tako koncipiran da i oni koji ne glasaju ili pravilno ne ispune svoj glasački listić, ustvari faktički pasivno glasaju jer se njihovi glasovi automatski zbrajaju onima koji su prešli izborni prag. Tako paradoksalno npr. glasaći - apsistenti iz urbanih sredina gdje je apsistencija najveća (poglavito iz ljenosti, urbane arogancije i neodgovornosti) ustvari dodatno povećavaju izbornu volju i rezultat glasaća iz ruralnih sredina gdje je tradicionalno odziv veći. Svi koji pozivaju na bojkot izbora ili neizlazak ustvari po automatizmu prednost daju najgorima od kandidata, demagozima i onima koji puno obećavaju i nude „šarene laže" ili običnim pokvarenjacima.

Nažalost, takvi pozivi se najčešće čuju upravo iz kvazi – intelektualnih sredina i od strane intelektualaca ili onih koji bi voljeli da ih javnost percepira kao moralne, društvene, teorijske, društvene vertikale kojima niko i ništa ne valja, okolo etiketiraju svakoga po svome nahođenju bez imalo argumenata, i ne nude ništa konkretno niti kvalitativno niti kreativno niti progresivno izuzev pozivanja na neke već prilično otrcane faze ili ideološku demagogiju koja odavno nema nikakve veze sa realnošću. Najlakše je sjediti u hladovini svoje kritičke „veleučenosti" i samoljublja pametnjakovića, vječitih kritičara svega i svačega koji ništa nisu konkretno uradili u svome životu i pozivati na neku neutralnost u ovim izborima, nadmenu izdignutost iznad svijeta i življenja u oblacima sopstvene umišljenosti i nipodaštavanja i pljuvanja drugih, onih običnih građana. Pozivanje na neizlazak na ove ključne izbore i arogancija samodopadnosti su ništa drugo nego krajnji, neprihvatljivi oportunizam i nedostatak hrabrosti u izricanju sopstvenog stava.

Vrijeme izigravanja „uvrijeđene mlade" za naše „urbane", „intelektualne" građane i „neshvaćene i neprepoznate genijalce" i glasaće je davno prošlo i sada nastupa vrijeme kada se moraju donositi čvrste i jasne odluke i iza njih stajati. Pošto ja nisam nikakva salonska a niti kakva druga moralna ili ideološka vertikala, a niti neki dogmatski pametnjaković, odluku kome ću dati glas za bošnjačkog člana Predsjedništvo sam već donio (br. 8) i spreman sam da stojim iza takve odluke i snosim posljedice, sve drugo bi bilo nečasno, nedostojno i licemjerno i prema i mome osobnom, ali i profesorskom dignitetu. Za stranačke liste na drugim nivoima ću se već odlučiti kada vidim ko su kandidati na njima. Ne bi me iznenadilo da to bude i izbor listi i kandidata iz različitih stranaka. Naravno, uvažavam pravo i svakoga drugoga na izbor svoga kandidata bez obzira ko on bio, jer je bitno imati stav, izreći stav i glasati. Nadam se samo kako – tako dostojnoj izbornoj kampanji sa što manje negativnosti i pljuvanja, a više da to liči na neki sajam ideja, projekata, programa i konkretnih rješenja i naravno principijelnih dogovora.

Nema toga čarobnog štapića niti bilo kakve ideologije ili religije ili teorijske misli koje nas može iz ovako duboke krize i problema gomilanih dvije i po decenije izvući tek tako. Čeka nas prilično dug i težak put, uostalom sami smo i krivi za ovakvu situaciju pa je logično da se i sami iz nje iskobeljamo. Možda bi prvi i temeljni prioriteti bili jačanje znanosti (koja je uvijek kroz povijest bila osnovni pokretač razvitka i višeg standarda), obrazovanja i vaspitanja, stimuliranje kreativnosti, stvaralaštva i pronalazaštva, saobraćaja (posebno prilično zapostavljene željeznice), i naravno povećavanje zapošljavanja.

XLVII. filipika

Oktobarski izbori 2014. god.

Izbori koji će se u Bosni i Hercegovini održati za nekoliko dana predstavljaju najvažnije izbore od onih novembarskih 1990. godine. Svaki bolji historičar ili poznavalac

historijskih procesa zna da kao što se onda, prije 24 godine započelo sa promjenom socijalističkog samoupravnog, titoističkog sistema, i ovi oktobarski/listopadski izbori 2014. će voditi početku promjene dejtonskog sustava (koji se bazira na nekoj čudnoj simbiozi nacionalističkog, neoliberalnog i struktura i kadrova iz prethodnog sistema). Toga su svjesni i sami subjekti političkog procesa i ovih izbora, radi čega je ova predizborna kampanja jedna od najžustrijih, najmanje dosadnih, najpersonaliziranija do sada (što je vrlo dobra pojava), ali i ubjedljivo najprljavija (što je vrlo loša pojava). Ne biraju se sredstva kako bi se ostvario cilj, sve su skrupule nestale, pljuvanje, prijetnje, podmetanje, laži i vrijeđanje su postali sasvim normalan diskurs. Javno se poziva i na nepriznavanje rezultata izbora ako ne budu po volji pojedinih kandidata, sumnja se na izborne prevare (što je vrlo realna opcija), prizivaju se rat i hapšenja, Bosnom i Hercegovinom špartaju ruski kozaci, turski emisari, američki aktivisti...

Zbog načina uređenja državnog i političkog sistema u Bosni i Hercegovini, faktički se u okviru jedne bosanskohercegovačke izborne kampanje vode i tri podskupne posebne izborne kampanje i to :

1. Na teritoriju Republike Srpske, gdje se sukobljavanja više – manje već oblikovana dva bloka. Na jednoj se nalazi skupina oko Milorada Dodika i njegovog Saveza nezavisnih socijaldemokrata (sa pridruženim i uobičajenim trabantima), a na drugoj opozicija oličena prvenstveno u Srpskoj demokratskoj stranci i nekim drugim strankama kao što su Partija demokratskog progresa Mladena Ivanića i Narodni demokratski pokret Dragana Čavića.

2. Na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine sa hrvatskom većinom će se sukobiti Hrvatska demokratska zajednica Dragana Čovića koji tom teritorijom već godinama upravlja čvrstom rukom, HDZ1990 Mladena Raguža, bezbroj pravaških ili surogat pravaških stranki i Lijanovići. Zanimljivo je da je Mladen Raguž, inače jedna vrlo sposobna, profilirana, iskusna, uglađena i smirena osoba, bio kandidat i na izborima 1990. god. ispred Saveza socijalističke omladine – demokratskog saveza BiH.

3. Na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine sa bošnjačkom većinom (otprilike nekih 25 - 26 % današnje BiH) vlada ubjedljivo najveći kaos. Iako se bar maglovito naziru neke blokovske opcije, kao što su potencijalna koalicija „lubenica“ (Stranka demokratske akcije – Socijaldemokratska partija, koja je sada vladajuća) ili narandasto – neimarska koalicija (Demokratska Fronta, Savez za bolju budućnost i skoro izumrla Stranka za BiH), činjenica je da se na ovom dijelu Bosne i Hercegovine odvija prava egzistencijalistička borba socijaldarvinističkog tipa gdje je svako protiv svakoga, svako je i predator i plijen.

Pošto prebivam na području sa bošnjačkom većinom, a i pripadam po narodnosnom opredjeljenju tom segmentu bosanskohercegovačke nacije (shvaćene u modernom, državotvornom smislu kako je to definirala i postavila politička teorija grčko – rimske

klasične civilizacije), jasno je da sam najviše vremena posvetio praćenju izborne kampanje u ovomBH „filđanu“, i to posebno onih stranaka koje se definiraju kao ljevičarske. Iako se uvijek, i to sa punim pravom, smatra da su sukobi na ljevici poslovično uvijek žestoki, kod Bošnjaka to baš nije slučaj. Trenutno se odvija u pravom smislu ekstreminacijski sukob Stranke demokratske akcije i Saveza za bolju budućnost, odnosno konkretno između korporacije Avaza i Fahrudina Radončića i jaransko – poslovnog okruženja Bakira Izetbegovića. Svaki pristojniji čovjek sa imalo časti i ponosa može ostati samo zgrožen sa tim izbornim ratom. Napad Avaza na rahmetli Halidu Izetbegović koji se dogodio ovih dana je van presedana, ispod svakoga nivoa i treba ga javno osuditi, jer majka i nana/baka su svetinja u našem društvu i ne treba ih vrijeđati kako bi se naškodilo drugome. Sa druge strane kampanju Avaza i SBB o nadasve luksuznom, kraljevskom načinu životu Sebije Izetbegović u stilu Versaja i Marije Antoanete i njenom tretiranju supruga (Bakira Izetbegovića) kao papučara vrijedi upratiti. Ali kao što treba osuditi brutalno vrijeđanje Halide Izetbegović, isto tako treba osuditi i kampanju SDA aktivista o Fahrudinu Radončiću kao kepecu, dotepancu, vrijeđanju po rasno – šovinističkoj osnovi (zbog njegovog crnogorskog, sandžačkog porijekla), nazivanja Šošonom (ime ovog indijanskog plemena se koristi u Sarajevu pežorativno za Sandžakliju ili Crnogorca). Sa druge strane identificiranje Fahrudina Radončića kao Saurona, vladara tame i zla iz „Gospodara prstenova“ (zbog njegovog falusnog tornja u centru Sarajeva) se pokazalo vrlo inventivnim. Toliko je palo uvreda, teških riječi i otkrivanja prljavog veša (što ne čudi jer su to jučer bili skupa) da ako ikada ove dvije skupine ljudi uđu u zajedničku koaliciju ili imaju neki zajednički nastup treba ih smatrati osobama bez grama časti, obraza i samopoštovanja i običnim ljigavcima bez kičme. Inače se kod SDA već osjeća odsustvo rahmetli Sulejmana Tihića, koji je vodio nesumnjivo promišljenu politiku kompromisa i moderniteta (što je uveliko nedostajalo do sada bošnjačkoj desnici ili desnom centru) pa se tamo osjeća neki neosmanizam, erdoganizam, demagogija, mahanje zastavama, zelenilom na sve strane....itd... Izbjegavanje Bakira Izetbegovića da učestvuje u dijaloškim emisijama sa drugim kandidatima za člana predsjedništva BiH na TV emiterima je potez koji treba osuditi, jer pokazuje aroganciju prema građanima ali i strah i prezir prema drugim kandidatima. Nasuprot njima Avazovci i Fahro su se odlučili prilijepiti na proameričku politiku. Dok se prvotno mislilo da će kampanja reisa – emeritusa Mustafe Cerića biti oličenje zukorličevskog ekstremističkog i demagoškog mahanja bošnjaštvom i islamizmom, ispostavilo se ipak da je riječ o prilično solidnoj, dostojanstvenoj i promišljenoj kampanji sa jasnim ukazivanjem na probleme i bez sektašenja i vrijeđanja. Koliko god to izgledalo čudno, kampanja i program Mustafe Cerića su se pokazali najzrelijim, najrealnijim i najpodesnijim na bošnjačkoj desnici ili bar desnom centru. Iskreno da sam religiozna osoba i bošnjački desničar ili bar centrista, glasao bih za Cerića, imajući u vidu kako se predstavio u toku ove kampanje i šta je ponudio u odnosu na SDA, SBB, ili Seferovu Bosanskohercegovačku patriotsku stranku koja i na ovim izborima ponavlja uobičajenu mantru o teorijama zavjere, podsjeća na

ratne zasluge, priziva Republiku BiH i nudi u sadašnjoj konstelaciji odnosa vrlo nerealna i radikalna obećanja. Nekada moćna Stranka za BiH je na izdisaju.

Naravno, pošto nikada nisam pripadao desnom ili centrističkom spektru razmišljanja (uz sva uvažavanja prema onima koji su se opredjelili za ove opcije), najviše sam zainteresiran za ono što nude opcije koje se smatraju bosanskohercegovačkom ljevicom, jer tome habitusu pripadam. Što se tiće ljevice koja ima sjedište i najveću izbornu bazu u filđanu (žargonski naziv za dio Bosne i Hercegovine sa bošnjačkom većinom) prvi put se nudi stvarni sadržinski pluralitet, što do sada nije bio slučaj. Socijaldemokratska partija BiH (koja je inače najstarija stranka koja u kontinuitetu postoji u BiH i izvorište svih ostalih stranaka koje se smatraju ljevičarskim), ponajviše zahvaljujući svome autokratskom lideru dobila je i relevantnu alternativu u vidu Demokratske fronte BiH (koja će izgleda zauzimati više socijalističku poziciju u odnosu na SDP) i koja prvi put nastupa na izborima, socijaliberalne Naše Stranke (koja se nakon letargije na prethodnim izborima brzo i uspješno aktivirala na svim poljima), i tek osnovane, ali sve veće, razvijenije i značajnije Komunističke partije BiH čije vrijeme nesumnjivo dolazi. Nažalost, Socijaldemokratska unija BiH je doživjela unutarnji rascjep pa smo dobili i Uniju Socijaldemokrata. Sudeći po ovome stanovnici područja BiH sa bošnjačkom većinom imaju, bar formalno najveći izbor (u odnosu na druge ex-YU prostore) u ljevičarskim strankama i opcijama (tri socijaldemokratske stranke, jednu socijalističku, jednu socijaliberalnu i jednu komunističku) i sve imaju realnu mogućnost da uđu u neku od zakonodavnih institucija. Uopće nije problem ovolika razuđenost na sceni ljevice, čak je i poželjno da ona postoji jer osnažuje pluralitet i smanjuje demagoško teoretisanje, kult ličnosti i dogmatsko razmišljanje što su kronične boljke ljevičarskih ideologija, pokreta i ideja. Problem je kada se umjesto da se drugi doživljavaju kao zdrava konkurencija počnu doživljavati kao neprijatelji. Iako među ovim strankama ni u blizu nije bilo vređanja i pljuvanja kao što je to slučaj na bošnjačkoj desnici, ipak su se i ovdje znale omaći teške riječi (npr. nazivanje nekih kandidata za predsjedništvo banditima) ili bespotrebna histerična antiamerička kampanja koja se srećom brzo stišala. Upravo je ovaj posljednji primjer dokaz kako se politika ne smije voditi afektivno. Nakon što je Bakir Hadziomerović, kandidat SDPa za predsjedništvo BiH, na jednom skupu žestoko napao dužnosnike pojedinih agencija vlade i države USA, brzo je reterirao pa je u dijaloškoj emisiji kod Duške Jurišić reterirao i u jednom trenutku rekao „naši američki prijatelji“. Da je imalo pameti, vizionarstva, odgovornosti i hrabrosti među rukovodstvima nabrojanih ljevičarskih stranaka, sasvim bi prirodno bilo očekivati da ove stranke (koje se nipošto ne trebaju ujedinjavati) imaju bar izbornu ili postizbornu koaliciju. Umjesto da socijaldemokrati sa SDA imaju „lubenica koaliciju“ ili da socijalisti idu sa SBB, zašto se ne bi svi oni usaglasili da imaju ili zajedničku vlast nakon izbora ili zajedničku opozicioni nastup. Socijaldemokrati, socijaliberali, socijalisti i komunisti bi trebali bar da imaju neki zajednički stav....je li to san ili će se to jednom i ostvariti. Naravno, isto tako pozivam sve one koji se smatraju po svome opredjeljenju ljevičarima ili bar lijevim

centrom da izađu na izbore i glasaju jer stvarno imaju veliki izbor. Ne morate staviti križić ni ispred koje stranke, glasajte za imena, za ljude, ima na stotine i stotine kandidata. Pa nije valjda da niko od tih ljudi ne valja. Onaj ko misli da na listama nema vrijednih ljudi, taj stvarno ima ego neviđenih razmjera i voli samo sebe. Uostalom, ko nije zadovoljan ni jednim imenom na listama, trebao se sam kandidirati i tako preuzeti i rizik kampanje, ali i eventualni uspjeh na izborima. Pozivanje na bojkot izbora je antiljevičarski čin, koji direktno pogoduje onim najgorima. Kvazi – ljevičarski salonski intelektualci i vječiti verbalni šupljeri i neke samoproglašene moralne vertikale koji u zatamnjenim i zapušenim od duhana i alkohola kafanama, nakon pročitane jedne ili dvije pseudomarksističke rasprave, napadaju sve one koji su imali hrabrosti da se kandidiraju na listama stranaka koje se nazivaju ljevičarskim, nanose veliku štetu ne samo socijaldemokratskim, socijalističkim i komunističkim i titoističkim idejama, nego i samoj Bosni i Hercegovini kao modernoj, snažnoj i ujedinjenoj državi. Od demagoga i hodača po oblacima nema se nikakve koristi.

XLVIII. filipika

Hercegovačka, „Južnjačka utjeha“

Još za vrijeme srednjovjekovne bosanske države, njeni južni predjeli su imali veliku važnost, kako zbog svojih veza sa bogatim mediteranskim svijetom tako i zbog njihovih obilnih resursa. Južnjaci su imali više nego zapaženu i bitnu ulogu u svim aspektima života srednjovjekovne bosanske države. Po jednom od tih južnjačkih močnika svi ti južni predjeli srednjovjekovne države su dobili i svoje skupno regionalno ime →Hercegovina po kojem su poznati i danas. Uostalom i čuvena bosanska kraljica Katarina, koja je uspjela da izbjegne iz domovine prilikom agresije vojske sultana El – Fatiha, je bila južnjakinja. Njen brat Ahmed-paša Hercegović Kosača je uspio da dosegne i do mjesta velikog vezira Osmanskog Carstva. Poslovična hercegovačka pronicljivost, mudrost, radišnost i odanost nisu mogli ostati nezapaženi ni od careva velikih imperija. Južnjačko sunce i mediteranski temperament su oblikovali čvrste, karakterne ljude sklone nekoj starinskoj časti i ponosu, te stvaralaštvu i kreativnošću. I takvo okruženje je moglo poroditi nemjerljivi broj velikana općekulturnog života, od kojih je naravno na prvom mjestu Aleksa Šantić.

U vihoru II. svjetskog rata, kada se stvarala moderna bosanskohercegovačka državnost, Hercegovci su dali nemjerljivi doprinos i u antifašističkoj borbi i u borbi za svoju bosanskohercegovačku državu. Uostalom i neke od elitnih jedinica Narodnooslobodilačke vojske su dolazile upravo iz Hercegovine. Dovoljno je samo spomenuti X. Hercegovačku proletersku udarnu brigadu, veterana bitaka na Neretvi i Sutjesci i dobitnika svih mogućih odlikovanja, iz koje je kasnije proizašla isto elitna XXIX. hercegovačka udarna divizija. Mostarska mati nikada nije žalila sinova koje će dati za ideale, slobodu i domovinu, makar joj crne čizme uvijek stajale nad glavom. Nakon oslobođenja, južnjački, hercegovački kadrovi su u velikoj mjeri zauzimali

najbitnije pozicije u političkom, ekonomskom, društvenom, akademskom, sigurnosnom i kulturnom životu ne samo Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, nego i jugoslavenske federacije uopće. Pa dvojica najuspješnijih premijera saveznih vlada SFRJ su bila Hercegovci : Džemal Bijedić (u periodu 1971. – 1977. god.) i Ante Marković (u periodu 1989. – 1991. god.), a sinonim za osobu sa najvećim erudicijskim znanjem i inteligencijom u ex-YU je bio Radoslav Dodig, isto Hercegovac.

Zanimljivo je da je Bosna i Hercegovina ekonomski najbolje u historiji stajala kada je faktički njenu vladu vodio isto jedan Hercegovac. Tada je Bosna i Hercegovina prvi, ali nažalost za sada, i jedini put bila u suficitu i privrednom bumu, i na nivou razvijenog europskog prosjeka. Taj južnjački kadar tadašnje Socijalističke Republike, je kasnije, kao neki Lord Sith, prešao na tamnu stranu sile. Hercegovački kadrovi, u prvom redu dr. Nijaz Duraković kao posljednji predsjednik SK BiH, su imali i značajnu ulogu u sprečavanju pokušaja promiloševićevskih snaga da korištenjem tzv. antibirokratske i jogurt revolucije zagospodare BiH u toku 1988. i 1989. god.

Nažalost, takva dugoljetna pozicija u kojoj su se hercegovački kadrovi nalazili na vitalnim pozicijama se naglo mijenja sa tzv. višestranačjem i počinje proces polaganog uklanjanja Hercegovaca ili ljudi hercegovačkog porijekla sa niza državnih i drugih političkih funkcija. To što hercegovački kadrovi u Sarajevu, u većini slučajeva, sa smjenom vlasti krajem 1990. god. nisu poletili sa guranjem u prve džamijske safove ili na mindere skrivenih centara moći, niti postali redovni na džuma namazu u tri glavne sarajevske džamije ih je sigurno koštalo političkih i direktorskih funkcija, ali im je i sačuvalo obraz. Za vrijeme brutalne agresije na Bosnu i Hercegovinu, kada su njeni neprijatelji išli sa ciljem istrebljenja i genocida, Hercegovina je ostavljena na ledini. Bitka za Hercegovinu i dolinu Neretve je ključna za opstanak Bosne i Hercegovine, samo što to izgleda mnogi tadašnji političari u Sarajevu nisu ni shvatali ni razumijevali. Iako su se nalazili između Scile i Haridbe, višestoljetna srčanost i mudrost koja se stoljećima taloži i prenosi u tim južnjačkim, vrelim suncem protkanim genima je učinila svoje, Hercegovci su učinili još jedno veliko djelo i u skoro abnormalnim uvjetima uspjeli odbraniti južne predjele naše domovine. Ali i u dejtonskoj BiH se nastavila stara praksa, i danas među liderima onih stranaka i pokreta sa sjedištem u Sarajevu više nema Hercegovaca. A to što su osobe iz Hercegovine ili hercegovačkog porijekla uglavnom izmještene iz stvarnih centara moći u Sarajevu je prilično nerazumljiva pozicija, kada se ima u vidu sljedeća činjenica. Udio Hercegovaca ili osoba hercegovačkog porijekla u sarajevskom kriminalnom miljeu je značajno niži u odnosu na udio ove regionalne populacije među Sarajlijama (koji su danas ustvari jedna velika mješavina ljudi koji su došli iz svih dijelova BiH, Sandžaka i Crne Gore). Obrnuto proporcionalno tome, udio Hercegovaca ili osoba hercegovačkog porijekla u akademskom i znanstvenom te poduzetničkom životu Sarajeva je značajno viši u odnosu na udio ove regionalne populacije među Sarajlijama. Pa zar samo ta činjenica ne navodi na pomisao da bi sarajevskoj političkoj eliti bila potrebna i određena veća doza „južnjačke utjehe“.

XLIX. filipika

Kobane, nova Srebrenica ili novi Staljingrad

Do prije koji mjesec rijetko je ko čuo za grad Kobane na krajnjem sjeveru Sirije, bukvalno na graničnoj crti sa Republikom Turskom. Pored ove granične posebnosti, Kobani ima i niz drugih bitnih strateških značenja. Ovaj grad i njegova okolica su većinski naseljeni Kurdima, ali su bile prisutne arapska, turkmenska i jermenska manjina. Kada se desio neuspjeli pokušaj udara i destrukcije legalne vlade Arapske Republike Sirije, sjeverni dijelovi ove države većinski naseljeni Kurdima u toku jula 2012. god. prešli su pod kontrolu Narodnih zaštitnih jedinica (YPG), oružanog krila prokurdske i ljevičarske Demokratske ujedinjene partije (PYD), koja je vrlo bliska Kurdskoj radničkoj partiji (PKK). Od tada sirijski Kurdistan je uživao određenu autonomiju, i više – manje je bio pošteđen horora, klanja i mučenja sirijskog građanskog rata. Čak su u dvije godine vlasti PYD izvršene radikalne i suštinske reforme koje su i za europske pojmove nezamislive i koje predstavljaju visok nivo osvježenja u civilizacijskom i kulturološkom progresu čitavog čovječanstva. U pravom smislu sirijski Kurdistan je postao demokratsko i slobodno društvo, a i refugij za stotine hiljada izbjeglica iz drugih dijelova Sirije i Iraka, bez obzira na narodnost, etničku ili vjersku pripadnost.

Međutim, dvogodišnji period mira i reformi se završio u ljeto 2014. god. sa uspostavom samoproglašenog Kalifata na čelu sa, moguće od Mosada vrlo dobro obučenim, izvjesnim Abu Bakr al-Baghdadijem. Stvorena je i moćna vojna sila sastavljena dobrim dijelom od bjelosvjetskog ološa, koja je iskorištavajući poglavito slabost dominantno šitske vlade u Iraku i značajne etničke, narodnosne i vjerske suprotnosti na Levantu i Mesopotamiji, ovladala u brzom periodu značajnim dijelovima nekadašnjih država Sirije i Iraka. Svako ko potcjenjuje samoproglašeni Kalifat i njegovog vođu pravi veliku grešku, jer je riječ nesumnjivo ne samo o izvanredno obučenom, nego i taktički i strateški umješnom liku koji zapovijeda sa značajnom opremljenom i motiviranom ubilačkom silom čija se zločinačka pa i genocidna svojstva mogu u potpunosti uporediti sa Crvenim Kmerima iz druge polovice 70tih godina XX. st. i njihovim „poljima smrti".

U toku jula 2014. god. započeo je opći ofanzivni napad tzv. „vojske Kalifata" na područje Kobanea, kako bi se ova vrlo bitna strateška zona stavila pod njihovu kontrolu. Nakon dubinskog prodora, jedinice tzv. „Kalifata" su došle do samoga grada Kobane i 16. IX. 2014. god. započela je bitka za Kobane. Mnogo moćnije snage tzv. „Kalifata" su polako uspijevale da u toku septembra i prve polovice oktobra da preuzimaju dio po dio grada, i pored herojskog i nadljudskog napora branilaca YPGa (kojima primarno nedostaje oružja i municije) i povremenih vazdušnih udara avijacije NATO pakta na pozicije vojske tzv. „Kalifata". Prilikom ljetnog prodora jedinice vojske tzv. „Kalifata" su počinile masovne zločine, masakre, klanja, silovanja, odvođenja u roblje, pljačku i druge svireposti nad onim dijelom populacije koji se nije uspio skloniti ili pobjeći u pravcu turske granice. Iza njih ostaje samo pustoš ravna mongolskim najezdama iz XIII. st.

Pretpostavlja se da je broj samo izbjeglica na turskom području dostigao 200 000 osoba. Ono što posebno iznenađuje je pasivno držanje oružanih snaga Republike Turske, koje su uz samu granicu prema gradu Kobaneu dovele brojne i značajne borbene efektive dok se na samo par kilometara od njih odvija genocid ravan holokaustu nad Jevrejima i Romima, genocidu u Kozarcu i Srebrenici ili kmerskim poljima smrti. Uz to je nezamislivo da turski sigurnosni organi ne dozvoljavaju masama kurdskih i drugih dobrovoljaca da pređu granicu i pridruže se odbrani grada. Samo ovi dobrovoljci i dozvola dostave oružja, hrane i lijekova u Kobane bi bili dovoljni da se grad spasi i ne dogodi nova Srebrenica, a bez da se ugroze životi turskih vojnika. Ovakvo neshvatljivo ponašanje vlade u Ankari je dovelo do masovnih nereda i pobuna, posebno u kurdskim dijelovima Republike Turske, koji su već odnijeli na desetine života, potpuno paralizirali život u istočnim pokrajinama Turske i ozbiljno ugrozili mirovne pregovore Erdoanove vlade sa PKK.

Najkritičnija situacija za sudbinu grada kojeg faktički brane i žene u masovnom broju (uključujući i nane/bake), djeca i starci je bila u periodu 7./8. X. 2014. god. kada su napadi genocidne armade bili najsnažniji. I dok je čitav svijet promatrao kako u tim momentima započinje nova Srebrenica, počeo se na borbenom polju dešavati preokret sličan onome koji se desio kada je Crvena Armija u novembru 1942. god. započela veliku kontraofanzivu i to u trenutcima kada su svi očekivali da Staljingrad padne u ruke hitlerovske armije. Zahvaljujući i pojačanim vazdušnim udarima (posebno američke avijacije) i značajne kopnene pomoći jedinica opozicione sirijske slobodne armije (FSA) jedinice YPG i PKK su počele potiskivati protivnika iz dijelova Kobanea. A suočena sa žestokim i nesmiljenim otporom YPGa i tzv. „Kalifat“ je počeo težište svojih aktivnosti ponovo prebacivati na znatno labaviji irački front, gdje je slabašna šitska vlada potpuno nesposobna da zaustavi širenje ISISa i njegovih saveznika. I zahvaljujući tome mekom tkivu mesopotamijskog fronta, jedinice tzv. „Kalifata“ su se našle pred bagdadskim aerodromom.

Ali da se vratimo bitci za grad Kobane i njegovu neposrednu okolinu koja još uvijek traje. Riječ je nesumnjivo o jednoj od najvažnijih bitaka u ljudskoj civilizaciji. Tu se vodi borba za budućnost čovječanstva, ravna onoj staljingradskoj. Bez obzira kako završila, bitka za Kobani će imati nesumnjivo prelomni karakter za kurdski nacionalni i politički identitet. Ako grad padne i dogodi se masakr, postati će simbol stradanja i mučeništva jednog naroda ostavljenog na milost i nemilost armiji krvoloka. Ako se grad odbrani, to će postati simbol velike pobjede očajnog naroda koji se odlučio boriti do zadnjeg. Kobani će tako postati ili kurdska Srebrenica ili kurdski Staljingrad...Šta god da se desi, Kobani je ime koje će dugo odzvanjati u kolektivnoj svijesti i homogenizaciji kurdskog naroda i to će tek biti glavobolja za turske i arapske susjede Kurda.

L. filipika

SDP – Socijaldemokratska partija BiH, Godina Nulta

U subotu 6. XII. 2014. god. održati će se Vanredni kongres Socijaldemokratske partije Bosne i Hercegovine. Povod za održavanje ovoga Kongresa je katastrofalni poraz Socijaldemokratske partije Bosne i Hercegovine na zadnjim općim izborima. Veliki je broj uzroka toga najtežeg poraza najveće socijaldemokratske i ljevičarske stranke Bosne i Hercegovine od uvođenja višestranačkog sustava. Te uzroke koji su stvorili teško stanje u SDPu, sam u ranijim tekstovima (posebno u filipikama iz 2013. god.) detaljno obrazlagao i elaborirao i nemam namjeru ih papagajski ponavljati.

Međutim, ta dobronamjerna upozorenja tadašnja najuža vrhuška SDPa, koja je kreirala stratešku politiku i kadrovska rješenja, uopće nije uzimala u razmatranja niti shvatala kao analitički doprinos daljem radu Partije, naprotiv smatrala ih je ugrožavanjem sopstvenih pozicija. A ako ko ima pravo da kritizira hazjaninsko ponašanje dosadašnjeg predsjednika Zlatka Lagumdžije i njegovo vođenje Partije onda sam to ja. Još kao dječak sam ušao u SDP BiH (u vrijeme kada ga je vodio njegov osnivać i nesumnjivi velikin BH političkog života, Nijaz Duraković), i imam 20 i kusur godina političkog angažmana. Nažalost, prije dvije decenije sam ipak bio dovoljno politički nezreo, mlad i „zelen“ da napravim jednu od svojih najvećih životnih grešaka. Na II. Kongresu SDP BiH održanom 6. IV. 1997. god., kojega se velika većina socijaldemokrata više i ne sjeća, kao delegat dao sam glas Zlatku Lagumdžiji, umjesto Nijazu Durakoviću. Taj čin, obično zaokruživanje na komadu papirića, me skoro svaki dan već 13 godina proganja i podsjeća da čovjek u životu uvijek mora biti mnogo promišljeniji i pametniji, jer u suprotnom posljedice mogu biti vrlo štetne, jer se prošlost ne može vratiti. Zanimljivo je da se i dvojica tadašnjih mojih partijskih drugova koji su me ubijedili da glasam za Lagumdžiju na aprilskom Kongresu, isto već godinama „grizu“ za ono što su učinili.

Problem u vođenju SDPa je nastao u kasnim noćnim satima 20. IV. 2000. god. kada su u izborne štabove SDPa počeli stizati nezvanični rezultati koji su ukazivali na fenomenalnu pobjedu socijaldemokratije, i masovnu podršku građana kandidatima Partije. Naravno, SDP kampanja za te izbore je bila i jedna od najorganiziranijih i najbolje vođenih sa hiljadama i hiljadama volontera svih godišta. I te noći, predsjednik pobjedničke stranke Zlatko Lagumdžija je mogao slaviti, ali kada se ukazao na televiziji njegovo lice, govor i gestikulacija su govorili nešto što me je već tada zabrinulo. U tome deliriju oduševljenja zbog veličanstvene pobjede, gledajući predsjednika koji govori o pobjedi, osjetio sam da nešto nije u redu. Kao da on to pobjedu nije doživio u stilu : „POBIJEDIO JE SDP ZAHVALJUJUĆI RADU 3000 AKTIVISTA“, nego više u stilu : „JA SAM POBIJEDIO“. Sklopka je pala, i te noći je počelo usporeno, teško klizanje socijaldemokratije u Bosni i Hercegovini.

Naredne godine su bile teške za SDP BiH. Prvo se desila Alijansa za promjene, jedan prilično mastodontsko zamišljeni politički projekt koji od početka nije imao šansi za neki uspjeh, uslijed i vanjskih opstrukcija (najbolji primjer je uspostava tzv. „hrvatske samouprave“), ali i unutarnjih problema u okvirima te koalicije. Zatim su rasli unutrašnji

sukobi u samome rukovodstvu SDPa, i to između uglavnom Stare Garde, odnosno kadrova koji su stvorili Socijaldemokratsku Partiju BiH na pepelu nekadašnjeg Saveza komunista Bosne i Hercegovine na jednoj strani i predsjednika SDP i grupe (uglavnom mlađih kadrovika) okupljene oko njega. Brzo su uslijedile čiste u pravoj staljinističkoj maniri, i Stara Garda je u roku od par godina skoro sva izbačena ili iz vođenja Partije, ili čak i iz same Partije. Historijski i znanstveno gledano, BH hazjanin se poslužio istim metodama kao gruzijsko – sovjetski hazjanin kada je ovaj eliminirao skupinu poznatu kao „Stari boljševici“. Nakon prvih čisti, slijedile su i druge, pa su u toku decenije nakon Kongresa iz 2002. god. iz SDP BiH očišćene mase kadrova i to na svim nivoima, uključujući i one koji su podržavali Lagumdžiju u ranijim čistkama i stranačkim pretumbavanjima. Čiste su posebno pogodile i osakatile sarajevske osnovne organizacije, dok su se manje osjećale i primjenjivale u drugim dijelovima zemlje. SDP je ostao tako bez ne samo velikog broja dobrih i sposobnih ljudi, nego i bez podrške dobrog dijela intelektualne javnosti koji se smatrao da pripada ljevičarskoj misli. Umjesto toga, na samome vrhu SDP BiH se stvarala jedna posebna vrsta partijske nomenklature, kojoj je bitnije bilo održavati svoje političke i druge privilegije, nego opće interese Partije i ideja koje bi trebala ova strana da reprezentira. Tako su izgleda neki počeli doživljavati SDP BiH i kao neku vrstu firme koja će osigurati njihovu financijsku i drugu materijalnu egzistenciju i uhljebljivanje na unosne političke i druge pozicije. Unutarpartijska demokratija je postepeno zamirala i gubila se tako u interesima „mladih lavova“ koji su neposredno okruživali Lagumdžiju i održavali njegov kult ličnosti, te raznoraznih sumnjivih likova koji su svojim djelovanjem i prisustvom u Partiji samo nanosili štetu. Kritička riječ je postala opasnost, a bilo kakvo ideološko ili drugoj suprotstavljanje je bilo gledano sa pozicija ugrožavanja pozicija, a ne kao demokratski dijalog i ukazivanje na određene greške.

U praktičkom političkom djelovanju Partija je u potpunosti skrenula sa tračnica ljevice i ljevičarske misli. Nestali su i najmanji tragovi da je riječ o stranci nastaloj na razvalinama titoističkog Saveza Komunista BiH, izuzev kada bi se dešavala predizborna kampanja i mahalo crvenim zastavama i poziralo sa Titovim slikama. SDP BiH je postao (čast časnim izuzetcima u rukovodstvu i pojedinim lokalnim organizacijama) u potpunosti jedna neoliberalna stranka, bez imalo sluha za ideje radi kojih je nastao i razvijao se. Period od kraja 2010. do 2014. god. kada je SDP BiH bio opet vodeća stranka u Bosni i Hercegovini je samo pokazao kako je hazjaninsko vođenje Partije loše i štetno. Ako je Zlatko Lagumdžija u unutarstranačkom spletkarenju pravi maher i savršen taktičar, u ove posljednje četiri godine on se pokazao kao totalni nesposobnjaković u strateškom političkom djelovanju na višim razinama. Više se nije znalo sa kim je SDP BiH u koaliciji (uključujući u prve dvije godine čak i stranku, sljedbenicu ustaškog pokreta) u datom momentu, i mislim da su se u službi za informiranje Partije ljudi teško više i snalazili koju stranku i koje pojedinci kada trebaju da svojim saopćenjima da napadaju ili da brane.

I katastrofalni poraz SDP BiH je bio neminovan, čega su pojedinci postali svjesni već krajem prošle godine. O teškom stanju i situaciji u zemlji i Partiji je vrlo detaljno govoreno i na konferenciji „Dijalog o socijaldemokratiji: Promišljanja, ideje, stavovi i pitanja o socijaldemokratskoj ideologiji i aktuelnoj politici u Bosni i Hercegovini" održanoj 18. IX. 2013. god. u organizaciji Fridrich Ebert Stiftung i Foruma sindikalnih aktivista i aktivistica SDP BiH. Međutim, dva od tri prisutna člana rukovodstva SDP BiH (pogotovu Lidija Korač) nisu niti shvatila niti razumijela upozorenja i prijedloge kako izaći iz teške situacije, nego su se čak upustili u otvorenu svađu sa ljudima koji su više nego dobronamjerni prema ideji socijaldemokratije i ljevičarske misli općenito. Nešto kasnije na sjednici Savjeta za razvoj SDP BiH, održanoj 9. IV. 2014. god., i koja je prilično dugo trajala, dubinski je analizirana trenutna situacija i opet se i kritički govorilo, i predlagala rješenja. Ovaj put nije bilo nikakve svađe, vjerojatno radi nedolaska pojedinaca iz same vrhuške nomenklature, i više – manje je postignut priličan konsenzus o unutarnjoj situaciji i ponuđena su konkretna rješenja u vidu zaključaka i urađenog transkripta sjednice. Tada se prvi put kao mogućnost transformacije Socijaldemokratske partije Bosne i Hercegovine ne samo spomenula, nego i kao realna opcija ponudila „neposredna demokratija". Međutim, najuža vrhuška nomenklatura, zaglibljena u živo blato samodopadnosti i zaštite sopstvenih interesa, nije uopće niti razmatrala zaključke i transkript Savjeta za razvoj niti ih je usvojila u bilo kom obliku. I naravno, to im se obilo od glavu u oktobru 2014. god. Međutim, na ovom mjestu je bilo potrebno ukazati na jednu vrlo bitnu činjenicu, a to da glasovi koje je SDP BiH dobio 2010. god. nisu otišli ni SDA niti Radončićevoj stranci, nego su više – manje ostali unutar onoga bloka koji se smatra bar nominalno ljevičarskim (Demokratska Fronta i Naša stranka su se najviše okoristili katastrofom SDPa iz oktobra 2014. god.).

E sada, historičari dobro znaju da su i krize savršeni ambijent za pojavu novih prilika i novih preduzimljivosti, i uklanjanje ili samo podrezivanje trulih, zakržaljih i osušenih grana. Zato se poraz iz oktobra 2014. god. može upravo promatrati i na taj način, a to je da Vanredni kongres i za godinu dana Redovni kongres, uključujući i sve aktivnosti između ta dva kongresa mogu da preporode i ozdrave Socijaldemokratsku partiju u svakom pogledu, uključujući i ideološko jasnije profiliranje i kadrovsku renesansu. Koliko sam upoznat sa trenutnim zbivanjima na samome terenu, osnovne organizacije pokazuju priličnu živost u predlaganju mjera i kadrova. Ovaj put se te osnovne organizacije osjećaju prilično slobodnim u djelovanjima, kao da je sa njihovih leđa spala teška hazjaninska ruka. Ono što se daje primijetiti u konkretnim prijedlozima velike većine osnovnih organizacija, a koje nesumnjivo izražavaju želje ubjedljive većine, jeste značajan interes za promjenu unutarnje strukture SDP BiH u vidu uvođenja neposredne demokratije i to na svim nivoima, uključujući i prijedloge za uvođenje sistema primarnih izbora (primary elections) koji bi određivali kandidatske liste, uvođenje manjinskog mišljenja i legaliziranje frakcija. Sudeći po tome sustav jedan čovjek – jedan glas za izbore rukovodstava u SDP BiH i radikalna demokratska preobrazba bi trebali biti

uvedeni kao pravilo. Razlike u prijedlozima su čisto tehničke prirode, ali načelno skoro sve osnovne organizacije podržavaju uvođenje neposredne demokratije. Pojavilo se i mišljenje da li upotrijebiti neki francuski ili američki model. Po mome stručnom mišljenju, o tome je deplasirano govoriti, jer američki model za SDP BiH je neprimjenjiv. Prvo USA imaju dvopartijski sistem, koji zavisi od krupnog kapitala, a Demokratska partija u svome najljevijem kontekstu ima više socijaliberalni, nego socijaldemokratski ili socijalistički karakter. Francuski model je isto neodrživ, imajući u vidu slab rejting predsjednika Holanda i njegove Socijalističke partije. Po mome mišljenju najbolje su primjenjivi latinoamerički modeli, i to Ujedinjene socijalističke partije Venecuele, Radničke partije Brazila i Širokog Fronta Urugvaja. Sve tri opcije baštine radikalne oblike neposredne demokratije u izborima rukovodstava i primarnih izbora na kojima se donose kandidatske liste, a imaju i unutarnje frakcije koje se kreću od nekih socijaliberalnih skupina pa do anarhokomunista i trockista. I sve to jako dobro ukomponirano i funkcionalno već skoro dvije decenije. U skladu sa time je neophodna i promjena mentaliteta kadrova SDPa, a to je napuštanje načina razmišljanja koji možemo kolokvijalno nazvati „Poljine“ (sticanje bogatstva, imovine, moći, nepotizam, jaranstvo, uhljebljivanje na državne i političke jasle, uvođenje u neke elitne klubove /tipa madridski/ i ostalih materijalnih i elitističkih gluposti) i prelazak na način života koji nam nudi genije i idol moderne ljevice Hoze Mujica, dugogodišnji predsjednik Urugvaja. Vidjeti ćemo u subotu 6. XII. 2014. god. da li će SDP BiH imati snage da ozdravi i pokrene svoju novu epohu, svoju novu nultu godinu....po drugi put u zadnjih 24 godine.

LI. filipika

Zlatar umjesto Zlatka

Jedan od glavnih problema političko – stranačkog sustava u Bosni i Hercegovini jeste prilična ideološko – idejna i programska nedefiniranost i nepozicioniranost, i to traje još od samoga početka tzv. višestranačja prije 25 godina. Kod nas ne postoji neka funkcionalna niti teorijsko – programska podijeljenost političkih subjekata (konkretno stranaka/partija) na ljevicu, centar i desnicu, za razliku od većine drugih dijelova svijeta gdje egzistira tzv. višestranačje. Umjesto jasne i prepoznatljive diferenciranosti na političko – stranačkom spektru, kod nas je uglavnom riječ o nekoj političkoj baruštini, močvari u koju se može strpati sve i svašta bez obzira na ime ili neku samo formalnu proklamiranu privrženosti ili nostalgiju za ovim ili onim.

Drugi problem je činjenica da u Bosni i Hercegovini ima veliki broj političkih stranaka/partija koje se smatraju ljevičarskim ili lijevocentrističkim, ponajviše radi vrlo izražene nostalgije za bivšim titoističkim sustavom socijalističkog samoupravljanja kod većine stanovništva BiH (i to uglavnom na onom frtalju BiH koji je kontrolirala ARBiH). Takva rascjepkanost onih stranaka, koje se smatraju ljevičarskim ili lijevocentrističkim, je u prilično mjeri doprinijela sadašnjoj situaciji u BiH. Čast svakome i drugim opcijama i idelogijama, ali činjenica je da teorijski gledano, jedino lijeva misao može sa svojim

internacionalističkim odnosom biti kohezivni materijal na osnovi kojeg bi počeo proces ponovnog objedinjavanja i obnove Bosne i Hercegovine. Radi toga je to objedinjavanje, makar i ove naše formalne ljevice više nego neophodno, čak esencijalno neophodno izvršiti u brzim etapama. U tom procesu bi nesumnjivo došlo do preciznijeg profiliranja stvarnih lijevih misli i ideja u tim političkim subjektima, što bi onda neizostavno vodilo i da te političke stranke napuste raznorazni uhljebi, šupljeri, bezkrupulozni karijeristi bez ikakve empatije, časti, ponosa i morala, ljudi bez ideja koji trče samo za sinekurama, pozicijama i novcem, raznorazni špekulanti i spletkaroši. To profiliranje i pročišćavanje bi onda bilo blagoslovljeni potez. Ali potrebno je ukazati, da ako se neke stvari trebaju uraditi pravilno, da ništa ne treba lomiti „preko koljena", nego da treba biti strpljiv i uporan. Ni Rim nije izgrađen preko noći, nego su za to trebala stoljeća. Ono što se sada može, ili bar pokušati, uraditi jeste da se započnu oba procesa i ujedinjavanja ili bolje rečeno objedinjavanja ljevice i paralelno sa tim obnove Bosne i Hercegovine. Naravno, da ovo neće biti nimalo jednostavan poduhvat, jer kao što u procesu obnove BiH prostoje mnogobrojne prepreke, tako postoje (objektivne, a još više subjektivne) prepreke i u procesu objedinjavanja ljevice i lijevog centra. U prvom redu su te prepreke čisto ljudske naravi, kao što su sujete, međusobne ljubomore, individualni sukobi, tračevi, logika „gdje sam ja tu", narcisoidnost, umišljenost i sl.

Trenutno ima šest političkih subjekata na političkoj sceni u Bosni i Hercegovini koji se stvarno ili samo formalno deklariraju kao ljevičarski ili lijevocentrističkei a koji su polučili nekakav rezultat na zadnjim izborima. Pošto u BiH ima veliki broj nivoa na kojima se glasa (općinski, kantonalni/županijski, entitetski, predsjednik RS, BH državni, predsjedništvo), odlučio sam da kao osnovu za analitički osvrt uzmem rezultate izbora iz oktobra 2014. god. za Zastupnički/Predstavnički dom parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, i oni izgledaju ovako :

1. Najviše glasova je dobila tek osnovana Demokratska fronta/DF (Federacija 150 767, RS u koaliciji Domovina -nepoznato).
2. Socijaldemokratska Partija/SDP (Federacija 92 906, RS 15 595) ukupno 108 501 glas.
3. Socijaldemokratska Unija/SDU u koaliciji (Federacija 12 885, RS 3421) ukupno 16 306 glasova.
4. Naša Stranka/NS (Federacija 10 913, RS nepoznato).
5. Komunisticka Partija/KP (Federacija 3075, RS 1976) ukupno 5051 glas.
6. Unija Socijaldemokrata/USD (Federacija 5881, RS 853) ukupno 6734 glasa.

Nakon izbora, nastupila je priča o neophodnom objedinjavanju ljevice, protiv čega apsolutno niko nema ništa ni u jednoj od ovih šest stranaka, niti bi trebao imati. Međutim, kao i sve ostalo na našoj političkoj sceni i ta priča je počela onako kako ne treba. Svaki

građevinac zna da su osnova dobre kuće ili zgrade dobri temelji i statika građevine. Ako se to uradi nabrzaka, bude fušeraj ili samo otaljava onda je i kuća slaba. Po onomo koliko znam o procesu dogovaranja o utapanju USD u SDP, a mislim da znam dosta, to se upravo radi onako kako neki neodgovorni, skloni fušeraju, majstori rade. Nejasno je da li su obje stranke uopće oficijelno pristupile pregovorima o ujedinjenju, imale ovlaštene predstavnike za pregovore i reguliranje tehnikalija i modaliteta procesa utapanja, da li su organi stranaka oficijelno svojim predsjednicima stranaka dali ovlaštenje da mogu da parafiraju dokument. Vjerojatnije je da se dosta toga dešavalo onako, u dobrom starom BH stilu, van institucija i propisane procedure, u vidu razgovora uz kafu ili (citiram Srećka Šojića) kakvo pićence i mezence u nekoj od naših kafana. Svim svojim srcem sam za ujedinjenje, ali ne van okvira institucija i propisane demokratske pa i administrativne procedure koja se odvija tamo gdje treba. Ono što je vrlo interesantno, možda i problematično, jeste činjenica da parafirani (od 27. XI. 2014. god.) dokument o ujedinjenju USDa (potpisao Miro Lazović) i SDP (potpisao Zlatko Lagumdžija), se bavi samo kadrovskim pitanjima, dok apsolutno nema nikakvog spomena o programskim, idejnim, staturanim ili ideološkim motivima, odredbama, načelima, ciljevima. Tako se u tome dokumentu koji je Glavni odbor SDPa (broji 110 članova) usvojio (50 za, 13 protiv i 11 suzdržanih) na sjednici od 29. XI. 2014. god., predviđa da se po automatizmu!? osigura za USD 12 mjesta u Glavnom odboru SDPa (od čega 1 potpredsjednik toga organa), 3 člana predsjedništva SDP (ukupno ima 13 članova, bez predsjednika, potpredsjednika i generalnog sekretara stranke), 1 član Nadzornog odbora (od 11 članova). Po ovome kadrovsko utapanje USDa na najvišim nivoima donosi između 10 % i 20 % za kadrove USDa, što baš i ne odgovara proporcionalnosti u izbornim rezultatima. Po toj logici ako bi se SDP ujedinjavao sa DF, ova druga stranka bi trebala po automatizmu dobiti i mjesto predsjednika, i potpredsjednika i generalnog sekretara i najmanje 8 mjesta u predsjedništvu i pola sastava Glavnog odbora, SDU bi trebao da dobije 5 mjesta u predsjedništvu i 20 mjesta u Glavnom odboru, Komunisti bi trebali dobiti 3 mjesta u predsjedništvu i 12 mjesta u Glavnom odboru, a Naša stranka 4 mjesta u predsjedništvu i 15 mjesta u Glavnom odboru.

Sasvim je jedan drugi problem koga će, van ikakvih demokratskih procedura, po automatizmu USD poslati na za sebe predviđene pozicije u najužem rukovodstvu SDPa. To je pitanje posebno osjetljivo, ako se ima u vidu da je posljednja javna rasprava, kao i poslani prijedlozi iz osnovnih organizacija pokazala da je 99% članstva SDPa u potpunosti za radikalnu preobrazbu na principima neposredne demokratije i izbora rukovodstava stranke na svim niovima po sustavu „1 čovjek – 1 glas“. To je u potpunoj kontradikciji sa automatskim kadroviranjem u sami vrh rukovodstva. Ko može garantirati da ako Vanredni kongres 6. XII. 2014. god. potvrdi ovu odluku o ujedinjenju, već isti dan u kasnoposlijepodne kao visoki dužnosnici SDPa BiH se ne pojave Emir Zlatar i Stjepan Kljuić, trenutno visoki dužnosnici USDa. Svako ko imalo poznaje sarajevsku političku scenu zna za njihove vrlo „impresivne političke biografije“, i rukovođenje i kandidiranje

u raznoraznim strankama koje se ni formalno ne smatraju ljevičarskim. Stjepan Kljuić je bio i drugi po redu predsjednik Hrvatske demokratske zajednice (HDZ BiH), a Emir Zlatar je bio i kandidat za člana predsjedništva BiH ispred BPSa i direktor niza javnih ustanova (kao kadar različitih stranaka). Zato ne bi trebalo da čudi da nekada možda u nekoj bližoj budućnosti i Tomo Crni Marko (sadašnji predsjednik HDZa Hrvatske) osvane u predsjedništvu SDPa Hrvatske, i da sjedi uz svoga staroga partijskog druga Igora Dragovana.

Što se tiće objedinjavanja ljevice na bosanskohercegovačkom prostoru moje mišljenje je da je ono neophodno, ali da se to ne treba i ne smije dešavati samo prostim kadrovskim utapanjem ili uhljebljavanjem. To se mora odvijati samo u potpunoj demokratskoj atmosferi, gdje će se definirati programska i idejna načela i postulati praktičnog djelovanja u stranačko – političkoj areni. To bi podrazumijevalo da se ne gube identiteti političkih subjekata i sve pretvara u jednu centraliziranu stranku, mastodonta nalik na nekadašnji Savez Komunista Bosne i Hercegovine sa demokratskim centralizmom. To bi bilo ravno samoubistvu ljevice, koja ovaj put mora ostati i idejno i kadrovski pluralna i demokratska. Posebno bi loše bilo da se izgubi socijaliberalni identitet Naše Stranke ili komunistički identitet KP BiH, koji su vrlo potrebni političkoj misli Bosne i Hercegovine. Ako bi se već stvarala jedna stranka, onda ona mora biti „federalizirana“ sa nizom posebnih idejnih unutarnjih frakcija, koje funkcioniraju na načelu neposredne demokratije. Ali u ovom momentu bi bilo najprikladnije kada bi se stvorila jedna široka, ali čvrsta koalicija navedenih šest stranaka, i gdje bi na dobitku bili svi (a ponajviše Bosna i Hercegovina u cjelini), a ne samo neki pojedinci koji bi se uvalili na određene pozicije i u određene fotelje.

LII. filipika

Dobronamjerne sugestije delegatima Vanrednog Kongresa SDPa BiH

Poštovani drugovi i drugarice,

Na putu za bolje sutra ove naše jedine domovine Bosne i Hercegovine i svih njenih građana, ništa nas ne smije obeshrabriti u borbi za ideje koje se pripisuju ljevici. Međutim, jasno je svima da postoji duboka kriza ne samo u bosanskohercegovačkoj, nego općenito i u europskoj ljevici (za razliku od Latinske Amerike gdje ljevica ubjedljivo napreduje krupnim koracima naprijed u budućnost). Krajnje je vrijeme da se pokrenu radikalni, korijeniti i suštinski reformski zahvati u infrastrukturi i institucijama ljevičarskih političkih stranaka. Vanredni Kongres SDP BiH koji će se održati u subotu, 6. XII. 2014. god. je odlična prilika da se započne taj mukotrpni i zahtjevni proces.

Ono što u ovom zabrinjava jesu činjenice da postoje određene tendencije da se spriječe ili umanje želje velike većine članova SDPa BiH za radikalnim rezovima i promjenama. To se prije svega očituje u onome što je uradio jedan dio Kadrovske komisije koji je netransparentno odbacio čak 60 % evidentiranih kandidata za novi sastav Glavnog

Odbora SDPa koje su predložile osnovne organizacije. To je izazvalo opravdani revolt i nezadovoljstvo mlađih funkcionera Partije (http://www.oslobodjenje.ba/vijesti/bih/pobuna-u-sdpu-zbog-rezanja-60-posto-kandidata-za-glavni-odbor). Zatim se najavljuje i mogućnost da se umanje težnje za uvođenje načela neposredne demokratije, odnosno sustava jedan član – jedan glas, tako što bi se to odbacivanje zamaskiralo navodno nekim drugim modelima. To zamaglivanje želja za neposrednom demokratijom se opravdava na najrazličitije načine, od toga da bi ona bila nezgodna, teško provodljiva...ovakva, onakva...i slično.

E sada, razmislite o sljedećem podatku. U tišini, u jednoj drugoj vrlo bitnoj društvenoj i utjecajnoj instituciji u Bosni i Hercegovini desile su se suštinske demokratske promjene pod vodstvom novoga i agilnog reisa Kavazovića. Riječ je o uvođenju načela neposredne demokratije u izbore na svim nivoima u rukovodstvima Islamske zajednice Bosne i Hercegovine, i to po načelu jedan član – jedan glas. U petak 5. XII. 2014. god. održati će se izbori na lokalnom nivou 5. XII. 2014. god., dok će se izbori za izvršne odbore i Sabor (koji je vrhovno tijelo) održati 20. i 21. XII. 2014. god. Pravo glasa i kandidiranja imaju svi članovi IZ sa izmirenom članarinom u zadnje dvije godine. Jedini uvjet je da se na biračko mjesto u vremenu od 7. sati ujutro do 17. sati predviđenog dana dođe sa članskom kartom i ništa više. Niko vam neće brojati koliko ste puta bili u džamiji ili jeste li uopće bili ikada u džamiji. Koliko mi je poznato Kadrovska komisija IZ BiH nije rezala, ni skidala ni odbacivala bilo kojeg kandidata za bilo koji nivo i svi su u bubnju. Ako IZ BiH može uvesti neposrednu demokratiju u svoje rukovođenje, zašto to onda ne bi mogla Socijaldemokratska partija BiH.

Žalosno će izgledati činjenica da će svaki član IZ BiH u našim mahalama i ulicama imati više demokratskog kapaciteta i prava u odnosu na člana SDP BiH. I vrijeme je da se demokratskim putem iz naših institucija konačno jednom za svagda riješimo raznoraznih parazita, uhljeba i krpelja.

LIII. filipika

Dobronamjerne sugestije članovima i funkcionerima SDA BiH

Bosna i Hercegovina doživljava velike demokratske promjene. Prvi put u njenoj historiji započinje proces tranzicije u demokratsko društvo kakvo su stvorili i vodili velikani kao što su Klisten, Perikle i Publije Valerije Publikola. Ta proces, koji je inicirao portal Tacno.net u u četiri clanka http://tacno.net/author/salmedin-mesihovic/page/3/ :

1. Demokratija u socijalizmu za XXI. st.
2. Kako demokratizirati stranke, organizacije i zajednice IV. (martovska) filipika.
3. Demokratizacija kao uvjet opstanka.
4. Sedmorica tirana.

sada poprima i prve realne oblike u pojedinim društvenim organizacijama visokog ranga. Nije nimalo neobično da su prve organizacije koje su odlučile prijeći na neposrednu demokratiju i sustav jedan član – jedan glas i direktne izbore za sve nivoe rukovodstava i kandidatskih listi one koje spadaju u grupu onih sa „najstarijim stažom i kontiuitetom". Riječ je o Islamskoj zajednici BiH (osnovanoj 1882. god.) i Socijaldemokratskoj partiji BiH (osnovanoj 1909. god.). Prvo je u petak 5. XII. 2014. god. IZ BiH održala neposredne izbore za sve nivoe (od dzematskih odbora do Sabora) po sustavu jedan član – jedan glas, sa tim da pravo kandidiranja i biranja imaju svi oni članovi sa dvije godine izmirenom članarinom. Zatim je neposredno nakon ponoći, negdje oko pola jedan ujutro 7. XII. 2014. god. na Vanrednom kongresu SDP skoro plebicitarno donijeta statutarna odluka o prelasku na neposrednu demokratiju i jedan član – jedan glas za izbore predsjednika organizacije po vertikali od općinskih odbora do predsjednika Partije. Ovi izbori su obavezni da se održe do sljedećeg redovnog Kongresa koji se mora održati u roku od godine dana. Ne treba smetnuti sa uma da su obje spomenute organizacije, nažalost, imale iskustvo dugotrajne, skoro samovoljne vladavine dr. Mustafe ef. Cerića i prof. dr. Zlatka Lagumdžije sa može se reći prilično negativnim posljedicama.

Nakon smrti njenog predsjednika gosp. Sulejmana Tihića (čovjeka koji je imao nadasve prirodni talenat, ali i umijeće i osjećaj, za bivstvovanje na političkoj sceni BiH), Stranka demokratske akcije (SDA; trenutno najjača stranka u BiH) je ostala bez predsjednika. To naravno dovodi do potrebe za izborom novoga rukovodstva. Zato bi i SDA, odnosno njeni članovi i funkcioneri, trebali ozbiljno da razmisle o uvođenju neposredne demokratije u svome statutu i praksi djelovanju, odnosno da svi članovi stranke imaju pravo da se kandidiraju i da biraju po sustavu jedan član – jedan glas svoje rukovodstvo po vertikali od općinskih odbora do Predsjednika stranke. Tako bi se i SDA priključila ovoj erupciji demokratizacije i kreativizma u BiH.

LIV. filipika

Otvoreno pismo novoizabranim rukovodiocima SDP BiH : Predsjedniku Nikšiću i članovima Glavnog odbora

Poštovani drugovi, kao članu akademske zajednice i historičaru dužnost mi je da pozdravim reformsko – strukturalne procese, po načelima istinske i izvorne demokratije nastale u grčko – rimskoj civilizaciji, a koji se u zadnjim sedmicama odvijaju u okvirima Socijaldemokratske partije Bosne i Hercegovine. U prvom redu riječ je o skoro plebicitarnoj volji delegata, koji su izražavali želje velike većine članstva, da se pređe na neposrednu demokratiju i sustav jedan član – jedan glas u procesu izbora rukovodioca Partije. Taj čin predstavlja jedan od najvećih doprinosa javnom i političkom životu Bosne i Hercegovine u zadnje 24 godine, i otvara vrata suštinskoj demokratskoj preobrazbi naše domovine. *Vox populi, vox dei*.

To je izraženo preko usvojene „Rezolucije o demokratizaciji SDP BiH i obavezama rukovodstva SDPa BiH, izabranog na Vanrednog kongresu SDP BiH, 6. 12. 2014. godine“, a koju su mediji u svome izvještavanju potpuno zanemarili ili jednostavno nisu shvatili o čemu je riječ. A ta Rezolucija je najbitniji dokument Kongresa, jer izbor Predsjednika Partije (na koji su mediji potpuno koncentrirali pažnju) se odnosi samo na nešto manje od jedne godine mandata i ima više – manje prelazni i efekat. Za razliku od izbora prelaznog rukovodstva Rezolucija je strateški dokument i ima striktno obavezujući karakter. U njoj su jasno precizirani i rokovi odvijanja procesa prelaska na neposrednu demokratiju, koji praktično započinju već sa početkom naredne, 2015. god. i traju sve do 26. IX. 2015. god. Razložno je očekivati da će se SDP BiH kao cjelina pridržavati sopstvene Rezolucije i onoga u njoj zapisanog, uz naravno određene moguće modifikacije čisto tehničke prirode. U suprotnom bi svaki član SDP mogao smatrati da mu je uskraćeno izvorno pravo.

Naravno, da bi proces mogao funkcionirati u skladu sa željama i delegata Vanrednog kongresa, kao i članstva, neophodno je imati i jasnu kadrovsku sliku toga prelaznog rukovodstva SDP BiH. Ostalo je još da se izaberu generalni sekretar, potpredsjednici i članovi Predsjedništva SDP BiH, i to iz reda članova novoizabranog Glavnog odbora. Iako nesumnjivo svaki član GO ima pravo da bude kandidat za navedene pozicije, ipak je potrebno ukazati da bi i Predsjednik Nikšić i članovi GO trebali imati na umu demokratske običaje. To podrazumijeva da bi uz, usklađenost sa nacionalnom, rodnom, zemljopisnom zastupljenošću, trebalo voditi računa i o broju dobijenih glasova članova GO od strane delegata Vanrednog kongresa. Tako bi oni koji su dobili najviše glasova prirodno morali imati određenu prednost u izborima za generalnog sekretara, potpredsjednike i članove Predsjedništva SDP BiH. Uz to, bi već trebalo početi razmišljati i predlagati i članove izbornih komisija u okvirima SDPa BiH. Po mome skromnom mišljenju i benevolentnim sugestijama, članovi i centralne komisije, kao i onih na nižim nivoima bi trebali biti oni kadrovi SDP koji imaju značajno nekompromitirano javno djelovanje, stručno znanje iz konkretnih oblasti, i nisu obnašali visoke partijske dužnosti, niti bili na određenim visokim državnim funkcijama i menađerskim pozicijama u ime Socijaldemokratske partije BiH i posebice nisu značajnije učestvovali u sukobima unutar Partije. Odnosno riječ bi bila o kadrovima sa konsenzualnom podrškom rukovodstva, članstva SDP BiH i ugledom u javnosti. U ovom aspektu stručnost i nepristrasnost bi trebali da imaju značajnu prednost u predlaganju članova izbornih komisija, institucija u okviru SDPa koje će nesumnjivo imati značajnu snagu i moć.

LV. filipika

Quo vadis, SDA....

Posljednja zbivanja u najužem rukovodstvu SDA izbacila su na svjetlo dana sve proturječnosti i probleme koje su ovoj stranci, koja je dobila najveći broj glasova na

zadnjim općim izborima, postojale i tinjale već jedan duži period. Posljednji predsjednik SDA, rahmetli Sulejman Tihić (iako bez izražene prirodne karizme) je bio nesumnjivo jedan od najboljih političkih taktičara (ali ne i stratega) u historiji Bosne i Hercegovine. Svojim političkim umijećem je uspijevao ne samo da prebrodi čitav niz kriza unutar SDA i to u vrlo turbulentnim vremenima i situacijama po ovom stranku, nego je u toku tih perioda sačuvao kao dominatnu snagu unutar vladajućih struktura na onom preostalom frtalju/četvrtini BiH gdje su Bošnjaci većina. Sa njegovom smrću je nestalo i to politikansko umijeće, i SDA se sada, i pored toga što su zbog relativno dobrih rezultata izbora, iz pozicije „mlađeg partnera" prešli na poziciju „starijeg partnera" u vlasti, našla u vrlo ozbiljnoj krizi. To se možda ponajbolje manifestira u činjenici da se pojedini vrlo visoko pozicionirani funkcioneri SDA nisu ustručavali da poruke neslaganja odašilju i preko svoga „ljutog neprijatelja" oličenog u Dnevnom avazu.

Ono na što je potrebno ukazati kada se govori o posljednjim dešavanjima u najvišim strukturama SDA jeste činjenica da to nije posljedica običnih frakcijskih sukoba i kadrovskih prepucavanja i lobiranja. Uzroci su mnogo dublji i riječ o ustvari o grešci strukturalno – funkcionalne, pa i statutarne prirode. Stranka demokratske akcije je na zadnjim izborima samo za Zastupnički/Predstavnički dom parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na prostoru Federacije BiH dobila 274 057 glasova, dok je na prostoru Republike Srpske dobila 31 337 glasova. Sam broj članova SDA (uključujući i podmladak i druge pridružene asocijacije) mi je nepoznat, ali sigurno nije manji od 40 000 – 50 000. Međutim, i pored toga, ta velika masa članstva je potpuno uskraćena u stvarnom efektivnom i funkcionalnom pravu da može doprinositi ili bar na neki način uticati na donošenje bitnih odluka, izbora rukovodstva ili predlaganju kadrova za izvršne ili zakonodavne nosioce vlasti. Nakon smrti Sulejmana Tihića, rukovođenje SDA je u teorijsko – političkom smislu u potpunosti primjer oligarhijskog tipa, gdje jedna vrlo mala, ali dobro ustoličena skupina, rukovodi sa svim i svačim. Zato se i može desiti da 23 čovjeka (od potrebnih 29 članova Predsjedništva SDA) odlučuju praktično o sudbini čitave Stranke.

Zanimljivo je da se u statutu SDA (član 25) nalazi i jedna zanimljiva odrednica po kojoj : „Predsjedništvo Stranke, na prijedlog predsjednika Stranke imenuje do 5 (pet) % delegata u odnosu na broj delegata Kongresa koji se bira". Ovim ustvari predsjednik SDA ima arbitrarno pravo da faktički sam sebi izabere 5 % delegata, što nije nimalo mala brojka. U skladu sa intencijama prethodne odrednice jeste i ona iz člana 35. po kojem : „Na prijedlog predsjednika Stranke, članovi Glavnog odbora izabrani na Kongresu, uključujući i članove Glavnog odbora prema položaju, biraju još 11 (jedanaest) članova Glavnog odbora". GO SDA inače treba da ima 114 članova, što bi značilo da Predsjednik SDA ima pravo na imenovanje skoro 10 % članova GO. Ali u ovom kontekstu najbolji je član 40. odnosno način na koji se bira Predsjedništvo Stranke. U jednoj dosta zamršenoj proceduri, ispada da GO od 25 članova Predsjedništva bira samo 7 članova, dok su ostali članovi ovoga najvišeg izvršnog tijela SDA uglavnom iz reda onih koji dolaze „po

funkciji" i onih koje : „Glavni odbor bira i preostalih 7 (sedam) članova Predsjedništva na prijedlog predsjednika Stranke, glasanjem za listu ili protiv liste."!!!???. Postojanje svih navedenih odrednica se opravdava usklađivanjem potrebe za raznoraznim ravnopravnostima. Tako se paradoksalno ustvari u ime zadovoljavanja ravnopravnosti ustvari krše temeljne demokratske vrijednosti. Postoje sigurno i drugi mehanizmi zadovoljavanja ravnopravnosti, a da nije riječ o arbitrarnom, komesarskom presuđivanju od strane Predsjednika stranke. Da se ne pravimo blesavi, postojanje ovih odrednica nije rezultat potrebe za ravnopravnošću, nego želje da Predsjednik ima dodatnu podršku u „svojim ljudima". Samo na osnovi ovih pokazatelja jasno je da SDA trenutno ima vrlo rigidan, oligarhijski statut sa znatno manje demokratskog kapaciteta u odnosu na Socijaldemokratsku partiju (SDP) BiH koja je nedavno plebicitarna prešla i statutarno i funkcionalno na potpunu neposrednu demokratiju grčko – rimskog stila ili u odnosu na već prilično demokratiziranu Islamsku zajednicu BiH. Inače je zanimljivo da pojedini istaknuti kadrovi SDA, koji uživaju značajnu popularnost u bazi kao što su Senad Šepić i Šemsudin Mehmedović i koji se zalažu za demokratske tendencije nikako da izbiju u prvi plan u rukovođenju Strankom.

Ono što SDA trenutno esencijalno treba jeste, ne kadrovsko mešetarenje ili prepucavanje oligarha, nego radikalna demokratska reforma. Ako su IZ BiH i SDP BiH, organizacije koje spadaju u red najstarijih po kontinuitetu postojanja institucija u našoj zemlji, mogle preći na demokratski sustav (i to prilično bezbolno i brzo i u skladu sa pravilima i procedurama) zašto to onda ne bi mogla i SDA. Jednostavno rečeno SDA ne smije propustiti ovu historijsku šansu „demokratske revolucije" , makar se ona za sada dešavala samo na jednom dijelu Bosne i Hercegovine. Vrijeme je da članovi SDA imaju značajnog udjela u rukovođenju i izborima u SDA. Jedan član – jedan glas ili *Vox populi – Vox dei*.... da li će se neko odvažiti i to predložiti na predstojećem VI. kongresu SDA koji bi se trebao održati naredno proljeće.

P.s. Mnogi će argument protiv ovoga članka nalaziti u činjenici da je njegov autor deklarirani i aktivni pripadnik jedne druge političke opcije i ideje. Odgovor na potencijalne prigovore ove vrste je sljedeći. Autor članka je u ovom kontekstu obični građanin Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona Sarajevu, u čijim nivoima vlasti je SDA uzdignuta sa položaja „mlađeg partnera" na „starijeg partnera". Sasvim je opravdano da me zato itekako interesuje na koji način će biti izabrani predsjednici vlada, i da to budu prijedlozi zasnovani na demokratskim vrijednostima i načelima, a ne na presuđivanju jaransko – familijarno - minderske oligarhije.

LVI. filipika

Površni pregled statutarne „demokratičnosti" u pojedinim strankama I. dio (Demokratska Fronta, Savez za bolju budućnost, Naša stranka)

U zadnjih par mjeseci se odigrava dubinska demokratska tranzicija u Bosni i Hercegovini, za sada samo na jednom njenom dijelu. Prvo je počela radikalna demokratizacija u pojedinim vrlo bitnim društvenim institucijama, da bi se to potom nastavilo i u političkim strankama. Prva politička partija koja je slijedila zov ideje *Vox populi – vox dei* je bila Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine koja je na Vanrednom Kongresu u ranim jutarnjim satima 7. XII. 2014. god. usvojila Rezoluciju o prelasku na sustav neposredne demokratije po načelu jedan član – jedan glas. U Stranci demokratske akcije sve više jača glas o potrebi unutarnje i statutarne demokratizacije.

Sada da vidimo kako izgleda udio tzv. „demokratičnosti" u slučaju pojedinih drugih stranaka, bar na osnovi uvida u ključne dijelove njihovih statuta. Prije toga pregleda, potrebno je da naglasim da sam ja u tumačenju pojma i sadržine demokratije tradicionalista i držim se njenog izvornog značenja kojeg su teorijski postavili njeni tvorci u grčko – rimskom svijetu. Znači po meni, delegatski sustav nije demokratija, nego samo neki prelazni oblik između monarhije, oligarhije i tiranije prema istinskoj demokratiji.

Prvo vrijedi istaći da nisu sve političke stranke baš sklone da svoj statut (preko svojih oficijelnih web portala) pruže na uvid javnosti, što je vrlo zabrinjavajuća pojava. Demokratska fronta na svome oficijelnom web portalu ima statut (http://www.demokratskafronta.ba/index.php?lang=ba&sel=29). Po njemu neposredna demokratija se primjenjuje samo na općinskom nivou (član 30), gdje se odlučuje o izboru rukovodstva po sustavu jedan član – jedan glas. Na ostalim nivoima organiziranja i funckioniranja stranke nema demokratski princip, nego primjenjuje druge metode izbora rukovodstva. Na kantonalnom/regionalnom nivou za bosanskohercegovačke i ex-YU uvjete DF ima prilično specifičan način izbora Predsjednika kantonalnog/regionalnog odbora na nekoj vrsti konvencije koju čine svi članovi općinskih odbora (član 35). Ali potrebno je istaći da DF nema klasične kantonalne/regionalne odbore, nego je to ustvari skup samo predsjednika općinskih organizacija (član 36). Za izbore organa stranke na najvišem, državnom nivou (Predsjednika, Glavni odbor, Nadzorni odbor) je predviđen samo delegatski sustav (na Kongresu stranke po članu 40.8), iako se ovi delegati po članu 40.5 biraju na neposredno demokratski način u svojim općinskim organizacijama. Glavni odbor ima 65 članova i za razliku od SDA svi se biraju na Kongresu, i ima vrlo velike ingerencije (član 41), najveće u odnosu na sve stranke koje sam do sada analizirao. Na prijedlog Predsjednika DF, GO bira i pet potpredsjednika stranke i to iz reda GO (član 44). Predsjedništvo DF (član 45) broji 27 članova koje bira isto GO iz svoga saziva. Sudeći po ovome Demokratska Fronta se po demokratskim kapacitetima nalazi negdje između demokratskog SDPa i oligarhijske SDA, odnosno u nekoj vrsti protodemokratske faze. Nesumnjivo postoje potencijali za prelazak na čisti demokratski model funkcioniranja.

Slučaj Saveza za bolju budučnost (SBB) prilično me je negativno iznenadio. Prvo oni na svome oficijelnom web portalu nemaju uopće javno prezentirani statut kao što to imaju SDP, SDA, DF. Možda ga i imaju, ali ga ja nisam uspio pronači. Zato je i analiza obavljena samo na osnovi dostupnih podataka. Sudeći po tome SBB se u potpunosti razlikuje po svojoj strukturi rukovođenja u odnosu na ostale stranke. Prvo to je jedina stranka koja nema svoje izvršno tijelo na državnom nivou u vidu Predsjedništva stranke, niti ima potpredsjednike i sekretara stranke. Sve je to smješteno izgleda u ličnosti i instituciji Predsjednika stranke, ispod kojeg je samo Glavni odbor. SBB je uveliko daleko od bilo kakve demokratije, pa i oligarhije. Po teorijskim obrascima, riječ je o običnoj monarhiji.

Zanimljivo je da pored SBB, ni Naša stranka nema javno prezentiran statut na svome oficijelnom web portalu. Zato je i njihova analiza zasnovana samo na dostupnim podacima. Sudeći po njima, ni NS se ne može nazvati demokratskom strankom, jer se njihovi organi biraju delegatskom metodom. Ipak za razliku od SBB, Naša Stranka ipak u svome ustrojstvu ima potpredsjednike, sekretara i Predsjedništvo, sa tim da im je Glavni odbor vrlo malobrojan u odnosu na glavne odbore drugih stranaka i izgleda nema nekih bitnih ingerencija. Vrlo mršava javna prezentacija NS vezano za transparentnost rukovođenja i sustava unutarnjih izbora, sa dobronamjernom preporukom da se to izmijeni.

LVII. filipika

„Marševi na Brisel“

Jedan od najbolje osmišljenih poteza Mahatme Gandija bio je njegov čuveni Salt March/Dandi March/Satyagraha/“Snaga Istine“ („Marš soli“) iz marta i početka aprila 1930. god. kojim je direktno napao na jedan od bitnih elemenata britanske imperijalne i kolonijalne uprave → njen monopol na proizvodnju i prodaju soli. Bez obzira na to da nisam sklon gandijevskoj ideologiji (kompletno je sagledavajući, a ne samo promatrajući je kroz prizmu nenasilja), činjenica je da marš pješke (od oko 390 km.) Gandija i njegovih sljedbenika prema moru kako bi skupljali sol (bez plaćanja poreza) i tako izazvali imperijalni monopol bio strateški i taktički fenomenalan čin sa impresivnim učinkom.

Pohod pješke više stotina opljačkanih radnika četiri tuzlanske firme prema Europskoj Uniji treba upravo promatrati u sličnom kontekstu. Tim ljudima nije sigurno cilj da traže azil u nekom kolektivnom prihvatilištu u slavonskoj Županji. Ono što je žalosno jeste da se ovaj marš ili pokušava ironizirati u smislu priče o : „glupim Bosancima“ koji pješke po mrazu hodaju do granice gdje neće ništa postići“ i čak pretvoriti u ushiljenu mržnju i netrpeljivost u smislu retorike : „dolaze u Europsku uniju, da nam otmu radna mjesta, da islamiziraju Hrvatsku, da ovo ili ono...“ A oni žele samo dvije stvari : pravo na rad i nadasve pravdu i to u svojoj domovini, Bosni i Hercegovini, koja iako nije oficijelno u EU, po svim ostalim parametrima je primarno europska zemlja. Velika većina Bosanaca i

Hercegovaca (izuzev malobrojnih ali nažalost glasnih hejtera i ekstremista) pripada i želi biti dio europskih vrijednosti (nastalih u vrijeme klasične grčko – rimske civilizacije) kao što su progres, demokratija, sloboda, pravo na rad, pravdu, solidarnost.

Zato je i ovaj marš i patnja stotina radnika, u ovo prednovogodišnje vrijeme (kada dobar dio njihovih sunarodnika misli gdje će se zapiti i slušati turbo – folkere i spiskati pare na gluposti) ne samo krik očajnika nego se iz njega trebaju razlučiti i iščitati i vrlo jasne političke poruke upućene i europskim i lokalnim političarima, birokratama i uhljebašima. Jer jednoga dana, možda i to vrlo, vrlo brzo će uslijedi još jedan, znatno brojniji Satyagraha marš i to pravo u sjedište Europske Unije u Brisel. A taj marš, možda i započne negdje u nekoj „provinciji u pozadini Europe“, i kada će bosanskohercegovački građani na maršu biti samo potok koji će u Slavoniji i Zagorju postajati sve veća „rijeka“, a već u Sloveniji i Italiji nabujala bujica. I to ne protiv Europske Unije, nego upravo ZA Europsku Uniju, ZA njeno snažno jedinstvo na drevnim temeljima i pravima, ZA Europu koja pripada njenim svim njenim građanima, a ne birokratama, bankama i financijskim mešetarima i špekulantima, ZA Europu koja ima progresivnu budućnost sa znanošću, kontinuiranim napretom i prosperitetom, ZA Europu socijalne pravde i solidarnosti, ZA Europu oslobođenu nekih američkih ili ruskih tutora.

Ali hajde da se vratimo na ovaj naš marš koji se upravo zaustavio negdje na sadašnjim granicama Europske unije, kod maloga mjesta po imenu Orašje. Možda je on zaustavljen, ali je nesumnjivo imao dalekosežne posljedice po buduće proteste i nastupe obespravljenih plebejaca. Od sada će marševi obespravljenih prema granici EU postajati norma i sve jači pritisak, i na domaće oligarhije i na njihove strane gospodare. Ti marševi obespravljenih na granicu EU su mnogo bolje rješenje nego puki štrajkovi u ionako opljačkanim i ruiniranim privrednim kapacitetima, u zapostavljenim obrazovno – vaspitnim ustanovama, u koruptivnom mehanizmu zdravstvene zaštite. Marševi na granicu su bolji i od prekida komunikacija, jer ne smetaju drugima da rade i da se kreću i tako ne izazivaju sukobe sa ostatkom građanstva. Marševi na granicu EU su bolji i od blokada institucija, fabrika, škola, fakulteta koji često dovode do unutarnjih konflikta, prečestog politiziranja, manipuliranja od strane pojedinaca i demagoga, šuplje priče i sličnog. Uostalom, onima koji upravljaju našom zemljom uopće i nije stalo ni do naših institucija, ni do naše privrede ni do našeg obrazovanog sustava, pa ih se te blokade ne bi ni tangirale. Marševi na granicu EU su bolji i od napada i paljevina i od nasilja, jer obespravljeni građani ne žele da besciljno uništavaju ili da pljačkaju i tako daju „vjetar u leđa“ na jednoj strani raznoraznim ekstremistima, vandalima, običnim kriminalcima i ludacima, a na drugoj strani da daju opravdanje represiji da udari na njih žestoko i brutalno. TI OBESPRAVLJENI RADNICI ŽELE DA STVARAJU, A NE DA RAZARAJU. Marševi na granicu EU izazivaju veliku medijsku pažnju i dovode i strane medije da vide šta se to dešava u Bosni i Hercegovini. Tako se slučaj BiH ponovo uvlaći u orbitu europske pažnje, da vide europski porezni obveznici kakvim su i svojim i našim idiotima i kriminalcima slali novac za navodnu obnovu i razvoj Bosne i Hercegovine i

gdje je taj novac završavao i na koji način se trošio ne za ono za što je bio namijenjen. Propali eksperiment u našoj zemlji, koji su vodili trećerazredni euro-američki političari i samoproglašeni eksperti zajedno sa domačim tiranima i ološem mora se prikazati EU građanima. A marševi na granicu EU su upravo jedan od najboljih i najdjelotvornijih načina privlaćenja pažnje i konkretnog ukazivanja na problem. Mi ne možemo ostati neka crna rupa Europe, neka njena kloaka ili septička jama u koju će se istresati njen otpad. Marševi na granicu su i odlična metoda mobilizacije i podizanja svijesti i katarzične empatije svih obespravljenih na zajedničkoj matrici, bez obzira na nacionalno, vjersko, političko, rodno, seksualno, ...ovo ili ono opredjeljenje...svi smo samo jedan demos, jedan populus, jedan narod, jedno građanstvo... Gandi je bio taktički genije u političkoj igri i od njegovih metoda se mnogo toga može naučiti. Pritisak sa mirnim marševima obespravljenih na granicu EU se treba nastaviti, sa sve više pohoda i sa sve više učesnika. Mi smo Europljani i želimo da se kao takvi i tretiramo, sa svim pravima, obavezama i odgovornostima. I zato neka naši putevi prema graničnim prelazima u EU budu obavezni smjer organiziranih kolona obespravljenih.

Naravno tu ima i određenih razlika koje je izazvao ovaj marš tuzlanskih radnika u odnosu na onaj gandijevski marš od prije 84 godine . Prvo marš tuzlanskih radnika se odvija u mnogo gorim klimatskim uvjetima, po poledici i pravoj snježnoj oluji. Zatim, ti radnici moraju proći mnogo više policijskih, graničnih i drugih punktova nego gandijevci. I na kraju najvažnija razlika, britanski imperijalni, kolonijalni i vojni činovnici su bili ipak mnogo i humaniji i civiliziraniji sa više empatije i razuma od naših lopovskih i bezkrupuloznih sirovina, mafijaških đilkoša i bandita i njihovih stranih patrona i gospodara.

LVIII. filipika

Seksualne slobode, „govor mržnje“, „govor političke korektnosti“, urbanluk

Nešto ranije sam imao vrlo zanimljivu diskusiju sa kolegicom, univezitetskom profesoricom jezika i književnosti, inače jednom mojom dobrom prijateljicom i vrsnim stručnjakom i znanstvenikom o fenomenu „jezika mržnje“, odnosno kako definirati određene pojmove i izraze u kontekstu nečega što bi se zvalo „jezik mržnje“ ili ponašanje po „obrascu mržnje“. Vrlo brzo se ispostavilo da je to jedna i zanimljiva, i kontroverzna ali i neistražena tema. Prvo da naglasim, da se uopće ne smatram osobom koja se razumije u pitanja lingvistike, pravopisa i gramatike pa mi ni dan danas nije npr. jasno zašto za jedan glas (bar u govoru moga kraja) postoje dva znaka i u latinici i u ćirilici, i to tzv. meko ć i tzv. tvrdo č. Ali mislim da su to ipak sitnice, u kontekstu onoga o čemu želim pisati.

Konkretan povod diskusije, koja će se pokazati vrlo plodonosnom, jeste bilo pitanje na koji način mi heteroseksualci možemo koristiti neke izraze i pojave, uobičajene u svakodnevnom govoru, a da na jednoj strani ne uvrijedimo ili izazivamo mržnju na osobe koje su homoseksualci, biseksualci, transeksualci, aseksualci, autoseksualci...itd.... a na

drugoj ne upadnemo u neku vrstu radikalne političke korektnosti koja bi ugrozila slobodu govora ili izražavanja. Pošto sam veliki protivnik tzv. neoliberalnog izuma „govora političke korektnosti", koji smatram običnim licemjerjem dokone pokondirene elite, u tekstu se neću libiti korištenja i nekih eksplicitnih pojmova i izraza. Diskusija je započela sa određivanjem da li su termini „lezbejka" i „peder" „govor mržnje" ili „pravo na izražaj". Naravno, o tome će se voditi diskusije i rasprave, ali moja malenkost rasuđuje na sljedeći način. Prvo, štokavski jezik koji je književna norma BiH, Hrvatske, Crne Gore i Srbije je jezik vrlo bogat psovkama i eksplicitnim izrazima, koji se u najvećem broju slučajeva uopće ne koriste u kontekstu uvrede ili „govora mržnje", nego čak i kao izričaj raspoloženja u širokom dijapazonu od radosti do nerviranja, od dobronamjernog zezanja do opuštanja pojedinca pa i neke vrste „ispušnog ventila" običnih ljudi. Takav smo narod, i to će tako i ostati i niko nas ne bi smio zbog toga ni koriti ni kulturološki ispravljati, niti navodno civilizacijski patronizirati. E sada izrazi lezbejka i peder u našem jeziku imaju različite konotacije. Prvo riječ „lezbejka" se u našem jeziku čisto odnosi samo na žensku homoseksualnost i nema sekundarno značenje, dok riječ „peder" u našem jeziku primarno ima značenje loše karakterne osobine (bez obzira da seksualnost pojedinca). Tek se u sekundarnom značenju riječ peder odnosi na mušku homoseksualnost. Slično pojmovno primarno i sekundarno određenje kao i riječ „peder" ima i naša vulgarna riječ za ženski polni organ, gdje nekada označava lošu karakternu osobinu, a nekada samo polni organ (vidjeti vrlo zanimljivo zanimljivo obrazloženje po ovome pitanju Radeta Šerbedžije u filmu Variola Vera). Znači ako neko upotrijebi riječ „peder" to automatski ne mora značiti da je riječ o „govoru mržnje" prema određenoj seksualnoj manjini, nego da je riječ samo o ukazivanju na karakter nekoga pojedinca. Sve zavisi od konteksta upotrebljene konkretne riječi. Ako se odnosi na karakter nekoga pojedinca onda to nije uvreda ili mržnja prema muškim homoseksualcima. Međutim, ova riječ ima i drugu stranu medalje. Riječ „peder" je tuđica, stranog, konkretno starogrčkog porijekla. Njeno etimološko značenje dolazi iz složenice *paiderastes*, koja bi se mogla prevesti kao „žuditi za dječakom". Kao što se može iz ovoga vidjeti, ova riječ implicira pedofiliju (riječ isto starogrčkog porijekla), i samim tim je nesumnjivo vrlo uvredljiva i veoma težak „govor mržnje" kada se odnosi na odrasle i punoljetne muške homoseksualce. Sa riječi „lezbejka" stvari stoje znatno drugačije. Etimološko porijeklo riječi dolazi od grčkog otoka Lezbos i vezano je za starogrčku pjesnikinju Safo/Sappho (živjela 630/615. – 570. god. p. n. e.). Ova jedna od najvećih pjesnikinja u historiji čovječnastva je rođena i živjela u gradu Mitilena na otoku Lesbosu. Čest objekat njene ljubavne i erotične poezije su bile djevojke. Iz ovoga je jasno da riječ „lezbejka" ne može biti uvredljiva niti „govor mržnje" prema ženskim homoseksualcima, jer je nastala zbog jedne od najuglednijih predstavnica poezije u čitavoj književnosti. Radi toga, i ne treba da iznenađuje da mnoga udruženja koja okupljaju ženske homoseksualce u svojim nazivima koriste i „lezbijski termin". Osobno smatram da bi engleska riječ „gay" trebala biti uvredljivija nego riječ npr. lezbejka. Izvorno „gay" je u značenju „veseo", ali sa vrlo ciničkim, prezirnim i

sarkastičnim prizvukom. Međutim, zbog naše uobičajene sklonosti malograđanskom pomodarstvu i pokondirenosti uvriježilo se koristiti ovu riječ među slojevima koji žele biti moderni i tzv „politički korektni“, ali su u stvari vrlo glupi i površno obrazovani.

E sada, ako želimo da se daju slobode i prava punoljetnoj homoseksualnoj, biseksualnoj i transeksualnoj populaciji, što potpuno podržavam, to onda treba proširiti i na kompletnu populaciju. Ne može se jednima nešto dozvoljavati, a drugima zabranjivati. Znači i punoljetni heteroseksualci trebaju da uživaju sva prava i slobode u seksualnom i ljubavnom životu, bez ograničenja nekih konzervativnih i pseudo-moralističkih stavova. Pa i aseksualci i autoseksualci bi trebali da imaju prava ista kao i ostali i da uživaju zakonsku zaštitu. Na kraju krajeva, podržavam i pravo na sklapanje brakova i hetero i homo i bi- seksualnim ljudima kako oni žele i na koji način žele. Zato bi trebalo ozakoniti, pored monogamnih brakova, i poligamiju i poliandriju. Pa ko želi neka izvoli, ali sve u okviru propisanih zakonskih normi, bez ikakve prisile, na čisto dobrovoljnoj osnovi i da je riječ o punoljetnim osobama. Mislim da bi prisilu na brak (bez obzira bio zaključen pred matičarem ili svečenikom bilo koje religijske zajednice ili skupine) i maloljetničke brakove ili brak sa maloljetnom osobom trebalo zabraniti i strogo kažnjavati, pa čak tretirati i kao silovanje. Nesumnjivo bi oslobođanje okova staroga morala prilično relaksiralo situaciju u BiH i oslobodilo mnoge ljude unutarnjih napetosti, frustracija i kompleksa i omogučilo im da se bave kreativnim poslovima, a ne da se nešto kriju ili pretvaraju ili lažu i tako gube dragocjenu energiju i za sebe i za društvo i zajednicu u cjelini.

Ovako radikalno demokratski i slobodarski pristup će sigurno pored dežurnih samoproglašenih moralnih vertikala, čuvara nekakve „čistoće“, ideoloških zatucanjaka i bukvalaca, sablazniti i jedan sloj stanovništva koji možemo nazvati „urbanluk“. Ova riječ nije moj izum, nego ju je prvi upotrijebio i patentirao u svome suštinskom značenju moj drug Samir Avdić na čemu mu se svesrdno zahvaljujem. Definirati „urbanluk“ možemo lako definirati, kao neko pseudo – liberalno građanstvo ili salonske revolucionare i ljevičare koji nastupaju sa pozicija moralnih vertikala. To je jedna subkulturna grupa, "turbo-gradskog" ili snobovskog visokoobrazovanog stanovništva i predstavlja ekvivalent terminu papanluk (priprost, bezobrazan, glup, korumpiran, bezkrupulozan, kriminogen, šovinista itd...)...Otprilike to je osjećaj neke pseudo kulturološke superiornosti i intelektualnosti, koji je svojstven modernom liberalnom ili lijevom političkom, društvenom, ekonomskom spektru i diskursu i poglavito je zbog te samodopadnosti pojedinaca ili nekih zatvorenih malih skupina autodestruktivan. Naravno, tu nema nikakve stvarne obrazovanosti, nikakvog stvarnog intelektualizma, nego samo jedna površnost iliti ugledanje na način života nekakve više srednje klase iz serija sa FOX kanala. Oni nude samo kritiku i kulturološku demagogiju, a ne i rješenja. Verbalno se zgražavaju profita i novca, a uzimaju ga nemilice na nekim projektima koji nemaju nikakvu osnovu ni potrebu. Demagogiraju (često u zadimljenim i alkoholiziranim kafanama) o svjetskoj revoluciji i ovoj i onoj marksističkoj teoriji, a da nisu nikada digli

ništa teže od kašike. Dobar primjer pružaju raznorazni intelektualci, poglavito liberalne i ljevičarske orijentacije, od korčulanske škole pa posebno krajem 80tih godina, koji su uporno i uporno napadali i priželjkivali nestanak titoističke strukture, ne nudeći nikakvu stvarnu naprednu alternativu ili rješenje nego samo kritiku, kritiku i samo kritiku...I sta su dobili kada je sistem koji su tako mrzili (jer po njihovim teorijama to nije bio pravi, izvorni 68osmaški marksizam). Dobili su bivše komunističke političare, udbaše i generale koji su se vrlo brzo preobukli u nacionalističke, šovinističke, fundamentalističke, kriminalne dresove i deveti krug pakla u kojem smo zivjeli čitavu jednu deceniju.

LIX. filipika

U obruču – povodom niza napada na medije i pojedince u BiH

Zadnji dani prošle 2014. god. i prvi dani nove 2015. god. godine su obilježeni nizom događaja koji jasno ukazuju na pravac procesualnog odvijanja situacije u toku nove godine. A svaki historičar ili dobar analitičar bi se trebao zabrinuti nad tim pokazateljima procesa koji se odvijaju i koji mogu dovesti vrlo lako do neželjenih efekata i posljedica. Prvo je potrebno ukazati da je februarska pobuna iz 2014. god. bila samo upozorenje, a pošto niko nije izvukao pouku iz onoga što se tada desilo, mjeseci koji su predstojali su izgleda samo zatišje pred pravu buru, koja ne bi imala samo socijalnu komponentu, nego i neke druge (nacionalističke, šovinističke i fundamentalističke) aspekte.

Prvo je počelo u ponedjeljak 29. XII. 2015. god. sa upadom jedinice Policije Republike Srpske, uz asistenciju MUP Kantona Sarajevo, u prostorije portala Klix.ba, koji se nalazi u samom središtu Sarajeva. Riječ je o grubom kršenju Dejtonskog sporazuma, jer su jedinice Policije RS prešle na teritoriju Federacije BiH, bez da je o tome neko iz Vlade RSa bar formalno obavijestio premijera i kolege iz Vlade Federacije BiH. Izgleda da je predsjednik RS želio da pokaže svoju moć (jer dobro zna da naš narod tradicionalno poštuje pokazivanje sile), nametne se uglavnom šovinističkoj SDS opoziciji (onaj ko misli da se SDS demokratizirao i distancirao od genocida i zločina koje su počinili u ratu 1992. – 1995. njegova paravojska, policija i vojska je obična budala), pošalje poruku o svojoj nedodirljivosti, uzavre nacionalističke i šovinističke strasti upadom u samo središte Sarajeva (a velika većina Sarajlija koji su preživjeli u „prstenu“ opsade 1992 – 1995. ima sasvim razumljivo veoma negativno mišljenje o oružanim skupinama koje dolaze iz pravca Pala) i tako izazove incident ili otvori priliku za potencijalno nove incidente.

Zatim se nastavilo sa napadom, trećim po redu i sada sa hladnim oružjem, na imama u Velikoj Kladuši, vjerojatno od strane tekfirovskih proISILovskih ekstremista. Inače je ovaj imam poznat po kritiziranju prakse vrbovanja i slanja omladine iz BiH na sirijsko i iračko ratište kako bi se borili za tzv. Kalifat koji provodi genocid u širokom razmjerima. U isto vrijeme se pojavljuje i intervju jednoga poznatoga glumca koji je svoje nesumnjivo velike glumačke i umjetničke talente i znanje odlučio (poradi običnog politikantskog ulizivanja i želje da ponovo bude u žiži javnosti) podilaziti najnižim, šovinističkim

strastima i srozati se tako na nivo truhlog tomata (paradajza, rajčice) sa krizom identiteta (nekada Ante, nekada Emir, zavisno od novca). Naravno, šteta je učinjena, truhli tomato nije ponovo postao svjež, ali je zato oživio stare rane i podstakao čitav niz problema.

I onda dolazi nova vijest, a to je da je došlo do napada na novinare portala Tacno.net, najuglednijeg društveno – političkog medija na prostoru obuhvata našega jezika. Užasava pomisao da se napad desio u prisustvu malodobne djece, pred masom ljudi, da je mostarska policija flegmatski reagirala, kao i da je jedan od napadača čak zaposlenik Ministarstva sigurnosti BiH i to Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova u Mostaru. Ono što je indikativno sa napadom na urednike Tacno.net jeste da je to samo jedan od čitavog niza napada, ucjenjivanja, prijetnji i pritisaka koji se godinama dešavaju u Mostaru, i da niko ne reagira ozbiljno da se ta grupa i njihovi naredbodavaoci zaustave i sankcioniraju. Ako je ko mislio da je Mostar samo balkanski Belfast, prevario se ...to je grad koji liči na AlKaponeovski Chicago u svome najgorem razdoblju. Naravno, da se nadamo skoroj pojavi jednoga Eliota Nesa da tu bagru očisti ne samo u Mostaru, nego i u Sarajevu, Banja Luci, Palama....itd....

Najbizarniji slučaj je pokretanje prekršajnog postupka protiv jednog penzionera iz Kaknja, zbog narušavanja javnog reda i mira, jer je prije četiri mjeseca u centru Kaknja kremom za obuću umazao plakat jednog od članova Predsjedništva BiH. Naravno, kakanjski penzioner će morati platiti kaznu i sudske troškove, dok se okorjeli mafijaši i korumpirani političari puštaju iz zatvora zbog proceduralnih grešaka u sudskom ili tužiljačkom postupku. Taj slučaj me podsjeća na priču o pjesmici „Dva raba“ koju je ispjevao Branislav Nušić i zbog završnog refrena (jer je shvaćen kao ismijavanje i ironiziranje režima kralja Milana Obrenovića) zaradio dvije godine robije: „Iz ovoga pouku imate: U Srbiji prilike su take, Babe slave, preziru junake, Zato i vi ne mučite se džabe, Srpska deco postanite babe“. Ubrzo nas „obraduje“ informacija da predsjednik RS planira da uvede predsjednički sustav putinovskog stila, u čemu ima i podršku intelektualnih trabanata iz ANU RSa. Ideja da nakon isteka ovoga mandata, budući birani na izborima Predsjednik RSa bude istovremeno i član Predsjedništva BiH je opasna iz razloga što se time direktno i to prilično derogira glavna institucija državnosti Bosne i Hercegovine, umanjuje njeno značenje i svodi na neki kolegij predstavnika entiteta i tri konstitutivna naroda, znatno manje nego što je to sada EU komisija ili što je nekada bilo (ko se sjeća toga zna kako je ono imalo malo praktičnih ovlasti, stvarne vlasti i formalnog značenja) kolektivno Predsjedništvo SFRJ. Ali hajde da i na ovom mjestu budemo malo neozbilji, pa bi se i ova inicijativa mogla protumačiti i na sljedeći narodski način : „Vidjela žaba (tj. Dodik) da se konj (tj. Putin) potkiva, pa i ona digla nogu“.

Sve ovo što se izdešavalo u zadnju sedmicu dana jasno pokazuje da je nekome jako stalo da zakuhava u Bosni i Hercegovini. Time bi se uspješno skrenula pažnja sa gorućih problema u oba entiteta, u svih 10 kantona, u jednom distriktu i tri naroda +Ostali i sve svelo na uobičajenu frazeologiju i tiraniju. Ti problemi su : uobičajena praksa prostitucije

i kupovine poslanika, teška ekonomska i socijalna situacija, osiromašenost, propala privreda, sve veća zagađenost i alarmantna ekološka situacija, korupcija, kriminal, birokratska samovolja, jad i bijeda, nezaposlenost, slom obrazovnog i zdravstvenog sustava, bezperspektivnost, depopulacija i „bijela kuga“, egzodus mladih, kolonijalno – protektorska uprava stranih centara moći i njihovo iscrpljivanje i iskorištavanje, moralni i vrijednosti sunovrat, nerad i otuđenje od demokratskih i stručnih postulata sudsko – tužilačkog sustava, kaos u pojedinim policijskim službama i agencijama ....itd.... Posebno se situacija namjerno zaoštrava ako se imaju u vidu radikalno – demokratski procesi koji se odvijaju u pojedinim dijelovima Bosne i Hercegovine i njenim institucijama. Upravo smo postali svjedoci da je politička stranka sa najdužim kontinuitetom postojanja prešla na istinsku grčko – rimsku, neposrednu demokratiju = jedan član – jedan glas. Ako se ta „epidemija“ demokratizacije nastavi (a itekako bi trebala) i na druge političke subjekte, medije, obrazovne i znanstvene institucije, društvene institucije, udruženja građana, ekonomske i socijalne kapacitete, onda će uhljebljeni mali tirani i tirančići koji uživaju u nezasluženim privilegijama i bogatstvima padati sa vlasti, pozicija i sinekura kao „zrele kruške“. Naravno da se put u grčko – rimsku demokratiju i prelazak Bosne i Hercegovine i kao društva i kao republikanske države na ove obrasce njima ne svidja i da će ga pokušavati zaustaviti na sve moguće načine. Ne treba se zavaravati da se to može riješiti samo „nekim lijepim riječima“ ili „silom argumenata“. Jasno je da se nalazimo u obruču zla koji sve više i više nastojati nas stezati.

Kako bi se taj obruč slomio neminovno je okupljanje svih demokratskih, progresivnih, socijalno svjesnih...itd... pojedinaca, grupa, stranaka, udruženja, medija u neku vrstu zajedničkog Fronta u odbrani demokratske, republikanske i ustavne Bosne i Hercegovine. koji se ne bi libio pokazati i zube i djelovati kao kakav pit bull, a ne samo pisati protestna pisma.

LX. filipika

Da li je potrebno suspendirati koalicijske pregovore sa strankom prof. dr. sc. Dragana Čovića?

Napad na Amera Bahtijara i Šteficu Galić urednike mostarskog portala Tačno.net koji se (bez ikakvog povoda) desio u prodajnom centru Mepas Mall, od strane Marina Kordića, Josipa Čuljka i Antonija Vrljića je konačno izlio čašu žuči. Umjesto da se odmah procesuiraju napadači, hercegovačko – neretvanski policijski komesar Ilija Lasić, je službeno informirao javnost da je valjda “nezavisna” mostarska policija podnijela prekršajnu prijavu protivu samo jednog od napadača i to Marina Kordića i ali i protiv Amera Bahtijara, koji je bio žrtva napada. Po saopćenju mr. Senada Pećanina advokata urednika portala Tacno.net : “Očito je da komesar Lasić ima dva cilja: sakriti odgovornost napadača Antonija Vrljića, uposlenika Agencije za školovanje i usavršavanje kadrova Ministarstva sigurnosti BiH, i drugi, pokretanje prekršajnog

postupka radi izbjegavanja zakonske obaveze podnošenja krivične prijave protiv svih napadača.”

Ono što se desilo 2. I. 2015. god. je na svjetlo javnosti izbacilo svu očajnu situaciju u Mostaru i drugim dijelovima BiH i Federacije u kojima je gazda, il padrone dr. sc. Dragan Čović. Brutalni fizički napad na prof. dr. sc. Slavu Kukića koji se desio u sred bijela dana u središtu Mostaru, u prostorima Sveučilišta, a koji nije rasvjetljen nudi samo jedan primjer. Uskoro se pojavljuje sve više informacija da su zastrašivanje, prijetnje, ucjene pa i fizički i verbalni napadi več godinama praksa u Mostaru i to prema svima koji se usude konkretno i javno opoziciono nastupiti prema interesima “gazde” dr. sc. Dragana Čovića koji je ujedno i predsjednik jedne stranke. Toliko se toga dešava i o toliko toga govore sa strahom obični građani, pa i pojedini politički aktivisti, da zabrinjava pojava da se to počinje smatrati nečim normalnim u gradu na Neretvi. Ono što zabrinjava posebno da se to ne radi onako nekako “profinjeno”, nego sirovo, u sred bijela dana, pred što je moguće većom masom ljudi. Nažalost, djelovanje ovih osoba ili organiziranih skupina se uopće ne sankcionira, nego se oni ubroje jednostavno u tzv. skupinu “izoliranih incidenata” ili napade psihički poremećenih osoba. U zemlji u kojoj se, poradi cjelokupne situacije, čitavo njeno stanovništvo može podijeliti na tri skupine : Pokvarenjake, Ludake i Glupane, biti psihički poremećen, lud i labilan nije i ne može definitivno biti olakotna okolnost.

Tako se čini da Mostar ne samo da pored epiteta balkanskog Belfasta, sve više poprima i elemente balkanskog ElKaponeovskog Chicaga, gdje je sve uvezano u jednu zlokobnu hobotnicu u svim strukturama. O tome možda i slikovito govori i provođenje kriminalističke istrage Uprave policije MUPa Hercegoačko – neretvanskog kantona/županije protiv Samira Hadžihusejnovića, ministra financija Hercegovačko - Neretvanskog kantona/županije zbog (pazite sada) neisplaćivanje naknada za rad u komisijama i drugim vladinim tijelima, odnosno zbog obustavljanja isplata tih naknada, Znači u jednom Mostaru, u kojem se ne provodi istrage protiv klasičnog kriminala, započinje istraga jer je obustavljeno isplaćivanje enormno povećanih naknada za rad u kantonalnim/županijskim komisijama.

Ako je istina da Mostarom godinama hara, prijeti i terorizira ulicna banda pod pokroviteljstvom stranke kojoj je na čelu Dragan Čović i da se na to gleda blagonaklono od lokalnih vlasti, jedan od načina da se to zaustavi jeste da oni BH političari koji se smatraju demokratskim opcijama zaustave bilo kakve dalje koalicione pregovore sa strankom Dragana Čovića. I to sve dok stranka Dragana Čovića ne prestane sa korištenjem tiranskih metoda kontrole i uprave, i pritisaka i nasilništva. Pregovori sa strankom Dragana Čovića u ovakvim uvjetima kada se provodi samovlast i strahovlada u "Stolnom gradu" su nemoralni i komprimitirajući za bilo kakvu političku opciju koja se želi smatrati promicateljem demokratije, ljudskih prava i slobode. Nije to više pitanje nikakvog ministarskog mjesta, nikakvog nacionalnog interesa ili legitimiteta. To je sada

stvar načela, hocemo li živjeti pod nasilnom diktaturom ili kao slobodni građani. Svaki nastavak pregovora sa strankom Dragana Čovića, bez rješavanja pitanja nasilništva nad građanima Mostara je priznanje da ste isti.

LXI. filipika

Iznogud i dalje rovari protiv Haruna el Pusaha

(aluzija na čuveni strip „Iznogud“)

I u srijedu, 7. I. 2014. god. nastavljen je krvavi i brutalni pohod skupina ideološki naslonjenih na El Kaidu, „Iznogudov kalifat“, ili raznorazne druge samoproglašene kalifate (npr. Nigerijski Boko Haram, čiji je osnivač Mohammed Yusuf dao ubiti svakoga ko je tvrdio da je zemlja okrugla i da nije ravna, da postoji evolucija i da kiša nastaje od vode koja je isparila sa zemlje) i emirate. Kraj prošle godine su obilježili sa egzekucijom 141 osobe, poglavito djece, u jednoj pakistanskoj školi. Ovu godinu su pored već uobičajenog genocida i kulturocida u „Iznogudovom kalifatu“ nastavili u srijedu prvo sa napadom u jemenskoj prijestolnici Sani i umorstvom 35 ljudi, uglavnom studenata, a onda je nešto malo kasnije udareno u sam stub modernog društva →slobodu govora i izražavanja. Napadnut je pariški satirični časopis „Charlie Hebdo“ i prilikom toga u smislu klasične egzekucije ubijeno 12 novinara i policajaca (jedan od njih je bio prvo ranjen i onda bez ikakve milosti i izgleda namjerno usmrćen iz neposredne blizine, što su osvjedočile i TV kamere). Ne može postojati nikakvo opravdanje za ovo što je učinjeno, ne može postojati nikakvo usporedjivanje sa ovim što je učinjeno, ne može postojati nikakva relativizacija za ovo što je učinjeno. Tri lika, po svemu sudeći odlično obučena i pripremljena, su pucali u slobodu i bukvalno i metaforički, zaklanjajući se iza „islamističkih“ parola i ideologije, i to je činjenica koja se ne može nikako ni zakloniti niti je treba uopće zakloniti i sada zabijati glavu u pijesak ili skrivati se u mišjoj rupi, dok ovo sve ne prođe niti ponavljavati floskule o islamofobiji ili nekim teorijama zavjere i tako sebe zavaravati ili druge pokušavati zavarati. Krajnje je vrijeme da se sa ovim problemom ekstremno-sunitske tekfirske verzije islama suočimo i to ne samo liječenjem posljedica, nego upravo ulaskom u samu uzročnost pojave i razvitka. I to sve od vlada, preko „sive mase“, vjerskih i religijskih zajednica i pojedinaca sa autoritetom (posebno islamskih denominacija Abrahamizma) pa sve do običnog čovjeka.

Nažalost, po svemu sudeći ova bolest ekstremizma koji se poziva na ekstremno-sunitsku tekfirsku verziju islama i ne namjerava se stvarno izliječiti, nego čak i održavati u nekoj mjeri kako bi pohranjivala i druge ekstremizme i djelovala kao „crvena krpa“ za jačanje drugih fašizama. Tako su samo nekoliko minuta nakon pokolja nad potpuno nevinim novinarima i karikaturistima „Charlie Hebdo“, osvanule na FB i drugim mrežama i kod nekih poznatih ličnosti statusi koji nisu usmjereni na prave uzroke, nego na neku „nedefiniranu masu“ na koju se baca krivica i samo još više produbljuju strasti i utvrđuju linije razdvajanja, pa ću izdvojiti samo tri koja su me posebno zaintrigirala : „islamistička praščad“, „islamističke svinje“ i posebno citat : “Francuski satirički časopis sprdao se iz

svega. Iz vlasti, iz kršćanstva, iz ateizma. I ne, više ne prihvaćam da su naši svjetonazori samo drugačiji od islamskih. Bill Maher bio je u pravu: Naši svjetonazori su bolji od islamskih." Ksenofobni pokret PEGIDA prosto uživa u ovome što se desilo u Parizu, pozivaju na neki skup koji bi se trebao održati u ponedjeljak, 12. I. 2014. …itd….Citiraju se dijelovi Kurana, i to bez ikakvog poznavanja povijesnog konteksta ili mitološke osnove i to izvađeno iz konteksta i bukvalno, kao da metafora i figurativnost u ljudskom jeziku ne postoji, kojim se želi reči da Kuran 100 % opravdava ovaj pokolj. Pa zar upravo ta "liberalna javnost" koja sada ima takve poruke time ne čini ono što tekfirske ubice i monstrumi upravo i žele, preusmjeravanje pažnje i mržnje, pa i potencijalnih osvetničkih i drugih akcija sa njih na mase nevinih i mirnih Euromuslimana ili onih koji više ne pripadaju nijednoj islamskoj denominaciji, ali su potekli iz islamskog miljea. Pa upravo su najveće žrtve tekfirskih zločinaca u 95 % slučajeva upravo aktivni pripadnici i praktičari neke od islamskih denominacija (i to ne samo iz reda desetina raznoraznih šiitskih sekti i vjerovanja, i ne samo hanefije i ne samo derviši i ne samo sinkretički Aleviti u Turskoj…nego čak i malkiti, hanbeliti, šafijiti koji se sa njima ne slažu). I na kraju u toj salonskoj "liberalnoj" javnosti percepciji ispade da države i društva sa nekom islamskom većinom nisu sposobna za demokratski i progresivni razvitak i kao takva su predodređena da žive u tiranijama, zaostalosti, anarhiji, međusobnom ubijanju ili pod protektoratom ili okupacijom stranih država, vojski, kompanija, i naravno pošto su nesposobna da upravljaju sama sa sobom, da je dužno da predaju i svoje bogate resurse.

Ali hajde da malo proučimo historiju u zadnjih 60tak godina, od kada je borba za "crno zlato" na prvom mjestu svih političkih, vojnih i ekonomskih operacija.

1. Uspostavljena je država Izrael, što je praćeno etničkim čišćenjem Palestinaca (koji su spadali u najobrazovaniji dio arapske populacije), i koja još uvijek od 1967. god. pod okupacijom drži dobar dio Palestine.
2. U Iranu su britanske i američke obavještajne službe 1953. god. srušile sa vlasti sekularnog i socijaldemokratskog legalnog premijera Mohameda Mosadeka, kako bi nastavile nesmetanu eksploataciju nafte....Dobili su na kraju Homeinija, čiji režim je čak i tajno podržavan isporukama oružja (čuvena afera "Irangate").
3. U Indoneziji je 1965. god. planiran od tih zapadnih, liberalnih država i dopušten pokolj ljevičara, ubijeno je pola miliona ljudi u jednom vrlo kratkom periodu....
4. Zulfikar Ali Buto, socijaldemokratski legalni premijer Pakistana je 1977. god. srušen vojnim udarom od strane generala Muhameda Zije Ul Haka, uz pomoć ultradesničarskih američkih krugova (vidjeti ulogu čuvene teksaške novinarke, naftašice i aktivistice Joanne King Herring). Zija ul Hak daje likvidirati premijera Buta i zavodi oštru fundamentalizaciju i ekstremizaciju Pakistana. Proizvod je pakistanski ogranak Talibana.

5. USA i druge zapadne zemlje aktivno podržavaju borbu protiv prosovjetske vlasti (koja da bude ironija veća nije uopće bila sekularna, nego neka čudna mješavina komunističko – islamske vladajuće partije) u Afganistanu (1979. – 1989.), ali pri tome ne pomažu i ne naoružavaju demokrate, liberale, socijaldemokrate, antisovjetske komuniste...itd...Nego podržavaju i naoružavaju najveći ološ, najveće ekstremiste i fundametaliste, dovode saudijske i druge plaćenike. Velika većina u „Rambu III“ slavljenih mudžahedina su ustvari bili zatucani fanatici sa načinom razmišljanja za koje bi i srednji vijek bio napredak. Dobili su Talibanski emirat i već znanu Kaidu.
6. Srušena je legalna vlada Narodne Demokratske Republike Jemen, kao i pružena pomoć u gušenju kasnije pobune na jugu Jemena u toku 1994. god. Dobili su vjerski rat i genocid Šija i Sunita, i ogranke Kaide.
7. Napadnut je 2003. god. Irak pod lažnim izgovorom o posjedovanju kemijskog oružja, a sve kako bi se došlo do njegove nafte, i bez odobrenja UN. Dobili su vjerski rat, genocid, etničko čišćenje i uspostavu Iznogudovog „kalifata“.
8. Napadnuta je 2011. god. Libija i srušen Gadafijev režim kako bi se došlo do libijske nafte i gasa. Dobili su raznorazne islamističke ekstremističke emirate na obalama Mediterana.
9. Izazvan je građanski i vjerski rat u Siriji, kako bi se došlo do njene nafte i uklonila prijetnja Izraelu. Naoružali su svakakav ološ, od kojih je dobar dio došao iz najgorih eskremističkih pokreta iz čitavog svijeta. Dobili su naravno vjerski rat, genocid, etničko čišćenje i širenje Iznogudovog „kalifata“ prema kojem kaidovci izgledaju kao neki liberali. Jedini koji su pružili stvarni otpor Iznogudovcima je kurski revolucionarni YPG i dobrovoljci koji dolaze iz svih dijelova svijeta, i kojem se pruža tek simbolička pomoć, npr. nema teškog oružja i drugog konkretnog materijala, dok su npr. avganistanski mudžahedini dobijali u svoje vrijeme vrhunske projektile stinger.
10. Aktivno se podržava jedan od najgorih režima na svijetu, i to onaj saudijski kao i despoti u zalivskim zemljama, a sve zbog nafte. Aktivno se podržavaju režimi u zalivskim kraljevinama koji više izgledaju na neke porodične posjede, nego na jasne države sa institucijama, sa držanjem pojedinih skupina ljudi u robovskim ili polurobovskim uvjetima.

Nabrojani su samo neki primjeri, a moglo bi se još govoriti i o Sudanu, Somaliji, pa i podršci koja sa Zapada dolazi ekstremistima u kineskom Sinkjangu. I sada jedno pitanje za salonske “liberale”, konzervativce pa i salonske “ljevičare”. Pa kako će se u zemljama sa muslimanskom većinom izgraditi demokratska društva, kada su svaku sekularnu vladu ili demokratsku vladu u tim državama oborili, srušili, ratovali ili rovarili protiv nje likovi kao što je bila ta čuvena Joanne King Herring (koju je fantastično karikirala Julia Roberts

u filmu “Charlie Wilson's War”), i za vladare u tim državama podržavali najgore despote i fanatike i obične koljače. Umjesto da se pozabave svojim višedeseljetnim saveznicima u Saudiji, u Pakistanu, u Afganistanu, u libijskim milicijama i njih srede jednom zauvijek, mržnja zbog stravičnog pokolja nad nevinim pariškim novinarima će se usmjeriti prema masama potpuno nevinog, poglavito europskog muslimanskog stanovništva. Problem ekstremističke ideologije nije u pojedinim citatima Kurana niti Biblije niti Tore koji se sada interpretiraju "onako sa nogu", bez razumijevanja ni povijesnog konteksta tih knjiga, nego u palatama moćnika, npr. u Rijadu. I sada može u nekoj osveti vrlo lako stradati neki berlinski ili pariški prodavač kebaba, ali sigurno ne i superbogati naftaš iz zalivskih zemalja koji će financirati raznorazne esktremiste i nesmetano uživati u blagodetima superluksuznih hotela na Zapadu zajedno sa svojim zapadnjačkim “naftaškim” jaranima, uz pokoju čašicu viskija sa ledom.

Ja nisam uopće religiozan nego sam DEISTA i time se ponosim, nisam čak uopće Abrahamista, pa samim tim ni musliman, ali se istina mora reći.

LXII. filipika

Kako se ponašati u uvjetima provođenja „teze Huntingtona“

Kraj 2014. i početak 2015. god. je konačno doveo do završnog čina procesa koji je i zastupao i predvidio i predvodio, ili pak bio samo glasnogovornik njegovih tvoraca i protagonista, Samuel Phillips Huntington u svojoj tezi o sukobu civilizacija („Clash of Civilizations“). Ako bi se nabrajali incidenti i sukobi koji su se odigrali i još uvijek se odigravaju po ovoj matrici, moj tekst bi bio i previše opterećen pukim podacima, jer se toliko toga i previše i brzo odvija. Ono što svaki racionalan čovjek koji zahvaljujući svojoj savjesti slobodno spoznaje i kreira treba da shvati, jeste da „teza Huntingtona“ nije prirodni proces razvitka povijesti čovječanstva i njegovih struktura. Riječ je prije svega o namjernom, induciranom usmjeravanju povijesnog procesa od strane sadašnjih vladajućih i dominirajućih elita (gotovo po pravilu su sve oligarhijskog tipa) koje su suočene sa ne samo krizom, nego i slomom neoliberalnog ekonomskog, političkog, društvenog i kulturnog poretka. Pošto se ne mogu nikako snaći u rješavanju ovoga problema, a ne žele napustiti već zauvijek propali i previše utopistički projekt „novog svjetskog poretka“ i neoliberalizma, te oligarhijske elite su se onda odlučile poslužiti „tezom Huntingtona“ kao opravdanjem svoje i nesposobnosti ali i nezajažljive pohlepe i odsustva bilo kakvog osjećaja za opći interes ili sopstvenu odgovornost.

Naravno, „teza Huntingtona“ je i odlična stvar jer omogučava i imperijalistički pristup rješavanju problema, npr. sopstvenim potrebama za određenim, krucijalnim i esencijalnim resursima (energija, voda, hrana). I upravo sada na prijelomu 2014. u 2015. god. pokazuje se koliko su ustvari još uvijek žive teze Vladimira Iljiča Uljanova Lenjina u njegovom djelu „Imperijalizam kao najviši stadij kapitalizma“, pisanog u uvjetima očiglednog kolonijalizma i I. svjetskog rata, jednog tipičnog imperijalističkog sukoba. Danas možda više ne postoje u pravom smislu kolonije i protektorati, ali je nesumnjivo

da još uvijek postoji svjetski sistem kolonijalnog ugnjetavanja i financijskog ugnjetavanja goleme većine stanovništva Zemljine kugle, od strane šačice "naprednih" zemalja ili bolje rečeno njihovih pojedinih oligarhija koje raspolažu sa silom koja je naoružana u toj mjeri da može uništiti ne samo civilizaciju, nego i sam život na našoj Planeti. Međutim, kao što je i Lenjin bio jasan za imperijalizam koji je doveo do I. svjetskog rata, tako i sada treba biti jasno da su te oligarhije spremne radi podjele plijena i kontrole resursa proizvesti što je moguće više i ratova i sukoba i nemira i problema i kaosa. Jedino što im je sveto jeste njihova pohlepa.

A da vidimo kakva je ta stvarna povijesna i historijska osnova toga „Sukoba civilizacija". Samuel Phillips Huntington je detektirao navodno „devet civilizacija" koje djeluju kao neke kulturološke tektonske ploče naše Planete. To bi značilo da bi njihovo pomjeranje moralo uvijek dovoditi do poremećaja na ravni moći i utjecaja. Pošto se tekst ne bavi direktno kritiziranjem „teze Huntingtona" o devet civilizacija kao navodno „sudbinski određenih" i navodnoj prirodnosti njihovih međusobnih sukoba kao determinizma povijesnog razvitka, ne planiraju se iznositi i sve postavke i dokazi kojima se obezvređuje „prirodni povijesni tok teze Huntingtona" i samim tim dokazuje deplasiranost teorije ovoga učenjaka iznimno neokonzervativnih stavova. Uostalom, o deplasiranosti ove teorije već su dali svoje mišljenje i mnogi drugi ljudi širom svijeta.

Ono na šta se sada u javnosti najviše fokusira i forsira kod „teze Huntingtona" jeste odnos, bolje rečeno sukob, između tri njegove „civilizacije" i to :

1. One koja je proistekla iz nekadašnjeg mediavelnog/srednjovjekovnog svijeta latinskog zapada. Danas poglavito pokriva područja sa većinski rimokatoličkom ili protestantskom kršćanskom inačicom Abrahamizma.
2. One koja je proistekla iz nekadašnjeg mediavelnog/srednjovjekovnog svijeta vizantijskog istoka. Danas poglavito pokriva područja sa pravoslavnom/ortodoksnom kršćanskom inačicom Abrahamizma.
3. One koja je proistekla iz nekadašnjeg mediavelnog/srednjovjekovnog svijeta islama. Danas poglavito pokriva sva područja sa islamskom inačicom Abrahamizma, bez obzira da li je riječ o sunitima ili šitima ili nekim drugim tipovima islamskih denominacija.

Potrebno je reći da je riječ o dosta pojednostavljenom i površnom pristupu podjeli, jer je kulturološko – civilizacijska stvarna suština mnogo veća i složenija nego što bi se to dalo zaključiti samo na osnovi ove grube podjele. Na kraju krajeva, sva tri mediavelna/srednjovjekovna svijeta (latinski zapad, vizantijski istok i islamski) su direktno proistekla, odnosno nastala podjelom jedinstvenog klasičnog, „paganskog" rimskog svijeta (sinkretiziranog/izmiješanog sa helenizmom, europskim, mediteranskim i orijentalnim autohtonim kulturama). Podjele nekada jedinstvenog svijeta se desila u periodu V. – VII. st. n. e., i to u više faza. Iz samo činjenice da su po Huntingtonu

njegove „tri civilizacije“ nastale ustvari podjelom jedne civilizacije, uslijed njenog prelaska na abrahamističke religiozne denominacije, jasno se uviđa u samoj srži pogrešnost teorije o vječitom i prirodnom međusobnom sukobu zapada, istoka i islama. Uostalom, sadašnji stanovnici Istanbula i Ankare po načinu života, moralnim i vrijednosnim sustavima, načinu razmišljanja, pa i svakodnevnom izgledu (npr. odjeća) mnogo više zajedničkog imaju sa stanovnicima npr. Beča, Berlina, Rima, Madrida i Moskve, nego npr. sa Rijadom ili čak i sa Kairom i Teheranom. Ili npr. oni Bošnjaci koji su sunitske vjeroispovijesti bi u velikoj većini slučajeva uvijek prije izabrali da žive u luteranskom Štokholmu nego npr. u eksluzivno sunitskoj Aleksandriji.

Međutim, možemo se mi i milion puta pozivati na jedinstvenost nekadašnjeg antičkog, klasičnog rimskog svijeta ili potezati silu argumenata protiv „teze Huntingtona“, ali sve nam je „đabe“ i beskorisno, dok god se ta teza provodi argumentom sile i to vrlo odlučno i precizno. Svima koji promišljaju razumski je jasno da je ovaj novi, veliki rat tzv. huntingtonovskih „civilizacija“, bez obzira kojom se oblandom zaogrtao ili se pozivao na neke uzvišene ideale ustvari obični imperijalistički, osvajački, pljačkaški rat za podjelu svijetu i ponovnu podjelu regiona, „sfera utjecaja“, resursa i financijskog kapitala. Samo se tražio povod za otvoreni sukob, i izgleda da se on i dobio pariškim masakrom u časopisu „Charlie Hebdo“. Svaki historičar zna da je kada se naprave planovi i programi određenog sukoba, da je vrlo lako nači povod, ili bolje rečeno isprovocirati povod za izbijanje sukoba. I dok se ljudi zamajavaju povodom, uzroci ostaju neriješeni.

Ustvari, taj huntingtonovski model prirodnosti „civilizacijskog sukoba“ odgovara i manipulatorima i ekstremistima i oligarhijama na svim stranama. Podržavaoci će se uvijek nači i među evangelističkim propovjedaonicama u Teksasu, kao i na neosmanskim minderima u ankarskim i islamističkim rijadskim palatama ili iza zidova Kremlja. Svima njima odgovara taj model, jer odvlaći pažnju sa suštine problema, jer eliminira dio populacije, jer osigurava dugoročnost mržnje i uzajamnog straha što je glavni preduvjet vladavine oligarhija koje forsiraju i realiziraju krvavim brazdama „tezu Huntingtona“. Vrlo je evidentno da su slučaj masakra u „Charlie Hebdo“ vrlo vješto iskoristili za svoju propagandnu aktivnost ne samo tekfirsko – sunitski alkaidovci i kalifatovci i cionisti, nego i ultrafundamentalistički krugovi i kršćanske provenijencije i to ne sa antiislamskih, nego sa antisekularnih pozicija. To su krugovi koji bi najviše voljeli da vide restauraciju političko, staleškog, religijskog, moralnog i vrijednosnog sustava kakav je bio u Europi prije Francuske revolucije, iliti čak prije procesa renesanse, humanizma, prosvjetiteljstva, racionalizma i neoklasicizma. Ustvari riječ je jednostavno rečeno o podivljalim, degeneriranim granama i ograncima mediavelnog/srednjovjekovnog načina razmišljanja, poimanja, razumijevanja i tumačenja. Te podivljale grane, koje se izgleda nisu na vrijeme potkresavale kako je bio red, su se raširile (i još uvijek se sve više i više šire) kao parazitski izdanci po skoro svim strukturama društava koja su po načelnoj religijskoj naravi ona abrahamističkog tipa.

I šta onda preostaje svim onim ljudima koji su demokratski i progresivno opredjeljeni. Opcije su slične kao i u vrijeme kada je bivstvovao V.I. Lenjin. Jedna je da se bude salonski, urbani ljevičar ili liberal ili već zna ko šta i da se patetično ukazuje i ukazuje. Druga je da se izigrava „uvređena mlada" i sa nekim arogantnim tonom urbanluka gleda na one primitivce i od njih se distancira. Sljedeća je da se pristupi nekom anarhokomunističkosindikalističkosocijalističkomarksističkomliberalnogenderfeminističkozaštitničkoživotinjskomljudskopravstvujućemantibankarskoteorijazavjereničkom...itd... teoretiziranju ili uličarenju, odnosno ili običnoj „šupljoj priči" samoproklamiranih neomarksista, bolje rečeno nadmarksista ili proizvodnji bespotrebnog (od strane često lumpenproleterskog elementa) razaranja, uličnog nasilja, paljevina i kaosa ili da se stalno nešto kritizira i kritizira bez nuđenja ijednog realnog, provedljivog rješenja. Ovaj treći tip je i previše i apsolutizirajuće sektaški i zato nije prihvatljiv. Pretpostaviti je da će najčešći oblik ljevičara, demokrata i progresivaca biti ustvari oportunizam i revizionizam, odnosno slizavanje i suradnja sa konkretnim vladajućim oligarhijama i ili podilaženje „tezi Huntingtona" ili njenoj rezerviranoj i uglavnom samo formalnoj kritici. Ovaj četvrti tip je uostalom bio i najčešći prilikom izbijanja I. svjetskog rata kada su se tadašnje članice II. Socijalističke Internacionale većinski opredijelile podržati nacionalističke pozive i ratne pokliče vlada svojih država. Peta opcija, koja nije ni sektaška niti oportunistička, je ustvari i jedina prihvatljiva. Ona je nadasve i primarno demokratska u punom pogledu (neposredna demokratija, pravo na manjinsko mišljenje, sloboda savjesti, sloboda inicijative), progresivna (teži se kontinuiranom napretku i raskidu sa utezima prošlosti), socijalistička (bez etatističkih utega i sa zaštitom prava na rad, proizvodnju i kreaciju), građanska (sa garancijom poštivanja svih prava na govor, poduzetništvo, izbor, vjerovanje ili nevjerovanje...itd...). Ta četiri elementa su ne samo temelji, nego i stubovi na kojima počiva i platforma djelovanja i praktičnog funkcioniranja, ali su i okvir iz kojega se ne smije nikako i ni pod koju cijenu izaći bez obzira na pritisak kojemu budemo izloženi.

E sada da bi se provela peta opcija, potrebno je prvo imati jasnu i prepoznatljivu organizaciju sa razvijenim unutarnjim sustavom i infrastrukturom i članovima, pripadnicima i simpatizerima na koje se uvijek i bespogovorno može računati i koji ne kalkuliraju. Ta organizacija u svojim stavovima i praktičnom djelovanju mora imati uravnotežen i harmoničan odnos prema pravima i obavezama svojih članova, kao i poštivanju interesa običnih članova i općih interesa organizacije. Isto tako mora biti spremna da se suoči sa svim pitanjima i na njih ponudi konkretne odgovore i rješenja, i da pojedine probleme (npr. religija, vjera, nacija, državotvornost, integracije, odnos proizvodnje, rada i kapitala) ne izbjegava ili da samo demagoški deklamira odgovore na njih. Možda bi i se i odgovori i na ova vrlo teška i složena pitanja mogli tražiti upravo u ovom uravnoteženom i harmoničnom smislu, sagledavajući stvari ozbiljno i dubinski – analitički iz svih dimenzija i tražeći nove, prihvatljive paradigme a ne samo grubim,

ideološkim presjecanjem. Svako ideološko zastranjivanje, devijacije i skretanje može imati trajne, negativne posljedice i po taktičkoj i po strateškoj naravi.

Naravno, takva organizacija mora biti spremna da se brzo i odlučno uhvati u koštac sa svakom nadolazećom situacijom ili opasnošću, a njeni kadrovi da imaju „komesarski mentalitet" i spremnost i na žrtvovanje radi viših ciljeva. Teška stanja i nevolje ne treba stvarati, ali se mora uvijek biti spreman na njih i već kada se suočimo sa njima da ih se i adekvatno i potpuno riješimo odgovarajućim i raspoloživim sredstvima. Ne treba se kukavički sklanjati od bilo kakve mogučnosti djelovanja, a sve kako bi se zaštitili građani, njihovi životi, prava i imovina kao i ideje demokratije, republikanizma, socijalizma i progresivizma. Ono što se može odgovorno tvrditi, jeste da u vremenu kada se izgubila i čast i ponos, kada oružje bjesni na sve strane, „tornjevi raznoraznih Mordora" odjekuju od borbenih truba, kada se milost ne daje iz jednostavnog razloga jer se zna da se neće ni dobiti, i kada je otvoreni rat tu....pozivanje na pacifizam i držanje samo pacifističke struje je ne samo nelogično, nego i rizično, pa i pogubno. *Si vis Pacem, para Bellum* = „Ako želite mir, pripremajte se za rat" (Publije Flavije Vegecije Renat, vojno – politički teoretičar u djelu „*De Re Militari*"). Ustvari, jedini efikasan način da se zaustavi divljanje malignih čelija jeste da se one eliminiraju u takvoj mjeri da ne mogu više nikada metastazirati. Svako drugo rješenje može čak i ako dođe do privremenog zaustavljanja razvitka malignih čelija, da dovede do naknadnih metastaza. Botaničkim rječnikom rečeno, kako stablo ne bi podivljalo, mora uvijek biti potkresano na vrijeme i po pravilima i uzusima. Jednostavno rečeno, mordorski pakleni oganj se mora ugasiti, a ne oko njega trčkarati i kukati.

Dobar primjer na koji bi se trebala ugledati i bosanskoghercegovačka, ali i europska ljevica su prije svega : 1. Nova pluralna socijalistička i demokratska ljevica u Latinskoj Americi (npr. članice „Foruma San Paolo", u prvom redu Ujedinjena socijalistička partija Venecuele, Radnička partija Brazila, Frente Amplio Urugvaja...itd...) i 2. Demokratska ujedinjena partija sirijskog Kurdistana (PYD) sa svojim vojno – političkim organkom YPG. Jednostavno rečeno, ne treba izmišljati „toplu vodu", imamo pred sobom dobro uređene i funkcionalne i idejno – politički jasno profilirane organizacije, strukture i pluralne demokratske i socijalističke partije i samo treba iskoristiti njihova znanja, iskustva i modificirati ih prema našim potrebama i uvjetima.

Posebno je teško, turobno i turbulentno stanje na području dijelova Balkana, gdje se sudaraju huntingtonovske ploče tzv. „tri civilizacije". Zbog te trusnosti podneblja, organizacije koje baštine demokratsko, građansko, progresivno pa i internacionalističko socijalističko znamenje moraju brže i efikasnije unaprijed sagledavati stvari i uvijek biti korak ispred u odnosu na druge političke opcije. A situacija je takva da je neophodno ujedinjevanje i stvaranje zajedničkog djelovanja, bar u onim najopćijim crtama. Krajnje je vrijeme za to...svaki dan nečinjenja nanosi nepopravljivu štetu ne samo nama, nego i

BiH u cjelini. Naravno, preventivne i brze akcije su uvijek bolje od čekanja razvitka situacije, jer situacija se stvara a ne čeka.

LXIII. filipika

Anđela

Uobičajeno je mišljenje u našoj javnosti kako je Njemačka najbolji dio Europe. I takav stav je otprilike postao „matrica" razmišljanja, a Angela Merkel se predstavlja kao „nepogrešivo božanstvo". U dosta toga ima i istine, Njemačka je nesumnjivo najvažniji član Europske Unije, njena u dobroj mjeri i pokretačka mašina. Nijemci su inače, zbog svoga mentaliteta, veliki narod. Nekada (uključujući i Austrijance čiji je identitet do kraja II. svjetskog rata bio poglavito njemački, da bi se odmah nakon rata diferencirali u posebnu naciju) su bili i najkulturnija i narazvijenija nacija čitave Europe. Toliko su toga stanovnici Njemačke dali čovječanstvu i njegovoj civilizaciji da bi bili potrebni čitavi tomovi da se o tome piše. Nema toga područja znanosti i umjetnosti u kojoj stanovnici Njemačke nisu dali nemjerljive, nekada i suštinske doprinose. Njemačka filozofska škola je nakon helenske, najvažniji segment razmišljanja čitave Zapadne civilizacije. I u mojoj znanosti, na samome vrhu stoje ljudi porijeklom iz Njemačke i to Johann Joachim Winckelmann i Christian Matthias Theodor Mommsen. Njemačka je u razdoblju Belle Époque bila svjetionik znanstvenog razvitka (posebno u vidu institucionaliziranja nauke u Kaiser-Wilhelm-Gesellschaft zur Förderung der Wissenschaften) i nesumnjivo najbolja uređena i funkcionalna država tadašnje Europe. Na ramenima te naučne zaostavštine Njemačke iz ovoga perioda stoji dobar dio sadašnjeg naučnog potencijala i razvitka. Njemačka je razvila i svoj posebno obrazovni sustav, koji je preko Habsburške Monarhije prenesen i na Zapadni Balkan i u Istočnu Europu. Taj prilično dobar, istina dosta strog i detaljan, obrazovno – vaspitni sustav se održao u ovim područijima sve dok nije zamijenjen anglo – američkom inačicom obrazovno – odgojnog sustava dobro zamaskiranog pod nazivom „Bolonjski proces". Njemačka je stvorila kod svojih stanovnika i radišni, marljivi mentalitet, uključujući i disciplinu i poštivanje institucija i zakona, nešto što esencijalno treba npr. Balkancima. Zanimljivo je da se Njemačka dva puta faktički u historiji uspješno i to relativno brzo izgrađivala sa samoga dna, istina na koji je sama sebe dovela. Prvi put nakon razornog 30godišnjeg rata kada su se njemački protestanti i rimokatolici istrebljivali međusobno (otprilike između 1/3 i ½ stanovnika je izgubljeno u ovom ratu), uz pomoć i drugih europskih „zainteresiranih država". Drugi put nakon II. svjetskog rata kada je bila na kraju i razrušena i okupirana i podijeljena. I svaki put je izgrađena bolja i savršenija nego što je bila.

Međutim, postoji i druga strana medalje...Takva Njemačka je dva puta krenula da vojnički i politički podjarmi Europu, pa su oba puta zijanili i to uz vrlo teško plaćenu cijenu, sa golemim materijalnim i ljudskim gubitcima. Sada su najjača ekonomska sila Europe, a ova Europa grca u ekonomskim problemima (a sukladno tome i u političkim, sada i vjerskim i nacionalnim sukobima) i krizama i nikako da se izvuće iz ovoga

„vrzinog kruga“. Hajde da obratimo pažnju na neke detalje iz historije zadnjih 100 godina, pa bi nam se mogao ponuditi odgovor. U toku I. svjetskog rata, Njemačka je komunicirala sa svojim ambasadama u USA i Latinskoj Americi preko telegrafskih atlanskih linija i to preko kodiranih poruka. Britanska obavještajna služba je jednostavno hakirala te linije, i dolazila u posjed svih poruka. Kodirali su ih vrlo jednostavno. Pošto su znali da su Nijemci perfekcionisti i pedanterija do tvrdoglave krajnosti, posebno u oficijelnoj komunikaciji, Britanci su shvatili da u potpisu svake poruke mora stajati „Njegova ekselencija, ministar vanjskih poslova Arthur Zimmermann“. Tako su vrlo lako provalili njemački šifrarnik i onda su između ostalog dešifrirali i čuveni Zimmermanov telegram, koji je u priličnoj mjeri doprinio ulasku USA u rat na strani Antante i na kraju porazu Njemačke. U II. svjetskom ratu, Nijemci su izumili savršenu mašinu za šifriranje, zvanu Enigma. Naravno, uvijek oficijelna i do u tančine precizna njemačka služba je tu mašinu diplomatskom pošto slala u sve ambasade, pošto su razumijevali da se diplomatska pošta ne može otvarati. Naravno, Poljaci su otvorili tu diplomatsku poštu, uzeli Enigmu, iskopirali je, ponovo zamotali i poslali u njemačko poslanstvo u Varšavi. Tu mašinu su Poljaci predali svojim saveznicima i ona je na kraju završila u čuvenom britanskom obavještajnom centru Bletchley Park, gdje je genijalni Alan Turing sa suradnicima napravio prvi kompjuter nazvan Ultra koji je trebao razbiti sustav šifri Enigme. Trebala im je samo jedna riječ koju mogu otkriti i odgonetnuti da Ultra može razbiti stotine hiljada poruka koje je kompletna njemačka vojna i diplomatska mreža slala iz dana u dan. I to je probijeno, zahvaljujući skoro smiješnoj proceduralnosti njemačkih vezista. Oni su svaku poruku završavali sa „Heil Hitler“. Na istočnom frontu, veliki problem Wermahta i SS jedinica je predstavljao sovjetski tenk T-34, za koji je njemačka vojna industrija očajnički tražila odgovarajuće rješenje. I našli su ga u svojoj perfekciji, to je bio tenk zvani „Tigar“. Riječ je o perfektnom tenku, superiornom i preciznom. Ali, taj tenk se zbog upravo zbog te perfekcije sporo i u malim kočinama proizvodio, mogao se kretati na dobrim putevima (ne na istočnoeuropskim kaljužama), i jednostavno nije odgovarao stvarnim potrebama na terenu. Za razliku od njega, T 34 se proizvodio znatno brže i znatno masovnije, bio je znatno jeftiniji, bio je u operativnoj funkciji čim je sišao sa fabričke trake i bio je savršen za blato, kišu, sve vremenske uvjete. Kako bi dohakali tigrovima, sovjetski tenkisti su umjesto borbe sa njima jednostavno birali da svoj T 34 tenk sudare sa njemačkim tigrom i u toj ga „saobraćajnoj koliziji“ onesposobe. Dokazati krivicu za Holokaust, Porajmos i druge genocide i zločine širom Europe, koje je počinio hitlerovski nacionalsocijalistički režim uopće nije predstavljao nikakav problem za tužilaštva pobjedničkih saveznika. Birokratski pedatni i disciplinirani SS i drugi državni službenici III. Rajha su iza sebe ostavili kompletnu dokumentaciju o svemu što su činili do u najmanji detalj. Oni su rukovodili npr. Aušvicom na isti način kao da je riječ o nekoj običnoj tvornici. Njemačke državne željeznice su npr. naplaćivale karte svima onima koji bi bili slani u „logore smrti“ željezničkim transportima, i to je naravno uredno evidentirano. Njemačka nema ni ono što se zove „imperijalno iskustvo“, a to je kako biti

hegemon ili vladati nad drugim zemljama, narodima, etničkim kompleksima. I u one dvije decenije svojih malih kolonijalnih posjeda za vrijeme cara Willhelma II. se nisu proslavili, pa su tako u današnjoj Namibiji poradi situacije koju bi britanski ili francuski administratori na drugi način riješili, oni skoro istrijebili Hotentote i Herere. Njemačka politika jednostavno rečeno nema razvijen osjećaj za globalno upravljanje.

Jedan od razloga propadanja Europske Unije, jeste upravo i politika Angele Merkel, koju pojedini krugovi i kod nas doživljavaju kao neko polubožanstvo. A ustvari, njeno tvrdoglavo insistiranje na austerity politici i primarno njemačkom guranju EU već sada pokazuje kontraefekt. Europska Unija nije izgrađena samo radi „ekonomskih statističkih pokazatelja“ (kako bi to voljeli tumačiti raznorazni priučeni ekonomski i drugi stručnjaci i analitičari koji osim šuplje priče, „prodavanja magle“ i financijskih špekulacija u privrednom pogledu nisu ništa doprinijeli Europi, i koji nisu ni do članaka jednome socijalističkom privredniku kao što je bio Emerik Blum) nego i poradi Demokratije, Solidarnosti i Socijalne pravde. Tvrdoglavost i nepopustljivost zvanične berlinske politike i briselske birokratije, insistiranje na rokovima, pedanteriji, perfekciji a sve i samo u svrhu sopstvene zarade izlaže Njemačku da ponovo postane mjesto na koje će dobar dio Europe upirati prst. Ustvari čitava južna Europa, do sada u historiji prilično indiferentna prema njemačkoj politici (za razliku od npr. Istočne Europe ili Zapadne Europe) postaje iznimno germanofobna. Valjda je kada želite da budete hegemon cilj da stvorite što više prijatelja, saveznika i lojalnih saradnika a ne neprijatelja. Angela Merkel, kojoj se svijet izgleda vrti samo u brojkama, je postala majstor stvaranja neprijatelja. Naravno, sasvim je jasno da je zbog ovakvog razvoja situacije najradosnija britanska dominirajuća elita, koja se kroz historiju uvijek suprotstavljala ideji da „samo neko“ upravlja europskim kontinentom. Ako je ko pratio britansku javnost povodom pobjede Syrize, mogao je primijetiti vrlo veliku slogu u podršci i čestitkama u medijima (bez obzira na njihovu profilaciju). Zanimljivo je da je jednu od prvih čestitki Alexisu Tsiprasu uputio francuski predsjednik Hollande. Ništa se u svijetu ne dešava slučajno niti kurtoazno, sve ima svoju svrhu i svoje zakonitosti. Ako se nastavi ovakav trend, zvanični Berlin i birokratski Brisel će se vrlo brzo nači u velikim problemima, jer će za sugovornike sa druge strane imati ne benevolentnu Syrizu ili španski Podamos, nego možda čak i maligni Nacionalni front Francuske (što je vrlo, vrlo realna opasnost) ili britanski ksenofobni UKIP ili cirkuski pokret koji vodi Giuseppe Piero "Beppe" Grillo. A da su administracija Angele Merkel i briselska birokratija obični tigrovi od papira potvrđuje slučaj vladavine Orbana u Mađarskoj, kojem godinama ništa ne mogu.

Uostalom, USA i ostatak Europe su bili i prilično solidarni sa Njemačkom u decenijama nakon II. svjetskog rata, posebno po pitanju obnove. Iskreno rečeno, bez „Maršalovog plana“ teško bi bilo zamisliti „njemačko gospodarsko čudo“. Uostalom, europski bankari i briselske jalove birokrate su dobro znali da davanje kredita nepouzdanima nosi određene rizike, a ovo je tržišna utakmica gdje je rizik normalna stvar. Pa ne može se živjeti samo od uzimanja kamata i akcionarskih dividendi, a ništa proizvoditi, odnosno

proizvodnju prebaciti u Kinu i Indiju i tako faktički ove zemlje dovesti na sam vrh svjetske ekonomske i političke moći. Izmještanje proizvodnje iz Europe je strateški promašaj koji se više ne može ispraviti. Sve navedeno ukazuje da perfekcija ili birokratska pedanterija shvaćeni u svojim krajnostima nisu uopće dobra stvar. Mora se nekada biti i dovoljno elastičan i prilagodljiv, a „statističko savršenstvo“ ne znači da je automatski riječ o stvarnom uspjehu i stvarnim mogućnostima i potencijalima pojedinca ili neke zajednice u cjelini.

LXIV. filipika

Na koju me svjetsku imperiju podsjećaju bosanskohercegovačke stranke

Šta je to profesionalna deformacija, posebno kod historičara. Pošto mi historičari raspolažemo sa masom podataka, logično je da nam se uvijek povezuju na ovaj ili onaj način neke stvari, proces, dešavanja. Tako su se i meni ovih dana počele po glavi motati određene podudarnosti između pojedinih BH političkih stranaka i značajnijih svjetskih imperija. Pa onako na osnovi nekog kolektivnog mentaliteta pojedinih stranaka donio sam i sljedeće „zaključke“ :

1. Socijaldemokratska partija Bosne i Hercegovine me podsjeca na Rimsku Državu (ukljucujuci i epohu Kraljevstva, i doba Republike i vrijeme Carstva). Dugi kontinuitet, duga tradicija i dugovječnost, puno savjeta, skupština, glasanja, pravila, različite ideje, imamo i ambiciozne mlade političare, i stare političare koji ne žele odustati, i one koji stoički podnose sve nevolje „u ime više ideje“ i one koji su uvijek sa „prstima u maslu“, ali i likove koji me podsjećaju na npr. Nerona...I boje su slične jer rimski purpur nije daleko od SDP crvene.
2. Stranka demokratske akcije me podsjeća na Rusko Carstvo nakon Petra Velikog pa do februarske revolucije. Nekako imamo elitu na vrhu, koja je euronarodnjačka i prilično zatvorena, i poglavito ruralnu vjernu masu ispod sebe i naravno jaku religijsku notu. Imamo lokalne moćne feudalce, koje car ili carica ako je pametan i brutalan može držati pod kontrolom. Carevi često pod utjecajem žena oko sebe.
3. Demokratska Fronta me podsjeća na franzjozefinsku Austro – Ugarsku. Toliko je unutarnje stanje komplicirano da se ne zna kako sve to funkcionira i ko je gdje, iako promatrač izvana čuje samo zvuke valcera, Mocarta i Betovena....i vidi Franca Jozefa kao velikog autoriteta oko čije ličnosti je sav taj konglomerat i okupljen. U francjozefinsku Imperiju narodi stalno ulaze i izlaze, zavisno od „interesa“ i „pozicije“. Kada ne bude DFovski Franc Jozef više u kuvetu, sigurno više neće biti ni njegove kulturtregerske Austro – Ugarske.
4. Savez za bolju budućnost me podsjeća na Egipat starog Carstva iz IV. dinastije. Na čelu je faraon/božanstvo, grade se piramide na sve strane. Ne treba ih potcjenjivati, vrlo moćni i bogati igraći. Teži se dostizanju oblaka i neba.

5. Naša sttranka me podsjeća na Mletačku Republiku. Mala moralna vertikala, ali „veliki igrač u velikim imperijalnim i političkim igrama“ koji se zna upetljati u sve i svašta i izvući se bezbolno. Dobri trgovci.
6. HDZ BiH me podsjeća na Osmansko Carstvo. Sultan na čelu sa palatama, sprega sa religijom, ali zna se ko je glavni. Čović Veličanstveni ili Dragan Kanuni/Zakonodavac (sam sebi kroji pravila kako mu odgovaraju). Harem je uvijek tu pri ruci.
7. HDZ 1990 me podsjeća na Egipat Muhameda Alija. Otcijepili se od Osmanskog Carstva i hoće da se moderniziraju i naravno uvijek su „za svoju zemlju“, ali im ne bi smetalo da uzmu još malo osmanske teritorije.
8. Razni pravaši me podsjećaju na Sveto Rimsko carstvo u 30godišnjem ratu. Ima ih puno i kolju se među sobom.
9. Srpska demokratska stranka me podsjeća na Mongolsko Carstvo. Sve razvali, pokolje i razruši na svome putu, dobije teritoriju i onda se pokuša civilizirati pod novim vladarima i na kraju potpiše neki MAP.
10. Savez nezavisnih socijaldemokrata me podsjeća na Persijsko carstvo Ahemenida. Šah nad šahovima ili Padišah ima svoju bazu u Laktašima i ponaša se kao Kambiz.
11. PDP me podsjeća na Abasidski Kalifat ili Vizantiju/Romejsko Carstvo. Misliš da samo nisu nestali i prestali sa postojanjem, a oni nekako uskrsnu i tako stalno iz epohe u epohu, odnosno od izbornog ciklusa do izbornog ciklusa vođeni kalifom ili vasilevskom Mladenom.

LXV. filipika

Permanentna revolucija

6. II. 2015. god.

Jedan od glavnih ideologa revolucionarnih pokreta i novih idejno – političkih i društvenih vjerskih kretanja sa kraja XVIII. i početka XIX. st. je bio Thomas Paine. Ovaj britanski i američki revolucionar, republikanski, demokratski i socijalni politički teoretičar, svjetovni i vjerski mislilac i znanstvenik, inovator, klasični predstavnik racionalističkog mišljenja i prosvjetiteljstva, je bio glavni idejni pokretač američke revolucije (1776. – 1783. god.), njena misaona vodilja u punom smislu i kapacitetu. On je moćno inspirirao i antiimperijalizam, revoluciju i nezavisnost pamfletom pod naslovom “Common Sense” (objavljen 10. I. 1776. god.), radi čega se može i smatrati jednim od “Founding Fathers” Sjedinjenih Država, utemeljitelja nove revolucionarne unije. U toku rata je izdao i seriju revolucionarnih pamfleta koji se skupno nazivaju “The American Crisis”.

On je svojom idejnom snagom i nesumnjivim entuzijastvom prilično doprinio i razvoju francuske revolucije (1789. – 1799. god.), posebno svojim djelom "Rights of Man" u dva dijela (objavljena 1791. i 1792. god.), koja su širila demokratske, republikanske i socijalne ideje. Međutim, pošto je općepoznato da "revolucije često jedu svoju djecu", malo je nedostajalo da i on izgubi svoju glavu (u doslovnom smislu, tj. da bude giljotiniran) za vrijeme "velikog terora" kojim su rukovodili Robespjer i njegova radikalno – ludačka klika koji su revoluciju pretvorili u masovno gubilište. Nakon toga se posvetio i vjerskim pitanjima, pa je objavio i deističko djelo "The Age of Reason" (objavljeno 1793/1794. god.). Bavio se i socijalnim pitanjima, u čemu je bitno djelo "Agrarian Justice" (objavljeno u zimu 1795. god.).

Naravno, potrebno je razjasniti da, iako su bile pokretač revolucije i mobilizacije mase, neke ideje Thomasa Painea nisu bile po volji ni pojedinih struja u ranoj američkoj politici. U prvom redu, riječ je o konzervativnoj struji koju su vodili sam George Washington (prvi predsjednik USA) i John Adams (drugi predsjednik USA). Sa ovim konzervativcima, Paine je imao dosta problema. Ipak se nakon dugog boravka u Europi vratio u USA, na poziv svoga idejnog sljedbenika Tomasa Jeffersona (3. predsjednika USA). Jedna od glavnih premise opusa Thomasa Paine jeste ideja izražena u prvom dijelu "Rights of Man", a to je da je politička revolucija dopustiva kada vlada više nije zaštitinik prirodnih prava svoga naroda. Ovu ideju o stalnoj, kontinuiranoj revoluciji, koja je neophodna "radi zdravlja vlasti", dodatno razrađuje Thomas Jefferson u nizu svojih rukopisa. Od čitavog niza tih ideja koje je Thomas Jefferson izražavao u pisanoj formi i od kojih su neke vrlo radikalne i odlučne, vrijedi istaći mišljenje iz pisma Williamu S.Smithu od 13. XI. 1787. god. : "drvo slobode mora sa vremena na vrijeme da bude osvježeno…" Kasnije, u nekim sasvim drugačijim povijesnim okolnostima, ponovo se javila ideja o revoluciji u kontinuitetu, prvo kod Marksa i Engelsa, a onda i kod Trockog i trockističkim pokretima koji su je razvili u vidu teorije o "permanentnoj revoluciji" koja traje dok sve na kraju ne postane demokratsko i socijalističko.

Žalosno je da se sadašnja elita u USA ponaša upravo suprotno od ideja koje su promovirane u "Common Sense", djelu koje je bilo ideološka matrica nastanka ove Unije. Naprotiv, ona se ponaša u skladu sa imperijalističkim, korumptivnim i degenerativnim motivima i idejama protiv kojih su se Thomas Paine i drugi "Founding Fathers" borili. Zato je američka imperijalna politika, vođena u zadnja tri desetljeća i propala, jer ta Unija nije utemeljena na imperijalizmu, nego je upravo suprotno : konstrukt antiimperijalizma. I zbog nedostatka imperijalnog iskustva, koje mora biti duboko usađeno u državne, političke, ekonomske i kulturne strukture, njihova imperija je tako kratko trajala i neslavno završila, ostavivši iza sebe kaos i nered jer su se njeni provoditelji jednostavno rečeno spetljali u svome poslu. Svaka imperija zna da ne može samo uzimati, ona da bi bila dugovječna mora nešto i davati. A USA nemaju takvo imperijalno iskustvo. Njihove strukture nisu bile spremne niti su sada spremne za preuzimanje imperijalne uloge.

Isto tako Paineva i Jeffersonovska ideja o istinskoj demokratiji, vladavini vlasti izabrane slobodnom voljom naroda, tj. građana, a ne vladavini oligarhije je više nego potrebna Zapadu. Pobjeda Syrize u Grčkoj je razotkrila, razgolitila do same srži, da Europskom Unijom samo fiktivno upravljaju demokratske vlade, nego da vladaju raznorazne oligarhijske skupine financijskih koncerna i birokratske strukture, odavno već korumpirani i degenerirani i otuđeni od naroda, građana i svojih zajednica. I ti konzorciji financijskih, tehnokratskih financijskih špekulanata i ustoličenih birokrata nemaju nikakav demokratski legitimitet, jer nisu prošli ni kroz kakvu izbornu proceduru. A pošto nemaju legitimitet, nemaju ni legalitet da upravljaju jer legalitet proizlazi iz legitimiteta. Nažalost, oni su izvršili uzurpaciju vlasti, demokratskih institucija i procedura i tako ih postavili u odnos samo *de iure* provođenja svojih *de facto* donesenih odluka. Financijski koncerni i birokratske strukture moraju postojati, poradi čitavog niza razloga a ponajviše radi funkcionalnosti i prohodnosti sustava. Oni su postavljeni da trebaju da budu servisi u službi demokratskih institucija i samo radi koristi i interesa javnosti, građana i zajednice. Međutim, poradi slabosti demokratskih institucija i građanske neodgovornosti pojedinaca i zajednice, tim financijskim koncernima i birokratskim strukturama su zagospodarili neodgovorni i bezkrupulozni mešetari, koji su te službe iz "predanog i lojalnog" sluge demokratskog sustava pretvorili u svoju suprotnost. Tako su ti koncerni i birokratske službe postale gospodari i demokratskih institucija i zajednica, postali su samodopadni, razvivši u sebi osjećaj sopstvenog socijaldarvinističkog egzistencijalizma koji se manifestira u grabljenju ekonomske, političke, društvene i kulturne moći. Ono što treba učiniti jeste da se ti mešetarski, tehnokratski i birokratski otrgnuti centri moći eliminiraju, a službe i korporacije kojima su upravljali vrate pod kontrolu demokratskih institucija.

Sustav društvenih zajednica mora biti tako koncipiran i elastičan da je sposoban da se samostalno kontinuirano regenerira, usavršava, poboljšava kroz trajni napredni, progresivni razvitak. On mora biti u stanju da svoje degenerirane izdanke sam eliminira, posjeće ili transformira u bolje, savršenije, funkcionalnije oblike. Radi toga je svaki dogmatizam (čak i ako nije rigidan) štetan jer slabi unutarnje preobrazbene snage društva. Samo društvo mora biti sposobno da se samo razvija, bez vanjskih čimbenika, da se oplemenjuje i na vrijeme, preventivno sprečava razvitak degenerativnih oblika ili nastanak i proces "geneze zla" koji na kraju dovedu do uspostave despotije.

Aurelius Auctor

Aurelius Scriptor

Moj je mač moje pero, moj štit je moje mastilo

Ceterum censeo potestatem tyrannos esse delendam

Biografija

Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović je rođen 5. IV. 1975. god., u Sarajevu gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. U akademskoj 1995/1996. god. upisuje studij historije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, na kojem je i diplomirao u oktobru 1999. god., na temu „Glasinačka kultura" pod mentorstvom prof. dr. sc. Envera Imamovića. Od aprila 2000. god. zaposlen je na istom Odsjeku kao asistent na nastavnom predmetu Opća historija starog vijeka. Poslijediplomski studij iz arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu upisao je krajem 2001. god., i magistrirao na temu «Problem kulturne i etničke zajednice Autarijata» 7. VI. 2004. god. u Zagrebu pod mentorstvom prof. dr. sc. Aleksandra Stipčevića. Naredne 2005. god. nastavio je školovanje na jednogodišnjem doktorskom studiju iz stare povijesti na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Doktorirao je na temi «Dezitijati: kulturna i narodnosno-politička zajednica u Iliriku i osvajanja Oktavijanova doba» 30. I. 2007. god. u Zagrebu pod komentorstvom prof. dr. sc. Brune Kuntić Makvić i prof. dr. sc. Borisa Olujića. U martu 2009. god. izabran je u zvanje docenta na oblast stari vijek na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta. U periodu april 2009. – septembar 2012. god. obnašao je dužnost šefa Katedre za arheologiju Odsjeka za historiju. U septembru 2013. god. izabran je u zvanje vanrednog profesora za oblast stari vijek na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta u Sarajevu. Aktivno se služi engleskim jezikom, a pasivno italijanskim i latinskim jezikom.

Prof. dr. sc. Salmedin Mesihović je i duži vremenski period aktivan u društveno – političkom životu Bosne i Hercegovine. U okviru te aktivnosti prof. dr. sc. Salmedin Mesihović je ili bio ili je trenutno rukovodilac u određenim organizacijama toga tipa, a objavio je i više desetina »angažiranih« članaka na temu općedruštvenih, političkih, ekonomskih i kulturnih procesa u Bosni i Hercegovini i okruženju u periodikama (časopis Novi Plamen), dnevnim novinama (Oslobođenje) i portalima (AbrašMedia, Tacno.net).

U dosadašnjem radu objavio je sljedeće knjige :

1. „ANTIQVI HOMINES BOSNAE", izdavač Filozofski fakultet u Sarajevu, 2011. ISBN 978-9958-625-18-3
2. „Revolucije stare Helade i Rimske Republike", izdavač Filozofski fakultet u Sarajevu, 2011. ISBN 978-9958-625-19-0.
3. „Rimski vuk i ilirska zmija. Posljednja borba", izdavač Filozofski fakultet u Sarajevu, 2011. ISBN 978-9958-625-21-3.
4. „Progresivizam", autorsko izdanje, Sarajevo, 2013. 316.75:008. COBISS.BH-ID 20800262.

5. „Popratna djela. Sabrani članci, opservacije, 34 komentara“ , autorsko izdanje, Sarajevo, 2013. 821.163.4(497.6)-92. COBISS.BH-ID 20800518.
6. „Zemlje antičkog Ilirika prije i poslije Milanskog edikta“, izdavač Filozofski fakultet u Sarajevu, 2014. Koautorstvo. ISBN 978-9958-625-41-1.
7. „Historija Autarijata“, izdavač Filozofski fakultet u Sarajevu, 2014. ISBN 978-9958-625-43-5.
8. PROCONSVLES, LEGATI ET PRAESIDES.Rimski namjesnici Ilirika, Gornjeg Ilirika i Dalmacije, izdavač Filozofski fakultet u Sarajevu, 2014. ISBN 978-9958-625-42-8.

Pored navedenih knjiga prof. dr. sc. Salmedin Mesihović je objavio i 33 znanstvena rada sa polja klasične historije i ilirskih studija.